verificați-vă cunoștințele

MEDICAMENTE

Încă din cele mai vechi timpuri, oamenii au realizat diverse medicamente mai **mult sau mai puțin eficiente. O dată cu** apariția chimiei și mai ales a celei organice, numărul medicamentelor a crescut enorm. Conform unui procedeu mai vechi, marea majoritate a medicamentelor nu sînt prezentate în comerț sub denumirile lor chimice, conform formulelor respective, ci sub diverse denumiri destul de fanteziste, acestea depinzînd de firmele producătoare și, prea puține avînd denumiri legate de bolile cărora li se adresează.

Spre a vă exemplifica cît de mari sînt deosebirile dintre denumirile comerciale ale medicamentelor și compoziția lor chimică, vor fi prezentate aici cîteva, ele propunîndu-vă să încercați a le „deconspira" cu denumirile echivalente din comerț. Firește că propunerea aceasta nu se adresează în mod special chimiștilor și farmaciștilor, care cunosc echivalențele.

Dacă nu veți reuși, „misterul" va fi lămurit în răspunsul din rubrica publicată în numărul următor al revistei. Este de reținut că medicamentele în cauză sînt numerotate în ordine, iar răspunsurile se vor referi la ordinea numerică prezentată aici, spre a nu folosi un prea mare spațiu.

Să pornim deci... la drum, în jungla doctoriilor...

1. Acid acetil salicilic.
2. 1-Fenil-2,3-dimetil-5-pirazolon-4.
3. D (—) alfa aminobenzil-penicilină.
4. Ureida acidului bromizovalerianic.
5. Acid 5-ciclohexenil-1-etil 5-barbituric.
6. 2 metil — 2-n-propil — 1, 3 propandiol-dicarbonat.
7. Acid fenoximetil-penicilinic.
8. Para aminobenzoat de dietilaminoetil.
9. Acid ascorbic.
10. 2, 6 — dimetil — N — dietilaminoacetanilidă.

Acum, după ce ați citit aceste rînduri, probabil că veți înțelege lesne de ce s-a recurs la diversele denumiri comerciale, simple, ale medicamentelor, în locul acestor exprimări chimice pe care probabil că prea puțini, în afară de chimiști și farmaciști le-ar fi reținut în minte. De altfel, unde ar fi putut fi tipărite pe borcanele cu medicamente asemenea denumiri atît de lungi și... de neînțeles pentru cei mulți ?

Să-i stimăm deci pe chimiști și farmaciști, care își încarcă memoria cu astfel de noțiuni, plus formulele chimice a nenumărate alte produse și să acceptăm totuși denumirile comerciale, așa cum sînt ele, uneori bizare.

Ing. LIVIU MACOVEANU

(Răspunsul în numărul viitor)

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Locuțiuni latine

1. Locuțiunea latină era următoarea : „SIC TRANSIT GLORIA MUNDI", care se traduce astfel :

„Așa (sau astfel) trece gloria lumii", ceea ce constituie de fapt un profund adevăr, întrucît nimeni și niciodată nu este nemuritor și nici nu dispune deci de o glorie veșnică, totul uitîndu-se cu timpul.

2. Dictonul latin menționat se traduce așa :

„Ceea ce este permis lui Zeus nu este permis și boului".

3. Locuțiunea latină de la acest număr are următoarea semnificație : „Atît cît vei fi fericit, vei număra mulți prieteni. Dacă timpurile sau situațiile se vor schimba, cel nobil (sau cel bogat) va fi singur".

Oare, de multe ori, nu este chiar așa?

test

POMI DE IARNĂ

Dintre cei opt pomi de iarnă pe care îi prezentăm, doi sînt identici. Știți care ?

(Soluția în numărul viitor)

DEZLEGAREA TESTULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ÎMBRĂCĂMINTEA

Obiecte aflate numai în vitrina nr. 2

șah

CAMPION MONDIAL PENTRU A 6-a OARĂ

Microcomputerul de șah MEPHISTO a cîștigat în fiecare an începînd cu 1984, Campionatul Mondial al computerelor de șah. Mephisto este singurul computer care a realizat o normă de maestru internațional (Mephisto Portorose 68030) la Dortmund, în 1990.

Cel de-al X-lea Campionat Mondial al microcomputerelor de șah, ediția 1990 a fost organizat la Lyon, în același timp cu meciul Garii Kasparov — Anatoli Karpov.

Practic, s-au înfruntat 12 programe de șah, de-a lungul a 7 runde. Super-favoritul Mephisto, a fost realizat de tînărul programator englez de 31 de ani Richard Lang. Cunoscuții programatori francezi Marc Francois Baudot și Jean-Christophe Weill au aplicat soft-ul lor pe cel mai rapid microcomputer din lume, la ora actuală, Compaq 486.

Rivalul principal al lui Mephisto a fost Gideon, cu programul de șah al olandezului Ed Schroeder, dar care nu a putut opri „marșul triumfal" al lui Mephisto Lyon. Superioritatea jocului pozițional al programului lui Richard Lang și-a spus cuvîntul și Mephisto Lyon l-a învins pe Gideon în 30 de mutări.

Se cunoaște deja că cel de-al XI-lea Campionat Mondial al microcomputerelor de șah va avea loc, în mai 1991, în Canada, la Vancouver și pregătirile programatorilor au și început. Richard Lang și firma „Mephisto" sînt preocupați intens de viitorul campionat.

Pe an ce trece, programele acestor computere de șah se îmbunătățesc necontenit. De fapt, aceste microcomputere de șah sînt foarte importante pentru iubitorii șahului, pentru cei care doresc să-și mărească forța de joc. Funcția lor de antrenor al jucătorilor de șah și de testare a programelor de șah nu schimbă cu nimic raporturile om-computer și nici frumusețea luptei șahiste dintre oameni.

GABRIEL SCHWARTZMAN
Maestru FIDE

— Pînă îmi iau via înapoi, mă creditezi zilnic cu o jumătate de vin ?

TUTUROR CITITOARELOR NOASTRE

Statornicul nostru cititor DUMITRU VASI-SOIMOȘANU, din Brașov, e deținătorul unui record neobișnuit ! El a colecționat de-a lungul vieții peste 24 000 de anecdote, pe care le-a grupat în 45 de capitole tematice, într-o lucrare (deocamdată în manuscris) intitulată „Antologia umorului românesc și universal". Despre această frumoasă pasiune, revista noastră a mai avut prilejul să scrie în numărul 46 din 16 nov. 1985. Iată că pentru numărul de azi, pasionatul nostru colecționar de anecdote ne-a oferit „în exclusivitate" un florilegiu pe care l-a dedicat tuturor cititoarelor noastre, împreună cu urările de sănătate, fericire și dragoste ! Ne alăturăm urărilor dînsului și publicăm cu multă plăcere aceste cîteva tandre și nevinovate glume la adresa minunatelor și credincioaselor noastre tovarășe de viață ! **(Nu ne-o luați în lume de rău, noi, cel puțin o dată pe an, le vedem astfel !)**

Soția a îmbrăcat pentru prima dată o nouă rochie care, însă, nu-i place soțului. Enervată, îi spune :

— În sfîrșit, ce știu, mă rog, bărbații despre rochii ? !...

— Prețul... răspunde laconic soțul.

★

— Să știi că nu-mi place cum îți stă tunsă scurt !

— Zău ? Dar ce, tu m-ai întrebat pe mine dacă îmi place cînd ai început să chelești ? !

★

— Ești un nesuferit ! Nu asculți niciodată ce-ți spun !...

— Draga mea, am numai aerul că citesc ziarul, dar zău că te ascult cu atenție...

— Nu te cred ! Te-am întrebat dacă aș putea să-mi cumpăr o haină de blană și tu ai spus „DA" !

★

— Mă uit la tine și te deplîng !...

— De ce ?

— I-am cumpărat soției mele o rochie nouă...

— Să-ți fie de bine, și ce dacă ? !

— Păi, azi tocmai se duce la nevastă-ta să i-o arate !...

GEOGRAFIE

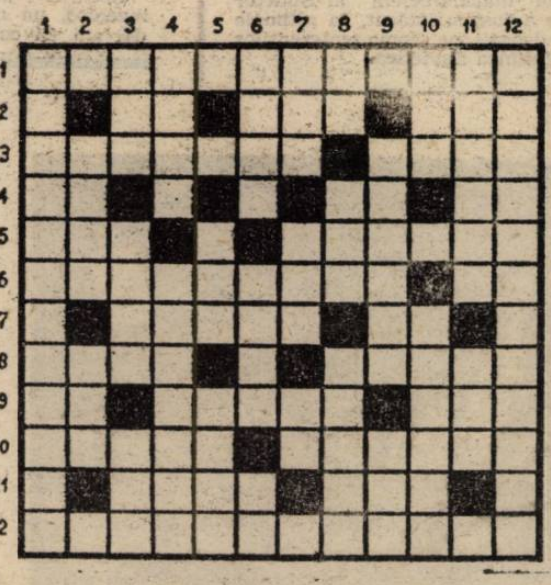

ORIZONTAL : 1) Cel mai înalt vîrf muntos al Mexicului (5 452 m) 2) Ființă — Fluviu în vestul Europei — Fluviu în nord-estul Africii 3) Țară insulară în nord-vestul Europei — Țară sud-americană, patria legendarilor incași 4) Liviu Oprea — Soarele piramidelor (mit.) — Goe Lipan 5) A iubi (înv.) — Capitala Gambiei 6) Stat scandinav, ținutul curajoșilor vikingi — Ion Aldea 7) Capitală în nordul Africii, port la Marea Mediterană — Marin Boeru 8) Oraș în sud-vestul U.R.S.S. în trecut aparținînd Poloniei, menționat în documente din timpul lui Ștefan cel Mare — Unitate de măsură a petrolului 9) 3,14 — Vîrstă — Rege al Țării Galilor 10) Țară insulară în Antile, cu capitala la Port au Prince — Stat în vestul Europei 11) Capitala Arabiei Saudite, unul din statele cele mai mari producătoare de petrol — Personaj des întîlnit în operele lui I.L. Caragiale 12) Capitala Madagascarului.

VERTICAL : 1) Metropolă în nord-estul S.U.A. 2) Capitala de pe cele șapte coline — A trăi (var.) 3) Extremele Pămîntului ! (sg.) — Localitate în Filipine — „Institutul Român de Teologie" (sigla) 4) Stat în Peninsula Arabia, avînd capitala la Masqat — Țara cantoanelor 5) „Întreprinderea de Mașini Grele" (sigla) — Lanț muntos în Asia Centrală, lung de cca. 2 500 km și avînd altitudinea maximă de 7 439 m (Vf. Pik Pobedi) 6) A fi mistuit de foc — A introduce aer într-o incintă — Confirmare 7) O iță încurcată ! — Interjecție... scoasă de frig ! (var.) — Tinel Frandes 8) Pene ! — Crustaceu — Capitală europeană, aflată pe valea rîului Aar 9) Canal ce separă America de Nord de cea de Sud — Riu în Elveția, afluent al fluviului Rin 10) Vine seara pe la gene — Stat asiatic, cu capitala la Bandar Seri Begawan 11) A face cumpărături în tîrg (piață) — Localitate în Somalia 12) Vîrf de 6 723 m în Anzi la granița dintre Chile și Argentina.

DICȚIONAR : AMA, UEL, VIA, ANAO, TIA, BRR, IET

MARIUS ȚIU
Arad

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

A VENIT PRIMĂVARA!

ORIZONTAL : Vivaldi — Drum — Echinocțiu — A — Si — Semănător — T — Ro — N — Sfert — Ițari — C — A — Ai — Topîrceanu — S — Opi — Ilar — Neo — Rotisor — Tipa — Iran — Săpător — Ia — Eac — Lr — Le — Sărbătoare — Viața — Vinete.

■ Acetilena prezentă în atmosferă nu este o consecință exclusivă a activităților umane. Cercetătorii francezi au dovedit că această hidrocarbură poate fi produsă în mod natural în apa mării.

■ Sistemele eoliene amplasate în California asigură energia electrică pentru circa 900 000 de persoane. Energia produsă de „morile de vînt" este deja competitivă pe piață.

■ Un cip într-un pancreas. Nu va fi nimic obișnuit, pentru că un cip — biosenzor implantat într-un pancreas artificial sau în corpul uman ar putea măsura concentrația de insulină la diabetici. Cipul cu biosenzor a fost produs în Japonia.

TELEGRAME

■ Populația Statelor Unite crește cu un locuitor la 14 secunde. La fiecare 8 secunde se naște un copil, iar la 14 secunde se înregistrează un deces. La 35 de secunde se înregistrează un imigrant și la 3 minute un emigrant.

■ Trandafirul este una din florile care a fost desenată din cele mai vechi timpuri. Imaginea acestei flori poate fi admirată pe monede cu o vechime de... 7 000 de ani.

■ Plumbul este periculos de la concentrația de 25 micrograme pe decilitrul de sînge. Agenția americană pentru mediul înconjurător apreciază, prin experții ei, că acest prag ar trebui scăzut la 10—15 micrograme.

■ Un beton poros cu calități de izolator fonic destinat realizării paravanelor antizgomot de-a lungul autostrăzilor sau în tunele a fost produs recent în Japonia. Bulele sale, cu diametrul între 0,1 și 1 milimetru, asigură absorbția a 85 la sută din volumul sunetului în intervalul de frecvență de 500—2 000 Hz.

■ Africa va fi ultimul continent în care populația se va stabiliza în secolul următor. În jurul anului 2072, continentul african va avea în jur de 2,6 miliarde locuitori.

■ Big Ben, faimosul ceas din Turnul parlamentului britanic, a bătut pentru prima dată la 31 mai 1869. De două ori pe an, Big Ben este oprit pentru a fi potrivit la orarul de vară (cum se va întîmpla la sfîrșitul lunii) și la cel de iarnă.

■ Pădurile tropicale sînt tăiate și arse într-un ritm de 15—20 milioane hectare pe an, cu circa 60 la sută mai mult decît se aprecia la mijlocul anilor '80, relevă surse F.A.O.

■ Jumătate din numărul necesar de matematicieni ai Statelor Unite a fost satisfăcut, în ultimele două decenii, pe seama emigranților din Uniunea Sovietică.

DUPĂ VIZITA LUI GORBY LA PAPA

Au dispărut zidurile, cortinele de fier, comunismul își trăiește ultimele ore și președintele Mihail Gorbaciov s-a întîlnit pentru o doua oară cu Papa Wojtyla. Ceea ce pînă nu de mult părea să fie un subiect pentru film fantastico-politic, a devenit o realitate. Dar nimeni nu se putea gîndi că asemenea mari evenimente vor fi urmate de un alt eveniment, poate și mai puțin credibil : acela de a-l vedea pe Mihail Gorbaciov „expus" într-o... biserică ! Este vorba de o lucrare în mozaic pe un perete al bisericii Sacro Cuore din Termi, în care apare și soția sa, Raisa, alături de Papa. Autorul acestei opere este un călugăr capucin, căruia i-au fost necesare nouă luni de muncă. Suprafața mozaicului — 600 metri pătrați.

UN Ppapagal PATRIOT

Cînd Marc Lyllywhite, comandantul unei nave americane de război a fost chemat să-și facă datoria către țară, el nu a vrut să se despartă de un papagal, Henry, la care ținea foarte mult. L-a adus la bord, l-a declarat mascota vasului și

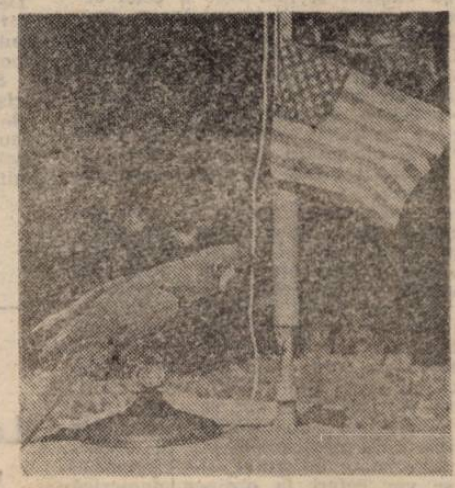

l-a învățat ca în fiecare dimineață să înalțe un minuscul steag american. Deși originar din Brazilia, Henry a devenit un adevărat american și execută în mod conștiincios misiunea cotidiană. Marinarii l-au îndrăgit cu multă căldură și-l socot drept mascota lor, un adevărat port bonheur.

Dacă nu-i zăpadă...

Ce pot să întreprindă doi copii isteți atunci cînd iarna se anunță săracă în zăpadă, și dorința lor de a se plimba cu sania nu se poate împlini ? O soluție ar fi cea adoptată de doi frați francezi, Louis și Aedus Place. O soluție simplă dar practică. Au instalat la sania lor patru roți și atunci cînd zăpada lipsește, ei pot utiliza cu ușurință „sania" lor pe planuri înclinate. Astfel ei o pot folosi a-

tunci cînd este și nu este zăpadă, pentru că în ultima ipostază renunță la cele patru roți. O singură neînțelegere domină jocul lor în ambele împrejurări : de ce Louis care este mai mare trebuie neapărat să fie „conducătorul" saniei, iar Aedus întotdeauna cel care se află pe post de „împingător" ?. În rest, totul este bucurie și plăcere...

CALEIDOSCOP magazin

Atenție! Prin revista „Magazin" în Cartea Recordurilor Lumii, Guinness Book

Stimați cititori, revista „Magazin" a luat inițiativa de a vă facilita înscrierea în Guinness Book, Cartea Recordurilor Lumii. Cele mai exotice performanțe umane — de la creșterea mai multor „generații" de dinți, la mersul în mîini cu o pipă în gură, pînă la recorduri de longevitate —, totul se poate întîmpla sau se poate desfășura în mod deliberat și în țara noastră. A fi prezent în proiectata Carte a Recordurilor Naționale, patronată de revista „Magazin" este doar un prim pas către marea aventură a condiției umane zugrăvită de Guinness Book.

Recorduri poate stabili și un grădinar ingenios, un copil minune care scrie la doi ani (și ceva), un fumător înrăit sau un gurmand al fiselor de telefon sau al cheilor yale etc., etc. Pentru autentificarea recordurilor, oricît de năstrușnice ar fi ele, redacția noastră vă stă la dispoziție prompt cu un reporter, pentru imortalizarea performanței. Scrieți-ne, contactați-ne fără întîrziere și mai ales fără reținere. Orice idee personală e bine venită, chiar și anomalii fiziologice sau alte deficiențe neobișnuite, totul poate deschide o nouă direcție de recorduri naționale și mondiale. Menționați pe plic (care va include o fotografie și date persoanie) „pentru Cartea Recordurilor". Materialele trimise vor apărea cu prioritate în revista „Magazin".

ANUME CURSE CICLISTE...

Printre activitățile tradiționale ale soldaților elvețieni figurează la loc de cinste și o cursă de... biciclete ! Dar nu una obișnuită. Participanții sînt îmbrăcați în echipamente militare, poartă asupra lor armamente, alte accesorii militare și folosesc biciclete vechi și grele de oraș. Concursul se dispută pe o distanță de 86 kilometri și este dotat cu numeroase premii. Ultimul sosit este obligat să plătească cîte un pahar de bere pentru toți participanții. Și avîndu-se în vedere numărul ridicat al participanților la inedita cursă este lesne de înțeles că nimeni nu-și dorește poziția de codaș.

Coaforii din New-York...

...fac sculptură capilară ! Ambiția acestor „vînători de capete" este de a face din manechinele lor port-drapelul regiunii natale, reproducînd pe capul acestora elementele simbolice ale locurilor respective. Ce părere aveți ?

Editor : Redacția revistei „Magazin"
Administrația : Editura Presa Liberă
Tiparul : Combinatul Poligrafic București

Redacția și administrația : Piața Presei Libere nr. 1, telefon 17.60.10 — 17.60.20

Responsabili de număr : DOREL DORIAN, MIHAELA DOROBANȚU
Secretar redacție : IONEL COJOCARU
Tehnoredactor : COSTEA SPIRU
Corectură : IRINA STOICA, DELIA COSTEA

Redactor șef : DUMITRU FILIP
Secretar general de redacție : GEORGE CUȘNARENCU
Redacția : Paul Ioan, Aurora Popescu, Ecaterina Bătrineanu, Melania Constantiniu (1630), Adrian Hoajă, Mihaela Dorobanțu, Irina Stoica, Delia Costea (1282), Ion Țugui, Dorel Dorian (1612), Marian Grigore, Teodora Bujor-Panaitescu, Elena Ilie (1633), Dumitru Mateuță, Ionel Cojocaru, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659), Dorin Măran (2692).

Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca Județeană MUREȘ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 11 (1 743) SÎMBĂTĂ 16 MARTIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

Descoperiri arheologice românești

STENOGRAMELE CREȘTINE DE LA BASARABI

(Pagina a 2-a)

Gîlceava ideilor

CONFORTUL COMUNICĂRII

(Pagina a 7-a)

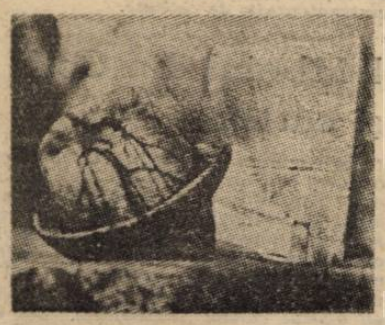

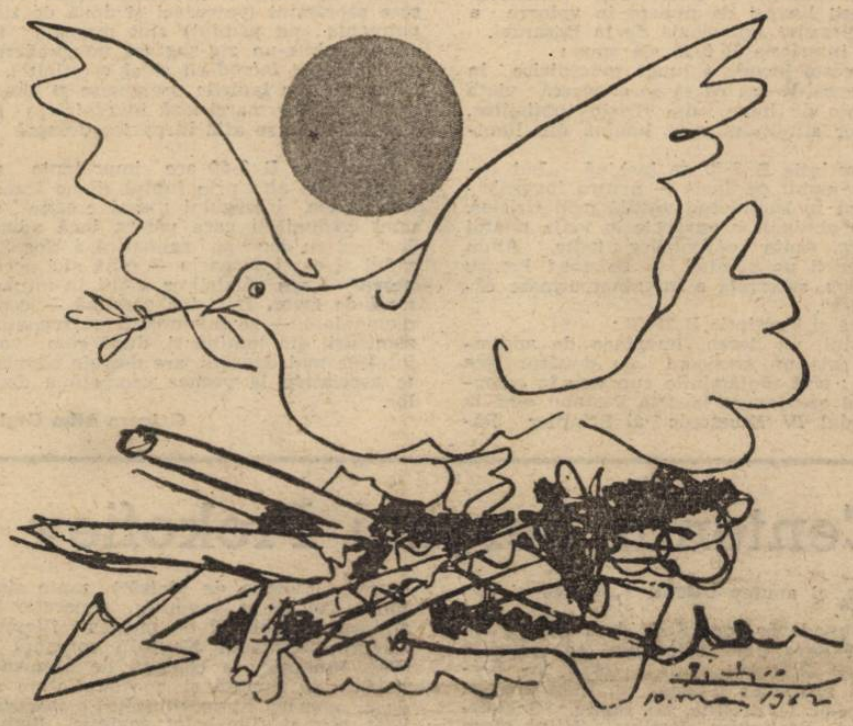

Desen de PABLO PICASSO, 1962

PROGRAM TV.

Săptămîna de la 18.03 — 24.03

(Pagina a 14-a)

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

(Pagina a 10-a)

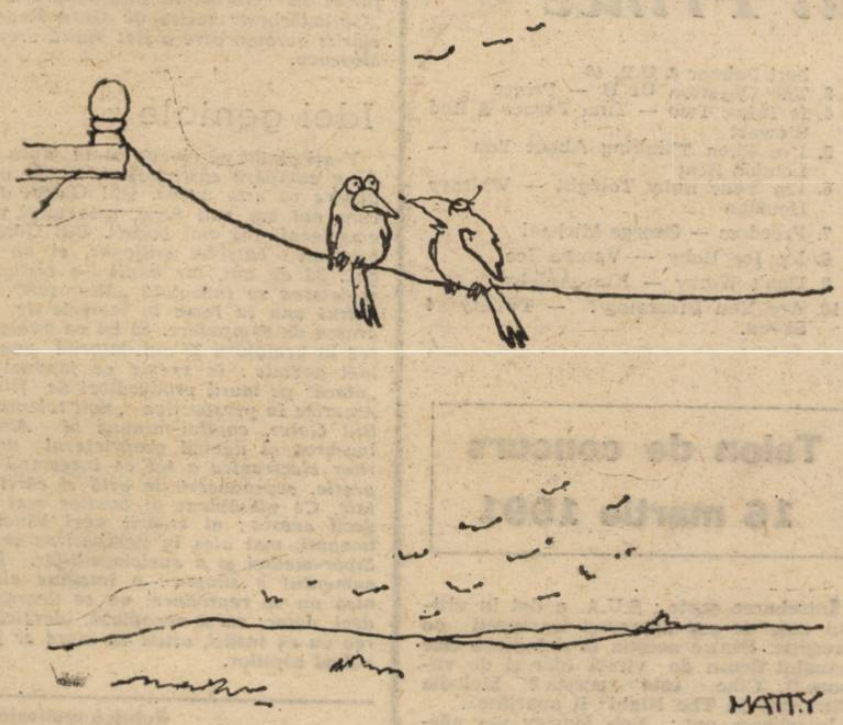

— *Mereu am senzația că mai e cineva pe fir...*

Călătorie în „Zona Crepusculară“

OAMENI „REVENIȚI“ DE DINCOLO DE MOARTE

(Pagina a 5-a)

Oameni: de știință în căutarea... tinereții fără bătrînețe și a vieții fără de moarte

(Pagina a 4-a)

GLOB „MAGAZIN“

(Paginile 8 – 9)

OMUL CARE A CREAT MONȘTRI

(Pagina a 5-a)

- Dialogurile Laurei
- Guinness Book
- Sport-Univers
- Horoscop

(Pagina a 11-a)

Biblioteca județeană MUREȘ

Descoperiri arheologice românești

STENOGRAMELE CREȘTINE DE LA BASARABI

În al zecelea veac de la Înălțarea la cer a lui Iisus zis Hristos, creștinii de pretutindeni au sărbătorit acest mare eveniment din viața Domnului lor. Unii dintre ei sperau să-l vadă coborîndu-se pentru a împlini ceasul judecății de apoi.

Acesta este cadrul tematic larg al inscripțiilor din complexul arheologic creștin descoperit în muntele de cretă (la Outlo — astăzi Murfatlar), în locul în care inima toamnelor pompează must și niciodată sînge. Peste 100 de inscripții au stat neștiute aici (iarăși) 1 000 de ani pentru ca, într-un nou prag de cinstire a omului înveșnicit în Dumnezeu, să se lase pătruns prin ruperea vălului de mister care le acoperea. Ce-am aflat noi sub această pînză runică ? Atîtul necesar ca să considerăm opera creștinească de atunci fără egal în spațiul ponto-danubiano-carpatic și, poate fără egal pe întreg continentul european, oriunde în lume unde creștinii își așteaptă Mîntuitorul.

Se arată în inscripția B 1-57 :

„Iisus, omul Dumnezeu, binecuvîntă cursul desăvîrșirii acesta făcînd cunoscut din cer către lume că viața mică spre mărire este (la fel cu) viața pe cruce a lui Hristos vestită (și) lăudată de Dumnezeu.

Un mileniu s-a scurs — acesta de la începerea înveșnicirii de tine vestită și mărturisită, Iisus și (iarăși) de Dumnezeu în zece (acum) vestită — de Dumnezeu părinte al tău, azi la groapa în Hristos aceasta, azi, în viața de Dumnezeu Iisus împlinit la o mie de ani trecuți (iarăși) a zecea trecere de la judecarea ca Hristos, acesta pînă în așezarea din lume în cer. Tu, Iisus, ca Hristos ai vestit lumii sfîrșitul".

Sărbătorirea de la anul 1 000 trebuie să fi avut un fast deosebit ca urmare a faptului că preoțimea era și ea convinsă de o nouă coborîre. La Outlo s-a zidit biserică, zisă cu un nume vechi dac „Otie" și s-a deschis un mormînt simbolic prin săparea unui „gropoi" în incintă.

Inscripția B 1-80 are următorul cuprins :

„După groapă, viața s-a prelungit în așezarea de sus a îndumnezeirii.

Starea lui : de înveșnicire din Hristos (și), la tatăl, de înveșnicire în Dumnezeu".

Numerotarea inscripțiilor aparține domnului arhitect V. Bilciurescu — sufletul întregii lucrări de punere în valoare a complexului arheologic de la Basarabi.

În inscripția B 3-22 stă spus :

„Acesta începe o lungă înveșnicire în așezarea de sus ca să se cunoască viața dincolo de lume din Hristos pătimitor, ziditor sfîrșitului spre lumină din lumină".

Inscripția B 3-61 se închină „Lui — l-am numit pe Iisus — pentru înveșnicirea sa în Dumnezeu vestită prin Hristos. Iisus răstignit a pururi e în viața tatălui ceresc. Amin pătimirilor toate. Amin pătimirii pe pămînt în Hristos ! Pentru Hristos, suferința a însemnat urmare către cer".

Iată și inscripția B 31-68 :

Totul, un desen. Imaginea de ansamblu este un semicerc cu douăsprezece raze : sînt săptămînile cuprinse în calendarul ortodox de la data Pastelui pînă la Sinodul IV Ecumenic al Sfinților Părinți, Duminica a VI-a după Rusalii.

Primele șase raze sînt egale ca dimensiune. Ele înfățișează șase săptămîni între Înviere și Înălțare.

Învierea a avut loc la sfîrșitul primei săptămîni „a patimilor". Marcarea se face în vecinătatea razei a doua. Raza a șaptea, cea mai lungă, semnifică săptămîna Înălțării. Marcarea se face la exterior, lîngă raza șapte.

Săptămînile a opta și a noua sînt egale ca importanță cu săptămînile a 11 și a 12-a. Săptămîna a 10-a este mai puțin importantă. În această săptămînă nu avem nici mărturisirea despre Iisus din cauza atribuirii zecelui lui Dumnezeu tatăl. În centrul imaginii se găsește marcat mormîntul pregătit domnului Iisus. Cele șase săptămîni (patruzeci și două de zile petrecute pe pămînt) sînt marcate în stînga printr-un zig-zag (al neîncrederii, al dobîndirii încrederii și al celorlalte).

Rombul, cu laturile prelungite și intersectate în jos marchează înveșnicirea în Dumnezeu și se află în partea dreaptă a figurii.

Inscripția B 3-68 are importanța sa aparte, mai ales prin faptul că ne transmite cheia întregului mesaj creștin al unei comunități care păstra încă adînci legături cu doctrina zalmatică a Kogaionului al cărei scenariu — pînă aici necunoscut — era zămislirea vieții în întunericul de izvor. Doctrina creștină — complementară — se întemeiază pe scenariul zămislirii din lumină și, după cum vom înțelege mai departe, are destule elemente asociative la vechea credință a dacilor.

Grigore Albu Gral

Centenar Serghei Prokofiev

La 27 martie 1931, scena Ateneului Român — deci acum 60 de ani — era onorată de un concert de pian susținut de un compozitor și pianist deja notoriu, Serghei Prokofiev. Cunoscut mai ales datorită „Simfoniei Clasice" (premieră absolută la 21 aprilie 1918, la Moscova, sub bagheta autorului) și „Concertului nr. 3 pentru pian și orchestră" (premieră absolută la Chicago, la 16 decembrie 1921, solist autorul), compozitorul rus aparține acelei galerii de pianiști de excepție ai secolului nostru care sînt reuniți sub sintagma *deschizători de drumuri* în istoria muzicii. Pe vremea cînd maestrul Prokofiev pășea în Bucureștii interbelici, genialitatea sa în privința muzicii de balet încă nu dăduse la iveală apogeul său componistic în materie, și anume baletul „*Romeo și Julieta*".

Într-adevăr, preluînd ideea maestrului Iosif Sava din splendida sa carte de eseuri *Prietenii muzicii* (1986), pe Serghei Prokofiev îl leagă un filon artistic, puternic și prolific, de Dante, Shakespeare, Beethoven, Berlioz... Mitul etern al dragostei neîntinate, cu deznodămînt tragic — cel care conferă clasicitate — a fost preluat de marele compozitor rus și transpus în limbajul muzicii pentru balet cu cea mai autentică tensiune, fidelă din foarte multe puncte de vedere operei shakespeariene. Operă de maturitate a lui Prokofiev, partitura la „Romeo și Julieta" a elaborat-o între 1935 și 1936. Premiera absolută s-a desfășurat la Brno, la 11 decembrie 1938. Libretul aparține lui L. Lavronski, Prokofiev și S. Radlov. Această capodoperă prokofiană ne îndeamnă mereu spre scenele lirice, ca o sirenă neiertătoare ce ne aduce amine de fiecare dată cît de minunată este lumea Terpsichorei, cu prospețimea neobișnuită a îngemănării dintre două arte : muzica și dansul.

Sărbătorind anul acesta centenarul Prokofiev (născut la 11 aprilie 1891 în modesta localitate Sonțovka și trecut în neființă la 5 martie 1953, la Moscova), se cuvine să ne reamintim nu numai de vîrfurile creației sale. El a compus importante opere („Război și pace", „Semion Kotko", „Logodna la mănăstire"), șapte lucrări pentru balet, („Cenușăreasa", „Floarea de piatră"), șapte simfonii. Cei de o anumită generație își amintesc probabil de muzica filmului celebru „Alexandr Nevski", compusă în 1938. Prokofiev a compus de asemenea muzică de cameră și vocală. La un an de la moartea compozitorului, a fost realizat primul film-balet sovietic „Romeo și Julieta".

Un discofil veritabil nu poate să nu posede în colecția sa cel puțin una din creațiile nemuritoare ale lui Prokofiev. Făcînd parte din panoplia celor cinci mari ruși ai muzicii universale, Serghei Prokofiev este inconfundabilul magician care a știut, poate la fel de bine ca Ceaikovski, să se inspire din folclorul rus, dar să și abordeze cu genialitate teme fundamentale ale culturii universale. Același neobosit și inegalabil muzicolog, omul de cultură care-și trage prospețimea tinerească din melosul bachian — l-am numit pe Iosif Sava — făcea o clasificare de spirit prin care stabilea o paralelă literatură — muzică. Astfel, îl găsim pe Prokofiev îngemănat cu Esenin, sensibilul și mereu surprinzătorul Esenin. Închei, deci, promițîndu-mi mie însumi o clipă de răgaz — poate și cititorului — în care să mă las furat de versurile eseniene, contrapunctate de pianistica nemuritoare a lui Prokofiev...

PAUL IOAN

MUSIC-BOX

Inconfundabilul Prince

Unii îl numesc Napoleon cel discret (nu numai din cauza celor doar 158 cm înălțime), alții îl consideră omul care l-a detronat pe Michael Jackson, omul cu acel sound incredibil. Acesta este Roger Nelson, cunoscut sub numele Prince, născut în zodia Gemenilor pe 7 iunie 1958 la Minneapollis (statul Minnesotta) mama de origine italiană iar tatăl un mulatru american. Reușind să intre în localul unde tatăl său cînta într-o formație de jazz, micul Roger simte atracția muzicii și își dă seama că aceasta îi este destinată. Prince cîntă la aproape toate instrumentele, preferatele sale fiind pianul și chitara bas, își compune singur piesele scrie textele, este producătorul discurilor sale și își regizează propriile clipuri. Vorbind de Prince, de fiecare dată, îmi amintesc de marele hit, „Purple Rain" (Ploaia purpurie), melodie de pe LP-ul anonim și din filmul cu același titlu, film în care Prince își povestește viața. Acest LP a fost 22 săptămîni pe primul loc în clasamentul Bilboard (în 1984) performanță reușită doar de „cei patru lorzi ai revoltei", Beatles... „Purple Rain" i-a făcut și pe cei mai ostili critici ai lui Prince să-i recunoască talentul indiscutabil. Prince a compus melodii și pentru Sheena Easton, Sheila (care a fost mult timp baterista formației lui Prince), a participat la realizarea LP-ului „Like A Virgin" al Madonnei, în fine, dar nu în ultimul rînd, este autorul celui mai bun hit al anului trecut „Nothing Compares 2 U" interpretat de irlandeza Sinead O'Connor, iar dacă ascultăm „Kiss" în interpretarea lui Tom Jones să nu uităm că este tot melodia lui Prince.

În puținele interviuri pe care le acordă Prince declară că n-ar putea exista fără munca sa iar ziariștii adaugă, malițioși, că Prince nu poate trăi nici măcar o singură zi fără... sex ! Discreția sa fantastică înnebunește presa de scandal de peste ocean care nu poate deține nici un fel de informații picante despre numeroasele prietene ale lui Prince. Ultima se numește... Kim Basinger, cea mai frumoasă femeie a momentului de la Hollywood. Prietenia lor a început în timpul filmărilor mult-discutatului Batman (cu muzica lui Prince), la care au participat și Michael Keaton și Jack Nicholson. În vara trecută i-a apărut al 11-lea (!) LP „Graffiti Bridge", prezent și acum pe pozițiile fruntașe ale topurilor. Personal consider că acest album este cel mai bun din tot ce a produs Prince pînă în acest moment. Vă recomand spre înregistrare acest Double LP care conține 17 melodii, multe dintre ele vor deveni, sînt sigur, hituri ale verii '91.

Pînă atunci, bye-bye !

TOP TEN „MAGAZIN" — 16 MARTIE

1. Sadeness — Enigma
2. I'll Be Your Baby Tonight — Robert Palmer & U.B. 40
3. The Question Uf U — Prince
4. It Takes Two — Tina Turner & Rod Stewart
5. I've Been Thinking About You — London Beat
6. I'm Your Baby Tonight — Whitney Houston
7. Freedom — George Michael
8. Ice Ice Baby — Vanilla Ice
9. Don't Worry — Kim Apleby
10. Are You Dreaming ? — Twenty 4 Seven.

Talon de concurs

16 martie 1991

Întrebarea șapte : S.U.A. a dat în ultimii zece de ani numeroși interpreți de excepție. Dintre aceștia se detașează clar actualul decan de vîrstă (dar și de valoare !). Cine este acesta ? Melodia „Stranger In The Night" îi aparține...

Întrebarea opt : Bob Marley s-a născut în... ?

MARIAN MINCULESCU

PUNCTE

Cesar și Cyrano

Săptămîna trecută vă anunțam că filmul francez „Cyrano de Bergerac" a fost nominat de 13 ori pe lista premiilor Cesar, un fel de Oscar francez, un adevărat record. Un record a fost pînă la urmă faptul că filmul, avîndu-l în rolul principal pe Gerard Depardieu, a și cîștigat 9 Cesaruri, dacă am reținut bine din transmisiunea directă de la Paris. Premii au mai fost cîștigate și de filmele „Timida" și „Nickita", la diferite secțiuni. Domnul Cesar, aflat în sala teatrului unde au avut loc festivitățile de premiere a fost nevoit să audă din gura unor cineaști laureați că statuia care-i poartă numele este un obiect hidos, din punct de vedere artistic. Mai adaug o informație legată de filmul „Cyrano" și de interpretul său principal : Gerard Depardieu a mai cîștigat „Globul de aur" pentru primul său film american „Green Card" de Peter Weir, la secțiunea „cea mai bună comedie", tot un „Glob de aur" primind și „Cyrano de Bergerac" pentru „cel mai bun film străin", premiile fiind oferite, la Los Angeles, de Asociația Presei străine de la Hollywood. Mulțumim televiziunii române pentru motivul de a ne fi scos din mizeria cotidiană, oferindu-ne imaginea fastuoasă a unei săli de teatru minunate și a unui eveniment cinematografic de calitate.

Războiul din Golf și cartea

Un exemplu care poate da de gîndit oricărui scriitor, dar și oricărui editor de carte sau editură din țara noastră a fost acela al reacției rapide cu care cîțiva scriitori francezi au apărut în ianuarie cu cărți referitoare la războiul din Golf, la acea dată în plină desfășurare. Vorba cîntecului : Evenimentele obligă ! Astfel au apărut cărțile „Războiului din Golf" de* Pierre Salinger *și* Eric Laureant *(editura Orban), „Irak, mașina infernală" de* Samir Al Khalil *(Lattes) și „Saddam Hussein" de* Judith Miller *și* Laurie Mylroie *(Pr. de la Cite). O altă carte care face furori în Germania este biografia lui „Gorbatschew" scrisă de Gerd Ruge, un ziarist german care a stat multă vreme la Moscova.

Idei geniale

V-ați gîndit că cineva poate avea ideea de a cumpăra cărți poștale ? Să vedem despre ce este vorba. Bill Gates, ***despre care noi am mai scris, este unul dintre americanii cei mai bogați. Bill Gates nu este un bătrînel milionar, ci un tînăr de... 35 de ani, iar banii i-a cîștigat cu societatea sa intitulată „Microsoft", numărul unu în lume în materie de programe de computere. El își va dubla averea în următorii 10 ani datorită unei alte idei geniale : în vreme ce japonezii îi „atacă" pe marii producători de film din America în perspectiva „noii televiziuni", Bill Gates, copilul-minune al Americii încearcă să devină proprietarul drepturilor electronice a tot ce înseamnă fotografie, reproduceri de artă și cărți poștale. Ce plasament al banilor mai sigur decît acesta : al creării unei bănci de imagini, mai ales în perspectiva invaziei hiper-mediei și a enciclopediilor. Raționamentul e simplu : o imagine electronică nu se reproduce, nu se degradează, deci, deloc; ea se recopiază, identică mereu cu ea însăși, oricît de mare ar fi numărul cópiilor.***

Rubrică realizată de
GEORGE CUȘNARENCU

ZECE DESCOPERIRI CARE VOR SCHIMBA FAȚA LUMII

Electronica este pe punctul de a-şi atinge propriile limite ? Bătălia care se dă pentru mărirea vitezei de prelucrare a informaţiei, prin mărirea numărului de componente plasate pe acelaşi „puce" (cip), se desfăşoară intr-un ritm ameţitor. Dar mai devreme sau mai tirziu ar putea să întilnească in cale un obstacol de netrecut : cel al legilor fizicii. Componentele electronice, hiper-miniaturizate pentru a atinge dimensiunea unor sutimi de atom, vor sfirşi prin a fi mult mai mici decit joncţiunile care le reunesc. In ceea ce priveşte viteza de funcţionare, deja este penalizată prin tratamentul „in serie" al informaţiei, impus de folosirea unor „puces" de siliciu.

Deşi impasul pare a fi încă departe, numeroase laboratoare, indeosebi din Japonia şi Marea Britanie, se preocupă de găsirea unor soluţii pentru aceste probleme. In acest demers s-au inscris nu doar electroniştii care vizează ordinatorul optic sau structurile aşa-zis „paralele" de prelucrare a informaţiei, ci şi chimişti care de peste zece ani încearcă să construiască edificii moleculare dotate cu fascinante proprietăţi electronice. Să se afle in gestaţie o nouă ştiinţă ? Jean-Pierre Launay, directorul grupului de „cercetări electronice moleculare"

2. Ordinatorul molecular

al CNRS, este mai curind prudent decit entuziast : „Sintem in epoca pietrei in ceea ce priveşte electronica moleculară iar surprizele, bune sau rele, sint totalmente imprevizibile. Ezitările de azi pot totuşi să conducă la o modalitate complet nouă de tratare a informaţiei."

Principiile urmărite in prezent sint mult diferite de cele ale electronicii clasice. In locul utilizării structurilor simple (cristalele de siliciu sint alcătuite din atomi identici), se incearcă folosirea unor molecule complexe ale căror funcţii sint mult mai variate. Transferul de electroni de la o moleculă la alta permite deja realizarea unor veritabile fire conducătoare (de citeva milionimi de milimetru), capabile să transfere informaţia. Unele molecule „bistabile" pot să treacă de la o stare electronică la alta, sub efectul unui semnal exterior ; altele sint capabile să inregistreze şi să stocheze un semnal electronic.

După părerea lui Jean-Pierre Launay nimic nu-i impiedică pe specialişti în viitor să imagineze arhitecturi tridimensionale pentru automatele celulare care vor prelucra informaţia chimic, cu o viteză inegalabilă. Această achiziţie să fie destinată secolului XXI ? Singura certiudine a chimiştilor este că edificiile moleculare pe care le construiesc azi vor lua intr-o bună zi locul electronicii moleculare. Dar cind ?

AURORA POPESCU

enciclopedie

APA, RESURSĂ VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (VII)

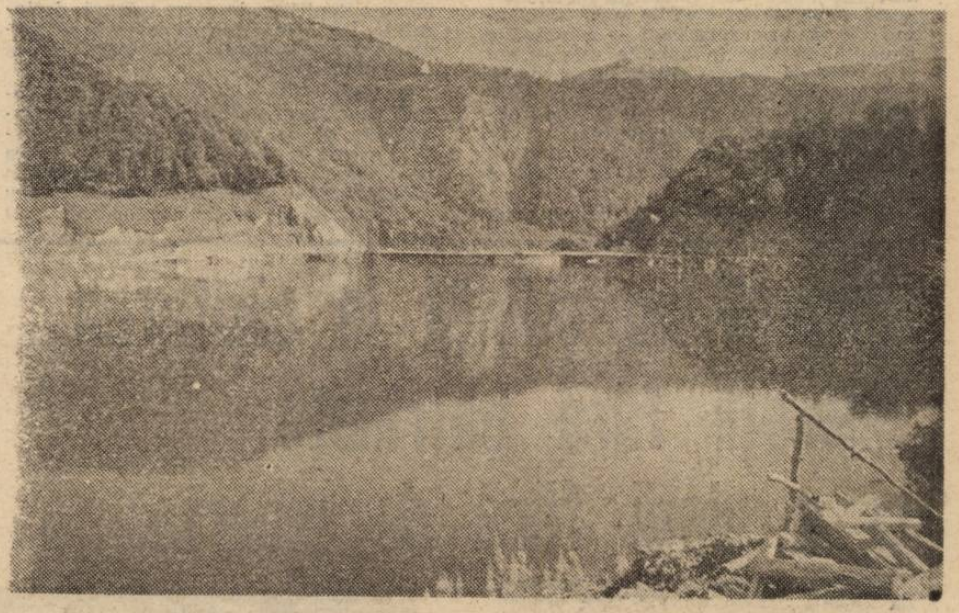

Catastrofele ecologice cauzate de amenajările industriale făcute în pripă şi cu tehnologii inadecvate de purificare a poluanţilor deversaţi în ape sau de alte nesăbuinţe ale omului, între care şi unele proiecte hidraulice, i-au determinat pe mulţi oameni de ştiinţă să-şi ridice glasul şi chiar să someze guvernele în legătură cu necesitatea luării de urgenţă a unor măsuri hotărite şi eficiente. Pentru ca pe viitor omenirea să fie ferită de dezastre ecologice, iar ceea ce se construieşte la bordura cursurilor de apă să ţină seama de normele cele mai severe ale protejării mediului ambiant. Din păcate, această campanie în formarea ideii generoase „Salvaţi natura, salvaţi civilizaţia" ! avea să fie perturbată din raţiuni aşa-zis economice. Un exemplu elocvent în acest sens îl reprezintă seceta care a bintuit în anii trecuţi în vestul Statelor Unite. Acest fenomen natural i-a determinat pe californieni să reconsidere un număr de proiecte în legătură cu folosirea apelor care, anterior, fuseseră respinse pe motivul întemeiat că vor altera apele şi terenurile.

Irigaţiile s-au aflat într-o ofensivă continuă în ultimele trei decenii. Ar fi oportun să irigăm în plus alte terenuri ? Răspunsul specialistului este ferm : „creşterea spectaculoasă a irigaţiilor pe glob, care a dus la dublarea terenurilor agricole udate cu apă din riuri şi fluvii în ultimii 30 de ani, a luat sfîrşit". Fără un drenaj corespunzător, irigarea permanentă degradează treptat o porţiune de pămînt .Sînt afectate şi sursele de apă din vecinătate, prin salinizare. Pe măsură ce căldura Soarelui evaporă apa irigată, sărurile se depun. Apa elimină şi sărurile preluate pe traseu, care au o concentraţie ridicată de minerale, lăsîndu-le să se usuce la suprafaţă, ca un reziduu, sau să se acumuleze în apa subterană, otrăvind astfel rădăcinile plantelor. Riul Colorado, de pildă, a ajuns să fie de 28 de ori mai sărat la vărsare decît în zona din care izvorăşte. Ajunse în ocean, apele riului sînt toxice şi primejduiesc fauna subacvatică.

Salinizarea terenurilor irigate nu este o noutate pentru oameni. Lecţiile sale tragice nu pot fi uitate. Şi e bine să ne aducem aminte de căderea Mesopotamiei şi a Babilonului, chiar de civilizaţia Maya din continentul descoperit cu 499 de ani în urmă de vestitul corăbier Cristofor Columb. Şi apelînd la datele statistice furnizate de prestigiosul Worldwatch Institute din Washington, aflăm cu destulă mirare, dar acesta este adevărul, că 61 milioane de hectare irigate de pe întreg cuprinsul Terrei au fost afectate de creşterea concentraţiei de sare, fără ca în circuitul agricol să fie introduse alte terenuri, în compensaţie.

Sahelul înaintează nestingherit către sud şi mari suprafeţe de terenuri cultivate sînt distruse, precum şi aşezările umane. Bordura sudică a Sahelului, care se întinde de la Oceanul Atlantic la Oceanul Indian, se strămută anual cu 16 km ! Deşertificarea este, într-adevăr, un fenomen în continuă expansiune. În Africa subsaharianâ, dunele de nisip distrug, anual, o suprafaţă de 70 000 kmp de teren arabil, arie egală cu teritoriul Siriei. Specialişti ai Naţiunilor Unite în domeniul mediului înconjurător avertizează : „Întreg continentul african riscă deşertificarea".

Este deşertificarea opera oamenilor ? În cea mai mare parte este a lor, a acelora care nu discern consecinţele nefaste ale exploatării iraţionale a pămînturilor şi a pădurilor. Tăierea necontrolată a arborilor pentru construcţia de case şi nevoile cotidiene ale familiilor rurale au atins cote nebănuite. Tăierea copacilor a produs alunecări de teren şi eroziunea solului, dar şi secetă. Explozia demografică din Africa obligă populaţia să lucreze şi pămîntul care nu este agricol. Coloniştii se mută într-o zonă umedă şi verde. În scurt timp, pămîntul este despuiat de covorul natural cînd seceta îşi face apariţia. S-a constatat că defrişarea conduce la accentuarea salinizării terenurilor agricole. Ceea ce s-a întîmplat în bazinul riului Murray-Darling, din Australia, este extrem de relevant în acest context : 61 000 hectare de teren nu mai dispun de arborii care alteori se înălţau semeţi către cer şi barau răspîndirea apei sărate în terenurile cultivate. Defrişarea este în măsură să afecteze şi cantitatea de precipitaţii într-o zonă dată. „Vasta regiune a Amazonului îşi regenerează jumătate din propria umezeală iar tăierea altor arbori poate avea efecte grave asupra acestei uriaşe maşini producătoare de ploi", relevă datele furnizate de serviciile specializate ale O.N.U.

(Va urma)

D. FILIP

O ipoteză controversată în dezbaterea viitorologilor

„Prospectarea viitorului în totalitatea faptelor vieţii interesează astăzi pe cineva ?", a fost surprinzătoarea întrebare pusă în plin Congres de viitorologie. Nici un cataclism, chiar de cele mai mari proporţii, n-ar fi putut concura cu reacţia provocată de această întrebare. Şi, mai departe. „Ei bine, dacă aşa stau lucrurile, atunci cum puteţi admite teoria profesorului John Naisbitt ?", continuă congresmanul.

Interpelării din şedinţa de comunicări ce a avut loc în Elveţia, mai multe voci, se pare masculine, i-au invocat, cu oarecare speranţă, marja de timp pînă la anul fatidic, ca o ipotetică şansă de eroare a celor susţinute de profesorul incriminat. Dar care era „motivul" de „ceartă" pentru anul 2000 ?

John Naisbitt a estimat că viitorii conducători de întreprinderi ai începutului de secol XXI vor fi, în cea mai mare măsură, de sex feminin ! Pe ce îşi bazează afirmaţia ? „Pe faptul că, argumentează el, după ce timp de douăzeci de ani femeile au acumulat, în tăcere (!? n.n.) experienţă, unele dovedindu-se mult mai capabile şi cu mai multă iniţiativă în afaceri decît bărbaţii, totodată ţinînd cont de temeinica lor pregătire profesională ca şi de simţul înnăscut al manevrabilităţii banilor, se poate trage concluzia că probabilitatea este viabilă. Şi ar mai fi ceva, continuă el. Nevoia lor de revanşă ca o replică a frustrării îndelungate sub patronajul bărbaţilor"...

— Unde am rămas, te rog ? — La „decidem", doamnă Director general.

De altfel, se re-cunoaşte, în lume femeile au acces la toate sectoarele de activitate, iar acolo unde au şi putere de decizie, şansele de reuşită şi prosperitate ale întreprinderii respective sînt mult mai mari. (Parafrazat de noi dar tot profesorul Naisbitt a spus-o). Să vedem cifrele !

În Europa, 84 la sută dintre femeile active lucrează în sectoare ştiinţifice şi în servicii publice iar un alt mare procent predau în învăţămînt. Comparativ cu anul 1975, licenţiate care au terminat o facultate tehnică sînt de 13 ori mai multe, iar absolvente de institute economice şi ştiinţe umaniste tot pe atît. „Aşadar, nimic nu li se poate reproşa", a concluzionat viitorologul.

Ce se va întîmpla cu copiii ? Se pare că în anul 2 000 problema aceasta nu va mai constitui un handicap pentru că, în creşele şi grădiniţele aferente fiecărei întreprinderi îngrijirea, supravegherea şi educaţia lor se vor realiza cu cadre de mare specialitate ceea ce-i va degreva mult pe părinţi de aceste probleme. Cineva a pronunţat cu ironie cuvîntul idilic ! Cu alte cuvinte, n-ar fi posibil ?

MELANIA CONSTANTINIU

Incursiune în paranormal

METEMPSIHOZA confruntată cu știința

Reîncarnarea — termen reprezentînd un sinonim destul de fidel al noțiunii de metempsihoză (în greceşte = deplasarea sufletelor) poate fi privită (ca multe alte fenomene obscure) în stil bulevardier, dar şi prin prisma unor grile ştiinţifice bine statuate. Am mai adus subiectul în discuţie în revista noastră (numerele din 2 iunie şi 25 august 1990), plecînd de la cartea „Revivre nos vies antérieures" Albin Michel 1984) a fizicianului Jean-Louis Siémons, cercetător ştiinţific şi profesor la Institutul naţional de fizică, Franţa. Vom fi întotdeauna adepţii comentariului bazat exclusiv pe ipoteza ştiinţifică, mai ales atunci cînd cel care abordează un astfel de subiect delicat — omul de ştiinţă — îşi păstrează intactă atitudinea carteziană (dubitativă) asupra fenomenului.

Dl. Siémons abordează în mod echilibrat atît o parte din cazuistica metempsihozei prezentă în studiile unor cercetători de renume americani — păstrînd o anumită distanţă în opiniile sale —, cît şi o serie de ipoteze ştiinţifice ce vin în întîmpinarea concepţiei despre reîncarnare. O parte din cazuri au fost prezentate în numerele menţionate mai sus, iar acum ne vom referi la acele supoziţii ştiinţifice care au tangenţă cu subiectul în discuţie.

■ *Impresia de dèjà-vu* (şi dèjà-connu), de nuanţă psihologică, explică o bună parte din situaţiile în care sînt antrenaţi. unii subiecţi. Cele mai frapante cazuri au fost acelea în care locuri văzute pentru prima oară (clădiri vechi şi chiar personaje, uneori persoane) au fost recunoscute ca şi cum ele ar fi existat demult în memorie şi ar fi fost redescoperite. Dar lucrurile se complică (şi nu în puţine cazuri), atunci cînd respectivii subiecţi pot anticipa detalii ale ambianţei în cauză (numărul şi dimensiunea încăperilor, cripte încă nedescoperite, număr aproximativ de trepte ale unor scări interioare etc.), înainte de a le vedea. Există şi cazuri de recunoaştere a vocii unei persoane necunoscute şi care aminteşte subiectului de o voce din memoria sa. Dar psihologii nu se grăbesc să dea verdictul de reîncarnare. Ei sondează temeinic memoria pacientului cu ajutorul regresiei (în timp) prin hipnoză — care poate autentifica, în mare măsură, declaraţiile. În unele cazuri se constată că percepţia extrasenzorială este tratată drept metempsihoză.

■ *Memoria genetică* este o altă ipoteză ştiinţifică importantă. Se pune întrebarea de ce, pe lîngă alte caracteristici, genele şi cromozomii nu ar putea perpetua şi amintirile unei persoane din acelaşi arbore genealogic (cunoscut sau nu, cine ştie cu precizie ascendenţii săi de acum cîteva secole?) de mult decedate? Dacă aspecte fizionomice, maladii, temperamentul, vocaţia etc., etc. se pot transmite genetic, oare experienţele de viaţă, şocante sau mai deosebite nu se înscriu cumva în genom, pe cale biochimică ?

■ Fizicianul francez Jean Charron emite ipoteza unei *memorii electronice a materiei :* tot conţinutul vieţii noastre, tot ceea ce am dobîndit prin propria experienţă se înmagazinează în aspectul material al materiei (care mai posedă şi caracterul energetic şi de informaţie).

■ Existenţa unui cîmp *de energie psihică a planetei* este ipoteza avansată de academicianul rus Vladimir Vernadski. Aşa-numita *psihosferă* conţine toate cunoştinţe umane de la apariţia omului pînă azi. Cîmpul psihic al Terrei este alimentat permanent de vibraţiile cîmpurilor psihice individuale, mai ample sau mai diminuate conform cu personalitatea fiecăruia. De altfel, noţiunea de *noosferă* (în greceşte nous = raţiune) a fost folosită de Teilhard de Chardin pentru a desemna sfera gîndirii, în complementaritate cu biosfera, pe care ea s-ar fi suprapus şi din care se nutreşte. O ipoteză asemănătoare a fost susţinută şi în secolul trecut, de savantul francez Gièvons.

■ O altă explicaţie a presupusei reîncarnări se poate pune pe seama teoriei lui *Ernest Jung*, unul din marii discipoli ai lui Freud. *Jung susţine că inconştientul individual este tributar inconştientului colectiv.* Fenomenul visării este la el un element esenţial al metodei psihanalitice. *Prin intermediul visului am putea avea acces la experienţa de viaţă a unui necunoscut şi pe care o putem, în anumite circumstanţe, să o conştientizăm.* În consecinţă, nu este vorba de reîncarnare, ci de o comunicare la nivelul inconştientului individual cu un anumit segment al inconştientului colectiv. De altfel, şi Plutarh susţinea existenţa unui *sine transpersonal* era considerat inepuizabil şi generator al conştiinţei, faptei şi gîndului particulare. Viziunea filozofică a yoginilor nu este departe de această idee, ei căutînd metodele de acces spre acea sferă.

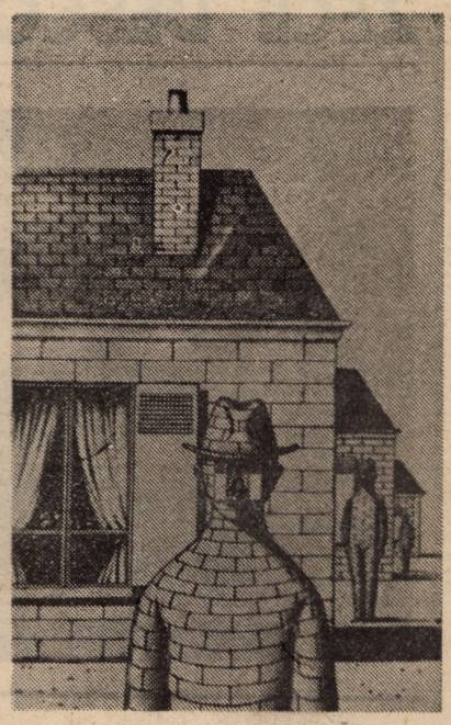

(Va urma)

PAUL IOAN

Oamenii de ştiinţă în căutarea... tinereţii fără bătrîneţe şi a vieţii fără de moarte

● De ce rechinului îi cresc mereu dinţi noi, iar omul ajunge la proteze dentare ● „Uzura" organismului uman se datorează trecerii anilor şi acumulărilor de erori biologice ● Şi un alt punct de vedere : „Există un ceas biologic care programează îmbătrînirea" ● Cine-i guvernează funcţionarea acestui orologiu ? Patrimoniul ereditar ? ● Orologiul biologic nu înregistrează perioada de repaus. ● Să existe un „hormon al morţii" secretat de organism încă de la pubertate ?

Blocarea mecanismelor care ne duc la îmbătrînire ? Este un vis care probabil va deveni realitate abia în secolul următor. În ce ne priveşte, deocamdată, nu avem decît să apelăm la remedii anti-îmbătrînire cunoscute. Şi să aşteptăm miracolul la care oamenii de ştiinţă speră să ajungă. De mai bine de un secol ei încearcă să răspundă la întrebări care-i frămîntă : de ce castravetele de mare îşi reînnoieşte în permanenţă intestinele iar fiinţele umane nu ? De ce rechinului îi cresc mereu dinţii noi iar omul ajunge iremediabil la proteze dentare ? De ce somonii, aflaţi în pragul morţii, se regenerează complet ajungînd în apa mării ? De ce presbiţia (inaptitudinea de a distinge cu claritate obiectele apropiate) este unul din avatarurile ce apar aproape fără excepţie la persoanele trecute de 50 de ani ? Enumerarea ar putea desigur să continue.

Unii cercetători sînt partizani ai *teoriei „uzurii"*. Pentru ei o dată cu trecerea anilor, organismul acumulează erori biologice. El devine din ce în ce mai puţin capabil să elimine „deşeurile" acumulate în timp. Pentru alţi cercetători, există un ceas biologic care programează îmbătrînirea. În mod diferit pentru fiecare specie.

Totul a început în 1912. Alexis Carrel, deţinătorul Premiului Nobel pentru medicină, demonstrează că celulele nutrite în mod convenabil pot să se reproducă la infinit *in vitro*. Ideea a fost acceptată de-a lungul a mai multor ani. Pînă cînd, Leonard Hayflick, biolog la Institutul Wistar din Philadelphia (S.U.A.), probează contrariul în 1961 .Faimoasele

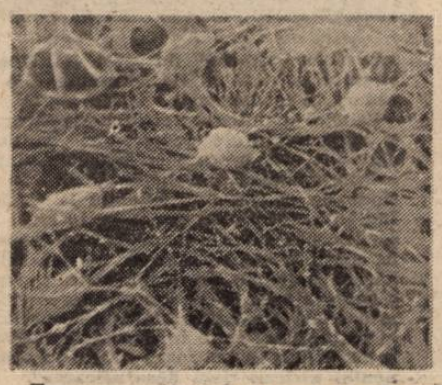

Trecerea anilor aduce cu sine o degradare inexorabilă a neuronilor. Fig. 1 : cortexul cerebral al unui tînăr. Fig. 2 : cortexul cerebral al unui bătrîn. Cu timpul, neuronii şi ramificaţiile lor devin mai rari. Cum s-ar opri acest proces ireversibil ?

culturi ale lui Carrel deveneau nemuritoare datorită unei erori de metodologie: în lichidul nutritiv se găseau şi celule tinere care se reproduceau. Astăzi, legea lui Hayflick este unanim recunoscută : orice fel de celulă cultivată *in vitro* nu are capacitatea de a se reproduce decît de cel mult 50 de ori. După care îmbătrîneşte şi moare. Acest fenomen constituie un veritabil model de îmbătrînire celulară. Totul se petrece de parcă fiecare celulă ar deţine un mesaj care îi ordonă să se reproducă de un anumit număr de ori. S-a putut chiar demonstra că celulele prelevate de la persoanele vîrstnice sau atinse de maladii grave genetice, care de obicei scurtează durata de viaţă, cunosc mai puţine diviziuni. *S-a pus întrebarea dacă celulele înregistrează în procesul lor de îmbătrînire timpul sau numărul de diviziuni.* Hayflick a fost cel care a răspuns şi la această întrebare : celulele congelate timp de 12 ani, de exemplu, după decongelare suportă acelaşi număr de diviziuni ca şi cum nu ar fi fost niciodată plasate în condiţii de frig. Orologiul biologic nu înregistrează aşadar perioada de repaus. Dar dacă se acceptă ideea existenţei unui ceas biologic, în ce constă natura sa ? Este ea, aşa cum gîndesc unii biologi de origine hormonală ? (S-a invocat chiar existenţa unui „hormon al morţii" secretat de organism încă de la pubertate.). Să fie oare adevărat acest lucru ?

Progresele biologiei moleculare încep să descifreze misterul. Integralitatea codului nostru genetic se situează la nivelul nucleului celulelor, în filamentele de ADN (constituantul esenţial al cromozomilor), organizate în elice dublă. Cercetări recente au arătat că dubla elice se rupe în procesul de îmbătrînire şi deci, o parte din genom se pierde, fapt ce conduce la o pierdere în cadrul programului genetic. Deteriorarea ADN-ului poate provoca deci şi erori în multiplicarea celulară şi implicit formarea de tumori.

Aşadar, se poate face o asemănare între procesul de îmbătrînire şi evoluţia cancerului ? Cercetări de-a dreptul tulburătoare au arătat că la persoanele bolnave de cancer, celulele prelevate din zone situate la distanţă de tumoare, deci aparent normale, nu se mai supun legii lui Hayflick. Ceasul lor biologic este defect. De aceea se pune în continuare întrebarea *unde se află acest orologiu biologic cine-i guvernează funcţionarea ?* Probabil, patrimoniul nostru ereditar. Dar aceasta este o ipoteză neconfirmată pe deplin de nici un om de ştiinţă. Părerea unanimă este totuşi că înţelegerea originii cancerului, precum şi descoperirea modului de a-l învinge sînt elemente care vor duce şi la înţelegerea mecanismului îmbătrînirii.

AURORA POPESCU

Tentativă de reluare a existenţei după descoperirea „elixirului tinereţii"

Ce ademenitoare este ideea că ar putea fi posibilă o călătorie în timp ! Închipuiţi-vă cît de interesant ar fi să ne putem întoarce în urmă cu cîteva secole şi să participăm „de viu" la frămîntările timpului ori să asistăm la cele mai importante evenimente istorice. Tot atît de seducătoare este şi o călătorie în viitor pentru a afla cum vor trăi pe Pămînt semenii noştri peste o sută de ani.

Această idee i-a preocupat pe oameni de foarte multă vreme ea regăsindu-se în multe din creaţiile fanteziei lor începînd cu cunoscutul basm al „Frumoasei din pădurea adormită" şi pînă la fabuloasa „Maşină a timpului" rod al imaginaţiei scriitorului englez George Herbert Wells.

Problema supravieţuirii peste timp a constituit însă şi obiectul unor cercetări ştiinţifice, specialiştii propunîndu-şi ca scop al acestora găsirea unor metode şi procedee de menţinere pe timp îndelungat a vitalităţii organismului. Un exemplu îl reprezintă cercetările experimentale efectuate de către oamenii de ştiinţă din diferite ţări cu privire la fenomenul reversibil al anabiozei încercînd să realizeze reducerea prin congelare pe timp îndelungat a activităţilor vitale ale organismelor şi reluarea acestora prin reanimarea lor ulterioară. Şi iată că încetul cu încetul rezultatele acestor cercetări nu întîrzie să se arate. Astfel în laboratorul doctorului Paul Segal de la Universitatea din California (S.U.A.) s-au efectuat unele dintre cele mai interesante experienţe cu hîrciogi, mici animale rozătoare cărora iniţial li s-a extras în totalitate sîngele, înlocuit fiind cu o soluţie chimică specială. Apoi corpul animalelor a fost răcit pînă la temperatura de zero grade, prag la care aparatele nu au mai înregistrat bătăile inimii cobailor încetînd şi procesele care însoţesc activitatea creierului şi a căror reprezentare pe electroencefalogramă s-a sistat. Şi totuşi decesul nu s-a produs, organismul manifestîndu-se ca şi cum s-ar fi detaşat temporar de mediu, aflîndu-se în acest timp într-un echilibru instabil între viaţă şi moarte. După scurgerea unei jumătăţi de oră micile vieţuitoare au fost supuse unui proces de încălzire lentă, reintrînd-u-li-se în corp propriul lor sînge.

În urma acestui tratament de revitalizare treptată animalele au „reînviat" restabilindu-li-se complet funcţiile metabolice. Testele efectuate au dovedit faptul că le-a revenit şi capacitatea memoriei.

Rezultatele experienţelor de acest gen suscită şi interesul specialiştilor care se ocupă de zborurile cosmice care speră ca prin metoda congelării şi revitalizării pilotilor acestia să poată efectua în viitor cele mai lungi călătorii interplanetare.

Cu îndreptăţită speranţă se interesează şi medicii despre posibilităţile pe care le va crea metoda congelării îndelungate pentru cei care în prezent suferă de boli incurabile. Deocamdată pentru cei bolnavi de cancer sau afectaţi de SIDA congelarea pe termen lung reprezintă singura şansă de a supravieţui pînă în momentul în care oamenii de ştiinţă vor descoperi leacul acestor maladii îngrozitoare.

Este interesant de arătat că în afară de bolnavii incurabili au devenit adepţi ai congelării şi unii bogătaşi care doresc să-şi reia agreabila lor existenţă după ce generaţiile viitoare vor reuşi să descopere mult rîvnitul „elixir al tinereţii". În oraşul Los Angeles din Statele Unite ale Americii a şi fost deja organizat un fel de club al „crionicilor", cum sînt denumiţi cei care după moarte sau chiar în pragul ei doresc să fie congelaţi şi revitalizaţi după timp îndelungat.

Acest club nu este totuşi accesibil tuturor amatorilor, deoarece în afară de suma de 140 000 dolari care trebuie plătită o dată cu adeziunea de înscriere mai trebuie achitată suma de 4100 dolari pentru fiecare an de congelare. Ori numărul acestor ani poate fi foarte mare încît metoda reînsufleţirii omului nu este încă pusă la punct.

Prima condiţie impusă pentru reuşita acestei „călătorii în timp" este aceea privind funcţionarea ireproşabilă a instalaţiei frigorifice care trebuie să asigure menţinerea continuă a temperaturii la o valoare constantă. Vă închipuiţi, desigur ce se poate întîmpla în cazul unei pene de curent...

Dr. ing. MIHAI CONSTANTINESCU

Călătorie în „Zona Crepusculară":

OAMENI „REVENIȚI" DE DINCOLO DE MOARTE

● O enigmă veche ca mitul lui Orfeu ● Americanii numesc această stare, NDE (Near Death Experiences = Experiență în apropierea Morții) ● Ce se întîmplă de fapt ? ● Poate cineva sfida moartea, o poate privi aproape în față și apoi să revină printre cei vii ? ● Oamenii de știință încearcă să găsească ceva real în această experiență. Împreună cu ei, cineaștii.

Experiențe interzise

Ceea ce va urma seamănă, într-un fel, cu episodul din „Zona Crepusculară" în care un bărbat are un accident de mașină, după accident intră într-un bar, bea cu alți oameni, adoarme, iar cînd se trezește observă prin fereastra barului agitație în apropierea casei : poliția încarcă în ambulanță cadavrele unor persoane cu care el băuse în timpul serii și, în cele din urmă, își vede propriul cadavru introdus în ambulanță. Practic, el murise în clipa accidentului, vrea să spună filmul. Dar oare nu revenise la viață imediat după ce murise ? E posibil așa ceva ? Asta se întreabă și oamenii de știință, analizînd mărturii ale unor persoane care au trecut prin această stare, și care au revenit printre cei vii. De cîteva decenii, o dată cu progresele fantastice ale reanimării, cazuri ale unor oameni care au trăit o asemenea experiență, aceea de a ajunge lîngă frontieră și chiar dincolo de ea, sînt tot mai numeroase. În străinătate au apărut deja o mulțime de cărți care cuprind mărturii ale celor care, murind au revenit printre cei vii, mai jos vom reproduce și noi cîteva asemenea mărturii, după unele făcîndu-se chiar filme, cum e cazul șocantului film **„Experiență interzisă"**, în original „Flatliners".

Dar dincolo de filme, rămîn faptele, și mai ales întrebările. O singură certitudine : mărturiile numeroase și sincere, fără nici un dubiu. „Reveniții" de dincolo de moarte vorbesc despre lucruri ciudate, despre un tunel, o lumină strălucitoare și inaccesibilă spre capătul tunelului, de revenire, cîteodată vorbesc despre o senzație de ușurare, de un „sejur" în afara corpului într-un fel de „levitație a sufletului", cu viziuni profunde de suferință, de rănire sau corp supus operației. Sigur, sînt și cazuri, de ele povestesc reanimatorii, în care cei care au trecut prin această experiență nu vorbesc de nici un mister, nu au nici o viziune. Din punctul de vedere al explicațiilor științifice, cercetătorii recunosc că nu sînt în posesia unor răspunsuri precise, măsurabile. Studierea acestor cazuri este foarte dificilă, în situația în care nu se poate pune problema, ca în filmul amintit, provocării unor experiențe voluntare pentru a se studia starea mentală din apropierea morții. Iar modelele animale nu sînt de nici un ajutor în privința gîndirii sau a imaginilor mentale. S-ar mai putea studia aceste efecte în cazuri de urgență, în cazul unui infarct, dar tocmai starea de urgență devine un handicap, pentru că urgența măsurilor de reanimare exclude posibilitatea, care în acest caz înseamnă timp, de a se branșa muribundul la complicatele aparate de înregistrare, sistemele sofisticate de imagine medicală a creierului.

Doctorul Pierre Etevenon de la Inserm, Caen, specialist al creierului și autor al unor cărți ilustrative pentru domeniul de care vorbim („Aveugles eblouis" și „L'homme eveille") a trăit el însuși o stare de comă în timpul unor încercări terapeutice cu o substanță experimentală în timp ce se afla în S.U.A. Iată ce își amintește : **„Am traversat o gaură roșie. Am dispărut prin ea și nu era deloc plăcut. Din fericire, eram sub control medical și am putut fi extras din acea stare".** O experiență care l-a ajutat să extragă cîteva judecăți raționale : **„Aceste evenimente, subliniază el, sînt evenimente rare, povestite de subiecți puși în situații excepționale. E vorba de experiențe strict personale care nu pot fi generalizate pentru a intra într-un studiu serios. După părerea mea, aceste cazuri nu pot deveni un „obiect" al științei deoarece este o diferență insesizabilă, între aceste experiențe unice, inefabile, incontrolabile și subiective pentru ca noi să le putem măsura științific".**

Intervievat de **„Le Figaro"**, sociologul Edgar Morin emite o ipoteză : **„Creierul, care este de asemenea o glandă care secretă hormoni, secretă în acel moment o anumită cantitate de endorfine. Un fel de drog euforizant care permite omului aflat la granița dintre viață și moarte să facă această trecere în pace".**

O ipoteză care nu pare imposibilă nici doctorului Pierre Etevenon : **„Stimularea de către anumite zone profunde din creier a secrețiilor de endorfine ar putea explica lumina albă, strălucitoare de fiecare dată menționată de subiecții care au trăit acest moment".**

Rămîne însă de explicat pentru cercetători senzația de corp care doare, corp rănit sau supus operației, stări neplăcute care infirmă „starea de pace" pe care o creează endorfinele stimulate de creier. Subiectul nu poate fi încheiat, chiar dacă se vor primi toate răspunsurile. Pentru că totuși în această dezbatere, cuvîntul cheie este MOARTEA. Și ce este moartea ?

GEORGE CUȘNARENCU

(Va urma)

CE SPUN EI?

Jean-Pierre Liegibal, 51 ani, editor al cărții „Cîțiva pași dincolo", a intrat în comă după o operație. A declarat că a revenit la viață de foarte departe, dintr-un spațiu nelimitat, în care timpul și materia dispăruseră. Vorbește despre o sursă luminoasă din ce în ce mai intensă, de o senzație de calm, de culori violente (roșu, singe, aur).

În numărul viitor, alte două declarații, de data aceasta a unor oameni tineri.

OMUL CARE A CREAT MONȘTRI

Etienne Wolff embriolog și specialist în teratologie (studiul anomaliilor congenitale) deține recordul mondial într-o specialitate fascinantă : fabricarea de monștri, după cum relevă Jean Ferrara în „Science et Vie".

Cu aproape 50 de ani în urmă, înainte de a se cunoaște numărul de cromozomi umani sau natura biochimică a genelor, Wolff a efectuat sute de experimente prin care a căutat să înțeleagă mecanismul de dezvoltare a embrionului și să explice „ratările" care pot duce la anomalii congenitale sub forma lor cea mai gravă : monstruozitățile. Wolff a elaborat o tehnică simplă care privește studierea unui embrion de pui de găină ; secționînd o parte din coaja de ou și plasînd pe ea o lamă de sticlă sau de mică a reușit să studieze în acest fel primele ore ale vieții embrionale. Apoi, prin iradiere și metode de microchirurgie efectuate pe anumite fragmente ale embrionului, Wolff obține, după dorință, aproape toate malformațiile care pot fi întîlnite la vertebrate.

Galeria „monștrilor" lui Wolff este impresionantă. Primul său monstru a fost obținut prin iradierea viitorului cap de embrion la un pui de găină în vîrstă de 12—15 ore. Rezultatul : un pui de găină — amfalocephal, ceea ce înseamnă că la acest pui de găină capul a crescut din ombilic. Au urmat „fabricarea" de ciclopi (pui cu un singur ochi în frunte) și otocefali, la care urechile se uneau formînd o singură ureche. Wolff obține, într-o nouă etapă, șimeli — pui cu picioarele unite și păsări simptere la care rudimentele de aripi fuzionate formează un fel de rachetă în jurul spatelui. În memoriile sale, Wolff scria : „Cît de mîndri am fost cînd am putut anunța că am obținut o monstruozitate nouă, necunoscută pînă atunci, trei labe la o rață". Plecînd de la stadiul monștrilor simpli, Wolff se hotărăște să abordeze o nouă etapă a cercetărilor sale în vederea obținerii de monștri dubli, adică bicefali. Istoria a evocat imaginea unui muzician al regelui Scoției Iacob al II-lea, de acum 500 de ani, care avea două capete și două trunchiuri pe o singură pereche de picioare și putea cînta concomitent la două flauturi.

A urmat pigomelul, care nu era altceva decît o rață care avea o a treia labă situată posterior, în locul cozii. Aceste experiențe i-au permis embriologului Wolff să identifice zonele care, legate într-un moment al dezvoltării, să provoace aceste anomalii monstruoase. De asemenea, tot aceste experiențe i-au permis să descrie corect în embriologie fenomenul gemelarității. Ulterior, elevul lui Wolff, Hribert Lutz, reușește să obțină prin scindare microchirurgicală a unui embrion de rață două rațe gemene, identice desigur, Wolff însă nu s-a limitat la aceste experiențe. Într-o epocă în care cunoștințele de endocrinologie erau foarte reduse, Wolff reușește, cu ajutorul hormonilor sexuali preparați de el în stare de substanțe pure, să transforme un embrion de pui mascul în femelă și viceversa sau de a crea o serie de embrioni intermediari între cele două sexe. Mergînd mai departe el a experimentat cultura de organe și țesuturi în vitro, în laborator. Prin aporturi nutritive stabilite de Wolff, o tibie sau un femur izolat se poate dezvolta ca și cum ar face parte dintr-un organism întreg.

Împreună cu elevii săi, Wolff a efectuat culturi din numeroase organe embrionare de pui de găină cum ar fi : glandele genitale și căile genitale, pentru a urmări dezvoltarea lor sub influența modificărilor de mediu. Studiază și fenomenele de regenerare, care permit indivizilor din anumite specii să reconstituie o parte lipsă a organismului lor, ca de exemplu membrul inferior al unei amfibii, capul întreg al unui vierme de apă dulce (clasa Turbellaria) etc. Ajunge la concluzia că această capacitate de regenerare se datorează existenței unor celule specifice, pe care Wolff le denumește neoblasti.

Reglarea — un alt fenomen în biologie, permite reconstituirea unei părți care nu a existat niciodată ca organ diferențiat la o anumită specie. O experiență efectuată pe un embrion de pui de găină a dat un rezultat neașteptat — reconstituirea unui os peroneu complet care nu mai există la puiul modern, dar care există la arheopterix, strămoșul păsărilor. Acest rezultat este unul din cele mai remarcabile care se pot obține, deoarece el reconstituie o verigă filogenetică îndepărtată. El ne situează în „inima" evoluției. Acest rezultat ne mai arată într-adevăr că evoluția din trecut a puiului de găină i-a lăsat vestigii de potențialități care nu se mai manifestă în condiții normale, dar care pot fi reactivate.

Astăzi, la vîrsta de 86 de ani, prof. Wolff regăsește ecoul experiențelor de care s-a ocupat cu 50 de ani în urmă și se cunoaște poziția lui în legătură cu controversa foarte actuală privind utilizarea pentru experiențe a embrionilor umani. În acest sens savantul afirmă că nu este prea grav să se utilizeze, cu anumite rezerve, embrionul uman pentru experiențe. După părerea prof. Wolff, celulele unui embrion uman conservat în cultură ar putea servi ca mijloc terapeutic în tumorile umane. Această părere trebuie însă supusă analizei eticii medicale.

SIMONA POPESCU-IVANA

ECOLOGIE - UN SEMNAL DE ALARMĂ, DAR NU NUMAI ATÎT...

Deşerturile radioactive — un posibil film de groază

Prea departe încă de a-şi găsi o soluţie, critica problemă a deşeurilor radioactive revine mereu în atenţia noastră. De data aceasta este vorba despre o gravă constatare pe care o discută şi prestigioasa revistă „Scientific American". Subiectul : păsările de apă, cerbii, gîştele sălbatice şi alte animale ce populează cele aproape 20 de mii de hectare ale rezervaţiei de la Oak Ridge. Motivul : puternica „înzestrare" nucleară a aceluiaşi Oak Ridge (găsim aici şi o fabrică de armament nuclear). Şi aici, ca şi în alte părţi, deşeurile radioacti[illegible]versate în bazine sau lacuri şi-au făcut încet, încet drum către fauna şi flora locului. Iar cînd animalele sălbatice infectate vor deveni hrana vînătorilor şi nu numai — nimeni nu poate spune ce se va întîmpla...

Oak Ridge nu este desigur singurul loc cu asemenea probleme. William Lawless, un inginer care a lucrat la centrala de la Savannah River (Carolina de Sud), îşi aminteşte şi acum de broaştele ţestoase „radioactive" găsite la o distanţă de peste trei kilometri de reactor, pe terenul unei ferme de îngrăşarea porcilor. Problema apărea în toată gravitatea sa iar necesitaea monitorării radioactivităţii şi în afara obiectivului nuclear se impunea cu necesitate.

Dar de fapt care ar fi pericolul ? Nici unul, pare să susţină coordonatorul activităţii de protecţie a mediului înconjurător al „Sistemului energetic Martin Marietta" cu care Departamentul Energiei (DOE) al SUA a contractat Oak Ridge-ul. O gîscă sălbatică infectată de mediul radioactiv în care a trăit nu l-ar putea expune pe om nici măcar cît o radiografie pulmonară. Şi totuşi, un calcul nu prea complicat, arată că aceste gîşte care ajung la o contaminare de 3 950 picocurie per gram de carne de piept, ne „asigură" la o masă, la care am minca o jumătate de kilogram, nu mai puţin de 100 de miliremi de cesiu 137, adică doza standard acceptată pentru expunerea anuală !

Şi încă ceva. Chiar şi în cazul deşeurilor cu radioactivitate scăzută, în organismul nostru vor intra radionuclizi care nu ne vor mai părăsi ani de zile (ne aducem aminte de pe vremea Cernobîlului cînd mulţi din noi am aflat pentru prima dată că cesiul 137, care se localizează în muschi are un timp de înjumătăţire de 30 de ani, iar stronţiul 90 care se depozitează în oase are o „viaţă" de 27 de ani !). „S-a stabilit un consens larg asupra faptului că există pericol la orice nivel de radioactivitate" — este părerea unui specialist al Institutului pentru Cercetări Energetice şi asupra Mediului Înconjurător al S.U.A.

La rîndul său G. Blaylock, cercetător principal la Oak Ridge declară : „Sîntem preocupaţi de orice părăseşte zona rezervaţiei". Şi nu este vorba doar de nişte gîşte sălbatice şi de cîteva alte păsări de apă. Este vorba de cirezi întregi de cerbi, care au năpădit cu cîţiva ani în urmă rezervaţia şi au impus declanşarea unei campanii de vînătoare. Cum să-i opreşti acum pe vînători ? Şi nu este vorba doar de Oak Ridge. La rezervaţia de aproape 1500 Km² de la Hanford, în Statul Washington, au fost contaminate raţele, iepurii, coioţii şi multe alte animale. În această rezervaţie DOE reciclează uraniu şi extrage plutoniu. Deşeurile bogate în sodiu sînt depuse în gropi — dar din 1940 încoace acestea servesc drept sursă de sare pentru iepuri ! Iepurii mănîncă sărea, coioţii îi mănîncă pe iepuri, aşa că azi poţi vedea echipe de tehnicieni controlînd cu contoare Geiger excrementele coioţilor !

La Savannah River, despre care am amintit, reactorul a fost închis în 1988 din motive de securitate şi din cauza problemelor manageriale. Acolo s-au găsit peşti şi broaşte ţestoase care fuseseră contaminate. Analizele efectuate de Laboratorul de ecologie al Universităţii din Georgia au pus în evidenţă niveluri de radioactivitate de 10 pînă la 100 picocurie de cesiu 137 în mormoloci şi unii peşti.

Asemenea date au sfîrşit prin a fi făcute publice. DOE a fost obligată să „cureţe" locurile contaminate. Există însă teama că în absenţa unei legislaţii mai dure măsurile — oricare ar fi ele — nu vor putea avea totuşi efectul scontat.

Ceea ce este însă şi mai dramatic, nu se cunoaşte precis nivelul pînă la care a fost contaminată lumea animalelor sălbatice. Ca să nu mai spunem că, aşa cum remarca şi William Lawless, care a lucrat pentru DOE, „mai sînt şi insectele. Pe ele nu le-a cercetat nimeni încă" !

Poate că unii vor vedea în aceasta un scenariu asemănător filmelor lui Hitchkock pe cît de groaznic, pe atît de imposibil. Totuşi este vorba de un real semnal de alarmă. Lecţia Oak-Ridge-ului ar trebui bine învăţată de către toţi cei care beneficiază (sau se pregătesc să o facă) de energia nucleară.

MIHAELA DOROBANŢU

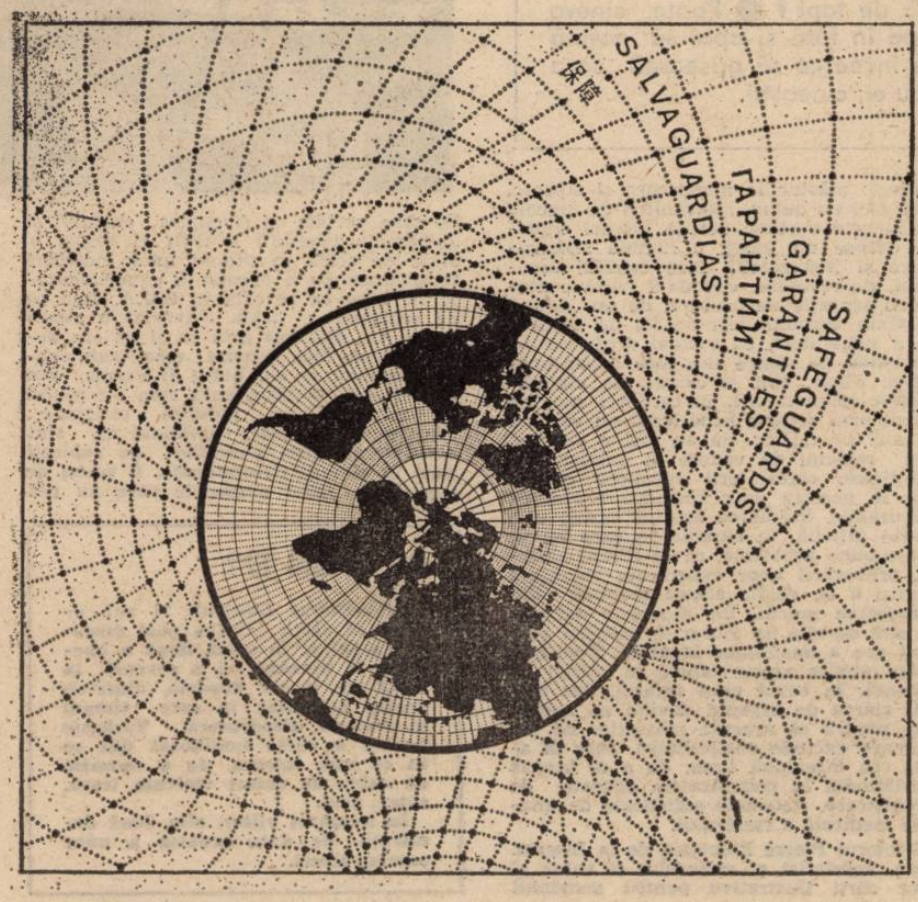

Cît de mult dăunează radonul sănătăţii ? (II)

Studiul întreprins de oamenii de ştiinţă englezi asupra consecinţelor pe care le au concentraţiile de radon asupra oamenilor au evidenţiat că se manifestă două tipuri de afecţiuni maligne. Acestea nu sînt altele decît leucemiile şi melanoamele. Şi studiul concluzionează : **„În anumite regiuni, leucemiile au o frecvenţă excesiv de ridicată — între 22 şi 43 la sută din cazurile înregistrate în Cornwall ar fi provocate de radon. Este dublul mediei cazurilor întîlnite în cele 14 ţări în care s-au întreprins cercetări.** În privinţa melanoamelor, 72 la sută din cazuri ar fi opera radonului". Au existat şi surprize pentru membrii echipei britanice de cercetători. Ei nu şi-au putut explica de ce radonul nu provoacă cancerul stomacului. Lucrări efectuate în Marea Britanie evidenţiaseră că radonul poartă, într-o anumită măsură, răspunderea pentru cancerul stomacului şi pulmonar. Cancerul este o maladie cauzată de un număr mare de factori ereditari, dar şi de modul de viaţă, alimentaţia şi stresul. În concentraţii mari, radonul este cancerigen pentru plămîni. În multe ţări se recurge la recomandări în sensul luării unor măsuri de protecţie a locuitorilor în regiunile a fi considerate cele mai expuse la concentratiile de radon.

În ultima vreme, un număr tot mai mare de oameni de ştiinţă au ajuns la concluzia că efectele radonului asupra sănătăţii oamenilor au fost exagerate. A vorbi despre acest gaz natural că ar fi mai primejdios decît radioactivitatea artificială a centralelor atomoelectrice, reprezintă un atentat asupra psihicului uman. Studii finalizate recent de către Agenţia americană pentru protecţia mediului evidenţiază că corelaţia între radon şi cancerul la plămîn s-a făcut de regulă pe eşantioane de mineri care lucrează în mine de uraniu. Este firesc ca cei ce muncesc de mulţi ani în respectivele mine să aibă o concentraţie de radon de mii de ori mai ridicată decît nivelul obişnuit, să sufere vătămări, în urma cărora se pot contracta şi cancerele. Nu s-a putut dovedi cîte cazuri de cancer au fost provocate de radon, cîte în urma consumului de ţigarete şi cîte prin combinarea celor doi factori. Cercetătorii sînt unanimi că radonul presupune un procent sporit de risc pentru fumători.

Şi dacă radonul se concentrează în interiorul locuinţelor atunci înseamnă că cele mai expuse fiinţe sînt femeile care, în general, îşi petrec cea mai mare parte a timpului în gospodărie. Soţii care merg la lucru şi copiii care se duc la şcoală sau la joacă sînt mai feriţi de posibilele ravagii pe care radonul le poate face în timp. În S.U.A., cetăţenii au fost sfătuiţi să achiziţioneze aparate de testare a concentraţiei de radon. Nu ar fi o cheltuială prea mare, dar lumea nu prea dă curs sfatului. În cazul în care mai multe teste consecutive ar indica un nivel ridicat de radioactivitate naturală produsă de radon se impune, susţin experţii, un test profesional. Se oferă şi alte reţete, printre care sigilarea crăpăturilor din subsolurile caselor. Şi dacă metoda nu dă rezultate se poate recurge la împrăştierea radonului prin ventilatoare speciale şi conducte de ventilaţie. E bine de ştiut că emanaţiile de radon depind de compoziţia scoarţei terestre şi de variaţiile ei. Este necesară desigur şi întreprinderea unor studii epidemiologice, bine conduse, în scopul aflării pragurilor sub care radonul poate fi considerat inofensiv.

Ce este radioactivitatea naturală ?

Ea provine, între 15 şi 20 la sută de la stele. Cum ? Sub formă de raze cosmice ce ne supun unei iradieri universale de ordinul a 30 miliremi/an. Restul de radioactivitate poluează solul. Sub ce formă ? De gaz numit radon, ale cărui concentraţii sînt variabile. Cum se prezintă radonul ? Prin trei izotopi ai săi, radonul 219 denumit şi actinom care rezultă din degradarea uraniului 235 prezent în scoarţa terestră : radonul 220, cunoscut sub denumirea de thoron, care provine din thoriu 232 : radonul 222 eliberat din uraniul 238. Şi informaţiile oferite de „Science et Vie" sînt extrem de relevante pentru a descifra pericolul emanaţiilor radioactive ale radonului : „Prima formă a radonului este în acelaşi timp rară şi efemeră, întrucît durata de înjumătăţire este de patru secunde. Cea de-a doua, mai puţin rară poate fi întîlnită în materialele de construcţie iar durata de înjumătăţire este de aproximativ de un minut. Cu cîteva excepţii, nici nu durează atît de mult încît să aibă timpul să străbată straturile de roci şi să poluеze aerul. Cea de-a treia formă — radonul 222 — este şi cea mai primejdioasă, întrucît perioada de înjumătăţire este de patru zile. Un timp suficient pentru ca radonul să străbată rocile".

Ea provine din industriile nucleare şi de la materialele medicale folosite în scopuri terapeutice. Ea reprezintă între 15—20 la sută din întreaga radioactivitate pe care noi, oamenii, o suportăm. Cea mai mare parte din această cantitate îşi are sursa în primul rînd din sfera medicală : industria nucleară furnizează circa 1 la sută din totalul radioactivităţii pe care locuitorii Terrei o suportă.

Nu este posibil şi nici necesar să se vorbească de o medie naţională a radiaţiilor de radon. Sînt persoane care nu părăsesc ţara de bastină, în sensul de a efectua călătorii, iar altele circulă pe un teritoriu în care variaţiile emanaţiilor de radon pot atinge chiar un factor zero între două puncte aflate la o distanţă de cîţiva kilometri între ele.

„În Statele Unite, relevă Science et Vie, media naţională este de 3,6 milisieverts pe an (sau 3.6 mSv/an), dar în unele case atinge chiar 50 mSv/an, ceea ce reprezintă echivalentul a 5000 mr/an, norma admisă pentru lucrătorii din domeniul nuclear — o normă pe care unii ar dori să o aducă la 20 mSv/an".

Asemenea decalaje se înregistrează în diferite ţări.

Plante unice în peisajul românesc

Scriitor bine cunoscut pentru ampla sa activitate de popularizare a ştiinţei, concretizată în peste 30 de lucrări tipărite — unele din ele premiate şi traduse peste hotare — Tudor Opriş a abordat şi literatura turistică.

Ultima sa carte în acest domeniu, **Plante unice în peisajul românesc**, apărută recent la Editura Sport-Turism este o lucrare originală, inedită prin temă — cel puţin la noi în ţară — deoarece îşi propune să prezinte istoria pămîntului românesc, marile etape ale formării lui cu ajutorul unor plante rare sau unor specii endemice sosite sau formate în anumite perioade geologice şi climatice în interiorul unor zone mai largi sau mai restrînse din teritoriul actual al României, devenind astfel piese de o inestimabilă valoare ştiinţifică ale patrimoniului naţional.

Nu-i greu de presupus că o astfel de carte, care îşi propune să prezinte nu numai aceste specii vegetale extrem de interesante dar şi regiunile naturale unde pot fi întîlnite, de la tărmul mării pînă în cele mai prăpăstioase piscuri alpine, este o lucrare capabilă să facă o bună propagandă turistică, invitînd mii de iubitori ai naturii să cunoască colţuri pitoreşti mai puţin cunoscute ale României şi, în acelaşi timp, să respecte şi să ocrotească natura.

Valoarea instructiv-educativă a cărţii este şi mai bine pusă în valoare datorită accesibilităţii conţinutului şi stilului atractiv de redactare — de altfel o notă specifică a cărţilor lui Tudor Opriş. Scrisă plăcut, originală nu numai ca idee şi concepţie ştiinţifică dar şi ca structură compoziţională, lucrarea lui Tudor Opriş constituie, ca şi celelalte lucrări ale sale, o lectură utilă şi bine venită pentru o largă categorie de cititori, cu atît mai mult cu cît este însoţită de o bogată iconografie a acestor „cronicari" vegetali, realizată în peniţă sau prin fotografii color ale unor specii rare, obţinute uneori cu mari eforturi de un alt pasionat al naturii din ţara noastră, inginerul Rudolf Walfisch.

Dr. docent AL. BELDIE

Starea de veghe

CONTRACTE CU MEFISTO PE BAZĂ DE H.L.A.?

Între Mefisto și Faust, relațiile ni se păreau a fi — pînă a nu-l fi citit pe Jean Bernard — cît se poate de clare. Primul venea să ofere un preț, *o nouă tinerețe*, iar cel de-al doilea, Faust — simplificînd, desigur, complexitatea „tranzacției" — *își vindea sufletul* în „integralitate", *global*, fără condiționări restrictive și fără codiciluri secrete.

Un ministru francez, de pe la sfîrșitul anilor '80, citat de Jean Bernard (în *„Les enjeux de la fin du siècle)*, ne asigură, însă, că relansarea spectaculară a biologiei și înțelegerea tot mai profundă a proceselor cerebrale ar putea să modifice substanțial clauzele amintitei tranzacții. A doua tinerețe, mai ales în acest sfîrșit de mileniu, s-ar dovedi în mod cert la fel de tentantă pentru ființa umană, dar omul ar pretinde, prudent, să-și păstreze măcar o parte din experiența sa anterioară: o parte din memorie, poate... Deci, *nu s-ar mai vinde dintr-o dată, global, ci neuron cu neuron, sinapsă cu sinapsă.* Și în afara miraculoasei întineriri, prețul dintîi al tranzacției, el ar mai cere, probabil — considerînd dificultățile vieții, inflația și devalorizarea — măcar cîte un franc (francez sau ne-francez) pentru fiecare sinapsă pe care ar consimți s-o cedeze. Cu toate infirmitățile de rigoare...

Mefisto, matematician precar, de duzină (vai, cît ne înșelăm !) acceptă noul preț. Pare satisfăcut, iar economiștii, cei care au propus vînzarea „pe parcele" a personalității, sînt convinși că au dat lovitura ! Suma totală pe care Mefisto va trebui s-o plătească pentru un singur omunicat ar echivala cu *triplul împozitelor plătite de o întreagă țară, ca Franța, la scara unui secol.* Ceea ce ne oferă o excelentă imagine despre complexitatea sistemului nervos și a numărului uriaș de sinapse... Mefisto, însă — cel care sălășluiește chiar în intimitatea funcțiilor noastre nervoase — se va mulțumi să achiziționeze, viclean, doar *acele interconexiuni cerebrale care girează disponibilitatea noastră spre compromis moral*, ori cele care declanșează *tentația spre autoizolare și non-solidaritate umană.* Cu cîtiva franci, francezi sau ne-francezi, Mefisto ajunge să înstăpînească astfel, tot ceea ce ne definește, poate, ca specie gînditoare.

Vreți să ne sugerați, domnule Jean Bernard, că obișnuitelor manipulări psihologice le-ar putea urma peste ani, și asta datorită tocmai progreselor științei, mult mai subtile manipulări comportamentale induse neuro-genetic ? Întrezăriți un nou Mefisto, savant, genetician și neurochirurg ?

Dar am intrat, se pare pe tărîmul bioeticii (al unei relansate moralități în toate domeniile științei, cum ar spune Constantin Maximilian), iar aici, pe acest pămînt mișcător, riscurilor constituite cu evidență, ferm, nu le putem opune pentru moment decît speranțele noastre.

■

Și tot din Jean Bernard, din excelentul eseu despre *unicitatea ființei umane :* elevii unei școli comunale din sud-estul Franței se află în corespondență cu un medic parizian — întîmplarea e strict autentică — un medic pe care elevii l-au cunoscut în timpul vacanței petrecute de această somitate chiar în comuna lor.

O primă scrisoare are ca obiect — *inima : De ce bate ? Ce o face să bată ? Cine „învîrtește" ceasornicul ei interior ? Ce este o criză cardiacă ?* etc., etc. Cea de a doua scrisoare se referă la *sistemul nervos : Ce determină o paralizie ? Există mai multe feluri de nebuni ? Ce trebuie să credem despre medicamentele care influențează sistemul nervos ?* (Admirabile întrebări pentru care adulții, la fel de neștiutori, nu mai au timp și răbdare...) Dar în partea de jos a celei de-a doua scrisori, puțin în curmeziș, o mînă de copil, cu un scris tremurat, a mai îndrăznit să întrebe : *„...Și sufletul"?*

Dar tocmai despre suflet — sau despre cei care vor ricana : „care suflet ? !" — și despre unicitatea noastră, supusă atîtor „tranzacționări" nefaste, scria și Jean Bernard în emoționantul său „S.O.S.", în care ultimul „S" n-ar proveni de la Suflet, ci de la acele blestemate Sinapse...

■

Secolul XX ar fi început, se afirmă, din unghiul medicinii, în toamna lui 1900, la Viena. Și a început, mai nuanțat, în momentul în care Karl Landsteiner ar fi descoperit primele grupuri sangvine „A", „B" și „O", intuind că va veni o zi în care aceste grupe de sînge, tot mai atent particularizate, vor defini specia și indivizii, mai mult decît amprentele digitale. (Același Landsteiner care descoperea mai tîrziu, în 1939, sistemul Rhésus, primul model al unui ansamblu complex de grupe sangvine). Din unghiul unei atari aprecieri, cea de-a doua jumătate a secolului în curs ar fi început și ea, nu în 1951, ci *în 1952*, atunci cînd Jean Dausset avea să descopere grupele de globule albe, acel fascinant model H.L.A. (Human Leucocyte Antigens), menit să se substituie foarte curînd conceptului, relativ restrictiv, al grupelor sangvine. Sistemul H.L.A. își descoperea, în următorii ani, tripla sa importanță : *în medicină, în atropologie și chiar în definirea particularității umane.* Acesta a fost secolul — un drum, o accelerare continuă a ritmului cunoașterii *de la înțelegerea sistemului H.L.A.*, cel care confirmă sau infirmă compatibilitatea grefelor și a transplantelor, *pînă la enunțarea unor așa-numite profile H.L.A.* ale unor populații întregi, criteriu antropologic important, atunci cînd se cercetează de pildă, traiectoriile unor demult petrecute migrări ; *și de la înțelegerea în interacțiune a acestor particularități H.L.A. pînă la conștiința infinității de combinații H.L.A. și de combinații Rhèsus*, care instituie în fapt miracolul individualității umane în nesfîrșita sa varietate.

■

Grupele H.L.A., considerînd progresele geneticii moderne, vor îngădui științei, în următoarele două decenii, să aprecieze — un exemplu doar, din alte zeci și sute — șansele de longevitate ale unor nou-născuți, în funcție de riscurile cu care i-au marcat diversele anomalii moștenite genetic ; climatul, apoi, și modul de viață cel mai recomandabil unor descendenți cu disfuncții ; profesiile pe care le-ar putea practica etc. Totul sună frumos, dar... Jean Bernard ne previne că ar putea surveni un moment cînd anumiți tineri, ajunși la vîrsta majoratului, vor afla cu stupoare că un H.L.A. moștenit îi exclude de la practicarea anumitor profesii, le interzice anume comportamente, ori le recomandă mariaje precalculate genetic, cu grupe... H.L.A. favorizante pentru descendenții lor potențiali. Utopiile științei, ni s-ar putea răspunde... Dar Jean Bernard ne asigură că nu puține firme internaționale, foarte serioase și cu impresionante cifre de afaceri, pretind de pe-acum tocmai astfel de informații, atunci cînd se alcătuiesc dosarele diverșilor candidați la posturi importante.

Defunctei teorii a inegalității (ori așaziselor inferiorități și superiorități) rasale i se va substitui, în viitorul secol, teoria (in)compatibilității genetice pentru anumite profesii și activități ? Sau, cum ar putea să întrebe Mefisto înaintea semnării contractelor : Cît ar trebui să mă coste accesul la dosarele H.L.A. ale viitorilor mei parteneri de afaceri ? Ca să știu cu cine stau de vorbă (și cu cît să-i plătesc), dacă nu cumva îmi aparțin din start, prin înșeși datele lor și sînt demult ai mei...

DOREL DORIAN

---

gîlceava ideilor

CONFORTUL COMUNICĂRII

Dialogul ca formă supremă de manifestare a rațiunii active, nu ne poate părăsi nici în cea mai obsesivă și consecventă singurătate. Nicăieri nu putem scăpa de propriul eu care, avînd în spate motorul propriei conștiințe, ne asediază adesea fără a ne cere permisiunea. Postura de Robinson — cea zămislită de Daniel Defoe în celebrul său roman — este o dovadă extrem de edificatoare în acest sens. Dialogul cu sine al autoexilatului, atît de convingător pus în operă de autor, este cît se poate de fertil pentru reconsiderarea propriei sale condiții umane. Analiza acestui tip de dialog interior, făcută magistral dintr-o perspectivă etică și morală de către Andrei Pleșu în ultima sa carte ante-decembrie 1989 („Minima moralia", 1988, Editura Cartea Românească), relevă fără putință de tăgadă că uneori dialogul *cu sine* poate fi mai prolific decît dialogul *cu celălalt.* Atunci cînd în existența anahoretului Robinson apare Vineri, el era deja vindecat de singurătate, deoarece se transformase în 25 de ani în medicul propriului său suflet.

Ca formă de ajustare a propriei înțelepciuni și ca metodă de forță în acțiunea de convingere, dialogul a fost ridicat de Platon pe culmile cele mai desăvîrșite ale comunicării raționii active. Nu întîmplător de la Platon încoace mulți autori au ales această metodă de expunere. De altfel, tot ceea ce a umplut trezoreria cunoașterii umane este consecința dialogului cu infinitele ipostaze ale naturii. Încă de la Xenofan gîndirea greacă s-a bazat pe ideea că dacă dorești un răspuns, trebuie să întrebi natura și prin ea ai putea înțelege Divinitatea.

Există și forme sublime de dialog... Adam și Eva, David și Bat-Șeba, Antoniu și Cleopatra, Héloïse și Abélard, Tristan și Isolda, Chopin și George Sand... Propulsorul dialogului nu este numai dorința de cunoaștere, satisfacerea unei curiozități ontologice, dar și dragostea. Lumea nu poate fi concepută fără ideea de cuplu : „De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de nevasta sa și se vor face un singur trup" (Vechiul Testament, Geneza).

O frumoasă și profundă provocare ne propune însă Constantin Noica, privitoare la o posibilă sfidare a dialogului prin iubire cu ajutorul dialogului prin cultură. Plonjarea spiritului adînc în cultură te poate face să omiți tentațiile legăturilor afective, senzuale. Păcat că Freud nu-i poate răspunde marelui filozof român, sînt convins că l-ar contrazice. Pe de altă parte, un anumit fel de abuz de dialog trădează o mare singurătate. Astfel, Emil Cioran avansează ideea conform căreia cu cît iubești mai multe femei, cu atît ești mai singur.

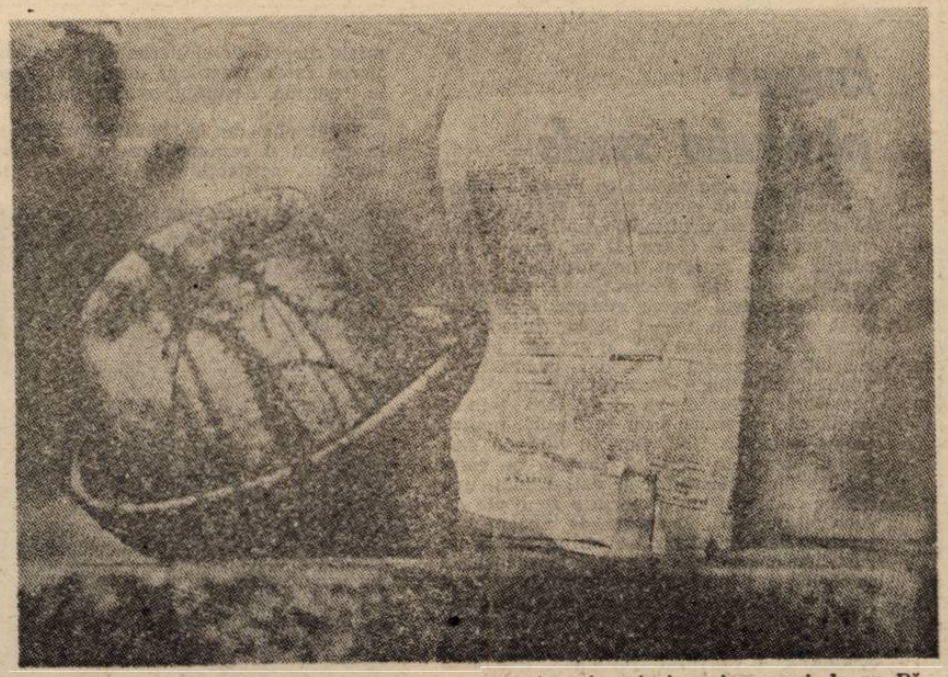

Există un anume dialog, pe care l-aș numi cu veșnicia complet discreditat de știință : cel dintre inventator și al său perpetuum mobile. A da concretețe veșniciei, mișcării infinite pare să fie totuși un peren ideal, o mănușă aruncată Creatorului. Acei constructori sînt poate cei mai singuri oameni de pe Pămînt.

Pentru a încheia tot pe tema iubirii ca dialog sublim, aș vrea să citez un admirabil pasaj din Cioran, generator de autentică gîlceavă : „Îți trebuie o pasiune mare pînă la imbecilitate pentru a putea iubi o singură femeie." Deci excesul de „dialog" poate conduce la subrezirea moralei ?

PAUL IOAN

Radioficarea şoselelor

Aproape fiecare automobil are în dotarea sa un radioreceptor la care conducătorii auto, pot asculta, în afară de programele obişnuite, şi informaţiile cu privire la traficul rutier (starea drumului, intensitatea circulaţiei, starea vremii etc.) pe care foarte multe ţări le furnizează în mod regulat printr-un post de radio organizat în mod special în acest scop. Se întîmplă încă ca automobilul să pătrundă într-o zonă ecranată (sub poduri metalice în tunele etc.) unde apar paraziţi puternici care compromit recepţia radiofonică. În oraşul Hamburg (Germania) specialiştii încearcă să înlăture, în tunelul de sub riul Alba, efectele ecranării, pozînd în lungul său un cablu subteran prin care sînt transmise semnalele radiofonice. Totuşi acest sistem are o aplicare limitată şi este costisitor. Specialiştii catedrei sistemelor de înaltă frecvenţă din cadrul Universităţii din München au realizat şi propus o soluţie mai acceptabilă. Astfel sistemul preconizat de ei constă într-un cablu de cupru pozat pe mijlocul şoselei. Pentru înlăturarea paraziţilor care apar prin reflectarea semnalului de pereţii tunelului se utilizează o şină metalică profilată prevăzută cu orificii practicate înspre partea carosabilă. Un asemenea „cablu perforat" pare să lucreze ca o diafragmă pentru undele radio. Pentru a compensa atenuarea lor, pe traseu trebuie montate amplificatoare la fiecare 125 m. Experimentele efectuate pe poligonul firmei „Volkswagen" au demonstrat că în acest fel pot fi radioficate în mod sigur porţiuni mari de autostradă, chiar şi atunci cînd se circulă pe mai multe benzi.

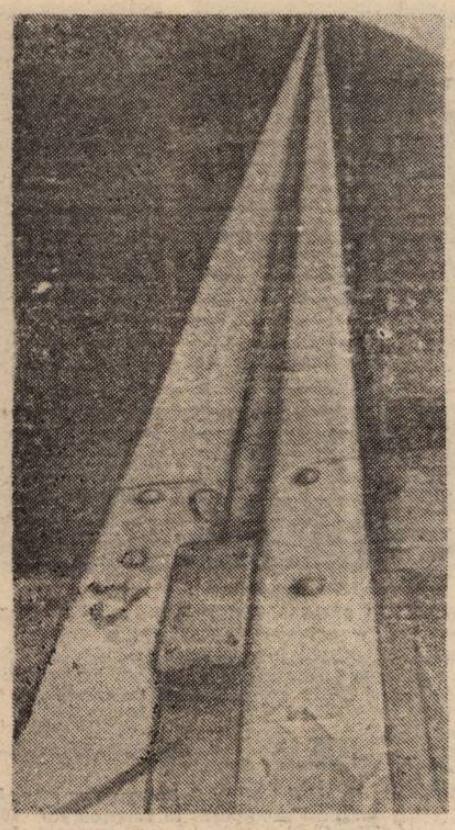

■ **În 1880, populaţia Statelor Unite se cifra la 50 milioane de locuitori. În 1915, numărul americanilor se dublase. În 1949 s-a ajuns la 150 milioane de locuitori, iar în 1967 s-a depăşit pragul a 200 milioane de americani. Primul recensămînt al populaţiei americane s-a efectuat în 1790. Către finele secolului al XVIII-lea s-au înregistrat sub 4 milioane de locuitori pe teritoriul S.U.A.**

■ **Societatea franceză „Radio-Ocean" produce un aparat în măsură a sonda adîncul mării şi a vizualiza peştii existenţi în apropierea unei nave maritime. Elementul activ al aparatului este un emiţător de semnale ultrasonore montat la pupa navei. Pe un ecran cu cristale lichide (102 × 76 mm) apar, în negru profilul fundului mării şi în roşu, peştii de mărime mijlocie. „Humminbird", cum a fost denumit aparatul, posedă şi alte funcţii : oprirea imaginii, alarmă de fund, selecţia mărimii peştilor, adîncime etc.**

■ **Stratul de ozon, de la Polul Nord se află situat la o altitudine cuprinsă între 25 şi 30 km, la fel ca şi deasupra Polului Sud. Aprecierea aparţine**

TELEX • TELEX

specialiştilor din Japonia, S.U.A. şi Europa care au întreprins observaţii asupra păturii de ozon de la Polul Nord. Straturile respective au efect izoterm, absorbind razele ultraviolete

GLOBmag

SUPLIMENT PENTRU TO

Misterul celor mai preţioase timbre din lume

De cîte ori s-a uitat la ele, Carol B. Hallet, şeful Serviciului de vamă, era dispus să repete aceeaşi opinie : „Este adevărat că aceste timbre sînt cele mai vechi şi mai preţioase din lume, dar culorile lor sînt din ce în ce mai estompate şi aproape greu de distins. Cred că pentru un adevărat colecţionar, nu sînt exemplare pentru ceea ce înseamnă o colecţie de timbre". El se referea la cele opt timbre cunoscute în întreaga lume şi emise pentru prima oară : cele ale Insulelor Mauritius, ale Guianei Britanice şi ale Insulelor independente Hawaii. Retrase din Muzeul de timbre din Berlin în anul 1945, în perioada cînd aliaţii bombardau capitala ţării, aceste preţioase timbre (unice în lume), au fost puse la adăpost sigur în condiţii exemplare alături de o mare cantitate de aur şi alte bunuri de valoare într-o mină de sare din Saxonia, pentru ca, ulterior, să ajungă în S.U.A. Timp de 14 ani ele au fost conservate într-un seif subteran special la vama din Philadelphia. Au urmat în această perioadă discuţii şi tratative fără rezultat între S.U.A. pe de o parte şi R.F. Germania şi R.D. Germană pe de altă parte în legătură cu restituirea lor, fiecare din cele două Germanii pretextînd dreptul de întîietate în privinţa lor. Fiecare din demersurile întreprinse s-au soldat cu eşecuri, întrucît soluţionarea cererilor (indiferent cum), ar fi provocat nemulţumiri de ambele părţi. În această fază a intervenit şi propunerea Institutului Smithsonian (respinsă însă de Departamentul de Stat) pentru ca cele opt timbre să fie expuse în cadrul colecţiei sale de timbre.

O dată cu reunificarea Germaniei, situaţia s-a schimbat în mod radical. Astfel, şeful Serviciului de vamă din Philadelphia, Carol B. Hallet, a fost nevoit să coboare în subteran, să deschidă seiful special ,să scoată cele opt timbre şi să le încredinţeze ambasadorului german, nu fără să însoţească această mică festivitate cu următoarea frază : „O dată cu predarea lor considerăm că în acest fel ne-am adus şi noi o mică participare la unificarea ţării dv."

În această poveste există însă şi o parte de mister : cum se poate explica că cele opt timbre de nepreţuit au dispărut din Germania şi au ajuns în posesia guvernului american ? Există totuşi o oarecare pistă incomplet relevantă. În anul 1976, Dennis E. Sweeney, un fost ofiţer al armatei americane, născut la Reading, şi-a prezentat în cadrul unei expoziţii filatelice internaţionale colecţia sa şi a propus unui comerciant din Londra, Robson Lowe, să-i vîndă printre altele şi cele opt vestite timbre. Dîndu-şi seama de valoarea şi autenticitatea lor, Robson Lowe a devenit suspicios, presupunînd că apariţia lor se poate datora numai unui furt şi, odată întors la Londra, a informat imediat Scotland Yard-ul, care, la rîndul său, a sesizat Interpolul. Aşa s-a ajuns să se afle că Sweeney a reuşit să le sustragă din ascunzătoarea lor (presupus invulnerabilă) şi pentru a muşamaliza marele scandal care ar fi izbucnit (cu gravele sale implicaţii), autorul furtului a fost „convins" ca în mod „voluntar" să le restituie, astfel încît preţioasele timbre s-au reîntors în anul următor 1977 în subteranele vămii din Philadelphia. De atunci şi pînă în prezent, cercetările care s-au întreprins nu s-au soldat cu nici un rezultat practic. Sweeney continuă să susţină că respectivele timbre le-a primit cadou în 1945 din Germania, de la soţii Schmidt, unde a locuit o lungă perioadă de timp. El le-a păstrat timp de 32 ani acasă, în cadrul colecţiei sale, pînă cînd le-a expus în public, în anul 1976. Cum au ajuns totuşi timbrele în posesia lui Sweeney ? Între timp, soţii Schmidt au decedat, iar Sweeney a murit în anul 1980. Misterul continuă să planeze fără perspectiva de a se afla vreodată marele adevăr. Sin-

Enigma piciorului smuls

Cu peste patru secole în urmă — atestă cronica — un conchistador spaniol avea să exclame cu profundă admiraţie : „Eso vale un Peru !" (Face cît un Peru !), remarcă ce a rezistat timpului şi a fost purtată apoi din generaţie în generaţie căpătînd sensul „orice minune e posibilă dacă se află în Peru". Şi ca dovadă, la jumătatea secolului XX, o echipă mixtă specialişti peruani şi străini, condusă de vestitul arheolog, doctorul Arturo Jimenez-Borja, dornici să descifreze tainele civilizaţiei preincaşe au fost puşi, pentru prima oară, în 1958, faţă în faţă cu elemente concrete privind faptele şi viaţa locuitorilor preistorici ai văii Limei, una dintre cele mai controversate zone ale Americii de Sud. Dovezile de necontestat pentru fiecare afirmaţie ştiinţifică le-au fost „furnizate" de cele mai rare tezaure arheologice : enigmaticele mumii. Soţii Simone şi Roger Waisbard, care au însoţit expediţia notînd fiecare pas al membrilor ei scriau că Lima, această „soră geamănă" a oraşului Bordeaux, l-a făcut pe Jacques Chaban-Dermas să remarce : „Este singurul oraş din lume care nu are nevoie de soare ca să te orbească cu strălucirea lui...".

O EMISIUNE ÎN DIRECT

Pentru prima dată în lume, la Facultatea de medicină din Lima a fost televizată de la început pînă la sfîrşit, în prezenţa unui numeros public şi în transmisie directă deschiderea celui mai excepţional **fardo** (sacofag) dezgropat vreodată în Peru. Să derulăm, aşadar, pelicula vremii.

Săpăturile de la Walla-Marka au dat la iveală o cameră funerară extrem de îngrijită, confecţionată dintr-o armătură de trunchiuri din lemn numit **pacae** împletit cu trestii sălbatice, în interiorul căreia s-au găsit farduri, unguente, un săculeţ cu dantelă şi alte obiecte feminine. „Ciudăţenia" pornea de la forma acelui „butoi" niciodată întîlnită pînă acum şi mai ales de la greutatea lui aproximată în jur de o sută kilograme. Radiologi, antropologi, arheologi, medici, echipa de televiziune, specialişti de toate felurile, nimeni nu ştia dacă acolo se află sau nu o mumie. Doctorul Jimenez-Borja a anunţat descumpănit şi descurajat că pe plăcile radioscopice şi radiografice făcute în prealabil... nu apărea nimic ! Erau absolut goale, afară de ultima pe care, în partea cea mai de jos se zărea o minusculă pată. „Nu trebuie să vă aşteptaţi la nimic senzaţional, a spus el. Fără îndoială, nu e vorba de o comoară, cel mult de o descoperire ştiinţifică importantă". Şi a dat semnul începerii celui mai incredibil spectacol ce a avut loc vreodată în interesul ştiinţei umane, un fel de „striptease milenar".

Tapiserie bună, brodată, pînză de culoare maro, rulouri răsucite, bumbac împletit, metraje întregi în lungime de peste 18 m şi lăţime între 75 cm şi un metru,

În şedinţa solemnă ţinută în amfiteatrul Facultăţii de medicină din Lima doctorul Arturo Jimenez-Borja (stînga), căruia îi erau încredinţate săpăturile de la Walla-Marka, prezintă cercetătorilor ştiinţifici misteriosul şi monumentalul fardo funerar al „piciorului smuls". Acest sacrofag din suluri de pînză de bumbac alb răsucite în torsadă, lungi de aproape 20 m. şi late de 1 m., cîntărea mai mult de 100 kg.

ale Soarelui. S-a constatat că în zona cuprinsă între 20 și 28 km altitudine deasupra Polului Nord concentrația de ozon scade anual în medie cu 15 la sută. Se înregistrează și scăderi importante, ceea ce duce la formarea „ferestrelor" în stratul de ozon.

■ Sînt aborigenii, băștinașii continentului de la antipozi, singurii pămînteni care au folosit bumerangul ? Iată că în Muzeul din Cairo au fost expuse obiecte descoperite într-o anexă a mormîntului faraonului Tutankaamon care seamănă cu bumerangurile. Cercetările întreprinse de specialiști au permis concluzia că este vorba de „bumeranguri faraonice", vechi de 3 000 de ani. Cu o grosime mai mare decît a versiunilor australiene, bumerangurile egiptene, confecționate și ele din lemn, au extremitățile rotunjite.

azin

ATE VÎRSTELE

gurul fapt concret este acela că cele opt timbre s-au înapoiat în Germania și că singura dilemă a guvernului este următoarea : cărui muzeu să-i fie încredințate prețioasele exponate — celui din Frankfurt sau celui din Berlin...

Gh. RUSSU

INEDIT TRANSFER DE FAUNĂ

Cine nu-și aduce aminte emoția produsă de istorica expediție a lui Kon Tiki, prin care Thor Heyerdahl demonstra posibilitatea existenței unei legături pe mare, din cele mai vechi timpuri, între America de Sud și Insulele Polineziei ? Iată că această îndelungată tradiție ar putea fi reluată și extinsă, legînd între ele impresionantele lanțuri muntoase ale Anzilor și Himalayei, prin „împrumutarea" unor animale specifice celor două locuri. S-ar putea deci ca yakul să-și facă liniștit apariția pe platourile andine, iar o rudă a lamei, alpacaua (Lama Pacas) să populeze de acum înainte munții Tibetului. O asemenea posibilitate este într-adevăr avută în vedere în cadrul unui vast proiect vizînd utilizarea reciprocă a cunoștințelor și tehnicilor deținute de populațiile din Himalaya și din Anzi, și care le-au permis supraviețuirea în dificilele condiții ale vieții la mari înălțimi.

Aceasta este și părerea Dr. Tej Pratap, expert al ICIMOD (International Centre for Integrated Mountain Development) din Katmmandu, care a explorat în Ecuador, Bolivia și Peru regiuni susceptibile să se înscrie în programele interregionale privind agricultura muntelui și resursele genetice. El remarca despre cele două regiuni că „prezintă numeroase puncte comune și ar putea să cîștige reciproc din experiențele lor, dar, pînă în prezent, au existat prea puține schimburi".

Vorbind de exemplu despre Nepal, Dr. Pratap sublinia că în probleme cum ar fi tehnica agricolă sau creșterea animalelor, erau invocate aspecte privind arborii australieni sau oieritul neo-zeelandez, fără ca experiența acestor țări să fi fost adaptată în mod special la condițiile locale".

Iată de ce, într-un schimb de experiență între ICIMOD, IICA (Institutul Interamerican de Cooperare pentru Agricultură) și o serie de universități din Peru și Columbia, specialiștii s-au oprit asupra a două animale specifice. Alpacaua, înrudită cum spuneam cu lama și descendentă din guanaco, oferă lînă, carne și se folosește ca... mijloc de transport de către indigenii din munții Americii de Sud. La rîndul lor, locuitorii din Nepal, Bhutan și Tibet folosesc yakul, rumegător cu blană bogată. De altminteri, sosind în munții Americii de Sud, yakul ar găsi „privelești" familiare, podurile construite tradițional aici semănînd izbitor cu punțile de liane care acoperă culoarele din Himalaya.

Încurajat și de atitudinea favorabilă a Directorului general UNESCO, Federico Mayor, cît și de sprijinul promis de PNUD și UNESCO pentru schimburile științifice între cele două regiuni, ICIMOD a identificat și alte domenii de interes comun. Este vorba chiar și de „relansarea" cultivării unor specii de plante care datează de pe vremea aztecilor, cu o mare rezistență la secetă și insecte și care pot fi cultivate pe soluri foarte sărace. În același cadru al eforturilor de punere în valoare, gestiunii și protecției diversității genetice a sistemelor agricole ale zonei muntoase, se preconizează de exemplu, cultivarea în Himalaya și a unei alte plante tradiționale zonei Anzilor, quinoa, bogată în proteine și acizi aminați și ameliorarea culturii cartofului, printr-o tehnică andină denumită „chuniо". Și, bineînțeles, la toate acestea va trebui să se adauge și o perfecționare, adaptare și refacere a uneltelor necesare.

MIHAELA DOROBANȚU

Un comic uitat ?

Desigur că foarte mulți din generațiile mai tinere de spectatori nu-l cunosc pe unul dintre cei mai mari comici ai filmului : Stan Laurel, cunoscut în țara noastră sub numele de Stan și partener al nu mai puțin celebrului Oliver Hardy, cunoscut la noi sub denumirea de Bran. Nu de mult, s-au împlinit o sută de ani de la nașterea lui Stan Laurel. Nu se poate tăgădui că acest eveniment a trecut cu totul neobservat. Ici și colo s-au organizat diverse manifestări, proiectarea unor filme de neuitat sau alte acțiuni mai puțin importante, dar desigur că acest mare și uluitor comic englez care a marcat ca și colegul său Bran, o epocă unică în analele istoriei filmului, merita mult mai mult. Cei doi actori care au făcut să rîdă cu lacrimi milioane și milioane de spectatori din întreaga lume, vor rămîne pe veci reprezentanți ai unor comedii geniale.

Menghină manuală

Designerul american G. Sorensen a patentat un clește acționat manual care strînge ca o menghină. Falca mobilă a menghinei trece prin orificiile a două plăci. Una din ele se vede din exterior în fața degetelor operatorului, iar cealaltă, aflată sub tensiunea unui arc, este dispusă în interiorul minerului. Prin strîngerea sau destinderea degetelor, aceste plăci acționate fiind în mod alternativ, fixează sau eliberează falca mobilă astfel încît ea, de fiecare dată, se deplasează spre dreapta cu 6—7 mm.

După ce obiectul este apucat el poate fi strîns cu orice forță a arcului — de la cea mai slabă la cea maximum posibilă. După ce degetele eliberează minerul, acțiunea asociată a arcului și plăcilor fixează cleștele în poziția prestabilită.

„Halatul" lui Sherlock Holmes

Este fără îndoială cel mai scump halat din lume. L-a purtat Sir Conan Doyle, creatorul lui Sherlock Holmes, atunci cînd stînd acasă, în fața biroului de lucru, descria aventurile celebrului său erou. Apoi, în virtutea inerției, descrierea halatului de lucru a lui Sherlock Holmes în zeci de romane a căpătat caracteristicile celui purtat chiar de Conan Doyle. După moartea faimosului scriitor, halatul a fost achiziționat de desenatorul Didney Paget, primul ilustrator al personajului Sherlock Holmes. Halatul a trecut apoi prin diverse mîini pînă în anul 1952 cînd a fost expus în muzeul dedicat lui Sherlock Holmes, deschis chiar în Backer Strret din Londra. În anul 1959, halatul a dispărut din muzeu și a reapărut recent în cadrul unei licitații publice pusă în vînzare de actualul său stăpîn. Bine înțeles că s-au găsit și amatori și presupusul halat al lui Sherlock Holmes (de fapt al lui Conan Doyle), a fost achiziționat pentru suma de patru milioane de lire italiene.

Ceasuri de purtat la... brîu

Oricît ar părea de ciudat, în Franța a început, încă de la sfîrșitul anului trecut, comercializarea unor ceasuri insolite. Spre deosebire de ceasurile tradiționale, ele se poartă la brîu și în afară de faptul că ele furnizează ora exactă, noaptea au și rolul de a se constitui într-o bandă luminiscentă care îi avertizează pe automobiliști. Confecționat din fire sintetice suportul ceasurilor poate avea culoarea roz, galben sau negru și este prevăzut cu două buzunare separate.

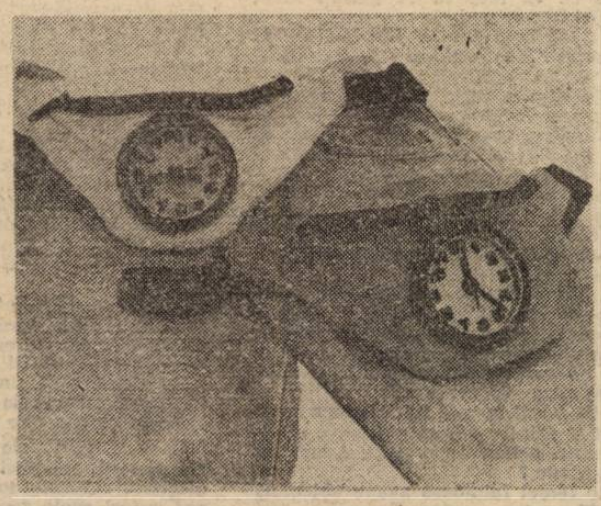

desfoliau un fel de colivie din bețe de bambus la baza căreia se afla o altă fișie de pînză albă, fină, pictată cu motive geometrice și lungă de 12 m. Sînt greu de descris în amănunțime toate „surprizele" pregătite de preincași. Poate doar să pomenim despre pămîntul găsit la un moment dat, nisipul sau crenguțele cu frunze de pacae ce au o semnificație ceremonial-magică, despre semințele, pietricelele tocite, așadar ofrande aduse „prețioasei și veneratei Mame-Pămînt, Pacha Mama a anticului Peru". După mai mult de un ceas de desfășare a zecilor de metri de pînze de tot felul apare, în sfîrșit, „odaia necunoscutei", o minunată piesă tapetată cu sute de pene de papagal, dispuse artistic, unele galbene, în mijloc, altele albastre, pe margini. **Și, surpriză ! În mijlocul acestei mantii se află un picior mic, mumifiat, cu degetele crispate parcă de suferință. Arheologul Jimenez-Borja, după ce-l examinează, exclamă stupefiat: „Piciorul acesta a fost... smuls!".** Botanistul Nicanor la Torre explică: „Este piciorul sting. Măsoară 20 cm lungime. Un picior de fată ce nu avea mai mult de 16—17 ani a cărei înălțime trebuie să fi fost de aproximativ 1,40 m...". Ultima consemnare a soților Waisbard este și concluzia asupra „descifrării" enigmei: „E tot ce vom ști despre aceea care ne-a intrigat atîta vreme și pe care am putea-o numi Cenușăreasa de la Pan de Azucar..."

Într-adevăr, oare ce taină cumplită a făcut ca din micuța Cenușăreasă a preincașilor să nu rămînă decît o atît de violentă mărturie ?

MELANIA CONSTANTINIU

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

MECIUL SECOLULUI

episodul trei

— Ce e cu el ? — întreb pe unul dintre infirmieri.

. — Cei de lîngă el, care ne-au chemat, spun că la două noaptea l-au găsit acolo. Ei luau calmante din jumate în jumate de oră, dar ăsta a refuzat şi-n cele din urmă a leşinat.

În timp ce discutam, pe lîngă noi intrau valuri-valuri de spectatori, în timp ce altele ieşeau, cu feţe buimace şi palide.

Iată deci elemente noi. Eu, nestiind exact la ce oră am plecat, nu puteam spune că tot cei doi boxeri au luptat între 22.00 aseară şi pînă-n momentul de faţă. Dar la două noaptea au intrat vecinii celui leşinat, care mai sînt şi acum înăuntru. Dacă aş putea vorbi cu ei, aş şti precis de cît timp evoluează „verdele" şi „violetul". Şi mai e ceva : **ei luau calmante, deci intraseră în sală în mod premeditat cu medicamentele, ştiind ce-i aşteaptă...** Nu, totul mi se pare puţin absurd sau avînd o logică prea subtilă pentru mine. Cei doi flăcăi vînjoşi nu obosesc deloc, nu fac nici o pauză să-şi şteargă feţele transpirate dar, atenţie ! fără urme evidente c-ar fi primit vreo lovitură ; nu există arbitru, nu există gong, nu şi-au schimbat echipamentul de ieri. Tot ce există sînt rafalele lor de pumni, tehnica impecabilă, zgomotul izbiturilor şi... un flux continuu de spectatori. Toţi vor probabil să afle vreun învingător dar cînd se va petrece şi evenimentul ăsta ? A fost cineva martorul acestei clipe ? Presimt că dacă mai intru înăuntru, nu voi mai ieşi prea curînd. Ies în stradă şi pornesc agale pe trotuar. Soarele de azi e mai călduţ şi-mi face bine o plimbare. În timp ce păşesc privind fără ţintă, gîndurile mi se îndreaptă iarăşi spre cei doi luptători. Ce rezistenţă, ce tenacitate ! Sau e un truc care să te facă să crezi că tot ei sînt ? Dar cum să-ţi dai seama dacă nu poţi rezista pînă la sfîrşitul unui meci ? Oare a stat cineva pînă la urmă ? Poate că ziarele mă vor lămuri.

Răsfoind vraful de publicaţii, am o surpriză plăcută. Revista ştiinţifică la care lucrez a binevoit să-mi publice un material care zăcea cam de mult în portofoliul redacţional. Nu-i nimic, mai bine mai tîrziu decît niciodată, numai că în ştiinţă noutăţile se învechesc atît de repede... Pe cine mai interesează acum stereografia computerizată ? Cu şase luni în urmă, poate ! Trec repede la ziarele care au ştiri sportive, dar nu găsesc nici urmă de gală de box sau ceva de genul ăsta. Singurul fapt mai interesant e primul maraton pe solul Lunii la care unul dintre concurenţi, pierzîndu-şi o parte din lestul aflat în bocanci, a făcut un salt de 150 de metri, cu totul neregulamentar.

Nu, hotărît lucru, despre ciudatul meci de box — sau meciurile, căci şi Hana asistase la unul — nici un cuvînt. Privesc ceasul. Viitoarea mea logodnică trebuie să sosească şi înainte de a da ochii cu ea îmi zic că n-ar strica un pui de somn.

Leşinam dar eram ridicat şi pumnii năvăleau sistematic şi bine plasaţi : în figură, în ficat, în splină. Încercam să strig, însă din gura plină de sînge nu ieşea nici un sunet : totul plutea într-o ceaţă densă, din care doar privirile fixe ale adversarului mai tîşneau feroce. Mă dau bătut, ce naiba aveţi cu mine ! — am strigat la un moment dat, şi în acelaşi timp un glas de femeie răspunse :

— Nils, iar ai băut !

Hana mă zguduie şi-n cele din urmă mă trezesc. Mirosul ei fin nu detectează vaporii de alcool şi o văd liniştindu-se.

— Uiţi cam des uşa deschisă ! Într-o zi cineva o să intre...

— Şi o să-mi fure articolele nescrise !

Arunc o privire pofticioasă în sacoşa ei plină şi-i trimit din priviri o rugăminte. Ea înţelege şi peste cîteva minute iată-ne în faţa ceştilor aburinde de cafea.

— Am citit toată presa de astăzi — încep eu discuţia, uitînd complet de faptul că dacă nu-i fac vreun compliment risc să devină mofluză.

— Bine ai făcut, dar în timp ce tu dormeai — şi aici accentuă ironic cuvintele, privindu-mi hainele răvăşite — eu am consultat colecţia tuturor publicaţiilor sportive din urmă cu o lună. Nici cea mai mică aluzie la box. Ultimul anuar statistic arată că la ora actuală nu mai există nici o federaţie a acestei discipline învechite. Barbaria strămoşilor noştri a primit o grea lovitură.

— Şi atunci ? Nu vezi cîtă căutare are sportul ăsta ! Tart & Son a făcut o investiţie grozavă...

— Uiti că intrarea e gratis ?

— Aşa e. Ce naiba ? — mă ridic şi încep să patrulez prin cameră.

Hana simte momentul şi-mi oferă o ţigară. O iau şi înainte s-o aprind ea mă pupă tandru pe vîrful nasului. Ciudată alegere ! Preferam să-şi depună buzele ceva mai jos, pe ale mele. Trec peste acest detaliu şi pun cea mai inteligentă întrebare din seara aceea.

— De ce ?

— Cred că poate stîrni interes şi întrebarea CUM ?

— Da, ai dreptate, dar gîndeşte-te ! Puhoiul de spectatori, zi şi noapte, ar aduce venituri imense. Lumea n-a uitat să guste încleştarea sportivă, lupta, tensiunea în care trece timpul, poate se fac şi pariuri...

— Epuizarea spectatorului, după cum bine ai văzut, nu e aceeaşi ca cea a boxerilor. Mă uit la tine şi nu te recunosc.

— Te-ai uitat tu vreodată atent la mine — profit eu de ocazie, dar imediat adaug : de unde ştii chestia asta ?

— Irna coafeza mea nu avusese nici o boală anume. Era pur şi simplu năucită. Intrase şi ea de curiozitate la meci, în cartierul în care locuieşte şi nu s-a mai putut deplasa la serviciu.

— Formidabil, astăzi pe la prînz au scos un individ pe targă din sală. Doream să văd ce se mai întîmplă pe acolo. Ei bine, află că boxerii de aseară erau iar pe ring şi nu sînt sigur că l-au părăsit vreo clipă. Asta ar trebui verificat în primul rînd.

— Verificat ? Nu cumva te gîndeşti la o anchetă. Cred că ar fi o bombă un astfel de articol !

— Hana, ştii bine că nu e genul meu, doar lucrez la o revistă ştiinţifică.

— Dar performanţele astea extraordinare ale omului nu aparţin ştiinţei ? Şi pe urmă, te-aş ajuta şi eu — adăugă ea potrivindu-şi o cută inexistentă de la fustă.

O clipă m-am lăsat furat de perfecţiunea picioarelor ei aşezate din întîmplare unul peste altul, dar fără să vreau mi-au venit în minte muşchii încordaţi ai boxerilor şi contemplarea a încetat

— E o idee, dar îmi trebuiesc cît mai multe fapte şi mai ales explicaţii plauzibile altfel mă fac de ris.

— Îţi sugerez eu, chiar acum, o pistă. Bineînţeles dacă mă plăteşti onorabil.

Fără să-mi imaginez ce vrea să spună ea prin „onorabil", zic :

— Dă-i drumu', de cît aştepţi !

— În primul rînd te anunţ că Maida a rupt logodna cu Nert.

Mi-a trebuit multă stăpînire de sine ca să nu fac o strîmbătură de plictiseală şi să nu-i spun că nu mă preocupă rubrica mondenă, aşa că ea a continuat imperturbabilă.

— Duminica trecută el nu s-a prezentat la petrecere, pretextînd că nu s-a putut trezi la timp.

— Interesant. Şi a fost crezut ?

— Abia acum încep să-l cred. Ştiu cît ţinea la Maida. Sîmbătă seara a intrat la o gală de box într-o sală din apropierea casei lui. Îl invitase un prieten. Au plecat noaptea tîrziu şi...

— Hana, eşti o comoară ! — sar eu fericit şi dau s-o îmbrăţişez. Dar ea mă respinge fără menajamente şi scoate din poşetă un calendar minuscul.

— Ne cunoaştem de opt luni şi cinci zile. Ce s-a întîmplat cu tine de recunoşti acest lucru abia acum ? Nu mai sperăm niciodată să...

Umorul ei mă contaminează şi pe mine. Iau calendarul şi încercuiesc cu roşu ziua aceasta. Ne sărutăm îndelung timp în care iau o decizie. Pun apoi mîna pe telefon şi-l sun pe Tal, redactorul şef. După multe apeluri, îmi răspunde în sfîrşit nevastă-sa. Aflu de la ea că şefu' a fost internat în spital, acuzînd tulburări cardiace, el, care nu se plînsese niciodată de inimă.

PAUL IOAN

(Va urma)

PSIHO-TEST

Istoria este plină de femei a căror personalitate le-a impus drept reprezentative într-o epocă sau alta. Urmăriţi atent testul nostru şi răspundeţi la întrebări. Veţi descoperi cu cine vă asemănaţi.

1. Messalina, în efectuarea machiajelor sale folosea numeroase aşa-zise „cosmete" ; una îi aplica rujul şi crema pe faţă, alta îi „picta" sprîncenele, una îi pieptăna părul, altele se ocupau de parfumuri. La ce vă face să vă gîndiţi acest grup ataşat Messalinei.

A) Un lanţ muntos? B) Un institut de înfrumuseţare ? C) Un grup de restauratori ?

2. Anaïs Nim a scris seriale pornografice pentru o revistă anonimă. A pus apoi pe picioare, împreună cu un grup de prieteni, un fel de „Cenaclu de prostituţie literară" care realizează cîteva povestiri pornografice. Imaginaţi-vă că faceţi parte din grup : Cum se va chema povestirea pe care o veţi scrie ?

A) Jurnalul intim al unei domnişoare ? B) Haremul ? C) Bordelul ?

3. Eva a fost prima femeie. Dar după mitologia ebraică lîngă Adam ar fi fost Lilith, femeie luxoasă şi perversă, păcate pentru care Dumnezeu ar fi înlocuit-o cu Eva. Dar şi noua parteneră s-a lăsat ademenită de şarpe. Ce credeţi ?

A) El, bărbatul, a fost întotdeauna pur? B) A fost şi printre bunicile noastre o Lilith ? C) Din prima experienţă Adam nu a înţeles nimic ?

4. Multe femei faimoase aveau obiceiuri bizare : Cleopatra, regina Egiptului, bea perle scăldate în vin sau oţet şi făcea baie în lapte ; principesa Sissi bea numai bere. Aveţi şi dumneavoastră obiceiuri bizare ?

CU CINE TE ASEMENI?

A) Faceţi sport în fiecare zi? B) V-aţi obişnuit să luaţi calmante ? C) Beţi cafea fără zahăr ?

5. Cînd, în ce situaţie, un bărbat trebuie să se sfătuiască cu soţia ?

A) Cînd el are puterea în mînă ? B) Cînd se lasă în voia hazardului ? C) Mereu, în orice caz ?

6. Ce trebuie să nu facă un bărbat pentru a nu deveni un individ oarecare ?

A) Să nu îmbrace geaca şi cravată ? B) Să nu abordeze genul : „Parcă ne-am mai văzut undeva" ? C) În autobuz să nu privească implacabil pe fereastră ?

7. Aspiraţi să atingeţi notorietatea unor vedete ? Preferaţi să fiţi :

A) Fără egal ca Salomé? B) Fără păcat, ca Madona ? C) Fără milă, ca Maria Antoanetta ?

8. Marie Jeanne Philian, cunoscută ca Madame Roland, era considerată caracterul cel mai puternic al Revoluţiei Franceze. A fost decapitată în 1793 spunînd : „Libertate, atîtea delicte se comit în numele tău !". Ce sentiment vă lasă ?

A) De iluzie ? B) De deziluzie ? C) De nepăsare ?

9. Regina Elisabeta I a rămas celebră şi prin replica adresată contesei de Nottingham : „Să te ierte Dumnezeu, că eu nu pot !" Cui i-aţi adresa replica ?

A) Celui care simţiţi că vă va trăda ? B) Celui care vă ia peste picior ? C) Celui care vă jigneşte ?

10. F. Nightingale care a reuşit în timpul domniei reginei Victoria să facă numeroase reforme sociale a afirmat : „Nu pot suferi acele femei slabe care trădează profesia pentru a deveni soţii sau mame". Ce credeţi, pentru ce profesie aţi fi în stare să renunţaţi la rolul de soţie sau mamă ?

A) Deputată ? B) Politiciană ? C) Actriţă ?

11. Virginia Verasis, fascinanta contesă de Castiglione, anima saloanele în secolul al 18-lea şi se înconjura de amanţi punîndu-şi totodată frumuseţea în „slujba" statului. Ce îi invidiaţi ?

A) „Înalta" diplomaţie ? B) Patriotismul ? C) Amanţii celebri ?

12. Cînd Adelaide Ristri, o apreciată actriţă italiană din secolul al 18-lea s-a îndrăgostit de Marchizul de Grillo, familia lui a alungat-o şi l-au închis pe el într-un castel îndepărtat. Dar au reuşit totuşi să se căsătorească. La fel au procedat şi Wallis Simpan cu Eduard de Anglia. Ce consideraţi înălţător la aceste femei ?

A) Încăpăţînarea ? B) Dorinţa de a urca scara socială ? C) Forţa sentimentelor?

13. Alegeţi una din aceste opinii feminine despre politică :

A) „E normal să se excludă femeile din afacerile publice şi civile ; nimic nu este mai contradictoriu în firea lor decît să se pună în rivalitate cu bărbaţii ?" (Madame de Staël) B) „O singură carieră politică se potriveşte perfect femeilor : diplomaţia" (Clara Boathe Luce) C) „Într-o zi femeile trebuie să participe în politică, dar nu cred că acea zi este aproape". (George Sand).

14. Care credeţi că va fi locul ideal în care să se găsească „marile femei ?"

A) În calendare ? B) În cărţile de istorie ? C) În albume ?

15. Alegeţi una dintre aceste păreri despre viaţă :

A) „Numai viaţa imaginară poate fi excitantă" (Virginia Wolf) B) „Am băut o sorbitură de viaţă şi-ţi voi spune cît am plătit-o : exact o existenţă, preţul normal pe o piaţă mi s-a spus" (E. Dickinson) C) „Viaţa e o dramă grea, prefer romanele mele (Agatha Cristie).

16. Ce simţiţi că puteţi fi :

A) Vrăjitoare, ca Circe ? B) Zînă bună? C) Ghicitoare în cafea ?

17. Ioana D'Arc a fost o martiră arsă pe rug. Pentru a deveni astăzi o „sfîntă" ce trebuie :

A) O recomandare din Paradis ? B) Să iniţiaţi o nouă cruciadă împotriva necredincioşilor ? C) Să vă prezentaţi la adunări umanitare o dată pe lună ?

Notaţi răspunsurile conform tabelului :

	A	B	C
1.	2	6	0
2.	4	6	0
3.	4	0	2
4.	2	0	4
5.	2	0	6
6.	6	2	4
7.	4	2	6
8.	0	4	2
9.	2	0	6
10.	4	6	2
11.	6	0	4
12.	2	4	0
13.	2	4	0
14.	0	2	4
15.	0	2	4
16.	4	0	2
17.	4	0	2

(Răspunsul în numărul viitor)

Traducere şi adaptare
DELIA SIMONA COSTEA

Dialogurile Laurei

■ Dacă atît părinții tăi, dragă **Simina (Oradea)**, cît și cei ai prietenului tău nu sînt de acord să vă căsătoriți acum, deși cele două familii se cunosc bine, se respectă — deci nici vorbă de Capuleți și Montagu ! — și apreciază dragostea voastră, atunci nu-ți mai rămîne decît să te gîndești că **poate ei au dreptate !** Dacă vrei și părerea mea, atunci află că **sînt sigură** că au dreptate. Nu te îmbufna, nu arunca revista cît colo, numără pînă la 2 000, trage aer în piept și, cu calm, lucidă, ia caută tu răspunsurile la întrebările următoare : unde veți locui după căsătorie ? din ce bani vă veți întreține, atîta vreme cît nici unul din voi nu sînteți angajați și încercați — „de doi ani, deocamdată fără succes" — să intrați la facultate (deci trăiți pe seama părinților) ? ești/te simți în stare să ai în grijă o gospodărie ? el este în stare să fie alături de tine în toate împrejurările vieții cotidiene, care de cele mai multe ori înseamnă „corvezi" plicticoase și siciitoare ? Ar fi trebuit, pînă acum, măcar privindu-ți propria ta familie, să pricepi că o familie înseamnă ceva mai mult decît iubirea — necesară, esențială, dar nu suficientă — între cei doi parteneri. Mai înseamnă — vai ! ce prozaic ! — și bani, și casă, și cumpărături la piață, gătit, spălat, călcat, șters copii la fund (oh !), indiferent care din cei doi soți și le asumă. E bine să te gîndești că o familie în care cei doi se iubesc, dar nu-și pot asigura și menține totala independență materială și economică — deci nu stau, cum se spune, pe picioarele lor —, ci depind de alții, **nu inseamnă deloc** o familie... Desigur, una e ajutorul absolut firesc pe care orice părinte îl acordă din tot sufletul copiilor săi, ajunși în pragul rostuirii unei familii, și cu totul altceva este „familia" înțeleasă doar ca o modalitate (plăcută) de a împărți numai... patul ! Dar dacă nici ăsta nu-i al vostru, atunci ce mai rămîne ? ! Gîndește-te că dependența și lipsurile, inerentele „discuții" cu părinții, deveniți „sponsorii" întreprinderii voastre familiale, toate vor eroda încet-încet, dar sigur, tot ceea ce este dragoste... Foarte bine, bravo vouă că vă iubiți, dar și mai minunat ar fi dacă pe lîngă dovezile iubirii reciproce, absolut necesare, ați coborî repejor, cît mai repejor, amîndoi, cu picioarele pe pămînt, să vă spălați fața de norii suavi ai visărilor și să deschideți cît mai larg ochii, să pricepeți odată ce vremuri trăim și cum arată în realitate lumea asta a noastră ! Străduiți-vă să vă faceți un rost cît mai temeinic chibzuit în viață fiindcă pe lîngă dragoste, întemeierea unei familii presupune și altceva — deseori neglijat la vîrsta asta și, uneori, chiar și mai tîrziu — anume **realism și înțelepciune...** Asta ca să nu suferiți nici voi, nici părinții voștri mai tîrziu !

■ Am să te cert, așa să știi ! Să nu aștepți compătimire. Că l-ai iubit, cum spui, „pînă peste poate", am înțeles, draga mea **Felicia B.** Dar că ai sacrificat „totul" pentru a-ți întreține „comoara vieții tale", legănîndu-te în iluzia că te va lua de soție, asta îmi depășește puterea mea de înțelegere. Ai rupt relațiile cu părinții, te-ai certat cu frații tăi mai mari, ai abandonat școala, ai făcut „tot soiul de lucruri", doar-doar să-l poți mulțumi pe tăietorul tău de frunze la ciini, și toate astea — pentru ce?! Poftim, acum te-a alungat din „cuibul dragostei voastre" ! Sinceră să fiu, așa-ți trebuie ! Degeaba mai jelești acum, bocind pe umărul prietenelor, cîte ți-au mai rămas. Fii măcar acum lucidă și recunoaște că tot ce-a fost între voi poate fi numit oricum vrei, dar numai dragoste n-a fost... Așa că ar trebui să-ți fie învățătură de minte. Cam aspră, cam tardivă — dar necesară. Ce poți altceva să faci acum decît să încerci să dregi cît se poate toate prostiile (ei, na ! c-am zis-o, totuși !) pe care le-ai **negîndit** și înfăptuit : împacă-te iute cu ai tăi — sînt, totuși, **ai tăi** și desigur că te vor ierta — caută să rezolvi situația școlară și pe urmă, în timpul tău liber, gîndește-te că, uneori, în viață putem întîlni oameni (? !) care să ne „învețe" că iubirea e aidoma unui covrig : unii îi mănîncă susanul, ceilalți — gaura covrigului ! Așa că, pe viitor, deschide bine ochii și învață să descoperi acel om dispus să împartă toată viața **tot** covrigul cu tine...

■ Tuturor prietenilor, la revedere, pe data viitoare !

LAURA

magazin vă răspunde

■ **VASILE STAN POPESCU (Runcu, Dimbovița) :** Vă mulțumim pentru frumoasele gînduri nutrite față de rezultatele activității publicistice ale redacției noastre. Cele două dorințe vor lua cît de repede înfățișare... publicistică în paginile revistei. Deci, urmăriți cu atenție numerele următoare !

■ **DORINA POGAN (Hunedoara) :** Sugestia și materialul încredințat nouă spre publicare au fost adjudecate ! Vă așteptăm în continuare cu materiale similare ! Felicitări !

■ **DANIEL IONESCU (Constanța) :** Dacă vă numărați printre cititorii noștri statornici care urmăresc această rubrică în mod consecvent, atunci ați putut constata, probabil, că am răspuns într-unul din numerele trecute la problemele semnalate, așa încît nu vom mai reveni. Vom continua, desigur, și pe viitor publicarea unor materiale similare.

■ **COSTEL PINTILIE (Galați) :** Vă mulțumim pentru gîndurile frumoase adresate redacției noastre ! La primele două întrebări am răspuns pe larg într-unul din numerele precedente. La punctul 3, iată, vă facem cunoscută adresa dv. astfel încît atît cititorul nostru, dl. MIHAI BISCĂ din București, precum și toți ceilalți pasionați ai testelor de inteligență vă pot scrie : **Str. Partizanilor nr. 40, bl. C 30, ap. 24, Tiglina I, Galați 6200.** În sfîrșit, la punctul 4, vă informăm că... „nimic nou pe frontul de vest" !

■ **TRAIAN NISTOR (Sibiu) :** Vă felicităm pentru rezolvare — cu un ceas mai tîrziu, dar mai bine așa, decît... — și vă dorim multă sănătate și alți mulți ani peste... „jumătatea lui 87" !

■ **GABRIEL PORUMB (Cluj-Napoca) :** Toate bune și frumoase, informațiile pe care ni le-ați comunicat sînt cît se poate de adevărate — le știm, doar, bine și noi ! — însă nu prea ne dumirim cum oare am fi în stare **noi**, redacția revistei „MAGAZIN", să aducem din import un aparat atît de sofisticat — și, desigur, costisitor — numai pentru... studiul OZN-urilor prahovene ! Nu de alta, dar, știți, leul încă nu e convertibil... nici nu stăm prea bine cu frecvența în sistemul energetic național... pe urmă ar mai trebui, ne gîndim, să angajăm alte două-trei persoane care să păzească aparatul în cîmp... ce mai, pînă veți termina dv. școala, poate că nici n-o să mai fie nevoie de aparat ! Așa că, asta-i situația !

Rubrică realizată de ADRIAN HOAJĂ

SPORT UNIVERS

Perioada de sifoane

Cam așa am putea numi anul care a trecut pentru fotbaliștii noștri care au ales calea profesionalismului occidental, dar, iată, acum și pentru un antrenor ca Lucescu. Este plata pentru orgoliul de a fi profesionist în altă parte, înainte de a fi la tine acasă. Dar experiența a meritat, mai ales pentru evaluarea exactă a valorii proprii. La noi toți erau buni, dar acest „buni" era un calificativ relativ. Puțini jucători de fotbal, îi putem număra pe degetele unei singure mîini, din cei mai bine de 100 plecați peste hotare cu statut de „vedetă" s-au dovedit receptivi la noile condiții impuse de un fotbal occidental cu reguli draconice. Unul dintre aceștia este Gică Popescu, un jucător talentat, dar și muncitor și „cu cap" cum afirmă chiar antrenorul lui Eindhoven. Bravo lui și să rămînă așa, pentru că acolo unde aceste lucruri contează, nu se poate altfel.

Cum promiteam într-un număr anterior, cîteva date despre o echipă „istorică", cum e denumită de presa franceză deoarece, prezentă pentru prima dată într-o competiție internațională, în primul meci oficial, a reușit o victorie în fața Austriei în septembrie trecut, afirmîndu-și astfel identitatea. Insulele Feroe (Föroyar), un arhipelag compus din 18 insule, dintre care una nelocuită, de origine vulcanică, situată în Atlanticul de Nord la 430 km sud-est de Islanda și 600 km la vest de Norvegia. 47.000 locuitori (feringieni) dintre care 15.000 locuiesc în capitală, la Torshaven. Industria principală : piscicolă (din care exportă 92 la sută). Doar 3 la sută din pămînturi sînt cultivate, restul fiind pășuni pentru cele peste 70.000 de oi. Și cu toate că insulele sînt de origine vulcanică, acolo se face și sport. Există în Insulele Feroe 12.000 sportivi legitimați în 106 cluburi, dintre aceștia 5.300 sînt fotbaliști legitimați în 22 cluburi. Federația feringiană de fotbal a fost fondată în 1939, dar deabia în 1979 a obținut autonomia în sînul Asociației Sporturilor. Iarna, toate sporturile se practică în sală. Există în Feroe 19 terenuri de fotbal, 13 sintetice, 6 stabilizate. Federația a fost admisă în FIFA în iulie 1988, iar în UEFA în mai 1990. Drept mulțumire fotbaliștii din Feroe i-au învins pe cei austrieci cu 1—0. Asta da experiență. Vom vedea, mai încolo, cum se vor prezenta acești pescari îndrăgostiți de fotbal.

Insulele Feroe și fotbalul

Cupa și cupele...

Cel mai important lucru pentru fotbalul nostru s-a petrecut miercuri : a fost inaugurat noul sistem de desfășurare a fazei superioare a Cupei României ; după sistemul cupelor europene, adică meci tur-retur, și în strînsă legătură cu ideile UEFA de a practica același sistem în fazele superioare ale Cupelor europene de fotbal. Nu e rău, bine ar fi dacă ne-am racorda noi și la stilul de joc al cluburilor de pe bătrînul continent. Pînă atunci... o devizionară B aflată undeva la mijlocul clasamentului unei serii a reușit un egal în fața ocupantei, pînă mai săptămîna trecut, a locului întîi a diviziei A, (Unirea Alba Iulia — Steaua). În rest, victorii la limită (Dinamo — „U" Craiova 1—0, Farul — Inter Sibiu 2—1 și FC Argeș — FC Bacău 2—1) din care nu știi ce să crezi, mă rog, ne va lămuri returul sferturilor de finală care va avea loc pe 1 mai, (de ce nu în august ?!?). Partea proastă este că în vreme ce calitatea fotbalului scade nu știu cum se face că „nervozitatea" tribunelor crește. Era o vreme, dacă-mi amintesc eu bine, cînd lucrurile stăteau tocmai pe dos. Dar, asta e, la capitolul „suporteri nervoși" ne înscriem în Europa. La alte capitole, mai e de așteptat.

GEORGE CUȘNARENCU

HOROSCOP fără frontiere

EUROPA : În ultima decadă a zodiei lor, **PEȘTII** (19.02—20.03) se vor bucura de un puternic elan sufletesc în tot ceea ce întreprind. Luna nouă din 16.03. va fi legată de un eveniment care le va insufla mult optimism, iar inspirația lor pe plan intelectual va atinge un maxim. Pierderea acestui moment favorabil le va produce o adîncă dezamăgire și o stare prelungită de decepție. Copiii lor născuți în acea zi vor dovedi precocitate și un talent ușor remarcabil în primii ani ai vieții.

INDIA : O foarte interesantă zodie a tradiției indiene ocupă perioada 11.03—20.03, **zodia YOGHINILOR.** Eticheta pusă destinului lor se prezintă succint astfel : comportament enigmatic, lipsă accentuată de voință. Pentru europeni poate părea ciudată această ultimă trăsătură de caracter, dar în spiritul pur indian aceasta s-ar traduce prin lipsa tentației de a se realiza în mod deosebit în viață, de a accede la o situație materială privilegiată. O hrană sufletească bogată se substituie unor atracții pămîntești mai lesne de satisfăcut.

CHINA : Instinctul maternității atinge culmi primăvara. **CAPRA** devine nervoasă, irascibilă și foarte puțin îngăduitoare cu greșelile celor din jur. Perioada ei cea mai agitată și mai instabilă sufletește este compensată de o grijă plină de recunoștință a stăpînului (soțului ? !). Se rup prietenii vechi, actele de gelozie se înmulțesc și numeroase decizii pripite pot modifica total nefavorabil destinele, la nivel micro și macro social.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

GUINNESS BOOK

O problemă care se bucură de o mare atenție din partea realizatorilor Guinness este aceea a recordurilor de longevitate. Foarte multe țări, din toate continentele, își trimit recensămintele de acest gen (probabil la solicitare) pentru a se alcătui tabelul intitulat „Recorduri naționale autentificate de longevitate". Poate că nu ar strica, avînd în vedere reconsiderarea aspectelor sociale din țara noastră după revoluția din decembrie 1989, să evaluăm și noi situația longevității actuale. Iată de ce îmi permit să fac prin această rubrică următorul anunț cititorilor noștri : *sîntem interesați în a alcătui o cît mai completă listă cu persoanele care au împlinit cel puțin 100 de ani. Trimițîndu-ne la redacție scrisoarea cu informația respectivă, eventual însoțită de copii care să autentifice data nașterii, noi vom publica respectivul tabel al centenarienilor din România. Adăugați o fotografie și date personale ca : profesia, număr copii și nepoți, scurtă caracterizare a vieții cotidiene de longeviv. Așteptăm cu deosebit interes ! (specificați pe plic longeviv).*

O primă constatare, pe plan mondial, este aceea că persoanele care depășesc 113 ani sînt extrem de rare, dar, după cum s-a văzut și în numărul trecut al revistei, aceasta nu este o limită absolută.

O altă observație, cel puțin la fel de interesantă, este aceea că numeroase femei longevive tind să declare o vîrstă mai mare decît cea reală ! Schimbarea de optică este radicală, dar cînd e vorba de recorduri... Astfel, doamna Susan Johanna Deporter, din Africa de Sud, s-a născut conform actelor de naștere la 17 ianuarie 1857 și a murit la 16 iunie 1968 — deci a trăit 111 ani și 151 zile. Cu toate acestea, respectiva doamnă s-a stins din viață cu convingerea — exprimată în anul morții — că s-a bucurat de viață 114 ani ! Călcîndu-i pe urme, Martha Graham a trăit conform cu datele rezultate reieșite din cercetări, 114 ani și 6 luni (născută în decembrie 1844 și decedată la 25 iunie 1959). Dar dumneaei a susținut pînă la trecerea în neființă că a supraviețuit între 117 și 118 ani !

Statisticile din U.R.S.S. consemnează o mare concentrare de centenari în Georgia. Astfel, în 1983, din cei 21 700 din toată Uniunea Sovietică, 21 000 aparțineau acestei republici, ceea ce ar însemna un centenar la fiecare 232 persoane Se remarcă în mod deosebit satul Medini, unde în 1962 trăiau 128 de astfel de longevivi, în marea lor majoritate... bărbați.

În imagine îl putem contempla pe Tim Toy din Norwalk, California. Anticipînd parcă o metodă de a deveni centenarian, el s-a instalat într-un copac în iulie 1982 și l-a părăsit numai în iulie 1984, la începerea Jocurilor Olimpice de la Los Angeles. Anticipînd o oarecare stingherealâ, Roy și-a asigurat (aproape) tot confortul, incluzînd telefon și televizor și, din cînd în cînd, pisica lui.

P. I.

RITUALURILE SOMNULUI

Dacă prin termenul de ritual înțelegem ceremonialul derivat din vechi tradiții și, după anumite reguli, care se ține cu prilejul unor momente importante ale existenței (nașterea, căsătoria, moartea), sau cu prilejul unor etape importante din procesul muncii (semănatul, culesul recoltei etc), este de la sine înțeles că și somnul reprezintă un moment important din desfășurarea vieții. Și acestui aspect existențial i s-au creat în decursul vremii, ritualuri, mai mult sau mai puțin importante, și mai mult sau mai puțin sesizabile, ritualuri care dacă sînt respectate, influențează indiscutabil în mod favorabil evoluția somnului. Aceste ritualuri își fac apariția chiar în fragedă copilărie, și ceea ce trebuie știut în legătură cu ele, este faptul că trebuie cultivate cu perseverență. De altfel, aceste ritualuri fac parte din însăși „ucenicia somnului".

În momentul în care copilul, aflat înainte de culcare își pune la locul lor păpușile cu care s-a jucat în timpul zilei, el face cel mai adeseori acest lucru în contul ritualului menționat. Iar dacă nu o face totuși, este bine să-l încurajăm în acest sens și asta nu atît pentru a-i învăța să fie ordonat, ci pentru a-i crea pe această cale un reflex condiționat al somnului. Punîndu-și păpușile acolo unde trebuie, mai ales cînd face aceasta în mod spontan, copilul este sigur că a doua zi le va găsi acolo unde le-a pus și, prin asociere, este sigur că tot la locul lor îi va găsi pe părinți, pe bunici ca și pe ceilalți membri ai familiei, fapt ce conferă mai multă securitate somnului său.

Din același ritual al somnului la copiii mici mai face parte și frămîntatul pernei ca și suptul degetului, gesturi pe care părinții de regulă le interzic cu insistență, uitînd sau ignorînd, că aceste mișcări ritmice, repetitive, monotone și calmante, induc în cele din urmă somnul. Și, în sfîrșit, tot din ritualul copilului mai face parte păpușa sau clasicul ursulet de catifea, cu care acesta dorește să se culce împreună. **Jucăriile menționate reprezintă în această ipostază autentice fetișuri și, în același timp, autentice punți**

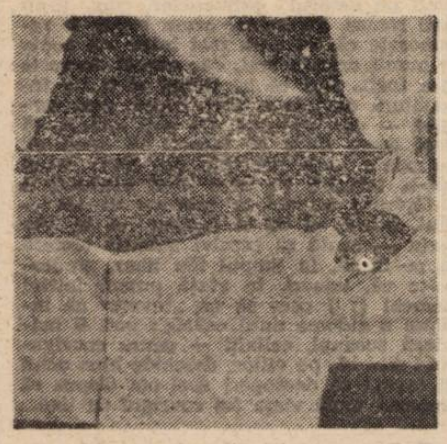

de legătură între lumea stării de veghe și aceea a somnului ; așadar autentice remedii hipnogene. Și pentru că am pomenit despre așa-numita ucenicie a somnului, subliniem faptul că ea reprezintă o realitate care în enorma majoritate a cazurilor, decurge de la sine. Ideal însă ar fi ca această ucenicie să fie dirijată, știut fiind că **de cele mai multe ori găsim explicație insomniilor adultului, în deficiențele educaționale ce țin de îndepărtata perioadă de ucenicie a somnului, de care am vorbit mai sus.**

Pare paradoxal și incredibil, dar copiii adorm mai repede și dorm mai bine în prezența unei lumini **slabe, și a** ușii ușor întredeschise, ușă prin care **răzbat** de regulă voci ce vin dinspre alte încăperi învecinate, și asta pentru că lumina ca și vocile menționate le conferă acestora sentimentul securității. **Prin definiție copilului îi este teamă de a dormi singur. În plus, el vrea să cunoască tainele nopții și să spioneze pe această cale viața nocturnă a părinților.**

O mare specialistă în psihologia copilului, Jeanette Bouton, susține următoarele : copilul crede numai în ceea ce vede. În acest spirit copilul spionînd somnul adulților, se va strădui în mod firesc să-i imite pe aceștia întru totul. Iată deci rațiunea pentru care cînd părinții sînt dezorganizați în materie de somn sau chiar insomniaci au toate șansele de a fi imitați din acest punct de vedere de odraslele lor.

Trecînd la ritualurile de somn ale adultului, vom preciza că toate acele operațiuni pe care le efectuăm cu regularitate și perseverență, seară de seară, înainte de culcare, și care cu timpul se constituie în autentice reflexe condiționate, alcătuiesc împreună un anume ritual propriu fiecăruia dintre noi, creînd premise dintre cele mai favorabile pentru inducerea somnului. Care sînt aceste operațiuni ? Care altele decît demachiatul, spălatul dinților, îmbrăcarea pijamalei, cele cîteva pagini de lectură etc. Toate aceste operațiuni, în aparență cît se poate de banale cîștigă în valoare și în finalitate, dacă sînt practicate cu regularitate, și în condițiuni de relaxare. Și dacă stăm și ne gîndim bine, merită să cultivăm tot acest ritual, nu atît pentru voluptatea somnului pe care îl prefațează, cît pentru tonusul noii zile care ne așteaptă, și pe care somnul la rîndul său îl prefațează. În definitiv, **ne culcăm nu pentru simpla plăcere de a dormi (pe această sesizînd-o de regulă pe cale inconștientă), cît pentru aceea de a intra cît mai reconfortați și cît mai tonifiați, în starea de veghe de a doua zi (pe această sesizînd-o pe cale conștientă).** Somnul este, într-adevăr cum pe bună dreptate spune Shakespeare în „Macbeth", baia muncii istovitoare, numai că această baie trebuie cu artă și perseverență pregătită.

ARCADIE PERCEK

„Almanahul Satelor 1991"

O publicație mult așteptată în toate mediile societății, nu numai în cel rural, este „Almanahul Satelor 1991". Cu un sumar deosebit de atractiv și de divers, cu multe subiecte de interes general dar și specific truditorilor agriculturii, noul al-

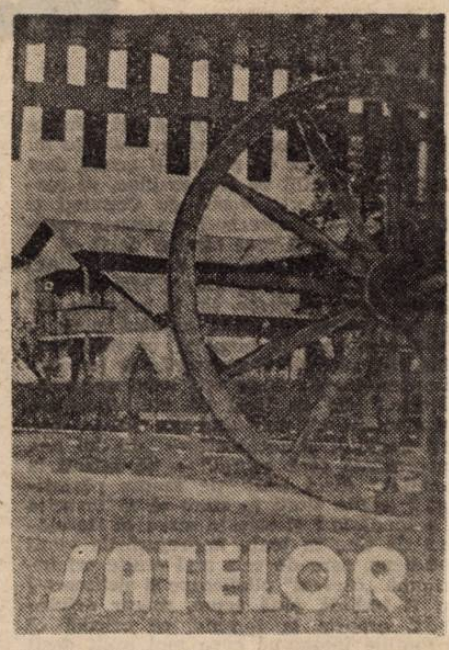

manah satisface toate gusturile și pretențiile cititorilor însetați de cunoaștere, dar și de divertisment cultural.

Editat de gazeta „Satul românesc", „Almanahul Satelor 1991" oferă cititorilor 160 de pagini bogat ilustrate, care se vor citi cu sentimentul că realizatorii și-au dat toată osteneala și au reușit să ne demonstreze cu profesionalism că actul de cultură este cel mai prețios cadou al omului modern.

De ce virusul care produce SIDA devine brusc violent?

Tot mai frecvent auzim întrebarea de la medici, bolnavi și public de ce la seropozitivi sănătoși infecția cu HIV apare brusc, ca și cum agentul etiologic al acestei îngrozitoare boli ar „înnebuni" declanșînd boala. Așa cum aflăm din revista „Science et Vie", sept. 1990, pentru a se răspunde la această întrebare o echipă de la Universitatea din San Francisco a avut ideea de a izola două tulpini de virus ; una de la un seropozitiv sănătos, iar cea de a doua de la un bolnav. Cînd s-au efectuat culturi din cele două tulpini pe macrofage și fibroblaști umani, s-a constatat că cea de a doua tulpină a infectat și a omorît cu mult mai multe celule decît prima și că s-a înmulțit mult mai rapid. Într-o nouă fază a cercetării a fost izolat din genomul virusului elementul „agresiv". Este vorba de gena env, care nu este prea importantă din punct de vedere cantitativ, deoarece nu reprezintă decît 5 la sută din totalul genomului viral. Dacă prin metode de inginerie genică se extrage din genomul viral, gena env, tulpina virală devine într-o dată inofensivă și incapabilă de a omorî celulele. În acest fel a fost demonstrat că există deci o diferențiere calitativ fundamentală între gena env din virusul virulent și aceea din virusul latent, care determină un comportament brusc virulent.

Astăzi cînd se cunoaște în detaliu genomul viral al tulpinelor HIV și structura chimică a proteazei din același virus se încearcă cu succes deocamdată în laboratoare, soluții terapeutice de blocare a virulenței acestui virus. Laboratoarele multor firme farmaceutice americane Merckx, Sharp s.a. precum și echipe de cercetători de la Institutul Național de cancer (S.U.A.) au și determinat prin metoda cristalografiei structura ADN-ului acestui virus și multe posibilități de terapie a îngrozitoarei boli.

Dr. FILEA IOAN IVANA

SĂ NU RENUNȚĂM LA CEREALE!

Grîul, orezul, porumbul, orzul, ovăzul, meiul și secara sînt printre speciile de cereale care au constituit baza alimentației de mai bine de 10 000 de ani și care au început să dispară treptat din meniurile noastre. Astăzi nu consumăm mai mult de 150 g de cereale pe zi, în loc de 350 de g cît sînt dovedite ca necesare pentru sănătatea noastră. Din păcate, prin metodele industriale de preparare a cerealelor și prin decorticare se elimină învelișul (coaja) și germenele. Astfel cînd se folosește făina sau cînd consumăm pîine ne privăm de o cantitate nu puțin importantă de magneziu, fosfor, sulf, calciu, vitaminele B1, B2, B6 și E și nu profităm decît de amidon.

Conținutul de proteine al cerealelor este, același cu cel al cărnii. Totuși, ele nu se pot substitui acesteia, deoarece nu conțin totalitatea proteinelor esențiale pentru organism. Deci o masă de cereale fără carne trebuie completată cu un aliment care să conțină proteinele ce le lipsesc, de exemplu cu produse lactate, ouă legume fasole verde sau boabe, linte, mazăre, soia. Anumite cereale conțin gluten (zahăr) și valoarea lor calorică este practic egală cu cea a zahărului. Dar să nu uităm că pastele sau orezul își triplează volumul prin fierbere. Fierte, 60 g de paste făinoase se transformă în 150 g și nu conțin mai mult de 200 calorii, cît o friptură de 100 g. Deci ceea ce îngrașă sînt grăsimile care însoțesc produsele cerealiere și nu trebuie să ne privăm de cereale nici atunci cînd ținem regim. Ele au în plus avantajul de a potoli foamea rapid și pe o perioadă lungă. Deci cerealele permit slăbirea fără a suferi de carență în vitamine și minerale.

Iată cîteva lucruri pe care trebuie să le știm cînd consumăm cereale :

— orezul pierde mai multe vitamine fiert într-un volum de apă de 3 ori mai mare decît volumul său, decît fiert într-un volum mic de apă.

— ovăzul este cereala cea mai bogată în proteine. Se poate consuma dimineața sub formă de budincă.

— pîinea de secară combate constipația.

— orezul fiert înăbușit este mult mai sărac în vitamine decît orezul copt.

MIHAELA CONSTANTINESCU-COCA

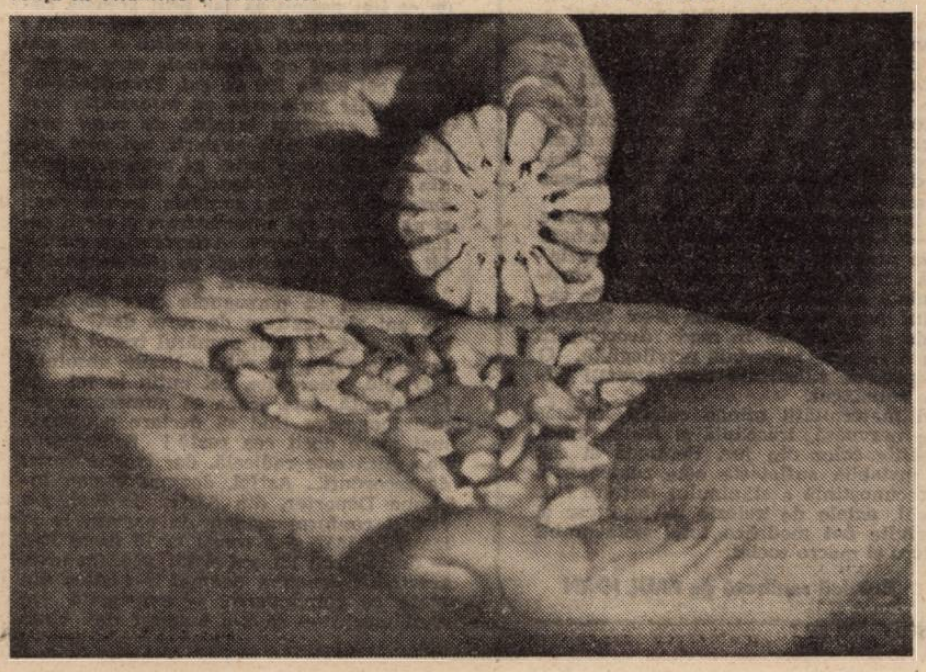

Micile secrete ale marilor gospodine

La sugestia pasionatei noastre cititoare DORINA POGAN, din Hunedoara, precum și la dorința exprimată de mulți alți prieteni ai revistei noastre, inaugurăm, din acest număr, pe baza scrisorilor dv., stimați cititori, o nouă rubrică dedicată „tainelor" care ne pot înlesni munca în gospodărie sau pot preface o „problemă" la prima vedere de nedepășit, într-o ușoară și eficientă soluție gospodărească ! Rubrica inaugurată azi e deschisă tuturor cititorilor și, mai ales, cititoarelor noastre.

■ **Pentru a păstra carnea de friptură, pe care nu o frigem imediat, putem să o stropim cu zeamă de lămîie. Nu numai că-i păstrează frăgezimea, dar o și ferește de muște și de alte insecte.**

■ **Cotletul sau friptura de porc au o aromă deosebită ungîndu-le cu muștar și ținîndu-le la rece pe o farfurie de porțelan.**

■ **Carnea capătă un aspect plăcut dacă în momentul punerii la foc o ungem cu lapte amestecat cu zeamă de carne. Nu numai că face friptura mai apetisantă, dar îi va da și un gust suculent.**

■ **Pateul de ficat sau orice altă conservă de carne se scoate întreagă dacă, înainte de a o deschide, o punem sub un jet de apă caldă, apoi îi scoatem cu grijă conținutul, scuturînd puțin. Pentru a o tăia în felii, să înmuiem de fiecare dată cuțitul în apă caldă.**

■ **Ceruiți o dată pe săptămînă cu ceară albă talpa de piele a încălțămintei pentru a împiedica pătrunderea apei.**

■ **Împiedicați dopul sticluței de ojă să se lipească, ungînd gîtul sticluței cu puțin ulei.**

Nota redacției : Întrucît nu avem, ca să zicem așa, un „laborator de încercări" pentru a verifica soluțiile propuse, nu ne rămîne — atît dv., cît și nouă — decît să ne credem corespondenții pe cuvînt și să le „experimentăm" pe cont propriu sugestiile atunci cînd vom avea prilejul !

Pentru a nu nedreptăți cumva, Doamne ferește !, pe harnicii gospodari, pe soții marilor gospodine, dorim să inaugurăm și o rubrică dedicată lor, în care să publicăm sfaturile cunoscătorilor în toate domeniile în care mîna și mintea de gospodar sfințesc ogorul ,ograda, livada, via grădina ori casa și acareturile ! Iată-vă, deci, avertizați, stimați cititori ! Cine se încumetă să ne scrie primul ?...

Rubrică realizată cu sprijinul cititorilor noștri, de ADRIAN HOAJĂ

Dosarele medicinii

CU OCHIUL PE CEASORNICUL BIOLOGIC

Prevenirea îmbătrînirii începe devreme. Dar nu irosindu-ne viața, pentru că totuși ereditatea și norocul au un rol important în acest proces fiziologic. Nu este vorba totuși de fatalitate. Prevenirea permite atenuarea efectelor îmbătrînirii și întîrzierea apariției lor. Gîndul la îmbătrînire, care oricum e înscrisă în genomul nostru, nu trebuie să ne impună un regim de viață sever. Este suficientă respectarea unor reguli care ne pot asigura șanse maxime. Este vorba despre mese „sănătoase", diversitate alimentară, evitarea tutunului, practicarea exercițiilor fizice, o viață afectivă și sexuală înfloritoare. Apoi, să folosim intensiv neuronii. Și să nu ignorăm un antidot sigur al bătrîneții : rîsul.

PLEDOARIE SINCERĂ PENTRU MIȘCARE

Din cei 150 de kilometri de vase sanguine, repartizate în corpul nostru, un sedentar utilizează mai puțin de 100. Aspectul pielii lipsită de elasticitate, celule adipoase bine localizate, neplăceri datorate unei proaste irigări a creierului, toate sînt rezultate ale sedentarismului. Toate activitățile sportive ameliorează echilibrul grăsimilor și permit o utilizare mai bună a zaharurilor. Riscul hipertensiunii arteriale este de două ori mai crescut la sedentari decît la sportivi. Un studiu recent, efectuat de cercetători americani la o clinică din Boston, pe nouă nonagenari, a arătat că opt săptămîni de antrenament cuprinzînd cîte trei „reprize" pe săptămînă, ar putea crește cu 10 pînă la 15 la sută masa musculară a gambelor. Și, mai ales, ar permite ameliorarea nu numai a forței, ci și a echilibrului și stabilității, uneori precare la vîrste înaintate. Este foarte util să vă mențineți mobilitatea articulațiilor. Practicarea unor activități fizice regulate este un serios atu pentru a rămîne vioi, dinamici. Se impune totuși prudență. După 40 de ani riscul morții subite este de șapte ori mai ridicat decît pentru restul populației.

Mușchii fermi contribuie în egală măsură la menținerea integrității scheletului, stimulînd celulele osoase. Osteoporoza nu este nici de neînvins, nici apanajul femeilor. Chiar dacă maladia afișează, așa cum demonstram și noi într-un articol cu cîteva săptămîni în urmă, o netă preferință pentru sexul „slab". După 30 de ani toată lumea pierde pînă la 3 la sută din masa osoasă, la fiecare 10 ani. Totuși, sportul rămîne un serios atu pentru cei ce-l practică cu regularitate...

AVEM VOIE SĂ MÎNCĂM TOT CE NE PLACE

Nu este nevoie să renunțăm la plăcerea unei mese bune, ci să avem grijă să evităm excesele. Chiar și vinul este bun pentru sănătate. În doze... homeopatice. Să reeditățm „procesul alcoolului" sau pe cel al tutunului ? Nu. Ne mulțumim să vă amintim doar cîteva cifre. Un consum mai rezonabil al acestor două „otrăvuri" (rezonabil însemnînd mai puțin de jumătate de litru de vin și mai puțin de jumătate de pachet de țigări pe zi), ar face să dispară 90 la sută din cancerele de esofag. În materie de nutriție nu există formule universale. Fiecare individ este unic. Cîteva reguli sînt acceptate însă de majoritatea specialiștilor.

■ Pîinea este în sfîrșit reabilitată, pentru că este bogată în fibre vegetale, elemente indispensabile sănătății.

■ Suprimarea lipidelor, sursă de vitamine A, D, E și K este o aberație. Dar în locul lipidelor de origine animală, saturate, provenind din unt, frișcă, brînză, carne grasă, să preferăm lipidele nesaturate, provenind din ulei de floarea soarelui, măsline, nuci.

■ Date științifice certe vorbesc despre rolul protector al fructelor față de cancerul de stomac și cel al legumelor în cancerul de colon.

■ Secretul unei bune alimentații constă cu certitudine în varietate.

Și încă o dilemă rezolvată. Avem nevoie de vitamine industriale ? În ultimul timp specialiștii răspund că doar cîtorva excepții li se recomandă : femeilor însărcinate și copiilor mici. Vitamina A și E ar putea fi necesare unor persoane în vîrstă. În rest „cocteilul" de vitamine ar avea o singură consecință, aceea de a îmbogăți pe cei ce le fabrică...

CATI ADRIANA MIHAI

„Cîrligul declanșării" afecțiunilor cardiovasculare

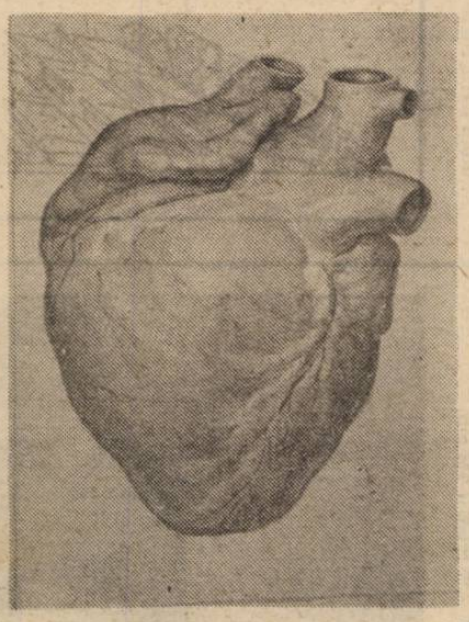

Cea mai primejdioasă dintre toate afecțiunile cardio-vasculare este ischemia cordului. Ea seceră anual milioane de vieți omenești în întreaga lume, dar nu se cunoaște „cîrligul de declanșare", cel care îngăduie „demararea" maladiei. Mai există și ischemia cerebrală, ischemia rinichilor și a altor organe ale omului. Este vorba, desigur, de o afecțiune universală. Cum se manifestă ischemia ? La un moment dat se reduce sau se întrerupe total afluxul de sînge către organ sau către o parte a lui. Agenția informează că un grup de oameni de știință sovietici au ajuns, după îndelungate cercetări, să descopere mecanismul ischemiei. Relevante sînt în acest sens, precizările prof. A. Kudrin : „Noi am ajuns la concluzia că distrugerea lipidelor din membranele și învelișul celulelor constituie factorul molecular inițial care declanșează procesele de distrofie a țesutului celular și infarctul de miocard. Acesta este, așadar, mecanismul de declanșare a afecțiunii ischemice a cordului".

Din arsenalul teroriștilor

Ca urmare a războiului din Golf, majoritatea țărilor din lume și-au întărit paza pentru a se apăra de teroriști. Întrucît acționează din umbră, terorismul este foarte periculos pentru că niciodată nu se poate ști cînd și unde va acționa. Bănci și sedii americane, engleze și franceze, etc din diverse țări au și avut de suferit, ca urmare a unor asemenea acțiuni criminale, cu toate măsurile de pază luate.

Redăm mai jos două din aceste mijloace, utilizate pentru a distruge și omorî —! Într-o cutie de săpun obișnuit, ce poate face parte din trusa de voiaj a oricărui călător, se plasează o încărcătură explozivă, fără detonator, pile electrice și ceas, ultimele trei fiind transportate separat, astfel că savoniera explozivă devine de nedetectat la un control efectuat cu un aparat de detectare, iar „voiajorul" se poate îmbarca liniștit într-un avion sau pătrunde într-o instituție. După ce tot dispozitivul a fost montat (fig. 1), el este fixat, în avion, sub un

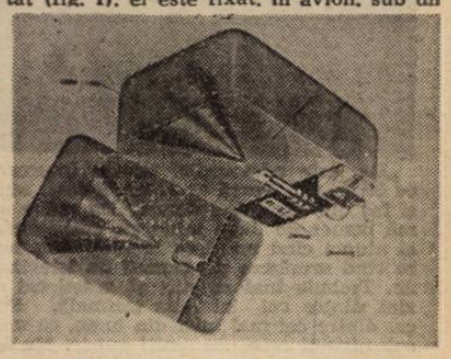

fotoliu, pentru ca în momentul exploziei să poată străpunge fuselajul. Mai departe orificiul creat este lărgit de presiunea interioară din nava aeriană. Se pare că asemenea încărcături au fost folosite de mai multe ori de teroriști, una din ele explodînd în 1986 în avionul american ce zbura pe ruta Atena — Roma. Detonatorii perforanți conțin un exploziv brizant, de formă cilindrică. Materialul exploziv are o extremitate scobită, în care se plasează un con metalic, cel mai adesea confecționat din cupru. La celălalt capăt al încărcăturii se amorsează detonatorul care declanșează explozia. Detonatorul poate fi mecanic, actionat prin șoc termic sau prin utilizarea unui fitil electric. Un alt mijloc folosit de teroriști este „mașina cadrilată", care are la partea superioară un orificiu, în care se plasează un fitil (fig. 2). În momentul exploziei ea proiectează peste 1 500 schije, ce sînt împrăștiate pe o rază de 50 metri.

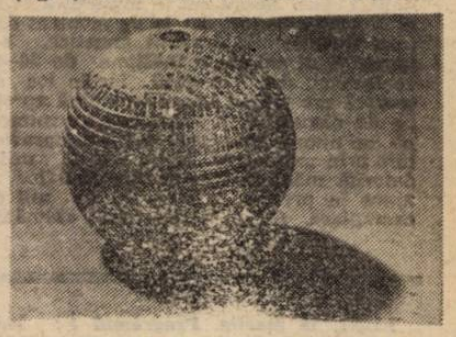

AUREL DIANU

DICȚIONAR MEDICAL

ARGUMENT

Nu, dicționarul pe care vi-l propunem nu va fi exhaustiv. Nici imperfectibil. El dorește să vă aducă o informație proaspătă despre o oarecare maladie. Să vă sugereze, prin intermediul specialiștilor, un remediu. Și chiar dacă boala este înscrisă în planul structurii și existenței noastre vom încerca pentru dv. să nu fim total de acord cu Marcel Sendrail care susține că „A trăi înseamnă a te strădui fără încetare să nu mori". Vă vom aminti că trupul nostru dispune de funcțiuni normale. El le exersează fie reparînd niște țesuturi lezate în mod accidental, fie refăcînd printr-un calus continuitatea scheletului, fie astupînd printr-un cheag ruptura vaselor de sînge. El posedă aparate anatomice cum sînt ganglionii limfatici a căror unică misiune este de a lupta împotriva agenților patogeni. „Bulevardele" noastre interioare sînt parcurse în permanență de fagocite însărcinate cu menținerea ordinii. Anticorpii neutralizează toxinele... Vom încerca deci să dăm o notă de utilitate, de informare, dar și de optimism „Dicționarului medical".

ASTENIA

Astenia, acea scădere patologică a capacității de efort fizic și psihic se deosebește esențial de oboseala fiziologică resimțită cotidian. Pe cea din urmă o putem alunga ușor cu un somn bun, reconfortant și prin dozarea mai înțeleaptă a eforturilor. Astenia poate fi difuză, fiind resimțită de bolnav ca o oboseală generală, cuprinzînd un disconfort muscular dar și o oboseală fizică și uneori sexuală. Poate fi însoțită de lipsa poftei de mîncare. În general toate bolile acute ce provoacă o creșterea a temperaturii sînt însoțite de astenie. Cîteva remedii :

● Odihna prezintă un factor de importanță vitală pentru organism. Momentele de destindere previn risipirea inutilă a forțelor, previn oboseala și surmenajul.

● Alegerea modului de recreere o vom face în funcție de preferințele individuale. Să repetăm însă sugestiile devenite de-acum „clasice" : sport, plimbări, turism, vînătoare, pescuit (sîntem oare în sezon ?)...

Și argumentul științific al acestor recomandări : mișcarea este stimulentul cel mai puternic al proceselor metabolice, al activității sistemelor cardio-vascular și respirator. La vîrstnici are virtutea de a scădea colesterolul din sînge și de a încetini producerea proceselor aterosclerotice.

Dr. MIOARA MINCU,
medic primar

Rubrică realizată de
ECATERINA BĂTRÎNEANU

Coktailul cu aspirină

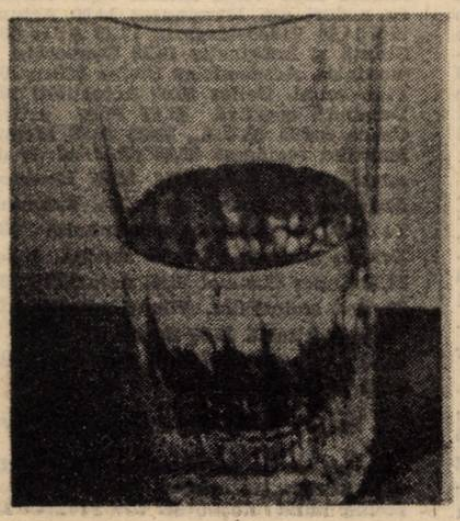

Puteți încerca și o asemenea combinație, dar trebuie să fiți preveniți că aceasta vă va crește și mai mult nivelul de alcool în sînge.

Așa reiese dintr-un recent articol publicat în Revista Asociației Medicale Americane, în care se arată că aspirina blochează activitatea unei enzime prezentă în stomac, și care descompune alcoolul ingerat înainte de a pătrunde în sînge.

Dr. Charles S. Lieber, directorul Centrului pentru cercetări în domeniul alcoolului din cartierul newyorkez Bronx, sfătuiește toată lumea să nu amestece aspirina cu băutura. Concluziile au urmat investigării a cinci oameni sănătoși între 30 și 45 de ani. După ce li s-a servit un mic dejun obișnuit, ei au primit, după o oră, un pahar cu suc în care fuseseră amestecate trei grame de alcool per kilogram de greutate corporală. Apoi tool a fost repetat după administrarea prealabilă a un gram de aspirină (echivalent a două tablete extra-forte). Rezultatul — o creștere cu 34% a nivelului alcoolului în sînge. Și același efect s-ar putea să apară și... pe stomacul gol, deși nu s-a putut obține o confirmare experimentală, alcoolul rămînînd doar un timp foarte scurt într-un stomac gol.

„Dacă tot e să bei, măcar să o faci pe stomacul plin" spune Dr. Ernest P. Noble, director al Centrului pentru cercetarea alcoolului al Universității din Los Angeles, California, care califică aceste descoperiri ca foarte importante. Mai ales că multă lume consideră aspirina ca un fel de „medicament minune"! În orice caz, ar fi bine ca aceștia să știe că dacă există perspectiva ca seara să închine un pahar, ar trebui să-și ia aspirina dimineața.

MIHAELA DOROBANȚU

Un jumbo gonflabil

Englezul Richard Branson a vrut să demonstreze faptul că în foarte multe domenii de activitate este posibil ca practica să se unească cu utilul. Exemplul său a pornit de la ideea că acea invenție care, la timpul său, a produs o mare senzație (ne referim la decolarea verticală a avioanelor), poate fi îmbinată în mod perfect cu folosirea baloanelor aerostat. Din această alăturare de idei a rezultat un aparat jumătate de tip jumbo și jumătate de montgolfieră cu care a și executat numeroase călătorii de încercare soldate cu rezultate foarte bune. De la acest punct, s-a născut și o altă idee, aceea a unei călătorii cu „invenția" sa pe un parcurs de la Londra la Moscova și, în caz de reușită, o călătorie Londra — Tokio. Constructorul este foarte optimist în privința ducerii la bun sfîrșit al încercărilor sale, cu atît mai mult în condițiile create de criza din golful Persic și din lipsa de poluare a atmosferei prin folosirea aparatului său original care nu și-a primit încă numele (de botez).

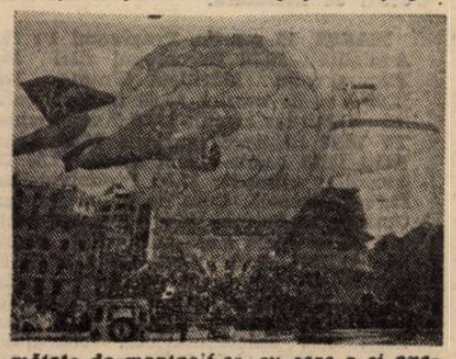

întîmplări adevărate

O nouă modă: caii pitici

„Da, este adevărat: trăiesc împreună cu 30 de cai. Parcă ar fi copiii mei. Intră și ies din casă cînd doresc. De multe ori mă pomenesc lîngă mine cu unii dintre ei atunci cînd mă așez la masă sau seara cînd urmăresc programul de televiziune. Trebuie însă să știți că acești cai nu sînt dintre cei cu talia normală. Sînt cai dintre cei mai mici din lume, cu mult sub nivelul celor denumiți poney. Nu depășesc 80 de centimetri înălțime și în practică au dimensiunea unor ciini mari, precum ar fi ciinii ciobănești germani sau collie. Pasiunea mea pentru acești cai a început acum șase ani cînd eu și cu soția mea Jean, am achiziționat din America, cinci cai masculi și cinci femele. Avem o casă mare și teren corespunzător în apropiere de orașul Leeds (Anglia) astfel că avem cele mai bune posibilități de a-i adăposti nu numai pe ei ci și alte animale domestice pe care le prefer㠄. I-am îndrăgit atît de mult încît nu ne mai putem închipui existența noastră fără prezența lor".

Aceste declarații aparțin lui John Rimington (47 ani), de profesie agent teatral, care, împreună cu soția sa, au o mare pasiune nu numai pentru cei 30 de cai, ci și pentru alte zeci de animale găzduite în casa lor de la Buckstone Hall, lîngă Leeds. Acești cai în miniatură există de cîteva secole, dar la un moment dat, prin diferite intervenții genetice, s-a ajuns și la cai cu o înălțime de 30—60 centimetri, dar numărul lor în loc să crească era mereu în scădere pînă aproape de dispariție. A constituit un miracol că un număr din acești cai au supraviețuit prin „mutarea" lor în S.U.A., unde, datorită măsurilor luate, numărul lor a ajuns în prezent la circa 35 de mii de exemplare. Au o comportare asemănătoare cu caii obișnuiți și au nevoie de spații largi pentru a alerga și nu se deosebesc nici în privința alimentării specifice. Sînt animale foarte afectuoase și liniștite și pot ajunge la o vîrstă de circa 30 de ani dacă alimentația lor este mai substanțială, apelîndu-se la o cantitate mai mare de tărițe, nuci și fîn. În general întreținerea lor este foarte costisitoare. Dar dragostea pentru micii patrupezi este, desigur, mult mai încet poate chiar decît posibilitățile materiale ale stăpînilor lor. **(Gh. Russu).**

La alegere. Un tricou sau închisoarea?

Toate metodele sînt bune pentru aducerea pe calea cea bună a hoților, fără a-i condamna cu închisoarea. Aceasta este și părerea unui judecător din California, Howard Broadman, care a încercat experimentarea unei noi sentințe: condamnarea prin confesiunea publică. „Cobaiul" său Russel Hackler, cu un cazier încărcat cu furturi și escrocherii minore a fost arestat pe cînd încerca să fure bere. Judecătorul l-a pus pe acuzat să aleagă între patru ani de închisoare sau purtarea pe timp de un an a unui tricou cu inscripția: „Dosarul meu și 12 halbe de bere fac patru ani", iar pe spatele tricoului: „Sînt sub supravegherea poliției timp de un an pentru furt". Hoțul a ales bineînțeles, tricoul, pe care l-a plătit însuși judecătorul. Russel s-a gîndit că i s-a acordat în felul acesta o șansă, pe care din păcate însă el a folosit-o pentru a sustrage cîteva sticle cu lichior dintr-un magazin. Lumea se întreabă acum dacă judecătorul mărinimos este dispus să-i plătească lui Russel și o cură de dezalcoolizare.

Lecția de chimie

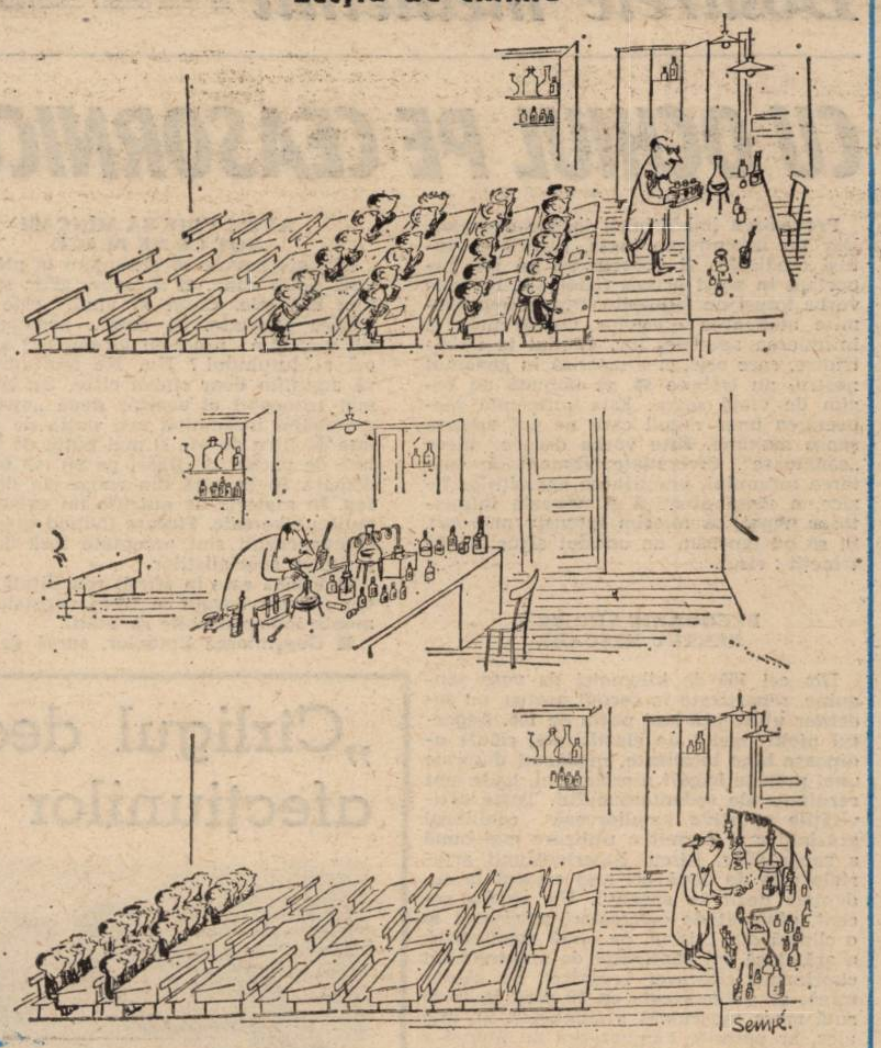

Un record de acum 36 de ani

Imaginea pe care o reproducem era în 1955 un eveniment, ea capătă astăzi o valoare sentimentală. Pe 14 decembrie 1955, un tînăr de 17 ani pe nume COSTEA SPIRU, atunci elev la Școala profesională „Electromagnetica" cîștiga la LOTO suma de 29 800 lei, o adevărată sumă, practic un record al acelor ani. Pentru salariile de acum, suma ar însemna cam 500 000 lei. Cum trec anii!

Astăzi, elevul din fotografie este colegul nostru și nu de astăzi, ci de mai bine de 20 de ani, lucrează la revista „Magazin". De aceea și vorbeam de o valoare sentimentală a acestei fotografii.

PROGRAM TV

LUNI, 18 martie. Programul 1: 14,00 Actualități 14,10 Horoscopul zilei 14,20 TV 5 — EUROPE: Veneția. Documentar 15,20 Civilizația montană 15,50 Copiii noștri — viitori muzicieni 16,15 Patrimoniu 16,40 Avanpremiera săptămînii 17,00 Emisiunea în limba maghiară 18,30 Repriza a treia 19,00 Tezaur 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Teatru TV. Invitație la castel de Jean Anouilh 23,00 Gong! 23,30 Serenada 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Pagini muzicale 17,00 Veniți cu noi pe programul doi... la Gara de Nord! (I) 18,00 Actualități 18,10 Veniți cu noi pe programul doi! (II) 20,00 Super Channel: Spin 20,50 Magazin auto-moto 21,15 Seară de balet 22,00 Actualități 22,10 Studioul de literatură.

MARȚI, 19 martie. Programul 1: 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Film artistic. Măritișul (Franța, 1941) 12,00 Ora de muzică 13,00 Univers cultural — univers creștin 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Bijuterii muzicale 14,00 Actualități 14,10 Audio-vizual studio 14,30 Documentar științific 15,00 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală. Curs de limba franceză. Curs de limba rusă 16,00 Medicina pentru toți 16,15 Cheia succesului 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Conviețuiri 17,30 Forum 18,10 Tele-discul muzicii populare 18,30 Economia încotro? 19,00 Muzicorama 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Telecinemateca. Nelegiuirea (Franța, 1955) 22,50 Salut, prieteni! 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Worldnet 17,00 Muzica azi 17,30 De-ale pieței în economia Capitalei 18,00 Actualități 18,10 Film artistic. La capătul liniei. Producție a Casei de Filme Unu, 1983 19,40 La sept 21,30 Club SF 22,00 Actualități 22,10 Super Channel: Blue Night.

MIERCURI, 20 martie. Programul 1: 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 La sept 12,00 Ora de muzică 13,00 Vîrsta a treia 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Agenda muzicală 14,00 Actualități 14,10 Jazz-Magazin 15,00 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală. Curs de limba germană. Curs de limba italiană 16,00 Stadion 16,30 Tragerea pronoexpres 16,40 Muzica pentru toți 17,00: 15, 16, 17, 18 17,40 Drumuri în memorie 18,10 Tineri interpreți de muzică populară 18,30 Reflector 19,00 Cultura în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Roman-foileton. O chestiune de voință. Ultimul episod 21,55 Universul cunoașterii 22,35 Televiziunea vă ascultă! 23,00 Pro musica 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Emisiunea în limba maghiară 18,00 Actualități 18,10 Teatru TV. Fata fără zestre de A. N. Ostrovski 20,00 La sept 21,40 Tribuna non-conformiștilor 22,00 Actualități 22,10 Interferențe.

JOI, 21 martie. Programul 1: 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Worldnet 12,00 Ora de muzică 13,00 Confluențe 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Recital 14,00 Actualități 14,10 Mondo-muzica 14,30 Caleidoscop cetățenesc 15,00 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală 16,00 Arte vizuale 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Limba noastră 17,30 Pro patria 18,30 Piața și banii dv. 19,00 Știința în lume — lumea științei 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Film serial. Dallas 21,55 Reporter '91 22,30 Romanța amintirilor 22,45 Simpozion 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Cercetarea științifică agricolă 17,00 Emisiunea în limba germană 18,00 Actualități 18,10 Film serial. Sfîntul (X) 19,00 Concertul Orchestrei Naționale Radio 21,30 Dialog cu edilii Capitalei 22,00 Actualități 22,10 Sport-Magazin.

VINERI, 22 martie. Programul 1: 10,00: Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Super Channel 12,00 Ora de muzică 13,00 Oameni de lîngă noi 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Varietăți internaționale 14,00 Actualități 14,10 Armonii corale 14,30 Casa și grădina 15,00 Preuniversitaria 15,30 Music Box 16,00 Strada meșterului. Documentar artistic 16,30 Tragerea loto 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Emisiune în limba germană 18,00 Invitatul săptămînii 18,30 Cîntecul inimii mele 18,45 Vîrstele peliculei 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 20,40 Viața parlamentară 21,05 Revoluția română în direct (5) 22,05 Studioul „E". S.O.S. 22,35 Studioul șlagărelor 22,50 Gaudeamus. 23,35 Actualități. 23,45 Tele-Top. 0,20 Jazz-Fan. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Super Channel 17,00 Motor! 17,30 Documentar științific 18,00 Actualități 18,10 Film serial: Cavalerii cu ochi verzi 19,00 Concertul Orchestrei de cameră a Radioteleviziunii 21,30 Super Channel.

SÎMBĂTĂ, 23 martie. Programul 1: 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Descoperirea planetei 10,30 Dodo-Ring 11,30 Istoria religiilor 12,00 Ora de muzică 13,00: 7 × 7 13,30 Avanpremiera emisiunilor de la sfîrșit de săptămînă 13,40 Studioul muzicii ușoare 14,00 Actualități 14,10 Tele-Club 17,30 Mapamond 18,00 Concertul de inaugurare a Fundației Klaus Brambach 19,15 Teleenciclopedia 20,00 Actualități 20,40 Săptămîna sportivă 21,00 Film artistic. Costumul de baie (S.U.A., 1985) 22,40 Tele-show cu... garderobă 23,30 Actualități 23,40 Film serial. Jake și Grăsanul. Ep. 8 0,30 Videodiscoteca 0,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Film artistic. Supraviețuirea Danei (S.U.A., 1979) 18,00 Actualități 18,10 Muzică pentru părinți 18,30 Lumea sportului 19,00 Super Channel 19,30 Concertul de inaugurare a Fundației Klaus Brambach 22,00 Actualități 22,10 TV 5 — Europe: Veneția. Documentar.

DUMINICĂ, 24 martie. Programul 1: 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Universul copiilor 11,05 Film artistic în serial. Cartea junglei 11,30 Lumină din lumină 12,30 Viața satului 13,30 Cîntecul cu noduri din Maramureș 14,00 Actualități 14,10 Video-Magazin 17,30 Atlas 18,00 Știință și imaginație 18,30 Convorbiri de duminică. Academician Ștefan Milcu 19,05 Film serial. Dallas 20,00 Actualități 20,40 Duminică sportivă 21,00 Film artistic. Crima dublă (S.U.A., 1985) 22,30 Maeștrii teatrului românesc 23,30 Show-ul de duminică 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 O muzică, o țară 17,00 Super Channel 18,00 Actualități 18,10 Muzica amintirilor. Filmul muzical 18,30 Viața spirituală 19,00 Serată muzicală TV 21,30 Orașe și civilizații 22,00 Actualități 22,10 Super Channel.

(După „PANORAMIC RADIO-TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

verificați-vă cunoștințele

PSEUDONIMELE UNOR SCRIITORI ROMÂNI

Sub aspect istoric, presupunem că poate avea interes pentru public prezentarea unor pseudonime cu care au semnat diverse articole unii dintre scriitorii, poeții, ziariștii și istoricii din țara noastră, mai cunoscuți.

De ce au semnat uneori cu pseudonime și nu cu numele lor real este mai dificil de spus. Uneori, anumite conjuncturi politice sau chiar administrative i-au determinat să aibă o astfel de atitudine.

Oricum, obiceiul acesta nu ne este specific nouă, românilor, deoarece el s-a practicat și se practică în multe alte țări.

Ca atare, în cele ce urmează vă vom prezenta un mic număr de pseudonime, cu care au semnat diverși autori români dintre cei mai cunoscuți, urmînd ca dv., să stabiliți cine erau ei, de fapt. Firește, dacă nu veți izbuti, răspunsul îl veți găsi în rubrica din numărul următor al revistei.

Spre a vă ajuta într-o oarecare măsură, vă precizăm următoarele amănunte :

1. Toți autorii care au semnat cu pseudonime sînt indicați în ordinea alfabetică a numelor lor de familie reale.

2. La fiecare dintre aceștia, sînt menționați anii între care au trăit.

Și acum, urîndu-vă succes în identificarea lor, vom prezenta pseudonimele anunțate.

În răspunsul care se va publica în rubrica din revista următoare, ne vom referi doar la înșiruirea numerică din acest articol.

În consecință, pseudonimele în cauză sînt următoarele :

1. V. Mircescu : Ștefan Molna : Un revoluționar de la 1848 ; Un român etc. (1801—1890) ;

2. A, B.P. ; T.Ar. ; Bock ; Coco Biserica-sul . I. Gabriel . Ion Tudor ; Un viitor exprelat, etc. (1880—1967) ;

3. Car ; Caracudi ; Falstaff ; Farsor ; Grigri ; Luca ; L. Van — Tyn ; Nastratin etc. (1850—1912) ;

4. Censor ; Fantasio ; Nemesis ; Sodescu ; Varro ; Harțag ; Gajus etc. (1850—1889) ;

5. M. Vlad ; N.I. (1871—1940) ;

6. Corina ; Tolla (1850—1889) ;

7. Caran d'Ache ; Hardtmuth nr. 2 ; I. Minn ; Nirvan, etc. (1881—1944) ;

8. D. Arie ; Cezar ; Ion Darie ; C.P. etc. (1892—1960) ;

9. Valeriu Arsenescu ; Ion Cernat ; M. S. Cobuz ; Silviu Deleanu ; Mihai S. ; Ilie Pușcașu ; M. Tufan ; Ivan Turbincă etc. (1880—1961) ;

10. Don Asturio ; Don Lorenzo ; Don Padil ; Loredano ; Jehovah ; Placido ; Saint-Simon ; Un diplomat ; Micul Felice ; Rienzi, etc. (1858—1922) ;

Ing. LIVIU MACOVEANU

(Răspunsul în numărul viitor)

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Medicamente

Referindu-ne la denumirile chimice ale unor produse medicamentoase, fabricate în România, publicate în rubrica anterioară a revistei, echivalența lor sub forma denumirilor comerciale în farmacii, ținînd seama de ordinea numerică din acel articol, este următoarea :

1. Aspirină
2. Algocalmin
3. Ampicilină
4. Bromoval
5. Ciclobarbital
6. Meprobamat (Carbaxin)
7. Penicilină V
8. Procaină (Novocaină)
9. Vitamină C
10. Xilină

În principiu, vă dorim să fiți sănătoși și să nu aveți nevoie de ele niciodată, deși de nenumărate ori au fost de folos multora, în special xilina, folosită curent de medicii stomatologi. Și cîți dintre noi nu avem probleme dentare ?...

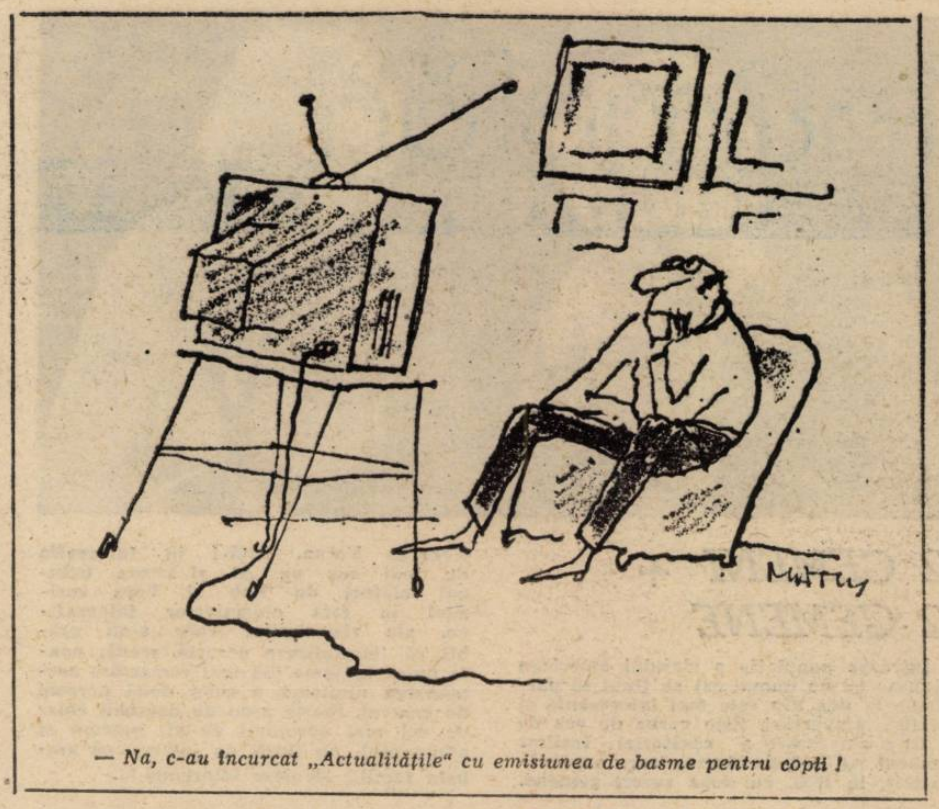

— Na, c-au încurcat „Actualitățile" cu emisiunea de basme pentru copii !

ȘTIAȚI CĂ...

...deși cîntărește doar circa 250 grame inima omului pompează în rețeaua de vase sanguine, în decurs de 70 de ani, mai bine de 500 000 000 litri de sînge ?

...viteza jetului de aer pe care un om îl dă afară cînd strănută violent poate atinge viteze de circa 160 km/oră.

...cel mai mare consumator de metale din lume este rugina, ea putînd scoate din uz circa 40% din cantitatea de oțel ?

...în Sicilia există „lacul morții", în care orice vietate moare, iar pe țărm nu crește nici un fel de vegetație, datorită existenței, pe fundul lacului, a două izvoare de acid sulfuric ?

...cea mai mare insulă de pe glob este Groenlanda, ea avînd suprafața de 2 170 000 km² ?

...planta care crește cel mai repede este bambusul, anumite specii dezvoltîndu-se cu 2—3 cm într-o oră ?

...chimiștii japonezi au inventat o cerneală „minune" care după 24 de ore de la folosire se dizolvă, lăsînd coala de hîrtie imaculată ?

...într-o oră de funcționare, inima omenească eliberează o cantitate de energie echivalentă cu cea necesară pentru ridicarea unui lift cu patru persoane de la parter la etajul șapte ?

FEL DE FEL

● **În S.U.A.** a intrat în funcțiune un nou sistem telefonic denumit „Wayfinder Travel Service" prin care orice solicitant poate obține toate datele necesare unei călătorii cu automobilul : timpul necesar pentru a ajunge dintr-o localitate în alta (inclusiv cel mai scurt drum), precum și alte amănunte legate de o asemenea deplasare.

● **În domeniul transporturilor aeriene, S.U.A.** deține locul întîi în lume. În această țară există peste 8 000 de aeroporturi civile. Și alte două date interesante : în anul 1988, piloții de pe liniile interne și internaționale au parcurs peste cinci miliarde de kilometri și au transportat circa 500 de miliarde de pasageri/kilometru.

● **În cadrul unei licitații desfășurate la** Londra la celebra casa „Christie's" s-a stabilit un original record. Un anonim colecționar a cumpărat o... minge de golf cu suma record de 14 850 de lire sterline. Explicația ? Această minge, foarte bine conservată, a fost fabricată în anul 1840 și a aparținut lui Allan Robertson, cel mai bun jucător din epoca respectivă.

● **Pe baza** a numeroase desene murale și basoreliefuri aparținînd epocii respective, vechii egipteni și babilonieni consumau berea nu prin aducerea paharului la gură, ci sorbind băutura cu ajutorul unor lungi trestii de bumbac.

test

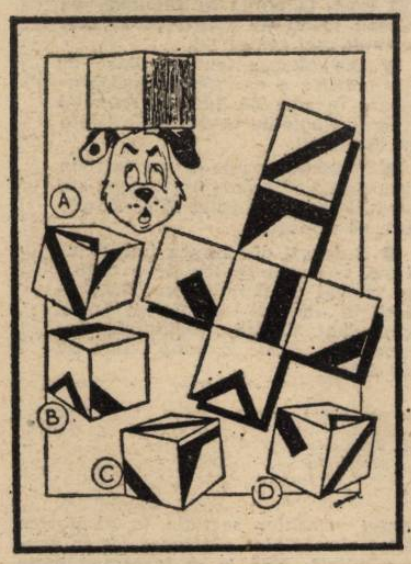

CUBUL DESFĂCUT

Unul dintre cele patru cuburi din desenul alăturat (notate cu A, B, C, D) este identic cu cubul desfăcut. Urmărind cu atenție laturile celor patru cuburi veți reuși (sperăm) să-l identificați.

(Soluția în numărul viitor)

DEZLEGAREA TESTULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUT TRECUT

POMI DE IARNĂ

Pomii cu numărul 3 și 5

Cronica MODEI

Taiorul mereu la modă. Vă propunem un model din colecția lui Yürgen Michaelsen — Paris. De asemenea cerceii din ce în ce mai mari și mai impodobiți pe care îi putem purta și ziua asortați cu catarama curelei. Ca o floare proaspătă de primăvară, din buzunarul de la piept răsar două batiste (una în tonul taiorului care precum se vede abordează genul „carouri" culori predominante fiind ocru și negru), cealaltă se asortează fustei pantalon roșu închis. O pălărie neagră și mănuși la fel completează ținuta atît de elegantă a frumosului manechin. Deci în continuare culorile la modă sînt ocru, muștar, negru și roșu, care se armonizează perfect atunci cînd le urmărim atent nuanțele.

DELIA COSTEA

Doamnele ce știu prea multe

— Ea preferă petrecerile unde sandvișurile și cunoștințele sînt făcute bucățele.

— Limba e arma ei și are grijă să n-o lase să ruginească.

— Nu mai e nevoie să te duci la coafor ; dacă o auzi pe ea birfind, ți se-ncrețește părul.

— Chirurgul plastic i-a schimbat nasul complet, însă n-a reușit să-l facă să nu mai intre în treburile altora.

— Dacă o jumătate a lumii nu știe cum trăiește cealaltă jumătate nu e vina ei.

— Cînd sosește nu bate la ușă, însă bate toba după ce pleacă.

LA VÎNĂTOARE

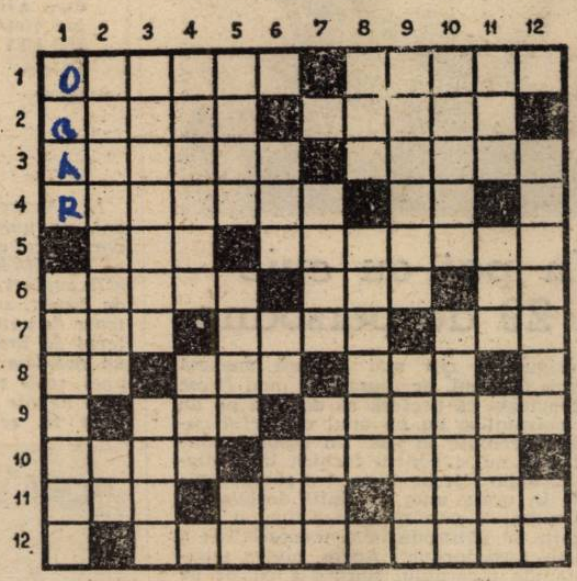

ORIZONTAL : 1) Potrivirea armei spre vînat — Pasăre de mărimea unei găini, vînată pentru carnea ei gustoasă 2) Vînătoare (cu gonaci și ciini) — Geantă purtată la șold de vînători 3) Alecită — Căprioară 4) Parte a unui motor, care se rotește în timpul funcționării (pl.) — Crom 5) Fără gust — Asociațiile vînătorilor din județe (sg.) 6) Migrațiune periodică a păsărilor, un bun prilej de vînătoare — Partea de lemn a puștii — Ulpiu Cernat 7) A lega — Animal de vînat cu blană prețioasă, asemănător cu un ciine — Siglă pentru Republica Populară Angola 8) Corpul păsărilor — Cilindru — Cauză, motiv (reg.) 9) Există și unul al vînătorilor în opera Freischütz de Weber — Parte a unui animal vînat, păstrată pentru valoarea sau frumusețea ei (pl.) 10) Asfințit — Pasăre împușcată în aripă (masc. rar) 11) A urca — A dușmăni — Aoleu 12) Practică vînatul ilegal (pl.)

VERTICAL : 1) Ciine de vînătoare, foarte iute la fugă — Vînători 2) Pasăre de mărimea unui porumbel — Paul Udrescu 3) Stîrnește vînatul din ascunzători și-l gonește în bătaia puștilor (pl.) — Culcușul păsărilor 4) A face un nod — Zahăr sub formă de cristale mărunte 5) Specie — Localitate în India — Luat la mijloc ! 6) Amplificator de radiofrecvență (abr.) — Nota bene — Veche armă de vînătoare 7) Trib recent descoperit în Noua Guinee — Formație de trei interpreți 8) Impușcătură — Instrument pentru prins păsări sau animale, constînd dintr-un ochi de sfoară sau sîrmă (pl.) 9) Vînat cu alice — Ciine de vînătoare de talie mare 10) A da din aripi — Serie de lovituri ale unei arme de foc automate (pl.) 11) Apărare antiaeriană a teritoriului (abr. milit.) — Ruda sălbatică a ciinelui — Văzduh 12) Încolțite la adăpătoare — 13 ulii !

DICȚIONAR : RPA, UCA, JEUR, ARF, EIPO, AAT.

MIHAI BRATU
București

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

GEOGRAFIE

ORIZONTAL : Popocatepetl — H — Om — Rin — Nil — Irlanda — Peru — Lo — N — E — Ra — Gl — Ama — I — Banjul — Danemarca — Ia — E — Alger — Mb — I — Lvov — R — Baril — Pi — Etate — Uel — Haiti — Franța — I — Riad — Nae — C — Antananarivo

2 GEMENI + 2 GEMENE

Întreaga populație a statului american Kansas (și nu numai ea) au ținut să participe la una din cele mai interesante și celebre aniversări. Este vorba de cea de a 53-a aniversare a căsătoriei fraților gemeni Al și Bob Murray care s-au căsătorit, în 1938, cu două surori gemene, Vera și Verna. Iată-i în fotografia de mai sus pe Al și Verna (stînga) alături de Bob și Vera surizînd în fața obiectivelor fotografice, ale reporterilor care s-au grăbit să imortalizeze această scenă, poate unică în lume. Să mai remarcăm asemănarea uluitoare a celor două perechi de gemeni, foarte greu de deosebit chiar de cei mai apropiați de ei, precum și amănuntul, nu lipsit de interes, că ambele familii locuiesc împreună !...

Cimpanzeul artist

Edward este numele unui tînăr simpatic cimpanzeu și, se pare, dotat cu o deosebită înclinație pentru pictură. Această tendință și preocupare i-au fost descoperite și încurajate de stăpîna lui, Joan Winterwood, care l-a înzestrat cu cele necesare pentru a-și putea pune în valoare talentul său. Deocamdată progresele sale în această direcție sînt cam minore, dar, curios, sînt mulți care întrezăresc și în actualele sale desene semne care dovedesc un real talent (?!). Imperturbabil, Edward își dedică cu tenacitate timpul liber „compozițiilor" sale, încurajat probabil și de orgoliul stăpînei sale care este convinsă că, pînă la urmă, progresele lui Edward se vor materializa pe măsura așteptărilor.

■ „Sîntem atît de săraci, încît nici chiar producția de energie nucleară nu este rentabilă", opina ministrul polonez al industriei. În consecință, guvernul de la Varșovia va fi nevoit să mențină exploatarea huilei în cantități mari — 150 milioane tone anual — pînă în anul 2010 fără a se lua în considerare construcția centrelor atomoelectrice.

■ În deceniul trecut, procesul despăduririi în zona tropicală a Terrei s-a accentuat considerabil. Suprafețele despădurite în zonele tropicale au crescut de la 94 000 km. p. în 1980, la 168 000 km. p. în 1990. Aprecierile s-au făcut pe baza informațiilor primite din 62 de țări, care dispun de patru cincimi din suprafețele tropicale.

■ „Exodul de creiere din U.R.S.S. aduce mari avantaje Statelor Unite ale Americii. Surse sovietice relevă că între anii 1949 — 1977 S.U.A. au economisit pe seama racolării de cadre cu înaltă calificare din U.R.S.S. suma de peste 13 miliarde de dolari.

TELEGRAME

■ O substanță tensioactivă produsă de bacterii ar putea fi folosită în combaterea „mareei negre" din Golful Persic. Se pun mari speranțe într-un compus produs de bacteriile „Pseudomonas aeruginosa", o substanță tensioactivă produsă artificial, care nu este otrăvitoare și se descompune ușor biologic.

■ Circa 13 la sută din nevoile energetice ale S.U.A. se satisfac de sursele alternative. În anul 2 000, ponderea respectivelor surse ar putea fi între 16—19 la sută.

■ Cel mai mic prejudiciu îl aduce oamenilor, creșterii și dezvoltării plantelor bioxidul de azot. Bioxidul de sulf are o toxicitate mai mare, iar efectul negativ maxim îl are acțiunea ozonului.

■ Analiza firului de păr va fi suficientă pentru depistarea persoanelor care se drogheză. Se va stabili, cu exactitate și felul drogului folosit, chiar și a produselor energizante. Noua metodă de analiză pusă la punct în Japonia va înlocui testul de urină, care este cu mult mai complicat.

■ Dezvoltarea tehnologiilor de economisire a energiei a luat amploare în anii '80. Liderul mondial în acest domeniu este Statele Unite ale Americii.

■ Pădurile umede dispar într-un ritm de 7,5 milioane hectare pe an, ceea ce înseamnă între 20 și 40 hectare pe minut !

■ Bolnavii din lumea industrializată au posibilitatea de a obține un rinichi de femeie din Bangladesh în scopul efectuării unui transplant. Costul rinichiului, informează „Ärzte Zeitung", este de 100 dolari.

TESTAREA „INVIZIBILULUI"

Avioanele „invizibile" nu sînt și nu vor fi niciodată total nedetectabile de către radarele inamicului, ci pur și simplu mai greu de interceptat decît aparatele de tip clasic, aceasta este părerea specialiștilor. Singurul avion de luptă „invizibil" aflat în dotare, care a și participat la acțiuni militare în cadrul operațiunii de mare amploare „Furtuna deșertului", este aparatul F-117. Iată că nu demult s-a avansat ideea că aparatele de vînătoare F-117 pot fi reperate la distanță foarte scurtă și în condițiile specifice deșertului de către radarele clasice. Pornindu-se de la această opinie lansată în... eter, Pentagonul a hotărît testarea celor două prototipuri ale noilor avioane invizibile americane ATF (ale Forțelor aeriene) și A-12 ale forțelor navale. Scopul acestor teste constă în evaluarea capacității antiradar a respectivelor avioane. Cu acest prilej va fi testat și avionul „invizibil" F-117.

CALEIDOSCOP magazin

Atenție! Prin revista „Magazin" în Cartea Recordurilor Lumii, Guinness Book

Stimați cititori, revista „Magazin" a luat inițiativa de a vă facilita înscrierea în Guinness Book, Cartea Recordurilor Lumii. Pentru aceasta, proiectăm apariția unei Cărți a Recordurilor Naționale, patronată de revista noastră, primul pas către marea aventură a condiției umane zugrăvite de Guinness Book.

Primul capitol, cel mai important și impresionant totodată, este cel referitor la FIINȚA UMANĂ, avînd subcapitole precum : extremele dimensiunilor corpului (giganți și pitici, greutate), recorduri de maternitate (număr total de copii, de gemeni — inclusiv tripleți, cvadrupleți etc. — cea mai lungă sau scurtă graviditate, greutatea la naștere etc.), recorduri de mariaj (cea mai îndelungată căsnicie, cele mai multe soții sau soți), coincidența datei de naștere în familie, născuți pe 29 februarie, recorduri fiziologice și anatomice (extreme ale părului, bărbii, mustății, numărul de dinți neobișnuit, inima în dreapta, insomnii prelungite etc.), percepții extrasenzoriale, recoduri de memorie, supraviețuiri miraculoase...

CLUBUL CENTENARIENILOR (PERSOANE CARE AU ÎMPLINIT 100 DE ANI) îl vom putea realiza și cu ajutorul abonaților și cititorilor noștri fideli. Popularizînd inițiativa noastră și alcătuind tabele cu 10 centenarieni (cel puțin) — fiecare avînd specificate datele din buletinul de identitate, aspecte interesante ale vieții, fotografie, CITITORUL RESPECTIV VA PRIMI UN PREMIU DE 1000 DE LEI PENTRU FIECARE 10 CAZURI TRIMISE LA REDACȚIE. Nu pierdeți ocazia !

Un pat cu cuie și 29 de persoane

Desigur că cea mai sumară anchetă printre cetățeni, ar ajunge în mod firesc la concluzia că preferă să doarmă pe un pat obișnuit și nu pe unul cu vîrful cuielor îndreptate în sus. Un răspuns normal, dar nu și pentru fachiri. Unul dintre ei, John Cassar, a produs recent senzație în urma unei exhibiții desfășurate la Londra și care în mod sigur îi va permite să pătrundă în viitoarea ediție a „Cărții recordurilor". Acum, cîteva amănunte ale recordului său : s-a culcat pe un pat plin de cuie (lungime 15 centimetri), peste care a așezat o altă scîndură, suportînd în această poziție greutatea unui număr de 29 de persoane așezate pe această tăblie !

Viitorul record pe care și-l propune să fie depășit : va încerca să rămînă 25 de zile culcat pe un pat asemănător (vechiul record este de 300 de ore și aparține unui... scoțian care s-a perfecționat în arta fachirismului). Deocamdată (așa cum vă arată și fotografia de mai sus), John Cassar urmează un antrenament susținut pentru a putea rezista unei încercări cu adevărat fenomenale...

ÎN SPRIJINUL MARIAJULUI

În Norvegia s-a înregistrat, în ultimii ani, un număr uriaș de divorțuri în raport cu cel al căsătoriilor. Statisticile spun că din 21 744 căsătorii oficiale în 1989, 8772 cupluri au intentat pînă acum acțiune de divorț, situație considerată îngrijorătoare de autoritățile de resort de la Ministerul de protecție a familiei. Ca urmare, un politician norvegian a propus crearea unei școli pentru viitorii soți, adăugînd că e nevoie de un program prin care trebuie să se țină seama de cîteva „amănunte". Așadar, numărul de ore afectat acestor cursuri să fie variabil, în funcție de complexitatea problemelor ce se ridică iar tematica să cuprindă, de la relevarea importanței relațiilor sexuale în alcătuirea cuplului și mai ales păstrarea lor în condiție maritală, pînă la ce înseamnă viața în doi, cum se pot evita și chiar rezolva conflictele cotidiene pentru a nu se ajunge la divorț.

Ministerul respectiv, sedus de această idee, a propus Parlamentului norvegian să adopte o lege pentru înființarea școlii și frecventarea cursurilor în mod obligatoriu de către toți cei care vor să-și întemeieze o familie. (M. C.)

Editor : Redacția revistei „MAGAZIN"
Administrația : Editura Presa Liberă
Tiparul : Combinatul Poligrafic București
Redacția și administrația : Piața Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10 — 17 60 20

ECHIPA DE SERVICIU
Responsabili de număr : **Ecaterina Bătrineanu, Adrian Hoajă**
Secretar de redacție : **Dumitru Mateuță**
Tehnoredactor : **Spiru Costea**
Corectura : **Delia Costea, Irina Stoica**

Redactor șef : DUMITRU FILIP
Secretar general de redacție : GEORGE CUȘNARENCU
Redacția : **Dorel Dorian (șef secție), Ion Țugui (1612) ; Ecaterina Bătrineanu, Melania Constantiniu, Paul Ioan (șef secție), Aurora Popescu (1630) ; Delia Costea, Mihaela Dorobanțu, Adrian Hoajă, Irina Stoica (1282) ; Marian Grigore, Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ; Ionel Cojocaru, Dumitru Mateuță, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ; Dorin Măran (2692).**
Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca Județeană MUREȘ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 12 (1 744) SÎMBĂTĂ 23 MARTIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

Zece descoperiri care vor schimba fața lumii.
3) O enigmă în curs de elucidare.
Echinocțiul și Paștele **Pag. 3**

Călătorie în „Zona Crepusculară". Oameni „reveniți" de dincolo de moarte.
Oamenii de știință în căutarea „tinereți fără bătrînețe și vieții fără de moarte"
Pag. 4

ORA INFORMATICII

De acești copii vom mai auzi...
Noutăți pe piața mondială a computerelor
Pag. 5

ECOLOGIE

Războaiele și infernul ecologic
Poluarea sonoră, un inamic public redutabil **Pag. 6**

— Dă, doamne ca prognoza meteo să nu fie ca cea economică...

GLOB MAGAZIN

Căutători de aur în... Italia ● Garaje tubulare ● „Doamna de fier", azi ● Cita a implinit 56 de ani ● Telex **Pag. 8–9**

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă. Meciul secolului (episodul 4)
Sport Univers **Pag. 10**

Cartea Recordurilor Naționale ● Dialogurile Laurei ● Cronica modei ● Guinness Book ● Horoscop **Pag. 11**

DOSARELE MEDICINII

„În România, SIDA ucide mai întîi copiii"
Dicționar medical : Cancerul **Pag. 13**

Întîmplări adevărate ● **Programul TV,** săptămîna 25.III-31.III **Pag. 14**

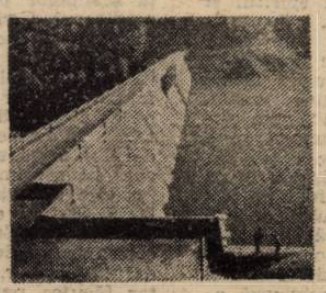

(Pagina a 3-a)

ENCICLOPEDIE

Apa, resursă vitală a pămîntenilor

Starea de veghe

JOS SIRIUS!

(Pagina a 7-a)

Biblioteca județeană

Descoperiri arheologice românești

STENOGRAMELE CREȘTINE DE LA BASARABI (II)

„Acest Hristos a fost vestit în lume de Dumnezeu că mare îi va fi odihna în așezarea de sus după neodihna sa în viață pe crucea pătimirii se cunoaște a pururi din acest început. Părinte, marea cruce a răstignirii s-a împlinit. Viața învețnicirii în așezarea cerului s-a rînduit ca stare a lui Hristos.

Acest Hristos a fost învețnicirea vieții în așezarea Cerului vestit prin îngropare. Este cunoscută îngroparea aceasta întru învețnicire (și) viața de îndumnezeire.

Mormîntul s-a deschis ca să se împlinească Iisus. Amin".

La anul 1000, mulți creștini au socotit că se apropie ziua întîlnirii cu Domnul Dumnezeu care fusese odată Hristos în patimă pe pămînt. Anul 1000 este anul vestirii unei stele deosebit de strălucitoare față de care s-a stabilit că acest fenomen astronomic este trimis ca semn al luării la cunoștință că învețnicitul se coboară în lume. Asupra odihnei sale după grelele patimi se vorbește în inscripția **B 3—78**. Iată deci :

„Odihna vieții în îndumnezeire de pe cruce după așezarea în viața de sus a învețnicirii s-a vestit de Dumnezeu. Această cruce a îndumnezeirii, părinte rînduită e prin crucea noastră. Părinte, rînduită e crucea pentru așezarea de sus odihnei tale. E crucea vieții în îndumnezeire care vrem să se cunoască și să se binecuvinte. Am rînduit crucea la a zecea Înălțare".

Inscripția B 3—101 cuprinde mesajul de împlinire care se vestea la sfîrșitul lumii și de luare la cunoștință a ceea ce îl așteaptă pe om în viața de apoi :

„Aceasta se cunoaște după așezarea în cerc : din suferință, Iisus s-a întors în așezarea de sus (care era) a acestuia. Este primită lui odihna învețnicindu-i-se lui viața cea luminată prin Hristos aici de unde a fost cunoscută și în cer că a aparținut omului Hristos făptuitor al voinței lui Dumnezeu.

Întors ca părinte : a pururea învețnicire se cunoaște. (El) se împlinește ca părinte. Zecele, după început, e în trecere.

Părinte, azi, după trecerea sus, învețnicita viață se cunoaște ca fiind a stării lui în sfîrșit, Înălțarea pe pămînt : zecele învețnicitei vieți se unește cu a vieții lui îndumnezeire petrecută în cer. Sfîrșește Iisus pătimirea ca om, sfîrșind viața pe pămînt. Viața de învețnicire a început, e în curs și se va desăvîrși. Înălțăm crucea aceasta în Hristos.

Zecele prezent la viața de îndumnezeire cea de sus, după a lui Înălțare, zecele în Hristos vestește : Iisus a trecut în îndumnezeire ca să aducă sabie cestora la al zecelea văleat. Peste învețnicirea vieții sale în viața de Dumnezeu (noi) cruce îi înălțăm și după viața în cer. Să ne cunoască (deci) zecele.

Zecele în Hristos vestește sfîrșitul. O vestise Înălțarea din Hristos. Zecele în Hristos vestește de sus învețnicirea vieții de pe pămînt azi cu steaua care a trecut prin văleatul zece. Zecele prezent (este) zecele care face cunoscut că s-a știut a pururea că Iisus a fost învestit cu viața învețnicirii. Să se cunoască (așadar) marea cruce. Zecele prezent la cunoștință de sus asupra odihnei care se știe că se află în zecele din așezarea cerească prin crucea noastră mică. Se cunoaște de la Hristos că Dumnezeu a vestit zecele (și) că începe a pururele".

În **inscripția B 3—103**, cu primele cinci semne dispuse în cruce pe partea stîngă și continuată printr-un șir de alte semne în dreapta stă scris :

„Crucea cunoașterii vestită de Dumnezeu, crucea (iarăși) făcută cunoscută de noi. Este pentru lume odihnirea zecelui ca să se cunoască de către noi odihna în Hristos și-n Dumnezeu. (zisă) după citat : „Crucea în două se va despica". Viața mică în Hristos pe Hristos l-a înălțat spre sfîrșit, spre a pururi. Vine viața cea mare a învețnicirii (noastre). Oția (biserica) se află în starea dată de Dumnezeu. Acest în Hristos, mic părinte se vestește sfîrșindu-se ca om în Dumnezeu. Odihnă în cer și pe pămînt cere părintele din Hristos (la) crucea noastră de urcare în așezarea cerească întru odihnă".

Inscripția B 3—111 însoțește imaginea de desen a mormîntului pătimirii. Este „pătimirea în groapa din Hristos a Înălțării". Această pătimire aparține Mîntuitorului nostru așa cum aflăm din inscripția B 3—589. A noastră ca și a lui urma să se sfîrșească. Întreaga pregătire simbolică a sfîrșitului lumii încadrată corpului de inscripții B 3 se va urma prin corpul de inscripții B 4 cel mai bogat în semnificații.

GRIGORE ALBU GRAL

MUSIC-BOX

Reggae, a Style for Everybody

Denumit la început ritmul celor săraci (desigur, nu cu duhul !), identificîndu-se cu muzica populară jamaicană contemporană iată, muzica reggae a ajuns în prezent să cucerească întreaga lume... Vorbind despre reggae trebuie, în mod obligatoriu, să amintim și despre cel ce a fost (și va rămîne) Bob Marley, marele promotor al reggae-ului : au trecut trei decenii de cînd un băiat sta pe trotuarele celui mai sărac cartier al capitalei Jamaicăi, Kingston, cu chitara în mînă a început să cînte pentru a scăpa de sclavia trestiei de zahăr și de munca grea din minele de bauxită. A început prin a-și cîștiga pîinea cea de toate zilele și, peste ani, s-a transformat în idolul milioanelor de oameni din lumea întreagă. Numele acestui băiat este Bob Marley, născut în 1945, fiul unui căpitan în marina engleză și al unei negrese.

La doar 17 ani, înregistrează primul său disc, dar adevărata carieră va începe în 1964 cînd, împreună cu Bunny Livingstone și Peter Tosh, va fonda grupul „Wailleres" (la care vor fi cooptați și Joe Higgs, Junior Braithwaite și Beverly Kelso). Bob are doar 20 ani dar aceasta nu-l împiedică să participe activ la lupta pentru o lume mai bună. Încă de atunci își clădește compozițiile pe ritmul inconfundabil al reggae-ului. Lumea nu era pregătită să primească mesajul lui și primele cîntece pe care le scrie nu depășesc perimetrul Mării Caraibelor. La începutul anilor '70 totul se schimbă datorită marilor stele ale muzicii pop, Eric Clapton, Paul McCartney și alții, care „sufocați", caută un nou sound. Pe „poteca" creată de ei va păși și Bob Marley și va face lumea să-i asculte cîntecele. „Născute" în Jamaica, avînd rădăcini africane la care s-au adăugat calipso-ul, rock-ul, elemente din folclorul jamaican și ritmurile diferitelor secte religioase ale insulei, cîntecele stilului reggae sînt pline de nostalgie, iar ritmul lor monoton, insistent, te face, aproape hipnotic, să dansezi... Reggae-ul original interpretat în afara Caraibelor, îi aparține doar lui Bob Marley, declarat, la începutul deceniului opt, prooroc al reggae-ului.

În 1973 Bob Marley & The Waillers scot albumul „Catch Of Fire", o realizare de excepție, după care va urma un mare turneu în Europa iar în 1975 prestigioasa publicație britanică „Melody Maker" îl declară pe Bob Marley „The King Of The Reggae". Vor urma numeroase turnee în lumea întreagă și oriunde Bob Marley și suita sa vor apărea se va întîmpla același miracol : toată lumea cîntă, dansează, este fericită. Este adevărat, nu toți îl iubesc, de cîteva ori este atacat și, în timpul unui concert, este chiar împușcat în brat. Asta îl sileste ca după concert (la care totuși, cîntă pînă la sfîrșit !) să părăsească Jamaica unde se va întoarce peste 18 luni dar ca o personalitate intangibilă. În 1979 participă la concertul prilejuit de proclamarea independenței statului Zimbabwe. În 1980, în timpul unui concert din turneul său mondial, în urma unui lesin medicii stabilesc că este bolnav de cancer iar la 11 martie 1981 agențiile mondiale de presă anunță moartea lui. Astfel, numele lui Bob Marley se alătură celorlalte nume (secerate în culmea gloriei...) de vedete ale muzicii care nu-și cîntaseră toate melodiile : de la John Lennon la Jimmy Hendrix sau de la Elvis Presley la Janis Joplin. Se pare că zeii nu-i iubesc prea mult pe idolii noștri, pe cei care-i fac pe oamenii întregii planete să le asculte cîntecele încărcate cu un „ce" magnetic, cu ceva ce seamănă cu iubirea, cu libertatea cu viața.

Chiar în anul în care Bob Marley își încheia cariera interpretativă, la Birmingham, în Anglia, frații Campbell-Ali, voce, Robin, chitară, Astro, trompetă, puneau bazele formației ce va domina cu autoritate următorul deceniu, U.B. 40. Combinînd, cu foarte mult bun gust, pop-ul britanic cu reggae-ul jamaican, U.B. 40 au reușit să devină cei mai populari interpreți de reggae, ultimul lor LP „Labour Of Love II" conținînd, fapt remarcabil, numai hituri ! Despre U.B. 40 în curînd, un articol în exclusivitate...

Talon de concurs

23 martie 1991

Întrebarea a noua : dacă tot am pomenit de U.B. 40, știți ce înseamnă cele două inițiale U.B. ?

Întrebarea a zecea : Phil Collins a fost bateristul formației... ?

Top Ten Magazin 23 martie '91

1. **The Question Of U — Prince**
2. **Sadeness — Enigma**
3. **I'll Be Your Baby Tonight — Robert Palmer & U.B. 40**
4. **It Takes Two — Tina Turner & Rod Stewart**
5. **I've Been Thinking About You — London Beat**
6. **I'm Your Baby Tonight — Whitney Houston**
7. **Don't Worry — Kim Appleby**
8. **Are You Dreaming ? — Twenty 4 Seven**
9. **They Won't Go When I Go — George Michael**
10. **On Your Face — M.C. Hammer**

MARIAN MINCULESCU

P.S. Nu uitați ! Toate taloanele decupate din revistă, împreună cu răspunsurile la întrebări, vor fi trimise într-un plic recomandat DOAR pînă la data de 5 aprilie (ștampila poștei). Cele care vor purta altă dată nu vor fi luate în considerație...

„Scaune" la Muzeul Țăranului Român

Salutară și benefică pentru spiritul și sufletul nostru iată, din nou, prezența Muzeului Țăranului Român în viața bucureșteanului ne face să ne reamintim de bogăția de valori și mărturii lăsate moștenire de străbunii acestui neam, „un popor de oameni așezați", cum sugestiv scrie în caietul-program al celei de-a treia evpoziții de artă populară din ciclul „Maria". Definită simplu și la obiect „Scaune" expoziția a fost gîndită de muzeografi ca un dialog subtil și inedit, lăsînd o anume istorie să se exprime „la vedere", propunînd, totodată, într-o mare varietate de stiluri, forme și sensibilități artistice ce înnobilează aceste aparent „banale" obiecte. În consens cu tematica, deosebit de sugestivă și rafinată se dovedește prezentarea exponatelor trecute prin „ochiul pictorului" **Horia Bernea**, directorul muzeului. Alături de el „semnează" **Georgeta Roșu, Anca Manolescu, Ioana Popescu, Ruxandra Sârbulescu, Costin Nicolescu, Mariana Mardale, Irina Nicolau**, specialiști-muzeografi care, așa cum mărturisesc, au intenționat să confere manifestării sensurile profunde ale însăși existenței.

Sigur, se poate pune întrebarea, de ce s-a dat scaunelor atîta cinste ? „Prezența scaunelor pretutindeni în gospodărie, precizează Georgeta Roșu, precum și formele variate sub care le întîlnim sînt explicabile, în context milenar, prin utilizările multiple pe care le-au avut, iar frumusețea lor este dată tocmai de simplitatea și delicatețea motivelor decorative". „Povestea" acestor exponate se derulează pe suprafața a două săli, în care ai sentimentul că toate activitățile posibile din viața țăranului sînt grupate laolaltă și că ele se petrec, parcă, în același timp. Scaune joase, mici, cu trei sau patru picioare, cu blatul rotund sau dreptunghiular, scaune scobite, fără spătar făcute „pentru spinări încovoiate, pentru ochi îndreptați în jos spre lucrul mîinilor".

Așadar, scaune reprezentative pentru zone ale Transilvaniei și Banatului, dar și Maramureșului și Munteniei, scaune cu certificate de naștere datînd din secolele XIX și început de secol XX, scaune care au trăsături comune : funcționalitate dublată de simplitate, de eleganța formei, de bogăția și varietatea decorului, trăsături ce caracterizează întreaga creație tradițională românească.

MELANIA CHIRIACESCU

PUNCTE

Record editorial

Un exemplu de dinamică editorială ni-l oferă Editura HERMES din Turnu Severin care poate spune că a realizat un adevărat record în materie. A primit în redacție volumul lui André Boutin *„Principiul formator și miracolul puterii" în octombrie trecut, l-a tradus și a apărut în nu mai puțin de trei luni. Să mai notăm că volumul conține o prefață semnată de* Michel Rocard.

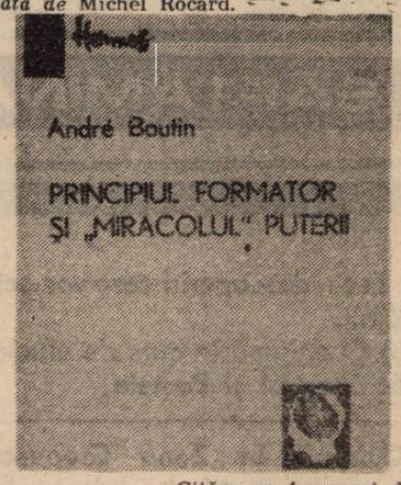

Citățm un fragment din prefață : „Formarea reprezintă principiul cel mai dinamic cu privire la natura și demersurile umane. Orice proiect politic (dornic de a situa Omul și Cetatea la locul lor potrivit în evoluția lumii) se referă — cel mai adesea fără a ști — la principiul formării". *Vă ofer, în avanpremieră, și un citat din autorul cărții :* „Biolimitele lui Jaques Oudot reamintesc faptul că evoluția, viața, sînt procese de formare, în cea mai mare parte, a timpului, inconștiente, dar necesare. A te supune acestor legi înseamnă a SCHIMBA CONTINUIND sau a INOVA PĂSTRÎND..."

Devine fotografia artă ?

Nu doresc să pun în discuție această teză, deși mulți sînt de părere că aparatul de fotografiat nu este decît o cutie neagră prevăzută cu un ciob de sticlă, un instrument nici măcar foarte exact de reproducere pe o panglică de material fotosensibil a realității. Dar fotografia nu se oprește aici. Acum ea încearcă să devină artă pentru că imaginea realității nu se mai realizează în cutia neagră, ci în „cutia magică" a acestui sfîrșit de secol, computerul. Imaginea pe care o priviți

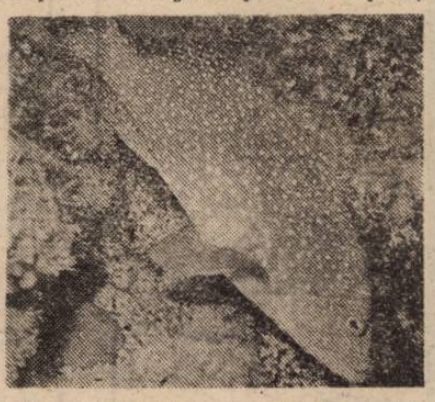

mai sus este o imagine simplă. O fotografie subacvatică, un splendid pește roșu cu nuanțe galbene pe fundalul unor pietre albăstrii acoperite de plante verzi. Ați mai văzut așa ceva în filmele documentare. Cu o singură diferență : imaginea nu este captată de vreun aparat subacvatic din arsenalul lui Cousteau, ci „desenată" de un artist pe un micro-computer Macintosh, cu ajutorul unui program special. Imaginea nu apare doar pe ecranul computerului, ci poate apărea pe o imprimantă color de ultimă oră, a firmei Hitachi, așa încît oricine poate avea o copie a acestei creații artistice, care, evident, nu se oprește aici. În acest fel realitatea începe să fie recompusă și nu doar reprodusă, fotografia nemaiputînd folosi drept dovadă sau mărturie „autentică", de vreme ce orice poate fi „recompus", deci falsificat. Și nu înseamnă arta o „falsificare" a realității ?

Depardieu a participat la viol

Gerard Depardieu, cel mai premiat actor francez, recent chiar în rolul principal din filmul Cyrano, *a declarat, de curînd, că regretă și îi pare rău că a participat la un viol pe cînd nu avea decît 9 ani. Este o schimbare în atitudinea celebrului actor pentru că, întrebat de ziariști de veridicitatea acestui episod din copilărie, el a „negat categoric" orice implicare. Acum, într-un număr al revistei* TIME *el face „mea culpa". Indiferent, notează observatorii, de faptul că îi pare rău de ce s-a întîmplat, violul s-a întîmplat. De unde se vede că nici măcar vedetele nu sînt scutite de surprize neplăcute, venite exact din partea celor care nasc vedetele : ziariștii.*

Rubrică realizată de GEORGE CUȘNARENCU

ZECE DESCOPERIRI CARE VOR SCHIMBA FAȚA LUMII

3. O enigmă în curs de elucidare

Fizicienii se află în fața unei mari necunoscute. În ciuda faptului că știu foarte bine să simuleze coliziunea a două galaxii și consecințele acesteia, că stăpînesc levitația magnetică sau că „exfoliază" un atom pînă la cele mai mici particule, ei nu înțeleg ce se întîmplă cînd deschid un robinet și apa curge în vertij. Fenomenul turbionar care se manifestă atunci se poate regăsi într-o mulțime de fenomene naturale : mișcările plasmei, combustia gazelor într-un motor, scurgerea lichidelor în conductele industriale, deplasarea aerului în jurul aripilor avioanelor și, la scară uriașă, mișcările ciclonice sau tornadele din atmosferă...

Deși adesea prezent, fenomenul scapă în mare parte analizei și de aceea nici o teorie coerentă nu poate explica în prezent comportamentul fluidelor. Cu ajutorul unor instrumente s-a ajuns la evidențierea cîtorva caracteristici, dar ecuațiile care vor să explice acest fenomen nu admit decît soluții aproximative. Necunoașterea fenomenului conduce la celebra lipsă de fiabilitate a previziunilor meteorologice, la limitele de ordin tehnic

Oamenii de știință încearcă să descrie fenomenul de turbulență al lichidelor, după cum se vede și în această imagine realizată pe simulator la Institutul de mecanică din Grenoble.

resimțite de specialiștii în aeronautică sau, cel mai prozaic, la realizarea unei imprimante cu jet de cerneală. Se întîmplă chiar unele catastrofe industriale datorită unei proaste aprecieri a fenomenelor de turbulență a lichidelor.

Multă vreme fenomenul a fost considerat o formă de dezorganizare totală, de „haos" inaccesibil observației detaliate și calculului științific. S-a apreciat că este vorba de o stare specială a materiei, mișcările turbionare fiind asemănate cu mișcările moleculare. Această ipoteză a permis definirea unor legi pe baze statistice, dar principalele progrese în cunoașterea fenomenului s-au datorat teoriilor asupra haosului, precum și folosirii, în cadrul cercetărilor științifice, a ordinatoarelor. **Teoriile amintite au arătat că haosul nu este sinonim cu dezordinea.** O mișcare turbionară poate genera forme stabile — turbioane —, cu anumite caracteristici. Modelarea numerică pe calculator pune în evidență un fenomen foarte complex, tridimensional, aflat într-o mișcare deosebit de complexă pentru a putea fi percepută în mod direct. Cu ajutorul mijloacelor tehnice sofisticate s-a observat că fenomenul turbionar este departe de a „contamina" ansamblul fluidului : mai curînd, el tinde să se concentreze în zone bine definite. Așa se face că în mare parte fluidul turbulent rămîne... calm, deoarece mișcările turbionare cele mai violente se grupează doar în jurul unor mici filamente. Desigur, această imagine inedită surprinsă pe ordinator, suscită o avalanșă de întrebări : cum se nasc aceste filamente ? se pot ele observa la orice scară ? ce legi le dirijează mișcarea ? Primele răspunsuri, cu un caracter mai mult teoretic decît experimental, sugerează că turbulența lichidelor, indiferent că se formează la scară milimetrică sau kilometrică, are la origine aceleași motive, aceeași structură. Dar acestea rămîn încă necunoscute de către om.

AURORA POPESCU

enciclopedie

APA, RESURSĂ VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (VIII)

În secolul XXI, omenirea se va confrunta cu multe probleme legate de resursele de apă dulce, generate de creșterea consumului de apă, sporul populației, urbnizarea, industrializarea și sistemele de irigații. Confruntate cu nevoile tot mai mari de apă, țările se vor putea sprijini, relevă studiul publicat în „World Resources 1988—1989", pe trei opțiuni fundamentale ; „apa disponibilă poate fi redistribuită, în funcție de noile necesități ; volumul ei limitat poate fi compensat prin utilizarea mai eficientă a apei, cu ajutorul metodelor de conservare și reutilizare ; potențialul de apă dulce poate fi mărit cu ajutorul tehnologiilor tradiționale cum ar fi construirea de diguri pentru captarea și acumularea apelor de viitură, săparea de puțuri pentru valorificarea rezervelor suplimentare de apă freatică și transferarea apei în zonele unde există un excedent spre zonele sărace în rezerve de apă".

Cea mai bună cale de urmat este gospodărirea eficientă a resurselor existente de apă dulce. O schimbare în domeniul strategiilor de gospodărire a apei a și intervenit. S-a renunțat, cu cîteva excepții, la transferul la scară mare între bazinele hidrografice. Cauza ? Costurile ridicate și frecventele prejudicii aduse mediului înconjurător. Atenția oamenilor a început să se îndrepte asupra modalităților de redistribuire a utilizării apei și a folosirii mai eficiente a resurselor de apă. În majoritatea țărilor nu există o politică și o legislație globală în problema resurselor de apă. Acolo unde acestea au fost puse pe rol s-au dovedit neadecvate obiectivului gospodăririi resurselor tot mai mici de apă. Gospodărirea eficientă a apei în țările în curs de dezvoltare s-a situat în centrul atenției celui de-al **XIII-lea Congres Internațional pentru Irigații și Desecări.** Reprezentanții celor 81 de state participante au analizat modalitățile de integrare a proiectelor de irigații, desecări și de combatere a inundațiilor în cadrul planurilor naționale unice. După încheierea reuniunii, India a adoptat o politică națională în domeniul resurselor de apă, care va folosi bazinele hidrografice ca unitate de bază în cadrul planurilor de dezvoltare a resurselor de apă. La finele anului 1989 Cote d'Ivoire adoptă o politică națională de gospodărire integrală a bazinelor hidrografice. Este vorba de reglementarea și coordonarea acțiunilor de utilizare a apelor din fiecare bazin fluvial.

Și Marea Britanie și-a reorganizat sistemul de gospodărire a apelor, începînd din 1973. Cinci ani mai tîrziu, guvernul de la Londra a scos din competența acestor autorități planificarea resurselor de apă, combaterea poluării, lucrările de desecare, pescuitul, navigația și conservarea resurselor de apă. Aceste responsabilități au fost încredințate Autorității Fluviale Naționale, organism nou înființat. Unii experți au apreciat că prin acest organism s-a făcut un pas înapoi față de sistemul de gospodărire integrală a resurselor de apă. Și pentru a-i liniști, noua autoritate a ținut să precizeze : „Pe măsură ce obiectivul gospodăririi apelor va deveni distribuirea eficientă și echitabilă a apei pentru satisfacerea diverselor nevoi, acest obiectiv va fi orientat din ce în ce mai mult în funcție de realitățile economice și ecologice. Se are în vedere aplicarea principiului „beneficiarul plătește".

D. FILIP

(Va urma)

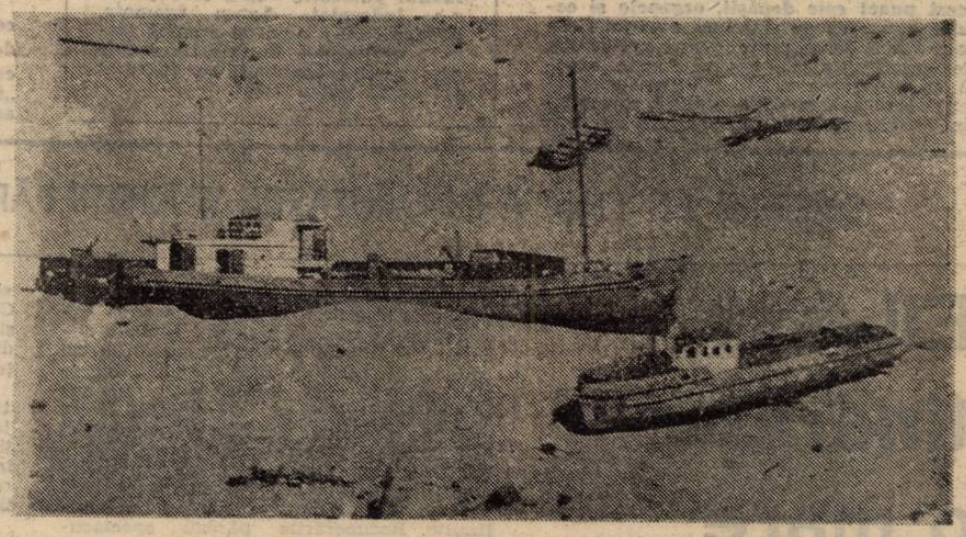

Vase pescărești se odihnesc pe nisipul fierbinte, acolo unde, nu de mult se afla Marea Aral. În ultimii 30 de ani, Marea Aral și-a redus suprafața cu două treimi.

Echinocțiul și Paștele

Paștele, una din cele mai mari sărbători ale creștinătății, nu are o dată fixă. Se celebrează în prima Duminică după cea de a 14-a zi a primăverii — cu alte cuvinte, după prima lună plină care marchează începutul astronomic al anotimpului primului echinocțiu al anului. Și cum luna plină are loc între 8 martie și 5 aprilie, ziua de Paște va fi între 22 martie și 25 aprilie. Aceasta la catolici, pentru că în calendarul ortodox — care în această privință nu a recunoscut reforma gregoriană — ea va mai întîrzia cu încă 12 zile (de fapt în așa fel încît să cadă tot într-o Duminică). Iar cînd cele două calendare coincid, atunci sărbătoresc și cele două biserici Paștele la aceeași dată.

În ceea ce privește originea numelui Paștelui, aceasta o găsim în celebrarea ordonată de Moise a părăsirii Egiptului de către evrei și trecerii lor (trecere = Pesakh) prin pustiu, în seara celei de a 14-a zile a lunii Nizan, prima lună a primăverii.

Hotărîri fundamentale privind Paștele au fost luate la Congresul de la Niceea, în anul 325, cînd data sa a fost legată de cea a echinocțiului de primăvară. Iată de ce, pentru a afla noi și interesante amănunte astronomice în această privință, ne-am adresat **Dnei Magda Stavinschi, directorul Institutului de Astronomie al Academiei.**

„În luna mai a anului 325 e.n., adică în anul 1078 al Romei a avut loc în Asia Mică, la Niceea, un Conciliu ecumenic la care au participat peste 300 de preoți reuniți sub conducerea lui Constantin cel Mare. Principalul scop al conciliului era combaterea doctrinei lui Arius, iar printre diferitele probleme discutate era stabilirea datei Paștelui. El trebuia să rezolve cît mai rapid și mai bine problemele ereziilor și să impună o soluție pentru veșnicele discuții pascale. Așa se face că, pentru istorie, Conciliul de la Niceea a rămas prin ratașarea datei Paștelui la cea a echinocțiului de primăvară (legătură ce fusese stabilită de astfel cu mult timp înainte).

Așa cum confirmă și Papa Grigore XIII în bula sa „Inter Gravissimas", echinocțiul fusese stabilit de către preoții de la Niceea la XII din calendele alelui aprilie, adică la 21 martie. Precizarea era necesară deoarece în anul 45 î.e.n. astronomul Sosigene, autorul calendarului iulian, încercase să fixeze echinocțiul la 25 martie, atribuind anului o durată de 365 zile și 6 ore. Valoarea adoptată, mult mai lungă decît cea a anului real, astronomic, a dus însă la o lentă deplasare a datei echinocțiului. Aceasta a fost una din cauzele dezacordului în fixarea datei Paștelui după Conciliu.

În esență, Conciliul de la Niceea a contribuit la stabilirea unității creștine asupra unui singur punct, sărbătorirea Paștelui după echinocțiu. Regula fusese de altfel stabilită încă de la sfîrșitul secolului II de către Papa Victor I și preoții săi.

La Niceea nu s-au reunit astronomi, așa că nu s-a considerat deloc necesar să se intre în detalii de ordin matematic sau astronomic, recomandîndu-se astfel folosirea calculului alexandrin reputat prin fiabilitatea sa din acest punct de vedere, și a echinocțiului ca limită inferioară, fără a-i stabili însă și data.

Din nefericire, uniformizarea sărbătoririi Paștelui nu era rezolvată decît în parte : într-adevăr, Roma avea propriul său sistem de calcul, care stabilea echinocțiul la 25 martie și lua în considerare, pentru etatea Lunii, (numărul de zile scurse de la faza de Lună nouă) ciclul de 84 de ani. Calendarul alexandrin plasa echinocțiul mai devreme, iar etatea Lunii era calculată pe baza unui ciclu de 19 ani.

Lumea catolică adoptă de altfel o regulă unică pentru stabilirea Paștelui abia în secolul VI, victoria revenind calculului alexandrin, mai ales după anul 532, an în care capătă forma definitivă datorită lui Dionisie Scitul, călugăr născut pe meleagurile Dobrogei.

Din punct de vedere astronomic, începînd cu cea de-a doua jumătate a secolului II pînă spre mijlocul secolului III, data predominantă pentru echinocțiu a fost cea de 21 martie, înlocuită apoi de 20 martie.

Alexandrinul Anatol din Laodiceea, care a pus la punct, în anul 277, un sistem de calcul celebru, nu atît prin precizie, ci mai ales prin faptul că a plasat data Paștelui, înaintea hotărîrilor de la Niceea după echinocțiu, a stabilit începutul primăverii la 22 martie (sau 21, ambiguităților textului grec nefiind în măsură să ne precizeze data).

Nu este totuși lipsit de importanță faptul că la baza acestui calcul se află observațiile echinocțiale consemnate de Claudiu Ptolemeu în celebra sa Almagesta : tabelele sale au fost foarte precise la vremea lor, dar nu mai erau corecte pentru secolele următoare. Ele puteau introduce și o groază de o zi pentru datarea din secolele II sau IV.

Nu mai avem astăzi nici un dubiu : Conciliul de la Niceea nu a stabilit o regulă precisă pentru data Paștelui și deci nici tabele care să permită calculul acesteia. Esențialul a fost diferențierea de tradiția ebraică, adică de a sărbători Paștele după echinocțiu.

Să mai amintim, în sfîrșit, că astronomii, care au lucrat mai bine de zece ani la reforma gregoriană, și apoi Biserica au acordat atît de mult respect Conciliului de la Niceea încît au păstrat timp de 12 secole pentru echinocțiu data de 21 martie". **(M. D.)**

Nr. 12 (1744) din 23 martie 1991

Călătorie în „Zona Crepusculară":

OAMENI „REVENIȚI" DE DINCOLO DE MOARTE (II)

Discutînd acest subiect, al traversării graniței dintre viață și moarte, într-un sens și apoi în celălalt sens, ajungem la cuvîntul-cheie : MOARTEA. Despre VIAȚĂ, de bine de rău, avem o idee. Dar Moartea ce e ? Omul moare brusc, într-o fracțiune de secundă, prin manevrarea unui întrerupător intern sau traversează o zonă, să-i zicem crepusculară, un fel de „fișie" stranie care are și drum de întoarcere ?

Să notăm totuși că acest cuvînt-cheie, MOARTEA, nu are același sens pentru marele public, pentru medic sau pentru biolog. Este moartea lipsa aburilor pe o oglindă pusă în fața gurii ? Sau oprirea inimii constatată de medici ? Sau distrugerea ultimelor celule din organism ?

Și astfel ajungem la o bifurcație : moarte aparentă și moarte definitivă. Între moartea aparentă care nu este încă moarte, dar urmează să fie dacă nu se întreprinde ceva și moartea definitivă, frontiera este capitală. Se revine uneori la viață după o moarte aparentă, dar niciodată din moarte. Martorii „trecerii" nu sînt, spun specialiștii, nici reînviați, nici reîncarnați, ci doar „reveniți", adică non-morți. Profesorul **Maurice Abiven**, creatorul în Franța — la Spitalul internațional al orașului universitar din Paris — a primului serviciu de ajutor al celor aflați pe moarte este un martor privilegiat. El spune : **„Procesul morții, îmi apare, într-un mare număr de cazuri, ca un proces care se întinde pe o perioadă de cîteva ore, culminînd, la un moment dat, cu apariția unui punct de ne-întoarcere, constatat de altfel de encefalogramele plate. Dar chiar și dacă acest punct este depășit, organele și celulele din corp nu sînt încă moarte. Ceea ce permite în anumite cazuri prelevarea de organe".** Ce se întîmplă practic, o dată cu instalarea morții ? În creier, cortexul cerebral, materia cenușie care susține gîndirea, este distrusă prima, în vreme ce, așa cum arată profesorul Guy Lazorthes, bulbul rahidian, sucombă ultimul, făcînd posibile mișcările reflexe. Și celulele osoase, care mor printre ultimele, supraviețuiesc timp de 36 de ore după moartea clinică a unui pacient, afirmă Maurice Abiven. Acesta este punctul de vedere al fiziologului. Ce facem însă cu mărturiile ?

Din fericire, pentru aceștia nu se terminase totul. Ceva mai era posibil : revenirea la viață. Dar ce mecanism produce această revenire ? Aici părerile sînt împărțite.

„Fără îndoială, notează Maurice Abiven, **multe mărturii sînt fiabile, ni se aduc la cunoștință experiențe trăite. Nu pot să spun că acești oameni care au trăit aceste experiențe au cunoscut și adevărul. Dar au trăit neîndoielnic ceva.**

Ce spun ei?

MICHAEL X, 33 ani, victimă la 14 ani a unui accident de mașină în care mama sa a fost omorîtă. Patru zile de comă. În sala de operație el plutește pe deasupra corpului său și îi vede pe chirurgi operîndu-l. Apoi, vine un lung tunel negru. Aude muzică înainte de a intra într-un alt tunel luminos care ia drumul de întoarcere.

LINE LEON, 38 ani, autoarea cărții „Moartea mea și după aceea". Accident de mașină la 22 de ani. 21 de zile de comă. Autoarea vorbește în carte despre o comă sumbră, apoi de zone care emiteau lumini puternice spre care ea nu s-a îndreptat. Auzea zgomote, printre care a auzit și această frază atroce spusă în sala de reanimare : „S-a terminat, am încercat tot ce se putea face".

E ca și visul : nimeni nu pune la îndoială realitatea fenomenului, dar ne putem interoga vizavi de sensul și conținutul viselor". Se poate înțelege de aici că moartea aparentă este un vis, uneori foarte scurt, alteori sfîrșindu-se nefericit ?

Sigur, spun specialiștii, am dori să avem și în cazul acestor „istorii a reveniților", date științifice clare, ca în cazul viselor. **„Dar ce vor aduce aceste date în plus ?"** se întreabă fiziologul Maurice Abiven. **Cel mai important lucru este acesta : există sau nu există. Și fără îndoială, această experiență există. Dar întrebarea pe care mi-o pun este următoarea : aceste fenomene sînt ele strict legate de starea din apropierea morții ?".**

Întrebarea nu e fără sens de vreme ce se cunosc și alte exemple identice descrise cu secole în urmă. Unii mistici ca Therese L'Avila povestesc cum au „ieșit" din corpul propriu cam cu același cuvinte. Jerome Bosch a pictat un „tunel" la fel cum îl descrie unul din pacienții de la Los Angeles care a trăit experiența din apropierea morții. Ca să nu mai vorbim de budiști care cunoșteau, și ei, aceste stări ciudate.

Îndoiala că aceste stări ciudate pot fi desprinse de „starea din apropierea morții" este susținută și de psihiatrul Patrick Dewavrin care a audiat diverse mărturii și a studiat literatura științifică. Anumite persoane, spune el, au trăit experiența din apropierea morții... dar în timpul relaxării, a unui semi-somn sau în timpul unei anestezii dentare. Fără, deci, nici o legătură cu o moarte posibilă.

Totuși, cei care s-au aflat în comă prelungită nu sînt cei care au suferit o anestezie dentară. Situația în care s-au aflat ei este una specifică. Din această situație unii au revenit, alții nu. Cea mai imbatabilă explicație este că nu există explicații imbatabile.

Traducere și prelucrare de GEORGE CUȘNARENCU

OAMENII DE ȘTIINȚĂ ÎN CĂUTAREA TINEREȚII FĂRĂ BĂTRÎNEȚE... (II)

Elixirul tinereții: o mare iluzie?

Grefe de testicule de maimuță, acesta era remediul contra îmbătrînirii practicat în anii 1930 de către Serge Voronoff din Franța. În acel an, el a publicat date în legătură cu efectuarea a 475 de grefe. Grefonul testicular era prelevat și modulat după o tehnică precisă, apoi fixat în scrotul bărbatului primitor. Numai că țesutul străin era destul de repede respins ! Mai tîrziu, interesul publicului s-a orientat către alt om de știință, Filatov. Încă din 1930, acesta pusese în evidență existența la nivelul placentei a unor substanțe care se opun îmbătrînirii, așanumitele „biostimuline". Așa că din placenta umană erau reținute fragmente care se conservau la frig. Apoi se implantau în țesuturile din zona supra-pubiană. La rîndul său, dr. Niehans preconiza implantarea de celule tinere. Tehnica sa a fost pusă în aplicare în 1931. Pacienți i-au fost persoane celebre : Churchill, Charlie Chaplin, Greta Garbo etc. El folosea celule embrionare prelevate de la oi sau bovine. Situată la Vevey, clinica sa se învecina cu un abator ultramodern. Celulele prelevate, introduse în ser fiziologic, erau injectate pacienților cu seringa. Se practica un fel de „celuloterapie". Rezultatele pozitive nu apăreau înainte de trei săptămîni. Coronarienii aveau însă de suferit adesea incidente neplăcute, de pe urma tratamentului de întinerire... În concurență cu procedeul practicat de Niehans a intrat la un moment dat Alexandr-Alexandrovici Bogomoletz care propunea folosirea unui ser ce avea calitatea de a stimula sistemul reticulo-endotelial. Metoda a avut timpul său de glorie între 1946 și 1950. Apoi, „tinerețea" avea să vină dinspre est : românca Ana Aslan propunea Gerovitalul H pe bază de procaină. Presupușii clienți și beneficiari ai metodei : Marlene Dietrich, Salvador Dali, Peron, Yma Sumac și din nou Charlie Chaplin. Procaina are, după părerea Anei Aslan, proprietăți antisenilizante. Recuperările păreau spectaculoase îndeosebi în privința psihicului, sistemului circulator și osteo-articular. Chiar și asupra regenerării părului ! Dar și acest medicament miraculos s-a dovedit că antrenează alergii cutanate, amețeli, greață, cefalee...

Așadar, nici una dintre metodele amintite nu s-a dovedit într-adevăr miraculoasă iar efectele negative ce le-au însoțit le-au scăzut popularitatea. Dar tocmai insuccesul devine un îmbold pentru cei ce se ambiționează să găsească elixirul tinereții. Să fie doar o iluzie ?

AURORA POPESCU

Cu Gulliver 265 pe o insulă zburătoare...

265 de ani au trecut de cînd lumea trăiește în compania călătoriilor lui Gulliver și uneori chiar pornește împreună cu căpitanul Lemuel Gulliver spre Lilliput, sau Brobdingang, sau... spre Laputa, insula zburătoare. Cu un an înainte, Jonathan Swift îi mărturisea lui Alexander Pope să scopul său era mai curînd să supere lumea decît să o distreze. Dar lumea a ales distracția ! Se ridea copios. Și cîți aveau curajul să se recunoască printre personaje? Mai ales într-o vreme cînd științele ajunseseră la o înflorire fără precedent (Newton murea în 1727), cum să nu-și rîdă lumea de diletanții și pretin-

Timp și simbol

ții savanți care populează drumurile lui Gulliver și care uneori își găsesc un adăpost călduț în paginile unor prestigioase publicații academice ale timpului... Și lumea îi lua în rîs pe „academicienii" lui Swift care studiau maleabilitatea focului sau extragerea razelor de soare din castraveți sau construirea caselor începînd de la acoperiș în jos (se vede că „prostia omenească" a lui Creangă e universală!).

Swift era prieten cu mulți oameni de știință și îi admira pe ei și munca lor. Dar nu putea accepta „cunoștințele inutile", versul scris „Cînd nimic nu ai a spune".

Oricum, o originală metodă de învățat folosită în Laputa ar merita reamintită : se scrie totul pe un biscuit subțire, folosind o tinctură cefalică. Elevul, pe stomacul gol, îl înghite, și timp de trei zile nu mănîncă nimic-doar pîine și apă. Biscuitul se va digera, cerneala cefalică va urca la creier, ducînd învățătura cu ea... Și dacă metoda nu reușește, atunci fie textul scris pe biscuit nu a fost corect, fie n-a știut profesorul cum să-l convingă pe elev de necesitatea abstinenței. Măcar pentru trei zile...

MIHAELA DOROBANȚU

ȘI TOTUȘI ESTE ORA INFORMATICII

De acești copii vom mai auzi...

Se spune că atunci cînd a aflat ce este geometria, Pascal, la vîrsta de 6 ani, a demonstrat pe nerăsuflate 14 teoreme. Despre Mozart, să mai repetăm ? cînd a văzut un pian la vîrsta de 5 ani, a cîntat o sonată pe care atunci a compus-o. Peste timp eticheta este aceeași : genii, copii-minune.

Păstrînd proporțiile, mă întreb cum a reacționat Dănuț la prima sa întîlnire cu calculatorul. Nu știu, în schimb, știu că primul său interviu transmis în cadrul unei emisiuni de știință a Televiziunii a stîrnit uimire. Ba chiar un distins profesor universitar ne asigura ulterior că explicațiile pe care ni le-a oferit Dănuț, elev în clasa a II-a, despre structura atomului sînt la nivelul celor mai străluciți studenți din anul doi de facultate... Argumente suficiente pentru a-l căuta și a vă face cunoștință cu el și cu cîțiva dintre colegii săi.

Înainte de aceasta vă sugerăm să ne mai amintim un lucru : cu doar un an și jumătate în urmă eram obligați să respectăm un „dicționar al cuvintelor interzise". Printre ele figura și informatica. Și iată că foarte repede, parcă dorind să anuleze handicapul timpului pierdut, un grup de profesori pasionați au format un nucleu de pregătire intensivă a copiilor dotați în domeniul informaticii. Este vorba despre Catedra de informatică a Palatului Copiilor din București. Dar oricîtă pasiune ar fi existat, fără o dotare adecvată nu s-ar fi reușit mare lucru. Din fericire există șansa unui sponsor la fel de inimos și generos, capabil să asigure micilor informaticieni penetrarea în lumea calculatoarelor prin intermediul unei tehnici de calcul adecvate. Este vorba despre Firma Logic. Se impune de asemenea menționată și colaborarea, chiar implicarea competentă dar și de suflet a unor certe valori ale învățămîntului nostru superior : domnul conferențiar doctor Nicolae Țăpuș, șeful Catedrei de informatică a Institutului Politehnic București. Sau domnul dr. în matematică Stelian Niculescu, inspector general în probleme de informatică în Ministerul Învățămîntului și Științei. Ne gîndim, de asemenea, la inginerul de sistem Andrei Nădejde. Și pentru că profesorii de la Palatul Copiilor au gîndit dincolo de familiarizarea cu calculatorul și performanța, să redăm succint intențiile celor care se ocupă azi de pregătirea micilor noștri olimpici, profesorii Marian Drăgușin și Mihai Bătrîneanu.

„O primă misiune : sîntem din păcate la ora actuală singurii din învățămîntul preuniversitar care avem șansa de a dispune de o dotare de excepție care ne permite să ne ocupăm de copiii pasionați de informatică. Foarte curînd sperăm să punem la punct la Palatul Copiilor o rețea de calculatoare. Organizăm pentru copiii noștri tabere cu profil de informatică, avem în vedere și participarea la competițiile internaționale din domeniul informaticii..."

Și după această „paranteză", iată-ne față în față cu patru dintre micii informaticieni. Ei sînt : **Dan Fulger** (clasa a III-a) vedeta micului ecran, **Sabin Popa Caludiu** (clasa a III-a), **Alexandru Burst** (clasa a IV-a) și **Ciprian Șerbu** (clasa a VII-a). Pentru a avea o imagine cît mai exactă despre programul lor zilnic i-am întrebat cum arată el ?

— **Cel mai mult timp acord lecțiilor,** ne asigură Dănuț Fulger, **restul fiind împărțit lecturii și jocului. Mai mult lecturii. La televizor mă uit la desene animate, emisiuni științifice (de mai înainte de ora 9), parțial la „Universul copiilor", „Cartea recordurilor", umor bun...**

Sabin Popa Claudiu ne mărturisește :

— **Programul meu cuprinde în jur de o oră efectuarea lecțiilor, un sfert de oră lectură, două ore televizor, filme și spectacole, mai rar. Jocul, două ore, două ore și jumătate.**

Cînd i-am rugat să numească fiecare cinci profesii ce li se par interesante, opțiunile lor s-au oprit la cele de informatician, fizician, matematician, astronom, medic, electronist, cosmonaut, profesor, arhitect... Și, cam atît.

— Cum privesc părinții pasiunea voastră ?

— **Cu ochi buni** (Ciprian Șerbu). **Mama nu discută decît puțin despre „Basic"** (Dan Fulger). **Părinții mei admiră acest domeniu și sînt cu totul de acord ca eu să-l practic** (Sabin Popa Claudiu).

— Consideri că profesorii tăi de la Palatul Copiilor reușesc să te familiarizeze cu informatica ? Ce apreciezi la ei ? Ce le reproșezi ?

— **Da. Totuși ar trebui mai mult exercițiu. Apreciez răbdarea, perseverența și faptul că sînt apropiați sufletește de noi, elevii. Le-aș putea reproșa unele enervări, dar îmi dau seama că este perfect omenesc.** (Alexandru Burst). **Îi apreciez pentru cunoștințele pe care ni le transmit, pentru simțul umorului, pentru răbdare. Le reproșez faptul că n-au luat casetofoane și diskete cu jocuri în tabără** (Ciprian Șerbu). (Este vorba despre trecuta tabără de informatică organizată). **Eu apreciez la ei că vor să fim cît mai buni în domeniul informaticii** (Sabin Popa). **Ei au continuat procesul, pregătindu-ne pentru calculatoare și limbaje străine. Le apreciez capacitatea de acțiune** (Dan Fulger).

Printre întrebările puse micilor interlocutori a fost și aceasta :

— Ce probleme majore pentru omenire crezi că va trebui să rezolve știința la începutul mileniului III, atunci cînd și tu vei fi adult ?

— **Eu cred că știința va trebui să rezolve în primul rînd problema inteligenței artificiale** (Sabin Popa). **Cunoașterea exactă și integrală a Pămîntului, studierea amănunțită a Sistemului Solar, mărirea duratei de viață, distrugerea pe cît se poate a armelor de toate tipurile, cucerirea Universului, imaginarea unor posibilități mai evoluate de stocare, păstrare și transmisie a informației.** (Alexandru Burst). **Cercetarea mai atentă a capacității omului, elucidarea enigmelor istoriei, cunoașterea spațiului cosmic** (Ciprian Șerbu)...

Aceasta este imaginea lor, a copiilor de 9 sau de 12 ani despre noi, despre viață, despre viitor. Ce se spune despre ei ? Că sînt copii deosebit de dotați. (Să nu spunem mai mult că nu-i pedagogic). Dar oare nu seamănă gîndul lor, preocupările lor, cu cele ale fiului dv. ? Dacă am avea mai mult timp „de pierdut", dialogul cu copiii noștri, cîte surprize nu ne-ar rezerva...

ECATERINA BĂTRÎNEANU

P.S. Orice asemănare între numele meu și cel al profesorului Mihai Bătrîneanu... nu este întîmplătoare. Este fiul meu...

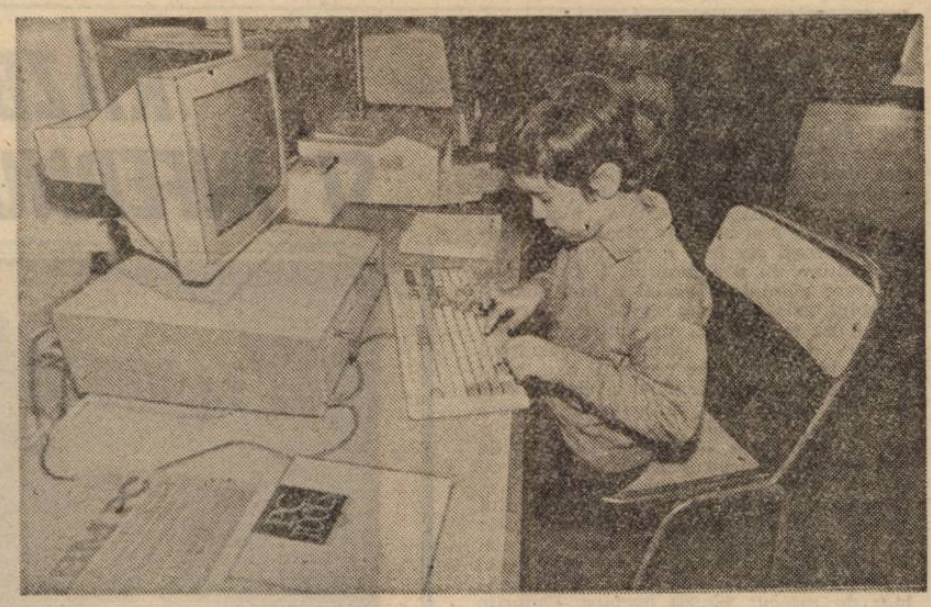

Dănuț Fulger și-a rezervat puțin timp și pentru fotoreporterul nostru Dorin Măran. La fel a procedat și „seniorul" grupului, Ciprian Șerban.

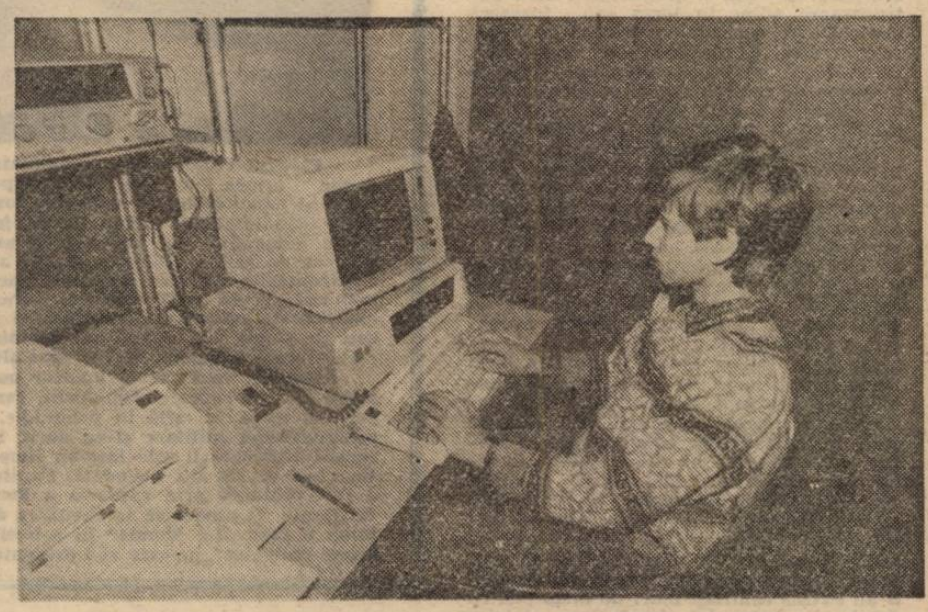

NOUTĂȚI PE PIAȚA MONDIALĂ A COMPUTERELOR

Am primit din SUA un material, pe care vi-l prezentăm într-o formă redusă, al unui absolvent al Institutului Politehnic București, **secția calculatoare și ale** Universității București, **facultatea de matematică. Rîndurile care urmează vor să fie un fel de ghid al producătorilor cei mai importanți și a ofertelor lor pe piața mondială în domeniul tehnicii de calcul micro, un ghid și pentru dv., stimați cititori, al celor care doresc să intre în posesia unui PC, potențialii cumpărători. Dorim un PC ? Cum îl alegem ?**

În căutarea unui P.C.

Cumpărătorul potențial are de ales între două tipuri de microcomputere : **Sistemele Macintosch**, ale firmei **Apple Computer Inc.**, mai ușor de învățat și utilizat, cu posibilități grafice mai bune, dar... mai scumpe sau **Sistemele compatibile IBM**, mai ieftine, mai bune pentru aplicații economice, dar mai greu de utilizat.

Dar dacă ne hotărîm la unul dintre cele două sisteme, acest lucru se face numai după ce am comparat caracteristicile, să spunem tehnice, iar aceste caracteristici se referă la performanțe. În fine, performanțele unui calculator sau ale altuia sînt mai greu de stabilit decît în cazul unui sportiv. O să încercăm să le vedem pe rînd, mereu într-o comparație exactă, decizia finală aparținînd, ca în orice alt fel de cumpărături, clientului.

1. Microprocesorul (mp). În clasa compatibilelor IBM există 5 generații de mp INTEL și compatibile,e vorba de mai vechile 8088 și 8086, de 80286, 80386 SX, și 80386 DX și 1486. În clasa Macintosh există 3 generații de mp Motorola : 68000, 68020 și 68030.

2. Dacă ați ales una din generațiile prezentate de mp, trebuie avută în vedere **viteza** lor de lucru. Viteza de lucru a ceasului unui Intel IBM (8038, este de exemplu de 4.77 MHz, în vreme ce Motorola (68030) dispune de o viteză a ceasului de 40 MHz. Diferența e clară.

3. Memoria unui calculator dă forță lui și îl face mai comparativ pe piața computerelor. Microprocesoarele IBM (286 și 386 SX) au o memorie RAM de 1MB (Megabyte), suficient pentru aplicații de sine stătătoare, dar insuficient pentru activități mai serioase. Sistemul cu i486 are o memorie de 4 Mb, adică o memorie de 4 ori mai mare. În ceea ce privește Macintosh-ul, memoria RAM este de obicei cuprinsă, în funcție de modele, între 1 și 2 Mb.

Ambele sisteme despre care vorbim sînt dotate cu **Hard-disk**, disc dur, în care sînt înmagazinate datele. Și aici e vorba despre o capacitate de stocare a datelor, cu cît aceasta e mai mare, cu atît computerul este mai puternic. Majoritatea sistemelor compatibile IBM cu microprocesor 286, 386 SX și 386 DX are hard-drive de 40 Mb, ceea ce e destul de slab. Modelul cu 336 DX mijlociu are 60—80 Mb, iar moddelul 486, puternic are o capacitate de 120—150 Mb sau mai mult. Comparativ, computerele din clasa Macintosh au hard-drive mai slabe. Modelul SE are 20 Mb, LC are 40 Mb, la fel și modelul II și.

MIRCEA DROPOL, New York

Va reuși computerul să traducă texte?

Răspunsul la această întrebare care a fost pusă pentru prima oară cu seriozitate pe la începutul anilor '50, pare să prindă un contur. John Chandioux, un francez stabilit în Canada în anul 1973, lingvist, în vîrstă de 42 de ani, unul dintre cei mai buni specialiști în analiza limbajului (studii la Universitatea din Nantes) s-a încumetat la această muncă, dacă nu e chiar un vis, descoperirea unui program capabil să permită unui computer să traducă un text dintr-o limbă, în alta. Specialistul nu s-a aventurat la literatură. Mai modest, s-a gîndit să înceapă cu un program care să traducă din engleză în franceză și nu articole de ziar, ci buletinul meteo. „Am ales o cale bună, cred, adică traducerea automată în domenii foarte precise, acolo unde fiecare cuvînt este exact definit, cu o sintaxă simplă". John Chandioux a pus la punct un limbaj specializat pe care să-l poată folosi și în alte domenii, la fel de precise. De pildă, pentru traducerea rezumatelor articolelor științifice din domeniul textil, în cazul asigurărilor etc. Evident, ziua în care un computer va putea traduce cuvintele rostite de o persoană, este și nu este foarte departe.

ECOLOGIE - UN SEMNAL DE ALARMĂ, DAR NU NUMAI ATÎT...

RĂZBOAIELE ȘI INFERNUL ECOLOGIC

Planeta Pămînt este amenințată în viitor de o catastrofă ecologică. Pierderile uriașe de energie, experiențele nucleare, volumul tot mai mare al emanațiilor de substanțe toxice ce se răspîndesc în atmosferă și pîrjolirile războiului din Golful Persic, inclusiv uriașa maree neagră, sînt argumente de netăgăduit ale prefigurării unei erize ecologice generale. Războiul este vinovat de crime ecologice nu de azi sau de ieri, ci de foarte multe decenii. Confruntările militare au adus omenirii mari prejudicii, distrugeri de bunuri materiale și de vieți omenești, infestarea mediului înconjurător, cu consecințe catastrofale uneori pentru floră și faună. Războiul din Golf s-a încheiat dar sute de sonde ard, dinamitate înainte de retragerea invadatorului. Către înaltul cerului urcă substanțe nocive, care alterează straturile atmosferei.

Riscurile unui război nuclear nu pot fi escamotate deși nu s-a ajuns la o astfel de confruntare. Omenirea, care a acumulat un imens arsenal de distrugere în masă, se află în primejdie. Cei ce s-au pregătit pentru declanșarea confruntărilor militare și-au dorit, în general, să realizeze un război curat, în sensul desfășurării sale într-un timp scurt și fără a lăsa prea multe urme. Dar nu a fost să fie așa niciodată. Capitularea Japoniei în al doilea război mondial a fost obținută prin explozia a două bombe atomice. Urmele lăsate au fost terifiante. O pledoarie în favoarea dezarmării și întronării păcii mult dorite în lume o face „Le Monde" în articolul sugestiv intitulat „Războiul, vinovat de crime ecologice", pe care vi-l prezentăm în continuare.

Pe lîngă milioanele de morți din tranșee, războiul din 1914—1918 a lăsat în natură urme care nu au putut fi șterse nici pînă astăzi. „Pregătirile de artilerie" au răscolit pămîntul pe suprafețe de mii de hectare în Champagne și Lorraine, transformînd cîmpurile și pășunile în locuri virane, ce nu au putut fi cultivate decenii întregi. În departamentele Marne și Meuse, cele mai afectate din Franța, cantoane întregi au fost lăsate în paragină. Agricultura nu a mai putut fi practicată, deoarece pămîntul arabil a fost distrus, subsolul calcaros — dezgolit, iar terenul desfundat și împînzit cu schije și obuze.

După încheierea primei conflagrații mondiale, Comisia de reparații a calculat că în cele zece departamente invadate de germani, peste trei milioane de hectare de pămînt agricol sau teren forestier au fost temporar sterilizate. Distrugerile înregistrate pe uriașul teatru de război au obligat autoritățile să purceadă la primele comasări de terenuri. În cursul anului 1922, comasările au afectat nu mai puțin de 235 de comune din opt departamente. Potrivit datelor furnizate de Ministerul Agriculturii, în anul următor au mai rămas de refăcut 288 000 hectare. Pădurile au suferit și ele de pe urma bombardamentelor și mitralierelor, îndeosebi în masivul Vosgi, precum și în Alsacia și Lorena. În cazul în care arborii nu au fost rupți și desfoiați de suflu, ei au păstrat în „carnea" lor stigmatele gloanțelor, schijelor de obuz și șrapnelelor, care pătrunseseră adînc în lemn sau fuseseră absorbite de scoarță pe măsură ce arborele creștea. Se apreciază că la sfîrșitul celor două războaie mondiale circa 70 milioane de metri cubi de pădure au fost mitraliate în Franța, lemnul arborilor nemaiputînd fi transformat în cherestea.

Statisticile referitoare la incendierea pădurilor au permis desprinderea unui aspect necunoscut al anilor de război. În departamentul Var, cei mai devastatori ani au fost 1919 (45 000 hectare de pădure arse) și 1943 (70 000 hectare). În 1919 nu se mai găseau bărbați disponibili pentru a lupta împotriva incidentului după masacrele din cei patru ani de război. În 1943, penuria de bărbați se datora ocupației și luptei din Rezistență.

Cel de-al doilea război mondial a lăsat urme și pe litoral. De la Biarritz la Dunkuerque, pentru a nu menționa decît teritoriile franceze, germanii au construit sute de buncăre din beton pentru a realiza celebrul „Zid al Atlanticului", destinat să împiedice debarcarea aliaților. Aceste buncăre, construite în majoritate pe linia dunelor — un mediu natural fragil prin definiție — au provocat importante daune atît în momentul construirii lor, cît și în timpul folosirii și după aceea. S-au extras cantități mari de nisip pentru fabricarea betonului, împînzirea plajelor cu baraje de șine și „cai de frizã" antitanc ; terenul era prea moale pentru a rezista trecerii unor materiale grele. Debarcarea pe plajele Normandiei a provocat mari pagube terenurilor. Chiar și în zilele noastre, buncărele zidului Atlanticului sfîșie cele mai frumoase plaje de la bordura oceanului și nu mai folosesc decît ca indiciu al eroziunii coastelor.

Cele mai distrugătoare au fost raidurile de bombardamente. În marile orașe germane, ale căror centre au fost distruse de bombe, timp de mai mulți ani, calitatea vieții a fost scăzută. Crearea unor mari artere de circulație străjuite de imobile moderne nu poate înlocui atmosfera unui oraș istoric. Un oraș cum este Dresda, devastat cu bombe cu fosfor (135 000 morți în februarie 1945), seamănă și astăzi cu o cochilie goală în interior.

Lansarea primei bombe atomice asupra Hiroshimei (100 000 morți — la 6 august 1945) și altele asupra orașului Nagasaki (80 000 morți — la 9 august 1945), a ridicat cu o treaptă atrocitatea războiului. Chiar dacă, puterea distrugătoare a bombei atomice era în acea vreme aproape egală cu un covor de bombe clasice (cu prilejul bombardării orașului Tokio au fost înregistrați 84 000 de morți) se descoperea o armă care nu numai că omoară pe loc, dar putea induce și maladii cu efect întîrziat cum este leucemia.

Războiul din Vietnam a fost cel care, pentru prima dată, a ridicat distrugerea mediului ambiant la rangul de mijloc de luptă. Cele 7 600 000 tone de bombe lansate de aviația americană asupra fostei Indochine reprezentau deja de peste trei ori tonajul bombelor lansate în tot cursul celei de-a doua conflagrații mondiale. Prin adunarea suprafeței craterelor de bombe s-a ajuns la 170 000 hectare „vitrificate", fără a mai vorbi de pagubele provocate de efectul suflului.

La aceste bombardamente clasice trebuie să se adauge lansarea unor produse chimice destinate să priveze adversarul de recolta și de protecția forestieră. Americanii au folosit „agentul albastru" (cu arsenic) pentru a otrăvi recoltele și îndeosebi celebrul „agent portocaliu", cu 2, 4, 5, T (cu dioxină) pentru a provoca defolierea junglei de-a lungul pistelor sau în plantațiile de mangrove. Statistici americare relevă că peste 700 000 hectare din Indochina au fost supuse defolierii numai în anul 1967 și 100 000 hectare cultivate au fost distruse. Peste două milioane de hectare de pădure au fost „tratate" cu „agent portocaliu" înainte de suspendarea, în decembrie 1970, a folosirii defolianților, ceea ce a necesitat 64 milioane litri de produse chimice.

În ceea ce privește războiul din Golful Persic, care pentru mediul înconjurător a început o dată cu ostilitățile dintre Bagdad și Teheran în 1980, nu se mai iau în calcul platformele, tancurile petroliere atinse alternativ de obuze sau rachetele irakiene și iraniene. „Marea neagră" din 1991 a depășit-o ca volum pe cea din 1983. Este de așteptat, probabil, recurgerea la armele chimice, deja folosite de armata irakiană împotriva iranienilor și a kurzilor.

POLUAREA SONORĂ, UN INAMIC PUBLIC REDUTABIL

„SURD SAU NEBUN" ? Cu această întrebare retorică, cu un deliberat accent de alarmă, se poate deschide marele dosar al poluării sonore. Nu este nici o exagerare, deoarece **Comitetul Național de Acțiune Împotriva Zgomotului** din Franța relevă fără putință de tăgadă următoarele date statistice (în urma unui sondaj de opinie) : pentru 56 la sută din francezi zgomotul este inamicul numărul 1 ; 15 la sută din zilele de concediu medical, 11 la sută din accidentele de muncă, 20 la sută din internările în clinici psihiatrice se datoresc agresivității vacarmului citadin (termenul de zgomot a devenit oarecum eufemistic). Că faptele sînt foarte îngrijorătoare — deși fiecare dintre noi are impresia că se obișnuiește cu acest tip de stres — o dovedește și bugetul de sute de milioane de franci acordat anual Ministerului Mediului și Calității Vieții (Franța). Protecția nu urmărește numai anumite locuri de muncă notorii pentru infernul lor sonor, dar și protecția locuințelor personale. O lege emisă în 1978 stipulează obligația constructorilor de a efectua lucrări de insonorizare și îmbunătățirea acestora dacă după măsurătorile efectuate de cumpărător cu ajutorul specialiștilor puși la dispoziție, de primărie, izolarea sonoră nu este suficientă.

CINE SÎNT AGRESORII ? Pentru a lupta eficient împotriva poluării sonore trebuie să ne cunoaștem „poluanții". Un tabel edificator și extrem de sugestiv arată astfel, după intervalele de zgomot (în decibelli) :

1. Nepericuloase : foșnetul frunzei = 10 dB ; șoapte = 30 dB ; nivel civilizat al muzicii la radio = 50 dB ; conversația normală = 60 dB, limuzină, mașină de scris, stradă animată = 70—80 dB ; trafic rutier intens = 80—90 dB.

2. Zona critică : camioane, basculante, alte mașini grele = 90 dB ; metrou, spectacol muzical = 95—100 dB ; atelier tinichigerie = 100 dB ; motociclete, pickhammer = 110 dB ; uzină metalurgică, discotecă = 110—120 dB (chiar și bebeluși).

3. Zona vătămătoare : decolare avion cu elice, ciocan de nituit = 120—130 dB ; avion cu reacție la decolare (25 m de sol) = 130—140 dB. (observ o absență notabilă ; oare francezii nu bat covoarele ?).

Evident, chiar dacă ne aflăm în zona nepericuloasă, depinde foarte mult de durata „audiției", care poate duce destul de ușor la oboseala auditivă (uneori fără să ne dăm seama). Medicii susțin că de la 50—60 dB se instalează stresul și după o perioadă îndelungată apar traumatismele sonore. Pragul suportabilului este 120 dB. Începînd de la 130 dB pînă spre limita de 190 dB pot apărea ruptura de timpan și leziunile de plămîni.

NE PLACE MUZICA, DAR... Concertele Beatles aveau o amplificare la nivel de 30 W (fiecare incintă). Formațiile psihedelice ajunseseră la 300 W (1969) ; Pink Floyd atinsese 1 000 W (1970), apoi Bob Dylan a urcat la 1 200 W. Astăzi se ating în mod curent 40 000 W la concertele rock (pe stadioane, în general în aer liber). Un semnal de alarmă este trasă și în privința ascultatului muzicii la căști, de tip „Walkman". Acesta dezvoltă 80—90 dB și se arată foarte clar că după 1—2 ore de audiție este necesară o relaxare auditivă de aceeași durată pentru evitarea maladiilor timpanului. Instrumentiștii unei orchestre suportă între 90—115 dB. Un fortissimo de Wagner atinge frecvent 120 dB. Riscurile acestei meserii nu sînt deci de neglijat.

VECINII, PRIETENII NOȘTRI. Un zgomot de fond de 50—60 dB ne trezește brusc din somn. Inculpați sînt în primul rînd vecinii, citeodată și unii trecători. Reglementările de bună vecinătate din Franța sînt foarte severe, căci și acest mod de poluare sonoră ne afectează existența și confortul ei. Pentru zgomote nocturne — inclusiv lătratul ciinilor de apartament — se fac plîngeri la primărie, jandarmerie, poliție. La prima inculpare se dă o amendă de 300—600 franci, iar la recidivă sentința ajunge la... patru zile de închisoare !

Împotriva poluării sonore se poate lupta mai ușor decît împotriva poluării chimice sau radioactive, dar neglijarea ei favorizează din plin acțiunea celorlalte două. Cumularea lor este în strînsă legătură cu durata vieții, așa că puțină liniște nu strică niciodată, dimpotrivă.

PAUL IOAN

Starea de veghe

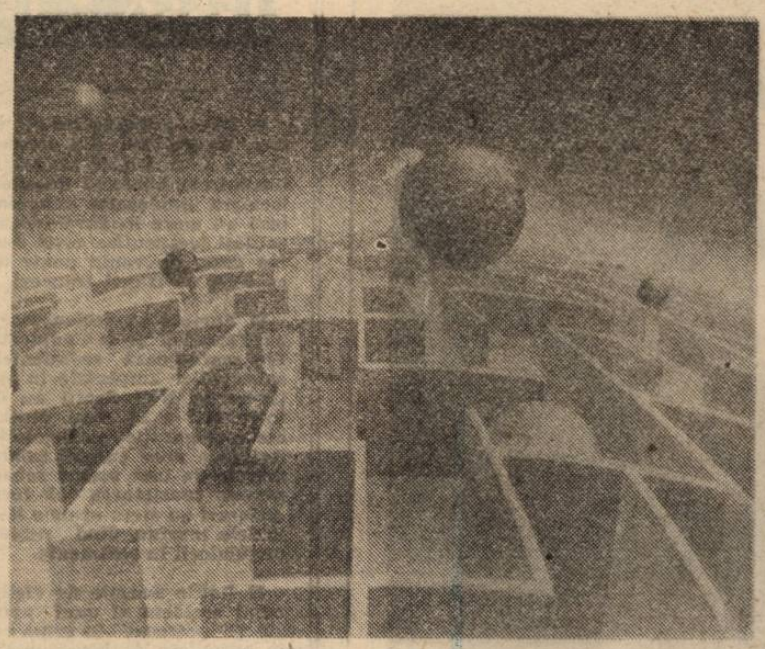

JOS SIRIUS!

Grupul de exploratori de pe Sirius care ne-ar vizita, să admitem, în primii ani ai mileniului III, ar avea suficiente motive să nu ne înțeleagă deloc, ca indivizi și colectivitate. În opinia lui René Lenoir, autorul unui studiu despre „lumea a treia" (despre cele 4 miliarde de oameni condamnați la o disperantă subviețuire în ghetto-ul însumator al unei subdezvoltări cronicizate), sirius-ienii în cauză, din unghiul unei explorări neconcesive, ne-ar considera **o planetă structural maladivă**, dacă nu chiar **sinucigașă**. Cum să-și explice altfel **anormalitatea** sau, cel puțin, **inconstiența** care girează exploatarea aberantă a resurselor, la scară planetară, **gestiunea abuzivă** a apelor și pămîntului, **proliferarea** acelor uriașe „termitiere umane" (gen Mexico-City, cu 30 de milioane de locuitori în acel 2001, ori Sao-Paolo și Shanghai, cu 25 și respectiv 23 de milioane !), **acceptarea tacită**, complice, a subnutriției generalizate, la scara unui miliard de oameni, anual, **perseverarea în conflicte interetnice și inter-rasiale** cu milioane de victime, **fanatisme, intoleranțe, epidemii de ură și epidemii pur și simplu**, de la resuscitata holeră la SIDA, și, însumînd, **autodistrucția în care terrienii s-ar fi angrenat cu atîta disperare ? !**

Nu vom subscrie la pesimismul unor astfel de evaluări, foarte utile însă, tocmai prin invocarea și instituirea stării colective de veghe ca stare de necesitate și de urgență a timpului prezent, planetar.

■

Pentru Augustin Girard („L'enjeu culturel", din aceeași sinteză, **Les enjeux de la fin du siècle**), criza planetară pe care o parcurgem este **o criză de adaptare — o criză a mentalităților și o criză culturală, mai gravă decît criza structural-economică** — o criză de adaptare la un nou mod de existență, într-o altă conjuncție și interacțiune planetară, în care viitorul, atît cel individual cît și cel colectiv, se cere abia construit. A anticipa pericolele, ca și a întrezări exigențele unui timp viitor, i se pare lui Augustin Girard, **o problemă de sensibilitate, competență și imaginație, deci de educație și cultură.**

Dar dușmănosul „bun simț", înnămolit în problemele curente ale zilei, citește peste umăr ce am scris și contestă întreaga aserțiune : „Ieși, domnule, în lume ! Se înfruntă între ei, pe viață și pe moarte, vecini, prieteni, frați... Vine apocalipsa !"

Nu vine, e în noi ! Răbufnește sau nu... Și îți probează, în fapt, cît ești de om... Ori, cît te-ai prăbușit... Asta și demonstrează acel francez, Girard.

■

Ceea ce i-ar ului și mai mult pe siriusienii acelui 2001, în opinia unui alt cercetător, Jean Louis Schelgel, ar fi **incredibila sete de para-științe și para-normal** a unor terrieni, tot mai mulți, care refuză parcă certitudinile raționalității lor anterioare, și își structurează existența — credința lor, de fiecare zi — pe descifrări astrologice de un simplism tulburător, pe un ocultism primitiv, pe un antrenament așa-zis „autogen", pe care, de regulă, nu-l înțeleg nici în substanță nici în expresie, pe o „magie neagră", la propriu, pe talismane, divinații și variate comunicări cu cei dispăruți dintre vii. Ca să nu mai vorbim de exagerările pe care le induc diversele cercetări — unele merituoase — din domeniul parapsihologiei, al energiilor subtile, al radiesteziei, al budismului-zen etc. Grafologia, chiromanția, ocultismul, descifrarea viselor cunosc și ele o incredibilă revitalizare (cu o cifră de afaceri, mondială, de ordinul sutelor de milioane de dolari), în timp ce tot mai multe reviste de rezonabilă seriozitate sînt somate de cititorii lor **să explice... inexplicabilul**, să acorde pagini întregi obiectelor zburătoare neidentificate, controversatei existențe a extratereștrilor, disponibilității de previzionare a unor subiecți iluștri, cercetărilor — cîte s-au întreprins — asupra stărilor de tranziție dintre viață și moarte ca și evaluării trăirilor celor posedați de diavol, spaime justificate și nevroze netratate la timp. „L'hypothèse Dieu", ca o revenire la o conduită morală, pentru care pledează Jean-Louis Schelgel cu atîta speranță, evaluează desigur o disponibilitate reală, umană, dar progresul în sine este prea puțin sesizabil (Jean Sèguy: L'insaisissable mouvement religieux").

Vor fi considerați eventualii exploratori de pe Sirius (de pe satelitul său, evident), un fel de zei salvatori veniți de pe cea mai strălucitoare stea de pe bolta cerească ? sau se va stinge odată cu ei și interesul pentru misterul interstelar și intergalactic ?

Nu vom subscrie nici la acest pesimism : Deposedați brutal de idealuri sau dezilu-zionați, lipsiți de motivații profunde, ancorați temporar în para-științe și într-un para-normal, la fel de deprimant, **oamenii — viul, în general — păstrează o admirabilă forță de resurecție**, de adaptare... chiar și la inadaptabil, de contra-șoc la șoc.

■

Tot la începutul mileniului III, siriusienii vor avea prilejul să asiste, probabil, la primele manifestații de amploare ale sindicatului „panterelor gri" ; ale pensionarilor, deci, bărbați și femei, între 60 și 65 de ani, oameni (încă) în depline puteri, hotăriți să nu se supună, cu prețul luptei de stradă, unor condiții umilitoare de viață. Într-un scenariu imaginat de televiziunea franceză, în urmă cu cîțiva ani, războiul nedeclarat al generațiilor (citește: dintre generații) se anunța ca fiind aproape iminent. Conducătorul „panterelor gri" ar putea fi atunci, în viitor, ipotetic, cel care în mai 1968, la Paris, luptase pentru drepturile vîrstei tinere, Daniel Cohn-Bendit. De partea cealaltă a baricadei — dacă și-ar smulge și ei măștile și s-ar descoperi — ar fi copiii săi și nepoții. Aceiași care, peste alte patru decenii, vor conduce alte lupte de stradă împotriva propriilor copii și nepoți...

Chiar nu se poate face nimic ? — vor întreba naivi de pe Sirius, veniți să ne cerceteze planeta.

Ponderea bătrînilor în ansamblul populației lumii se află, cert, în continuă creștere. În țările avansate, spre 2025, circa un sfert din total o va reprezenta tocmai această „vîrstă a treia", cei peste 60 de ani. Pe de altă parte, numărul nou-născuților scade continuu. În familiile în care lucrează amîndoi soții, media natalității nu depășește, la nivelul Franței, de pildă, 1,6 copii pe familie. „Traducînd" aceste statistici demografice, un număr tot mai mic de adulți va trebui să susțină, social, un număr în creștere de bătrîni. Acel remarcabil „baby-boom", de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, va provoca, la începutul mileniului III, în 2005—2006, acel inevitabil „papy-boom", de care am amintit anterior. Prelungirea timpului de viață activă a bătrînilor — păstrarea lor în servicii pînă la 70 de ani, cum se preconizează în Japonia — nu poate fi o soluție în țările cu șomaj ridicat. Să se ajungă oare la o creștere a impozitelor pe salariile populației active la 45 la sută, pentru a rezista acestei prelungiri a duratei medii de viață ? Să uităm, dimpotrivă, că cei care, din egoismul vîrstei, vor refuza să-și ajute bătrînii, vor ajunge, la rîndul lor, bătrîni tot atît de neajutorați ?

Michel Albert, un demograf de prestigiu, formulează alternativa altfel. Bătrînii n-ar mai constitui o problemă, dacă natalitatea ar crește. **Al treilea copil**, în medie, la scara unei întregi populații, ar rezolva problema. Paradoxal, însă, „al treilea copil" i-ar obliga pe părinți — pentru a se putea ocupa real de copii — să renunțe la cel de-al doilea salariu, al mamei. I-l va oferi societatea ca ajutor, pentru creșterea și educarea copiilor ? Viitorul omenirii ar putea depinde de acest „al treilea copil".

Pe fețele exploratorilor de pe Sirius s-ar putea întrezări o anume îngrijorare. Problemele sînt reale, sînt iminente, orice aminare le apropie. Dar „bunul om" de pe stradă, față cu îngrijorările lui, la fel de adevărate, ale zilei, îi va lichida pe bieții sirius-ieni, la modul cel mai tranșant. Și parcă aud (și văd) : „Jos cercetarea previzionară !" ; „Jos extratereștrii care ni se bagă în toate !" ; „Jos Sirius, zis (popular) și Ochiul Dulăului !" (poate unde Sirius se află în constelația „Cîinele Mare") ; „Jos — toți ! care huzuriți acolo, în cer... Ce vă pasă de noi ?"

DOREL DORIAN

CALUL TROIAN
ȘI MÎNJII SĂI

Un distins fizician olandez ținea o prelegere — cu prilejul celei de a treia Conferințe a Comunității Europene asupra reziduurilor radioactive, Luxemburg, septembrie 1990 — despre FRICA. Despre acest sentiment uman adînc înrădăcinat în psihicul ființei noastre. Intervenția cu totul deosebită a dlui Rudolf Rometsch, cercetător la NAGRA, avea în vedere un legitim sentiment de insecuritate a populației față de radioactivitatea artificială, generată de larga răspîndire a tehnologiilor nucleare. Un sever avertisment ecologic era capul de afiș al demersului său care, după catastrofa de la Cernobîl (și nu numai, evident) și descoperirea „ferestrelor" în stratul protector de ozon al atmosferei, capătă caracterul unui constructiv semnal de alarmă.

Este FRICA o armă de apărare, o formă ancestrală de înțelepciune ? În fața **noului**, fie el și tehnologic, omul și-a concretizat acest sentiment lăuntric prin prudență. Vorbele lui Laocoon în fața uriașului cal de lemn zămislit de greci la sfatul zeiței Minerva vor rămîne de-a pururi întipărite în conștiința noastră : „Eu mă tem de greci, chiar cînd aduc jertfe" (Virgiliu, „Eneida"). Dar dacă, așa cum ne sfătuiește mucalitul, vom sta strîmb și vom judeca drept, calul troian de care se temea Laocoon are nenumărate sosii în contemporaneitate, pe care le-am putea numi — din respect pentru mitologie — mînjii legendarului cadou al grecilor.

Nu este oare atomul „indivizibil" al lui Democrit și Leucip un cal troian al energiei viitorului, cînd sursele de energie neregenerabile vor intra în agonie ? Nucleul atomic și reacțiile la care îl putem supune astăzi (pentru a ne putea compensa procente tot mai importante din foamea de energie) au stat ascunse mii de ani cunoașterii noastre, în acele particule imaginate de atomiști.

Însăși tehnologia, odrasla inteligenței umane a ultimului secol, este purtătoarea unui germene agresiv și născător de panică — am numit popularea. Cadoul pe care și l-a făcut singură civilizația avansată purta cu sine, precum un recul greu controlabil, un dușman al metabolismului uman (vom putea uita Soveso, se va mai putea pescui fără teamă din apele Rinului etc., etc. ?).

N-au fost muzica lui Bach, ce mai înalță și azi catedrale, și muzica folclorului negru-african adevărați cai troieni pentru acele genuri de muzică (de la jazz și swing la plurivalentul rock) cu care întîmpinăm mileniul III ? Nu este însuși omul un cal troian pentru nebănuitele performanțe cu parfum de miracol și adunate oarecum prozaic sub denumirea de paranormal ? (vezi cazul Cayce, omul care în transă stabilea diagnostice și întocmea rețete, vezi cazul Djuna, femeia care vindecă transmițînd bioenergie pacienților, vezi cazul Kaspirovski etc., etc.).

N-am să ezit să mă întreb dacă nu cumva și ceea ce numim OZN nu reprezintă tot un cal troian al unor civilizații (conform cu limitele gîndirii noastre) care, într-o ipoteză găsită în cartea lui Frank Edwards („Farfuriile zburătoare, o chestiune serioasă") ar folosi gravitația ca forță motrice. Nu sînt oare și revoluțiile niște uriași cai troieni ce ascund în pîntece personaje și consecințe greu previzibile ? Ce ascunde la rîndul ei Apocalipsa după Ioan ? Asemeni lui Laocoon o vedem, o citim și o recitim și avem certitudinea că ceva obscur care emană teamă — teamă de un deznodămînt necunoscut — ne scapă în permanență, (cu excepția acelor minți luminate, care...).

Poate că supremul cal troian al existenței noastre este zestrea genetică. O purtăm ca pe o ștafetă a generațiilor și nu încetăm să ne întrebăm ce surprize ne va oferi mîine sau peste un an. Oricum, noi cei de azi, ne mîndrim cu faptul că am învățat să punem întrebări. Cei de mîine vor trebui să răspundă, poate tot prin întrebări.

PAUL IOAN

Grafică de C. VELUDA

CĂUTĂTORI DE AUR... ÎN ITALIA

Rinaldo Molaschi (49 ani) are o mare și ciudată pasiune moștenită de la tatăl, bunicul și străbunicul său : aceea de... căutător de aur ! Această pasiune cărcia îi rezervă doar timpul liber (este muncitor într-o fabrică de abrazive din Vigevano), și-a încununat-o cu un titlu de campion mondial la o întrecere tradițională care se desfășoară pe fluviul Yukon la Klondike (Canada) între căutătorii de aur din lumea întreagă. În prezent, pasionatul și-o exercită căutînd pepite de aur în modestul riu Ticino, la doi pași de casa sa. Oricînd, Molaschi este dispus să explice celor care vor să-l asculte că meseria de căutător de aur este o adevărată artă iubită trebuie să ții seama de numeroase date și elemente ca : observarea cursului apei, perioadele cele mai propice, punctele unde undele apei provoacă eroziuni și multe alte date care să-ți permită să găsești prețiosul metal. Molaschi așteaptă cu nerăbdare să iasă la pensie pentru a-și rezerva un timp mai îndelungat preocupărilor sale în care a antrenat și pe fiul său în vîrstă de 13 ani. În Italia, Molaschi nu este un izolat pasionat al acestui sport poate straniu. Există o federație de căutători de aur care numără peste 500 de membri, avînd sediul la Predosa, președinte fiind geologul Giuseppe Pepino. Pentru Molaschi cele mai frumoase amintiri sînt cele legate de participarea sa la diferite concursuri internaționale și mai ales la cel de la Klondike (Canada) care i-a adus cea mai mare satisfacție din viața lui atît prin cîștigarea titlului mondial cît și prin prețiosul premiu (bineînțeles în aur) pe care l-a primit cu acest prilej. Pînă la noi și mari confruntări, Molaschi se mulțumește cu rezultate obținute în încercările sale întreprinse în modestul Ticino. De obicei spălatul pietrelor și al nisipului de pe fundul și malul lui Ticino se soldează cu cîte un... gram de aur, format din cel puțin 7—8 mii de pilituri din prețiosul metal. Desigur că rezultatul prezintă mult prea puțin în raport fie cu așteptările fie cu dorințele, dar pasiunea sa este mistuitoare, iar amintirile strălucitelor izbînzi de peste hotare, un permanent îndemn pentru noi căutări.

GH. RUSSO

S.O.S. — un apel al disperării și speranței

„SOS"-ul, semnalul lapidar prin care navele maritime solicită ajutor în caz de naufragiu își are istoria sa agitată. Ea a început odată cu dezvoltarea radioteniei, la începutul secolului nostru, cînd primele producătoare de aparatură radiofonică au început lupta înversunată pentru a pătrunde în flota comercială. Un exemplu îl constituie firma anglo-italiană „Marconi" care a reușit să contracteze cu guvernele aproape tuturor țărilor dotarea de emisie și recepție pe care o producea interzicînd în același timp radiotelegrafiștilor săi să intre în legătură cu navele dotate cu aparatura altor firme.

Pentru prima dată necesitatea reglementării unui apel unic de salvare pe mare a fost discutată la Conferința internațională de radiotelegrafie ce a avut loc în anul 1902, la Berlin. Din cauza părerilor divergente ale participanților nu s-a putut obține un acord general. Cu toate acestea firma „Marconi" a introdus la navele dotate cu aparatura sa semnalul de pericol format din trei litere CQD. Acest semnal a fost propus pentru acceptare pe plan internațional la cea de a doua Conferință de radiotelegrafie care a avut loc peste patru ani, tot la Berlin. Din nou a fost contestat, datorită faptului că, primele două litere din această combinație coincideau cu semnalul apelului general radiofonic folosit de către căile ferate. Atunci firma germană „Arco" a propus pentru examinare semnalul SOE, la care ultima literă, potrivit alfabetului Morse, se transmite printr-un singur punct semnal radiofonic greu de deslușit cu urechea pe fondul unor parazîți. Pentru a face audibil semnalul s-a propus înlocuirea literei E cu litera S, propunere general acceptată. În acest fel s-a născut semnalul radiotelegrafic de apel al ajutorului pe mare „SOS" care, conform alfabetului Morse, este reprezentat prin trei puncte, trei linii și iar trei puncte. Practica transmisiunilor radiotelegrafice a dovedit că acest semnal este ritmic și nu poate fi confundat cu nici un alt semnal.

Totuși firma „Marconi" a continuat să utilizeze semnalul său „CQD". Această discordanță a durat șase ani. A trebuit să se producă naufragiul catastrofal al „Titanicului" pentru ca toată lumea să adopte același apel de salvare pe mare : „SOS".

Cînd la 15 aprilie 1912 telegrafistul Jack Phillips transmitea semnalul CQD anunțînd dezdădăjduit și fără răspuns naufragiul Titanicului, ajutorul său l-a făcut să transmită apelul „SOS". Imediat după ce la ora 00.45 l-a transmis în eter mai multe vase din zonă au răspuns apelului.

Scufundarea tragică a „Titanicului" nu numai că a determinat toate țările să introducă apelul SOS în trafic maritim dar l-a făcut să devină și foarte popular. Au existat chiar și unele încercări de a conferi semnalului diverse înțelesuri ca și cum el reprezintă abrevierea unor cuvinte. Astfel au apărut o serie de tălmăciri, majoritatea provenite din limba engleză cum sînt de exemplu : „salvați sufletele noastre", „salvați nava noastră" și altele. Toate acestea aparțin însă de domeniul legendei, apelul SOS neavînd la origine nici o semnificație verbală.

Există însă și unele dezavantaje care pledează totuși pentru găsirea unei alte modalități de transmitere a apelului de salvare. Semnalul „SOS" trebuie transmis de un telegrafist profesionist care trebuie să cunoască aparatura și alfabetul Morse și să renunțe în cele mai multe cazuri de a se salva odată cu ceilalți membri ai echipajului. Acestea au fost de fapt și motivele pentru care Organizația maritimă internațională (IMO) a adoptat hotărîrea ca începînd din anul 1999 semnalul „SOS" să fie înlocuit de sistemul „GMDSS" (Sistemul global operativ de salvare a navelor maritime care suferă un naufragiu). Deși are o denumire complexă și lungă noul sistem acționează rapid prin aparatura cu care trebuie echipate navele pînă la termenul fixat. Această aparatură permite oricărui membru al echipajului ca printr-o simplă și singură apăsare de buton apelul de salvare să fie transmis prin intermediul unui satelit tuturor porturilor, serviciilor de salvare, bazelor aeriene și tuturor vaselor aflate în zona respectivă.

Deși nouă sistem propus de IMO anunță perspectiva unei certitudini mai mari cu privire la garanția salvării oamenilor în caz de naufragiu unele companii de navlosire sau servicii de salvare din Canada, Anglia și Australia încercînd un sentiment de nostalgie la gîndul că trebuie să se despartă de obișnuitul apel format din cele trei litere ale alfabetului Morse au hotărît ca și după anul 1999 să-l folosească în paralel cu cel nou.

Dr. ing. MIHAI CONSTANTINESCU

Shakespeare, versiune modernă

Povestea dragostei dintre Romeo și Julieta a fost lansată în urmă cu cinci secole, într-o nuvelă de Masuccio Salernitanul. A fost preluată, probabil, după un incident real petrecut în 1353. A devenit nemuritoare prin drama pusă în operă de Marele Will, în 1597. Peste alte trei secole și ceva, Prokofiev a realizat capodopera muzicii de balet. Dar iată că recent — după cum informează „Le Nouvel Observateur" din ianuarie 1991 —, celebrul coregraf francez Angelin Preljocaj (în imagine) preia într-un mod absolut original acest subiect. Conflictul dintre cele două familii veroneze, Montecchi și Capuletti se metamorfozează în rivalitatea dintre săraci și bogați. Elementul cel mai senzațional al noii concepții îl reprezintă originea socială a eroilor principali. Romeo este un persecutat al sorții, un huligan new-yorkez care ajunge la Moscova. Julieta este fiică de nomenclaturiști omnipotenți al Moscovei. Să recunoaștem că noul spectacol de balet cu „Romeo și Julieta", pus în operă la Lyon, este deosebit de interesant, avînd în vedere premisele noi ale conflictului gîndit de Angelin Preljocaj.

TELEX • TELEX

■ Două proteine izolate de cercetători australieni din veninul șarpelui Mulga și purificate ulterior pot fi utilizate în combaterea trombozelor și înlocuirea produselor sanguine. Există însă un mare inconvenient, veninul cu calități terapeutice costă foarte scump. Un gram de venin poate fi cumpărat cu 5 000 de franci francezi.

■ Furtuni se declanșează nu numai pe Terra, ci și în adîncul oceanelor. Ele rearanjează sedimentele. Sondele subacvatice amplasate în apropiere de țărmurile Noii Scoții au detectat, în intervalul a 12 luni, cinci modificări ale configurației sedimentelor. Cauza ? Acțiunea unor curenți submarini. Cameralele de luat vederi subacvatice au permis constatarea că furtunile din adîncuri au șters urmele lăsate de animalele marine, dînd naștere la urme ondulatorii în sedimente.

■ Bolile acuzate de victimele tragicului accident al unui avion de tipul „B-52" petrecut în urmă cu 23 de ani, în apropiere de baza americană de la Thula (Groenlanda) seamănă cu SIDA ! Este vorba de prăbușirea sistemului imunitar, iar decesul a fost provocat de o formă de leucemie. Cele patru bombe atomice de la bordul uriașei „păsări de oțel" nu au explodat, dar au făcut, totuși, victime. Anii au trecut și ele au eliberat în mediul înconjurător plutoniu și tritiu. Aceste substanțe radioactive aveau să-i afecteze pe cei 1 016 muncitori danezi de la Thule. Dintre aceștia, circa 100 au fost atinși de cancer, iar peste 20 au decedat.

■ Experiențele nucleare subterane în poligonul de la Semipalatinsk (Kazahstan), inclusiv cele în atmosferă, au fost interzise. Hotărîrea a fost luată din rațiuni pentru starea de sănătate a oamenilor ce trăiesc în zona învecinată poligonului, dar și cu... mult mai departe. Peste o jumătate de milion de oameni au suportat consecințele nefaste ale radiațiilor (într-o măsură mai mare sau mai mică) produse de sutele de experiențe nucleare.

■ Companiile de armament specializate în electronică și fabricarea elicopterelor au perspective bune în viitor, ținîndu-se seama de aprecierile SIPRI potrivit cărora circa 500 000 din cele 1,4 milioane locuri de muncă ale industriei europene de armament ar dispare. Avioanele militare rămîn o prioritate, eficiența lor a fost dovedită și în războiul din Golf, iar cererea de avioane civile este în creștere. Aeronautica nu va fi nevoită să-și diminueze activitatea, ci, dimpotrivă, are șanse reale de a se extinde.

■ NASA a perfectat un contract cu Societatea americană „McDonnel Douglas" în vederea punerii la punct a unei noi tehnologii împotriva poluării acustice. Se are în vedere și așa-numitul „control activ antizgomot" care constă în răspîndirea în interiorul și în afara avionului de unde sonore identice cu cele produse de aparatul de zbor dar în opoziție de fază, adică în măsură să se anuleze unele pe altele. Va fi „produs" antizgomotul care să înlăture zgomotul.

CITA A ÎMPLINIT... 56 DE ANI

56 de ani pentru o maimuță reprezintă o vîrstă destul de înaintată, dar cînd despre care vrem să vă povestim, Cita, falnicul partenera a lui Tarzan în atîtea filme, o „poartă", cum se spune, foarte bine. Este o vîrstă impresionantă pentru o maimuță, dar ea nu este ocolită de necunoscutul zecilor de ani. Suferă de reumatism (deși se folosește de lampa cu raze infraroșii pe care i-a lăsat-o moștenire Johnny Weismuller), părul i-a rărit și albit, are probleme cu dantura, dar toate acestea n-au împiedicat-o să devoreze torta pe care patronul și dresorul ei, Tony Gentry, (61 ani) i-a oferit-o cu prilejul împlinirii vîrstei de 56 de ani.

Primul film al Citei (puțin timp după ce a fost adusă în S.U.A. de Gentry) a fost turnat în urmă cu 52 de ani, și se numea „Fuga lui Tarzan", avînd ca protagoniști pe Johnny Weismuller și Maureen O'Sullivan. Chiar de atunci, între Cita și Johnny s-a născut o prietenie strînsă chiar în afara platourilor de filmare. După numeroase filme turnate cu prietenul său, Cita a fost preluată de cel de al doilea Tarzan, interpretat de Lex Barker, apoi și de alți Tarzani, ultimul dintre ei fiind Ron Ely. Merită semnalat faptul că Cita a fost solicitată să apară (și a apărut) într-un film cu Ronald Reagan (viitorul președinte al S.U.A.), intitulat „Bonzo, maimuța deșteaptă" ; Reagan o rebotezat-o Bonzo pe Cita.

În prezent, în ciuda vîrstei sale, Cita mai apare în diferite spectacole de binefacere, în filme pentru televiziune, în cadrul unor anunțuri publicitare. Datorită dresorului său, Cita se achită, ca de obicei, cu dezinvoltura unei „vedete". Și un cît amănunt : după nume s-ar putea crede că Cita este o femelă. În realitate, este un mascul și numele ei adevărat este Jigg.

„DOAMNA DE FIER" AZI

Fostul premier al Marii Britanii, Margaret Thatcher, după ce timp de 11 ani a condus, cu o mînă de fier, treburile țării, azi cu ce se ocupă ? Uneori pregătește mîncarea, dar totdeauna sandvișurile, pe care le oferă invitaților, le face cu mîna ei. Dacă personalul, angajat la domiciliu, își-a terminat ziua de muncă, „doamna de fier" coboară la bucătărie și pregătește ceaiul, ca orice rău bună gospodină, spală ceștile, farfuriile, și ascază vesela la loc, mărturisind : „Personalul de serviciu trebuie să găsească bucătăria în ordine, așa cum a lăsat-o la terminarea zilei de muncă. Cînd am invitați, eu servesc la masă". Acum, ca s-a consacrat vieții de familie. Își alege singură rochiile și coafura, este la curent cu cele mai variate subiecte de ordin general, urmărește unele meciuri de fotbal și cricket și este interesată în noutățile din viața vedetelor ei preferate. Seara, în fața televizorului, urmărește serialele care îi plac. Azi, (deocamdată) „Doamna de fier" este o casnică obișnuită cu probleme cotidiene unei astfel de activități.

AUREL DIANU

GLOB magazin

SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

La plajă printre troiene de zăpadă

Amatorii băilor de soare pe timp de iarnă se pot bronza printre troienele de zăpadă fără să le pese de temperaturile scăzute utilizînd combinezonul confecționat de firma „Tussa" din Lyon (Franța) dintr-o țesătură sintetică deosebită. Creat în mod special în acest scop, noul material este permeabil pentru 90 la sută din razele ultravioletе, conservînd toto-

dată foarte bine căldura. Chiar dacă aerul din jur are temperatura de minus 30° C în interiorul costumului transparent sînt cel puțin plus 22° C. Țesătura este deosebit de ușoară (un metru pătrat cîntărind doar 53 grame) și are avantajul că nu împiedică mișcarea liberă, calitate apreciată în mod deosebit de către schiori. Testarea făcută chiar pe culmile Alpilor francezi a demonstrat calitățile deosebite ale „heliocostumelor" care s-au bucurat de o largă apreciere.

GARAJE TUBULARE

Se cunoaște situația dificilă în majoritatea țărilor în privința modalităților de parcare a automobilelor. Cea mai afectată de această problemă este, după cum desigur bănuiți, Japonia, un arhipelag extrem de populat, unde fiecare metru pătrat este deosebit de scump. Iată și motivele pentru care posesorii de automobile cheltuiesc foarte mulți bani cînd este vorba de parcaje. Evident, în asemenea împrejurări, se caută tot felul de soluții cît mai economicoase și practice. În astfel de condiții, un proiect al unei societăți specializate în acest domeniu, un nou sistem care a primit denumirea de... „Revolver", a întrunit adeziunea totală a specialiștilor care întrevăd în acest proiect modelul pentru viitorul secol. Fiecare unitate, care va putea adăposti 50 de mașini, va avea o lungime de 37 metri și o lărgime de 12 metri, avînd numeroase căi de ieșire și intrare, toate garajele fiind subterane. Datorită formelor sale de amenajare, garajele au primit denumirea populară de „cirtițe". Au și început primele lucrări de amenajare a ineditelor garaje, în primul rînd la Tokio. Primele garaje de acest fel vor putea fi date în folosință la sfîrșitul anului 1991.

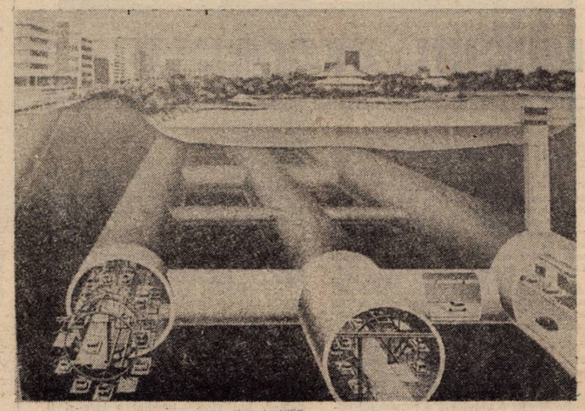

Alcoolismul, flagel național...

Situația se înregistrează în Franța, unde se înregistrează cele mai multe victime datorate alcoolului : 45 000 decese pe an. În lume, alcoolul este responsabil de aproximativ 3 la sută din decesele prin cancer. În Franța, de 10 la sută !

Cercetătorii gîndesc că dizolvînd substanțele conținute în alimente sau țigări, alcoolul ar favoriza contactul agenților nocivi cu mucoasele esofagului și cu tubul digestiv. O ipoteză care ar explica de ce asocierea tutun-alcool multiplică riscul îmbolnăvirii de cancer. Consumul excesiv de alcool crește pericolul unui cancer al cavității bucale, al faringelui, al esofagului sau ficatului.

Pe placul girafei...

Milly este numele unei girafe de la Parcul zoologic din Frankfurt pe Maine, care demonstrează o mare pasiune pentru parfumuri feminine, pasiune pe care o exercită mirosind-o în fiecare zi pe îngrijitoarea sa, Ulla. Dar,

spre surpriza Ullei, niciunul din parfumurile folosite de ea nu au avut succesul scontat pe lîngă capricioasa Milly. Și totuși, într-o zi, cînd se afla în mijlocul unei mici grădini de flori și Ulla folosise în ziua respectivă un nou parfum, Milly s-a apleoat ca de obicei, a adulmecat-o și a dat semne vădite că a găsit, în fine, mirosul care-i plăcea mai mult. Din ziua respectivă, Ulla se parfumează cu acel produs atît de agreat de Milly, dar care, în schimb, nu-i poate suferi logodnicul ei. Sansele mai mari sînt de partea lui Milly pentrucă este foarte greu de cîștigat atenția și adeziunea unei girafe...

Stratul de ozon în atenția... oamenilor de afaceri

Un grup de oameni de afaceri au făcut o propunere neconvențională privind rezolvarea problemei referitoare stratului de ozon de deasupra Antarcticei. Ei preconizează deplasarea pe acest continent a 100 de baloane dotate cu aparatură de lansare, alimentate cu baterii solare. Aceste aparate ar avea menirea să transforme oxigenul atmosferic în ozon și, în felul acesta să refacă pierderea acestuia. Ideea a întîmpinat o reacție destul de negativă din partea expertilor, care consideră că metoda propusă va fi foarte costisitoare. Dar respectivii oameni de afaceri nu au renunțat, astfel că în curînd ei intenționează să trimită în atmosfera primele trei baloane. În fond este vorba de bani lor !

Coșuri de gunoi deosebite

Primăria orașului Weymouth din Anglia a instalat în diferite colțuri ale localității modele noi de coșuri de gunoi care se deosebesc de cele obișnuite

prin aceea că sînt prevăzute cu un dispozitiv care, atunci cînd cineva aruncă în ele o cutie de bere sau o sticlă de plastic, scoate un răspuns neașteptat : „mulțumesc". Evident, automatul stîrnește atît curiozitatea trecătorilor și prin răspunsul lui amuzant, determină pe cei mai mulți să depună în gura „hipopotamului" săculețul cu reziduuri sau simple resturi de hîrtie.

Trandafirii care nu se ofilesc

Laboratorul „Sleep Wood" din Toulouse (Franța) a pus la punct un preparat biostimulator care poate determina menținerea prospețimii trandafirilor chiar dacă sînt culeși de multe luni. Este o metodă experimentată cu deosebit succes, care a confirmat valoarea acestui produs. De pe urma acestei descoperiri vor avea de suferit producătorii de flori, întrucît odată cu introducerea soluției în vase florile chiar dacă au fost cumpărate cu cîteva luni în urmă își păstrează nealterate prospețimea și mirosul.

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

MECIUL SECOLULUI

episodul patru

— Dar cum s-a întîmplat, doamnă Tal ?

— Nu știu exact nu se poate vorbi cu el. L-au dus direct de la un spectacol sau de la un meci de box, cam așa ceva. N-are importanță !

— Ba are foarte mare importanță, strig eu deodată, apoi dîndu-mi seama că e încă pe fir adaug : vă rog să mă scuzați. Multă sănătate din partea mea lui Tal. Am să trec și eu să-l văd.

Închid și mă uit la Hana. Parcă înțelesi, am început apoi amîndoi să întocmim un plan minuțios. Eram convinși pe deplin că CEVA nu e în regulă cu meciurile astea. Dar ce ?

Nu mă așteptam să fie atît de punctuală. Exact la ora 12 Hana străbătînd-se printre spectatori a ajuns pînă la mine. I-am dat mica lanternă și i-am șoptit :

— Să nu cumva să te lași furată de meci. Ai aici o antologie a romanului polițist de acum o sută cincizeci de ani. Dacă auzi că cei doi coboară de pe ring fii foarte atentă și ia-te după ei. Peste patru ore revin.

O sărut în fugă și ies din sală. Mă duc direct la omul care împărțea așa-zisul program al galei și-i arăt legitimația de ziarist.

— Spune-mi te rog, cum aș putea să iau legătura cu cineva de la Tart & Son ? Aș vrea să fac un reportaj despre revenirea boxului în actualitate.

Tipul are o privire foarte sinceră cînd îmi răspunde.

— Habar nu am cine sînt organizatorii. Am fost angajat telefonic. N-am semnat nici un contract, iar banii îi primesc direct în contul meu de la bancă. Sumele sînt frumușele și nu m-a interesat cine anume mi le acordă. Sînt foarte mulțumit.

— Schimbul dumitale la ce oră vine ?

— Peste două ceasuri, dar și cu el e aceeași situație. Chiar ieri mi-a spus că i-au ridicat salariul. El e mai vechi, lucrează de trei luni aici.

— Cum, de trei luni a început meciul, vreau să spun gala de box ? N-am văzut nimic scris în ziare. Dar boxerii aceștia cine or fi ? Ai vorbit vreodată cu ei.

— Nu, și la drept vorbind nici nu-mi place sportul ăsta. Nu înțeleg cum de atrage atîta lume. Amețești uitîndu-te la acest dute-vino interminabil.

— Cum ai intrat aici în posesia programelor ? Cine ți le-a dat.

— Nu mi le-a dat nimeni. Am găsit stive întregi în vestiarul destinat nouă, celor de la intrare.

I-am mulțumit și am plecat întrebîndu-mă de ce se feresc cei de la Tart & Son să facă cunoștință cu proprii lor angajați. Intru în prima cabină telefonică ivită în cale și interoghez computerul pentru adrese și numere cerîndu-i datele firmei atît de discrete. În mod normal, această regăsire este o joacă pentru expertul specializat din cabină, dar spre mirarea mea pe monitor apare inștiințarea „Nu este în memorie". Folosind limbajul natural, îl întreb prin intermediul tastaturii : „Cînd a fost memoria încărcată ultima oară ?". Răspunde : „La litera „T" acum 5 zile s-a înmagazinat ultimul nume". Îmi vine imediat o idee și îl chestionez din nou : „Cine sînt proprietarii imobilului din strada FD 45", unde are loc meciul vizionat de mine. Răspuns : „ Don & Co Ltd.". Aflu apoi adresa și iau un taxi. Se pare că lucrurile sînt destul de complicate, avînd în vedere anonimatul firmei ce organizează un meci de box gratuit și non stop. La ce bun ? Cred că la „Don & Co. Ltd." mă voi clarifica. Programul de urmărire al meciului, și mai ales a momentului cînd se sfîrșește o partidă e foarte obositor. Nu știu cum o să reziste Hana.

Ajung la impunătoarea clădire care adăpostește oamenii de care am nevoie. Mă prezint prin intermediul sistemului automat de la intrare și mă plasez în dreptul camerei video pentru a mi se înregistra chipul. Apăs pe un mic buton de la tabloul de control. Din partea dreaptă iese o cartelă de identitate pe care îmi apăs două degete. Acum au și amprentele digitale. Trece aproape un minut și cu un zgomot sec ușa metalică se deschide și un portar în uniformă mă conduce la Serd, adjunctul directorului Don. Întrevederea a durat exact trei minute, cît mi se acordase. Aparent jovial, domnul Serd mi-a spus foarte calm că afacerile firmei sînt protejate de lege dar că are o deosebită stimă pentru mine. Îmi citea regulat comentariul științific din revista „Tehnica mîine", la care era abonat. Cele mai bune articole și le înregistrase în propriul său computer

— Întreaga afacere cu „Tart & Son" a fost perfectată prin rețeaua teritorială de calculatoare la care era afiliată și „Don & Co. Ltd.". Noi n-am avut nici un contact direct cu reprezentanții lor. Nu s-a semnat nici un contract. Am cerut întreaga sumă pentru închirierea a 20 de săli de sport amenajate de ei, căci aveau alte destinații pe o perioadă de un an. Intervalul fiind atît de scurt, prețul cerut a fost mult majorat dar nu au avut nici o obiecție. Toată discuția a avut loc prin intermediul terminalelor și a durat mai puțin de 15 minute. Scopul închirierii ni s-a părut puțin desuet, dar pe noi nu ne interesează acest aspect. Cert este că în seara aceleiași zile în contul băncii noastre au fost vărsați toți banii. Ulterior, oamenii angajați pentru probleme administrative au fost contactați în același mod.

— Spuneți-mi chiar nu vă miră acest fel de discreție absolută ?

— Este stilul obișnuit de lucru al multor oameni de afaceri și nu avem nimic de obiectat dacă sînt respectate condițiile înțelegerii. Este adevărat în multe cazuri stăm de vorbă personal cu clienții noștri, dar asta e doar o formă de protocol neobligatorie.

— Dar dacă v-aș spune că „Tart & Son", ultimul dv. client, nu există ?

Domnul Serd privi ceasul de pe birou și apoi pe mine.

— Mi-a făcut plăcere, domnule Niels. Voi citi în continuare articolele dv., deși observ că aveți și preocupări extraorofesionale.

PAUL IOAN

(Va urma)

Grafică de M. DEACONU

SPORT UNIVERS

Planeta Juventus

O fotografie care descrie cel mai bine planeta Juventus, e vorba de echipa **Juventus Torino**, un club cu ambiții mari și cu o nouă filosofie. Toto Schillaci, Thomas Hassler și Roberto Baggio, un trio care poate cuceri lumea. Fotbalului, evident. Echipa cea mai titrată din istoria fotbalului italian : de 22 de ori campioană a Italiei, de 8 ori cîștigătoarea Cupei, o dată cîștigătoarea cupei campionilor europeni (1985), o dată Cupa cupelor (1984), de 2 ori Cupa U.E.F.A. (1977, 1990), o dată cîștigătoarea super cupei europene (1985) și o cupă intercontinentală în același an. Acesta este pe scurt palmaresul unei echipe legendare în Italia, echipă cu o istorie de aproape 100 de ani. Juventus a luat ființă în anul 1897, pe data de 1 noiembrie. În curtea colegiului Massimo d'Azeglio din Torino, cîțiva studenți obișnuiau, după cursuri, să se dezbrace de uniforme și să îmbrace tricouri ușoare pentru a bate o minge de piele. Ideea de a fonda un club de „calcio" a germinat în mintea lor absolut natural. Trebuia găsit un nume. Moda era a numelor latinești. S-a propus Augusta Taurinorum (numele latinesc al orașului Torino). Apoi „Fatigando delectamur" (Plăcerea prin efort). Erau prea lungi. Atunci, cineva a propus „Juventus" (Tinerețe). A fost adoptat. A fost ales un președinte, Eugenio Canfari, s-a stabilit o cotizație de o liră și au fost stabilite culorile : tricouri roz, chiloți negri. În 1903 s-a făcut o comandă de echipament la un furnizor din Nottingham. Prea puțin atent la comandă, furnizorul a trimis în Italia un lot de tricouri în dungi albnegre, culorile celui de-al doilea club de fotbal al orașului, Notts Club. Astfel a luat naștere legenda unor tricouri celebre azi în întreaga lume. Primul titlu de campion al Italiei a fost cucerit în 1905. La 29 mai 1985, în timp ce sîngele curgea pe stadionul Heysel, Juventus cu Platini cîștigă Cupa Campionilor Europeni, singurul trofeu continental care-i lipsea din vitrină. Astăzi, Schillaci, Baggio și Hassler sînt noile stele al fotbalului italian și ale lui Juve. Mîine cine va deveni stea ?

Femeile interesate de fotbal ?

Nu știm cum e în altă parte, dar în Statele Unite ale Americii femeile sînt mari amatoare de fotbal, e adevărat, fotbal american. Nu e vorba de numărul acestora pe terenurile de fotbal, ci doar în fața televizoarelor. Cel puțin, cu ocazia celei de-a XXV-a ediții a Super Cupei americane, despre care v-am mai vorbit, numărul telespectatoarelor a atins un record : 38 la sută. În 1969, de pildă, procentul atingea doar cifra 29.

Vorbește lumea

● Înainte de desfășurarea etapei a 21-a a Diviziei naționale A de fotbal, miercuri a fost ziua Cupelor. S-a desfășurat returul sferturilor de finală în Cupele europene de fotbal, partide în care s-au înregistrat și unele surprize. De pildă, **AC Milan** a fost descalificată datorită victoriei cu 1—0 a lui **Olympique** Marsilia. O altă descalificare spectaculoasă a fost cea a echipei **Real Madrid**, care după ce în partida tur reușise un rezultat nul la Moscova, cu Spartac, a fost întrecută de această din urmă cu 3—1. La Madrid ! Și **Sampdoria** a capotat, asta după ce pierduse la limită meciul cu **Legia Varșovia**, acasă nereușind decît un 2—2. Cu 2—0 a pierdut partida retur și **Montpellier**, calificată în dauna Stelei cum bine vă amintiți, „bătrîna" **Manchester United** calificîndu-se în semifinale. În rest, calificări așteptate, să amintim pe **Juventus**, **FC Marcelona**, **Internationale**, **AS Roma**, cel puțin atît cunoaștem la ora cînd scriem aceste rînduri.

● O știre de ultimă oră auzită la RFI. A.C. Milan este sancționată de UEFA cu un an de suspendare pentru că, după o întrerupere accidentală de curent pe stadionul din Marsilia nu a mai vrut să reia jocul.

Rubrică realizată de
GEORGE CUȘNARENCU

Dialogurile Laurei

■ Se zice că în viață, draga mea **MIHAELA D. (Brașov)**, ce-și face omul cu mîna lui — nici știm noi **cine** nu poate să desfacă ! Cu alte cuvinte, dacă tu ții morțiș să vezi **negru** înaintea ochilor acolo unde, în cel mai rău caz, lucrurile sînt doar cenușii, atunci să știi că nimeni n-o să te poată convinge să vezi adevărata culoare a lucrurilor. Sinceră să fiu, după ce ți-am citit scrisoarea, am înțeles că în ce te privește așa stau lucrurile. Dar am să încerc totuși, să-ți arăt măcar — dacă nu te pot convinge — că nu ai nici un motiv de „disperare, deznădejde etc." ; nu-i deloc bine că uiți, luată de valuri, un simplu fapt : viețile oamenilor nu sînt lineare, nu sînt trase la șapirograf și, drept urmare, e cu totul de prisos să încercăm comparații. Așa cu atît mai mult cu cît sîntem atît de diferiți, noi, oamenii, ca fire, temperament, caracter, nivel de cultură, experiență de viață, sîntem atît de... unici încît nu avem dreptul să privim cu invidie sau dispreț la cei din jurul nostru. Ar fi prea meschin... Fiecare cu șansa lui, fiecare cu drumul lui în viață ! Așa încît nu văd de ce trebuie să te compari neapărat cu verișoara ta cea nurlie care, la 17 ani, a schimbat „vreo 8—9 prieteni" într-un an și jumătate. Și ce dacă ? ! Să-i fie de bine ! Atîta vreme cît ea înțelege totul sub forma „miniprieteniei", eventual a „minidragostei", împăcîndu-se „cel mult o lună, o lună și jumătate" cu prietenii „de inimă" — o privește ! Dar nu înțeleg ce te face **pe tine** să crezi că iubirea înseamnă neapărat... **cantitate** ! Număr de „victime", în vrac ! Și, de aici, dacă număr și cantitate nu e — atunci gata, „sigur" vine singurătatea ! Poftim, e exact ce ți-am spus la început : vezi „negru" acolo unde nici nu e ! Faptul că ești mai rezervată, mai sensibilă, mai calmă, chiar puțin timidă înseamnă că ai o fire meditativă, predispusă trăirilor și reveriilor interiorizate, de profunzime. Ia spune-mi, ce ne-am face dacă toate am fi exuberante ca niște cotofene ? ! Iar dacă ceilalți „n-au avut curaj" în ce te privește — cu atît mai rău pentru ei ! Ei au pierdut — nu tu. În plus, gîndește-te că **nimeni** pe lume nu poate prevesti că verișoara ta cea zburdalnică la inimă va fi fericită, iar tu — „condamnată la singurătate"... Se poate la fel de bine ca, în timp, viața să demonstreze exact contrariul ! Ba, chiar sînt sigură ! Așa că, zău, te frămînți inutil. Pune mai bine mîna pe carte, ține-te zdravăn de ea — doar ai admiterea în față... și de astă dată **trebuie** să reușești ! Cît despre „el", „alesul", fii sigură că n-aduce anul ce-aduce ceasul ! Atîta doar că, pentru tine, probabil că încă nu ți-a sosit „ceasul". Și, în general, fii mai preocupată de calitate decît de... cantitate !

■ Că te-ai certat cu prietena ta, dragul meu **Traian D.**, pentru „o prostie", cum zici, ce să-i faci, nu putem fi toată vremea deștepți ! Mai obosim... După cum probabil știi, un proverb indian spune că și maimuța, cît e ea de maimuță, și tot mai pică uneori din copac ! Că acum regreți — e foarte frumos, dar crede-mă că remușcările de azi sînt inutile, de vreme ce „ea" s-a consolat grabnic cu un bun prieten de-al tău... Așa că, dacă ești un adevărat bărbat, fii generos, urează-le fericire și, oricît de „grea" ți s-ar părea că-i viața, vezi-ți de drumul tău ! Din cîte am auzit, mai sînt destule fete frumoase pe lumea asta care-l așteaptă pe Făt-Frumos ! Numai că Făt-Frumos nu face „prostii", nici nu e certăreț... și, în plus, trece toate examenele, inclusiv cel de licență, cu notă maximă. Îți doresc să reușești la fel la acest ultim examen din cariera ta de student ! Dar să nu uiți că el nu este nici ultimul și nici cel mai greu examen din viața ta... Baftă !

LAURA

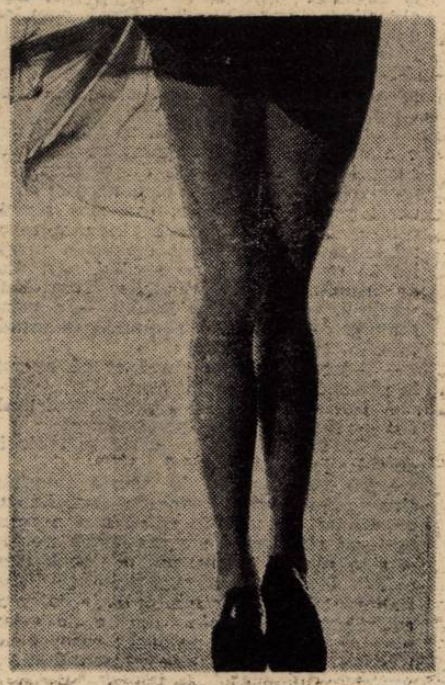

Cronica MODEI

PICIOARELE FRUMOASE

La modă sînt... și picioarele frumoase ! Creatorii de modă nu ne spun însă și de unde se pot procura... Ei preferă să lanseze modele vestimentare care să le pună în valoare. De aceea fustele mini, dar mai ales șorțul, sînt piesele vedetă în majoritatea colecțiilor semnate de cei mai prestigioși creatori.

HOROSCOP fără frontiere

EUROPA : Zodia BERBECULUI (21.03 — 20.04) are un grafic extrem de favorabil în acest an. Banii, situația socială și sănătatea se află aproape în toate lunile între normal și pozitiv. Un maxim se înregistrează în august-septembrie, dar și un minim în noiembrie. În ceea ce privește dragostea, lucrurile stau mai prost, preponderent între normal și negativ, cu regresie mare spre sfîrșitul anului. Ziua norocoasă va fi marți cifra favorabilă 1. Piatra caracteristică (porte-bonheure) este ametistul, metalul este fierul, floarea este jasminul.

INDIA : Între 12.03 și 31.03 tradiția indiană situează zodia SECUREI. Agresivitate și combativitate socială, spirit intransigent. De multe ori nativii acestei zodii au manifestări pline de cruzime, care le defavorizează destinul. Au mare energie și depun mare pasiune în muncă. În dragoste ei se transformă radical gingășia și delicatețea lor îi fac de nerecunoscut. Se nasc mari sportivi, oameni cu mari performanțe în orice domeniu, inclusiv în activitățile strict intelectuale. Au un cult înnăscut pentru fair-play.

CHINA : Anul CAPREI, prevăzut a fi liniștit, fără traumatisme sociale și politice deosebite, pare să fie mai favorabil ca oricînd instalării calmului în Orientul Apropiat. S-au creat premisele necesare după un război început în Anul Calului și încheiat curînd după începutul Anului Caprei (14 februarie), fără un număr impresionat de victime. Pînă acum prezicerile se adeveresc.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

CARTEA RECORDURILOR NAȚIONALE

Record... medical

Ne-a sosit la redacție prima scrisoare (datată 11.03. 1991 : fiind un debut, merită consemnată data) cu un record pe care-l încadrăm în domeniul medical de excepție. Deci :

În urma unei operații chirurgicale survenită la 27 decembrie 1986, tînărului TOMA LAURENȚIU GABRIEL (născut în București la 26 noiembrie 1968) i s-a extras un calcul vezical cu diametrul de 4 centimetri. (Recordmanul ne-a promis că ne va transmite și gramajul)

Mulțumim corespondentului nostru. În aceeași ordine de idei, vom aminti faptul că **în luna aprilie a anului 1988 domnul doctor Petre Lepădat ne-a relatat că a operat pacientul D.C. din județul Tulcea. Acesta reprezenta un caz de situs inversus, adică organele sale din cușca toracică erau situate astfel : inima în dreapta și plămînul drept cu doi lobi, iar plămînul stîng are trei lobi, adică exact imaginea în oglindă a situației normale.** Și acest caz va intra în Cartea Recordurilor Naționale și poate că pacientul respectiv va dori să-și dezvăluie identitatea. Așteptăm în continuare.

„Clubul centenarienilor români"

Conform cu inițiativa revistei noastre — prezentată și în numărul precedent —, alcătuirea unor tabele cît mai complete cu persoanele din țara noastră care au depășit vîrsta de 100 de ani (chiar și cu o zi) și care mai trăiesc încă, sau care nu mai sînt în viață, dar există martori și documente referitoare la etatea la care s-a produs decesul, este de mare importanță socială.

În acest context, consider că este necesar să readuc în memoria publicului nostru cîteva cazuri de longevitate excepțională a poporului nostru, relatate cu mai mulți ani în urmă de domnul **Ștefan Meteș**, în publicația **„Magazin istoric"**. Domnia sa s-a ocupat timp de mai mulți ani de această problemă, deși sublinia faptul că reconstituirea s-a făcut mai ales pe baza unor mărturii ale unor martori, deoarece documentele oficiale și manuscrisele, în general, lipsesc. Vom cita doar cazurile în sine, fără circumstanțele respective, ca pe niște prime exemple de centenarieni pentru inițiativa noastră.

1. Preotul Ursu din satul Ibănești a trăit 118 ani ; decedat în anul 1786. Sursă bibliografică : Petru Maior în prefața cărții „Istoria bisericii românilor", 1813.

2. Ciortan Petruți („Czartan Petracz") a trăit 185 de ani ; decedat în anul 1724, în orașul Caransebeș.

3. Cel mai vîrstnic cuplu, cu o căsnicie de cel puțin 147 de ani, se pare că a fost următorul : Iovas și Sara Rovin, din districtul Caransebeș. El a trăit 172 de ani, iar soția 164 (la data înregistrării, 25 august 1728).

4. Tănase Todoran al lui Dănilă, din satul Bicigiu, județul Bistrița Năsăud (de azi) avea 120 de ani la 10 mai 1763. A fost tras pe roată în acel an pentru revendicarea de drepturi, de către autoritățile imperiale.

5. Juon Groza din localitatea Peștiș, județul Hunedoara, a trăit 120 de ani. Sursa bibliografică : ziarul „Erdelyi Hiradó" din Cluj din ianuarie 1839. A murit autoaccidentîndu-se cu coasa.

6. Un caz de bicentenarian : Lupu Basa, iobag din satul Cărpinet, județul Bihor, ar fi împlinit în anul 1619 venerabila vîrstă de 225 de ani ! Așa cum relatează dl. Ștefan Meteș, acest om este pomenit de două ori cu spectaculoasa sa vîrstă într-un act de judecată întocmit cu ocazia unei anchete din 9 noiembrie 1619. Mai mulți bătrîni, majoritatea avînd peste 100 de ani, au depus atunci mărturie în cazul preotului Pîrvu, „scutit de slujba oștirii și de plata dărilor după pămîntul bisericii".

În senzaționalul articol al domnului Ștefan Meteș sînt relatate și alte cazuri, nenominalizate, de oameni care au depășit cu cîteva decenii vîrsta de 100 de ani. Se impun două concluzii importante, și anume : majoritatea cazurilor aparțin secolului XVII. Asemenea vîrste apreciabile nu sînt consemnate în secolul XX. Pe de altă parte, aproape toate cazurile aparțin ținuturilor Banatului și Ardealului, dar este greu de crezut că în Moldova și Țara Românească nu au existat centenarieni în acele timpuri.

Încheiem aici această enumerare, recunoscători d-lui Ștefan Meteș, cu speranța că inițiativa revistei „Magazin" va avea ecoul scontat. Așteptăm cu viu interes.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

GUINNESS BOOK

Să ne aplecăm puțin asupra unor recorduri posibil de depășit de către unii dintre compatrioți. Este neîndoielnic faptul că, pentru a ști pe ce pistă de record să apuci, trebuie să cunoști cam ce a făcut lumea pînă atunci. Să decupăm, în consecință, cîteva cazuri mai „domestice".

■ **Mersul cu cercul** (faimosul joc al copilăriei) : spaniolul Zolilio Diaz nu mai era un copil atunci cînd și-a propus (totul e să ai și idei pe care le poți pune singur în operă) să ruleze cercul pe distanța dintre orașul său și Madrid. Cînd a ajuns în capitala Spaniei a constatat, probabil, că mai poate rezista și la cursa înapoi. Astfel el a devenit recordmanul lumii în 1968 la rulat cercul pe distanța de 960 km în timp de 18 zile (important aici mai este și buletinul meteorologic !). Nu are pînă acum contracandidat.

■ **Săritul pe loc :** recordul se măsoară în timp și el este de 100 de ore (deci patru zile și patru ore) și aparține lui Lesa Young și lui Joellen Glass ambele din Seatle, S.U.A. El a fost stabilit între 1 și 5 septembrie 1982. Probabil că cele două fete au sărit împreună, să nu se plictisească (sînt convins că au și conversat tot timpul).

■ **Autostop** (sau „la-mă nene !") : fără a avea un martor neutru pe toate traseele parcurse cu mașina altora, recordul este revendicat de americanul Devon Smith. Între 1947 și 1971 el a circulat cu autostopul pe distanța de 465.600 km. Foarte interesant este faptul că după cum și-a notat în jurnalul său personal, la al 6 013-lea autostop a fost primit într-un Rolls-Royce. Acest amănunt nu trebuie să vă descurajeze.

■ **A scrie scrisori** (chiar și anoste) : atenție grafomani (patologici sau de ocazie) ! Raymond L. Cantwell din Oxford (Anglia) a scris 3 998 scrisori, inclusiv plicurile respective, în numai 505 ore. Trebuie însă să menționăm că dl. Cantwell a avut o motivație foarte puternică. El a încercat astfel să-și recupereze o sumă de bani de la o firmă (faptul s-a petrecut între 25 august și 16 septembrie 1973).

■ **Coafură :** domnul Pierre Ortiz a tuns, ondulat, „stilat" fără încetare timp de 342 de ore, între 10 și 26 mai 1981 (nu se știe exact cîte cliente au „colaborat" la stabilirea performanței). Un detaliu se impune însă și în acest caz : operațiile s-au desfășurat în propriul său salon de coafură „New York, New York" din Huntington Beach, California. Cred că în preajma revelionului s-ar putea încerca și la noi.

În imagine se află recordmanul la **alergat în mîini** (o altă provocare la noi tentative), americanul Thomas P. Hunt. În fața asistenței autorizate, Thomas a parcurs sprijinit în membrele superioare 50 de metri în 18.4 secunde (deci mai puțin decît dublul recordului la alergat normal pe 100 m plat).

P. I.

Nr. 12 (1744) din 23 martie 1991

O FORMULĂ DISCUTABILĂ

8 + 8 + 8

● Pe parcursul a 70 de ani, un om doarme în jur de 23 de ani, o treime din viață ● Medicina modernă pune sub semnul întrebării cele 8 ore necesare somnului zilnic ● Necesitățile de somn sînt variate, fiind grevate de un pregnant coeficient de personalizare ● Mitul celor 8 ore de somn pentru adultul sănătos pare a fi o convenție socială și educațională, cu o necesitate reală. Contează, în esență, nu cît dormim, ci cum ne simțim după somn. ● Este inutil și irațional să tînjim după clasicile 8 ore de somn dacă ne simțim bine în urma a 5–6 ore de somn. ● Experții sînt de părere că cei care dorm mai puțin sînt persoane mai active, tonice și întreprinzătoare ● Nu sîntem egali nici măcar din punctul de vedere al somnului ● Nu este recomandabil a se reduce sub limita inferioară, a celor 5 ore.

Ce reprezintă somnul pentru om? Mult, enorm de mult, din moment ce un om sănătos, care a ajuns să trăiască 70 de ani, de exemplu, vîrstă pe care civilizația modernă aproape că i-o garantează, doarme pe parcursul acestor 7 decenii în jur de 23 de ani, ceea ce practic înseamnă o treime din viață. Cunoaștem în legătură cu acest adevăr formula promulgată cu atîta autoritate de medicina clasică, formulă care se prezintă 8+8+8, în virtutea căreia un adult sănătos trebuie să-și rezerve din cele 24 ore cîte revin unei zile și unei nopți luate împreună, 8 ore pentru somn, 8 pentru muncă și 8 ore pentru repaos și relaxare. Numai că medicina modernă, grație progreselor înregistrate în domeniul studiului somnului, pune sub semnul întrebării această formulă. Această medicină s-a convins că necesitățile și deprinderile organismului uman pe linie de somn sînt de o mare varietate, fiind grevate de un pregnant coeficient de personalizare.

În acest sens, este demonstrat că deși unii dorm doar în jur de 4—5 ore, se deșteaptă totuși ușor, și se simt bine odihniți și revigorați, în vreme ce alții, dimpotrivă, se scoală cu dificultate și obosiți, chiar dacă au acumulat valori duble ale somnului obișnuit. Astfel, Petru cel Mare, Faraday, Edison, Bechterev, Napoleon etc. făceau parte din prima categorie, în vreme ce fabulistul rus Krilov, ca să nu dăm decît un unic exemplu, din a doua. Așadar, **mitul celor opt ore de somn ce trebuie să revină adultului sănătos, pare să fie mai degrabă o convenție de ordin social și educațional, decît o necesitate reală.** Deci, nu cît dormim contează în esență, ci cum ne simțim după somn. Dacă, în consecință, ne simțim refăcuți și recondiționați numai după 5 sau 6 ore de somn, este inutil și irațional de a rîvni după clasicele 8 ore prevăzute acestui scop, și asta pentru simplul motiv că acesta este somnul personalității noastre.

Merită a ști apoi, că somnul scurt, adică acela de 5—6 ore, pare a se constitui într-un însemn al compensației fiziologice și, mai mult decît atît, într-un însemn de sănătate mentală. Studii de specialitate efectuate pe această linie au demonstrat că **cei care dorm de regulă puțin beneficiază de un somn mai profund și, în consecință mai reconfortant, decît cei care tot de regulă dorm mult. Este ca și cum organismul, handicapat din punctul de vedere al somnului sub raportul cantității, își ia revanșa sub acela al calității.** De altfel, persoanele cu somn scurt, așadar care dorm puțin, sînt considerate de către specialiștii într-ale somnului ca fiind mai active, mai dinamice, mai tonice și mai întreprinzătoare decît acelea care dorm de regulă mult și care, în consecință, sînt mai puțin eficiente, mai puțin tonice, și chiar anxioase.

După cum vedem, **nu sîntem egali nici măcar din punctul de vedere al somnului după cum nu sîntem egali nici în fața bolilor și nici în fața medicamentelor.** Cîndva va fi lămurită, sperăm, și această enigmă, demonstrîndu-se probabil că, undeva în creier, există la fiecare dintre noi un anume sistem de reglare a somnului, aidoma aceluia existent pentru reglarea temperaturii corporale, sistem deocamdată necunoscut, în virtutea căruia fiecare dintre noi dormim atîta cît este necesar propriului nostru organism. Totuși, chiar în asemenea condițiuni, toți medicii opinează pentru ideea că nu este recomandabil de a se reduce durata somnului sub limita inferioară a celor cinci ore. De altfel, aceasta este și concluzia celui de-al **51-lea Congres Internațional al Somnului** care a avut loc la Amsterdam și a reunit specialiști în problemă de pe toate meridianele lumii. După cum sublinia cu acest prilej profesorul Piet Visser, de la Departamentul de psihofiziologie al Universității din Amsterdam, **nimic nu dovedește că omul are nevoie de cel puțin 8 ore de somn, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să se treacă de la o extremă la alta,** pledînd pentru ideea că 4—5 ore de somn nu sînt numai suficiente, dar și absolut necesare. Potrivit opiniei lui Pier Nissen este imposibil de dovedit că privarea de somn provoacă, așa cum se susține în mod obișnuit, o stare de surdă tensiune emoțională, cu un disconfort psihic corespunzător, și asta pentru simplul motiv că modificările fiziologice și neurohormonale care ar trebui să fie inerente situației semnalate, nu au fost încă obiectivate experimental. După cum au demonstrat alte cercetări, efectuate în Belgia, lipsa de somn nu aduce în mod obligatoriu după sine stări tensionale dezagreabile, așa cum se susține în mod obișnuit.

Dacă ar fi ca, în final, să vă indicăm o metodă pe baza căreia să vă depistați singuri formula proprie de somn, și în special durata care vă este necesară din acest punct de vedere, cea mai simplă dintre ele ni se pare a fi aceea recomandată de neurologul american profilat în exclusivitate pe studiul somnului de la spitalul Bronx din New York. Este vorba despre Charles Pollak — a cărui metodă constă din a răspunde la următoarele trei întrebări :

— Adormiți repede după ce vă așezați în pat și închideți ochii ?

— Dormiți, fără să vă treziți, mai mult de o singură dată pe noapte ?

— Vă simțiți bine, activ și tonic în cursul zilei ce urmează ?

Dacă răspunsurile la aceste întrebări sînt afirmative, conchide specialistul menționat, nu trebuie să vă mai preocupați de cîte ore de somn aveți nevoie, și asta pentru că nu mai contează acest calcul. Dacă însă răspunsurile sînt parțial sau total negative, trebuie tatonate cu răbdare diferitele durate de somn, pînă ce o depistăm pe aceea care se potrivește propriei noastre personalități.

ARCADIE PERCEK

Proprietățile terapeutice ale urzicii

În fiecare primăvară ne simțim obosiți datorită faptului că organismul nostru este sărăcit în vitamine și săruri minerale, ceea ce duce la instalarea unei stări specifice acestui anotimp — „astenia de primăvară". Pentru a înlătura această stare de lucruri și a reveni cît mai repede la normal, trebuie să consumăm alimente bogate în vitamine și săruri minerale.

Acestea sînt : salata, ceapa verde, spanacul, dar mai ales tradiționala urzică — Urtica dioica L. Numai unele popoare, ca românii, gruzinii și azerbaidjenii consumă urzici.

Urzica este răspîndită în toată Europa cu clima temperată, o găsim la șes și la munte, unde urcă pînă la 2400 m. Se ține scai de om, o găsim pe lîngă garduri, locuri ruderale (dărîmături), grădini, șanțuri dar o mai găsim și pe marginea și în luminișul pădurilor. Analizele chimice arată că planta conține substanțele următoare : vitamina A, B_1, B_2, C, K, taninuri, substanțe albuminoide, glucochinona, histamină acetocolina etc. Frunzele urzicii sînt foarte bogate în pigmenți clorofilieni, fermenți, săruri minerale bogate în fier, calciu, magneziu. De la urzică se recoltează frunze și lăstari tineri primăvara, iar în timpul înfloririi rădăcina.

Se consumă lăstari și frunze tinere, în special primăvara. Datorită substanțelor amintite urzica are o acțiune polivalentă : Combate anemia feriprivă (lipsa de fier) Vitamina K pe care o conține oprește sîngerările nazale, pulmonare, vaginale. Redă mirosul pierdut sau atenuat.

Se recomandă în diaree, malarie, tuberculoză, și are o acțiune hipoglicimiantă în diabetul zaharat. Urzica se recomandă femeilor ce alăptează. Datorită vitaminelor, fermenților, urzica normalizează metabolismul lipidelor (grăsimilor) și contribuie la scăderea colesterolului.

După ultimele cercetări, pigmenții clorofilieni stimulează metabolismul bazal. Extrași din frunze, se folosesc drept colorant în industria alimentară și cosmetică (la colorarea săpunurilor și a pastei de dinți în verde). Unde se găsește din belșug, urzica poate fi recoltată și folosită ca nutreț pentru bovine, în special pentru vaci (mărește cantitatea de lapte), pentru porcine, în avicultură pentru hrănirea puilor de găină, curcă, gîscă, rață.

Stimulează creșterea și buna dezvoltare a tot ce este tînăr. În toate cazurile înainte de a fi consumată va fi opărită.

Urzica poate fi uscată și pentru iarnă, este adevărat că uscarea este pretențioasă datorită tulpinilor ce se usucă greu.

Mai bine este să uscăm numai frunze care, administrate iarna găinilor, combat sterilitatea iar gălbenușurile capătă o culoare galben-roșcată.

În Franța se folosea demult fiertura de rădăcină de urzică la combaterea mătreții, întărirea rădăcinii părului și deci la prevenirea cheliei !

Recomandăm cu căldură această metodă numai că rețeta noastră prevede ca această fiertură să se facă dintr-un amestec de rădăcini de urzică, rădăcină de brusture și iarbă (planta întreagă), de podbial sau podbal.

Să nu uităm să amintim borșul cu urzici, atît de gustos și fortifiant pentru organismele slăbite și subnutrite în anotimpul cînd rezervele de hrană sînt pe terminate.

Urzica mare poate fi înlocuită și cu urzica mică sau urzicuța, ale căror proprietăți terapeutice sînt aproape identice cu cele ale urzicii mari.

Prof. IOAN MINTEANSCHI

magazin vă răspunde

■ **IOAN ALEX. IONESCU (București) :** Interesantă ipoteza dv. potrivit căreia (citățm) „SIDA este rezultatul toxicității (? ! n.n.) vechi din generație în generație". Interesantă, ce-i drept, însă... neadevărată ! Înclinăm să credem că, probabil, lipsa dv. de informații în domeniu v-a condus la concluzii greu, dacă nu chiar imposibil, de susținut. Bunăoară, pe ce vă bazați cînd afirmați că „există o relație sigură între cancer și SIDA" ? sau „copii de la noi, bolnavi de SIDA, se pot vindeca foarte repede dacă sînt tratați cu metode naturale" ? Sîntem mai mult decît interesați să aflăm și noi care sînt — sau pot fi — acele „metode naturale", iar dacă le-ar afla cineva, acela va fi sigur în posesia unui Premiu Nobel ! În sfîrșit, cu toate că negați vehement absolut toate rezultatele cercetărilor efectuate pînă acum pe plan mondial în domeniul SIDA, îngăduiți-ne să vă reamintim cîteva date **absolut certe,** demonstrate fără putință de tăgadă : **existența virusului HIV** (deci SIDA e o maladie virală, aidoma gripei, transmisibilă ca orice boală infecțioasă din categoria virozelor), transmiterea virusului se face în principal prin intermediul contactelor sexuale și al transfuziilor sanguine, acest virus distruge sistemul imunitar al organismului pe care îl parazitează, în fine, el, virusul, are o extraordinară capacitate de a-și modifica, în timp, „reperele de recunoaștere" pentru inducerea în eroare prin crearea unui „înveliș" de protecție care imită parșiv datele biochimice ale celulelor pe care le parazitează în organism... Unde aveți perfectă dreptate este în afirmația că, într-adevăr, **„copiii sînt victime nevinovate ale multor greșeli din trecut, din partea celor mari" !...**

■ **T.F. LUCIAN (București) :** Întrucît imprecizia „indicațiilor" pe care ni le-ați oferit ne-a făcut să bîjbîim, la rîndul nostru, fără folos, vă sugerăm să vă adresați direct Televiziunii Române, la redacția emisiunilor de știință.

■ **ALEXANDRA MARIN (Mehedinți) :** 1. Consultați broșura editată de Ministerul Învățămîntului și Științei privind probele și bibliografia pentru admiterea în învățămîntul superior, ediția 1991, în care veți afla toate amănuntele care vă interesează. Spațiul rubricii nu ne îngăduie să reproducem **in extenso** broșura. Cu atît mai mult cu cît nici nu știm ce anume vă interesează. 2. În Franța, studenților li se atrage atenția, încă din prima zi de cursuri din anul întîi, că, în cazul cel mai fericit, vor avea posibilitatea să-și exercite doar... cîțiva ani (maximum zece !) profesiunea pentru care se pregătesc. După care ar urma una sau mai multe reciclări. Cu precizarea imediată că nici această probabilitate nu este certă, existînd la fel de bine posibilitatea de a deveni, a doua zi după absolvire, șomeri... cu diplomă ! Ceea ce — cum se știe — se mai și întîmplă ! Acesta nu este un exemplu izolat. Dimpotrivă ! Și s-ar părea că ne paște și pe noi... Așa încît lapte și miere, covrigi și alte bunătăți — nici aici, dar nici aiurea nu veți găsi după pofta inimii !

Micile secrete ale marilor gospodine

Continuăm și în acest număr să publicăm alte cîteva sfaturi gospodărești primite de la cititoarea noastră **Dorina Pogan (Hunedoara) :**

■ Curățați podoabele din argint sau aur introducîndu-le în apă caldă, la care adăugați fulgi de săpun și o linguriță de spirt denaturat. Clătiți cu grijă și uscați cu o cîrpă flanelată. Își vor regăsi strălucirea.

■ Combateți moliile punînd în dulapul de haine o portocală sau cojile ei și cuișoare.

■ Greutatea alimentelor se schimbă prin fierbere. De exemplu :

100 g paste crude = 400 g paste fierte
100 g orez crud = 300 g orez fiert
100 g legume uscate = 350 g fierte

■ Culoarea untului nu se va închide în timpul prăjitului dacă înlocuiți 2/3 din acesta cu 1/3 undelemn.

■ Pentru a înlătura amărăciunea castravetelui, după ce l-ați curățat și tăiat felii, înmuiați timp de zece minute în lapte puțin sărat.

Așteptăm în continuare scrisorile dv., stimate cititoare ! Cu același interes cu care așteptăm și scrisorile soților dv., mari meșteri și mari gospodari !

Rubrici realizate cu sprijinul cititorilor noștri de ADRIAN HOAJĂ

Dosarele medicinii

„ÎN ROMÂNIA SIDA UCIDE MAI ÎNTÎI COPIII"

■ 983 copii sub 4 ani au SIDA ■ Transmiterea bolii se face în continuare, la copii, prin seringi infectate ■ În România existau, la nivelul anului 1990, 1168 cazuri, declarate, și 2000 seropozitivi ■ Numai în ultimele luni ale anului s-au înregistrat 220 cazuri noi ■ La Constanța sînt 408 ■ În lume sînt aproximativ 1,3 milioane de cazuri, din care 300 000 femei ■ La noi „populația nu este suficient de pregătită pentru a înțelege amploarea dramei".

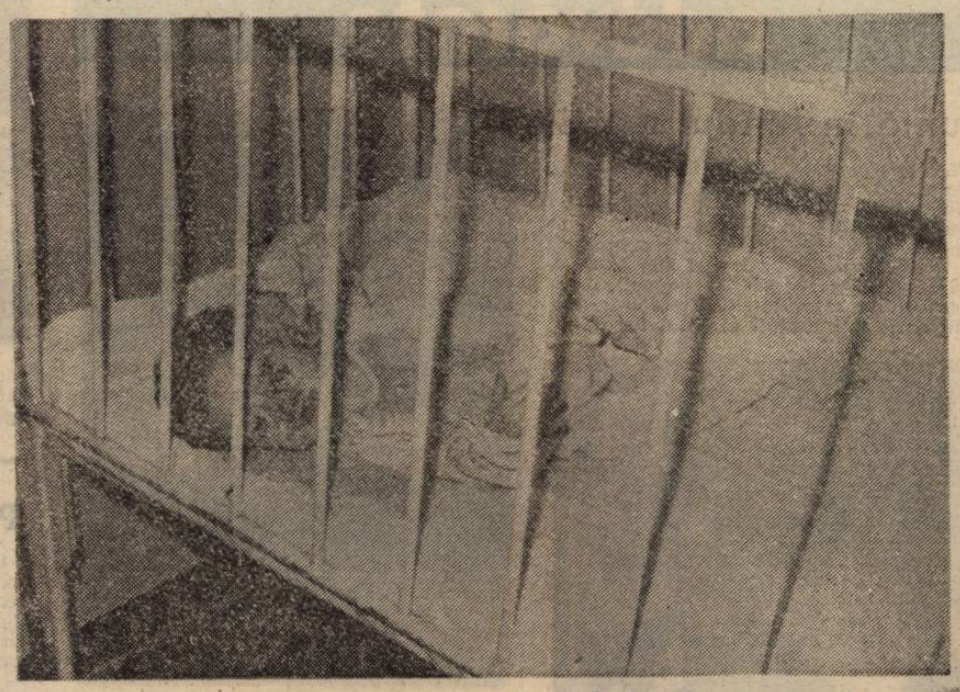

În decembrie, numărul copiilor bolnavi de SIDA era de 1055

Foto : NICOLAE MEDIANU *(Liga Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie)*

În lume se estimează la 1,3 milioane numărul cazurilor de SIDA. La noi, la sfîrșitul lunii august 1990, Ministerul Sănătății recenzase 948 de cazuri. Majoritatea, 884, erau copii. La 31 ocombrie existau 1055. Datele comunicate cu puțin timp în urmă la o conferință de presă de la Guvern vorbesc, la nivelul întregului an '90, despre 1 168 de cazuri SIDA și 2 000 seropozitivi. Un calcul elementar ne arată deci că în ultimele luni ale anului s-au înregistrat alte 220 de cazuri noi. În ciuda anunțatelor (dar nu știm dacă și aplicatelor), măsuri medico-sanitare. Și încă două cifre : la Constanța sînt în evidența medico-sanitară aproape 700 de persoane infectate dintre care 408 cu diagnostic SIDA confirmat.

O problemă pusă de O.M.S. sub semnul urgenței o reprezintă problema sindromului imunodeficienței dobîndite la femei. Proporția femeilor între victimele SIDA nu încetează să crească. În Franța ea a crescut de la 8 la sută în 1982, la 16,5 la sută în 1989. În lume, potrivit datelor O.M.S., dintre cele 1,3 milioane de cazuri survenite de la începutul epidemiei, aproximativ 300 000 ar fi femei. Pentru a atrage atenția asupra acestui adevăr cutremurător O.M.S. a ales pentru ziua mondială SIDA, temă „Femeia și SIDA". Pentru a contura amploarea fenomenului, să apelăm din nou la limbajul cifrelor. Specialiștii O.M.S. estimează că o femeie din 40 în în Africa, una din 500 în America de Sud, una din 700 în America de Nord este seropozitivă. În Asia, date recente indică 200 000 de femei infectate. Cînd aceste femei au copii, o treime din ei sînt contaminați. În Franța, ultimele estimări situează între 15 000 și 36 000 numărul femeilor seropozitive, majoritatea gravitînd în jurul Parisului. Ce soluție întrevede prof. Roger Henrion, primul care a semnalat îngrijorătorul fenomen ? Prevenirea prin informație...

Aruncînd din nou o privire asupra cifrelor ce reflectă fenomenul SIDA la noi în țară trebuie să accentuăm, așa cum o face și doamna **BARBARA GEARY**, de la Departamentul informații din Geneva al Ligii Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie, că „în România, SIDA ucide mai întîi copiii. Spitalul Colentina din București pare anchilozat de dictatură. O clădire întunecoasă, veche de peste un secol, fără apă suficientă și fără electricitate, unde o singură infirmieră are în grijă 40 de copii. Hepatita face ravagii, accentuează doamna Barbara Geary, iar atitudinea generală față de bolnavii de SIDA este de neînțelegere. Începînd cu februarie 1990, data la care existența maladiei în România a fost recunoscută oficial, activitatea Ligii și a Societăților Naționale în acest domeniu s-au concentrat mai cu seamă asupra informării, prevenirii și îmbărbătării populației. La 31 octombrie '90 în România existau 1 055 de cazuri declarate de SIDA și un număr estimativ de 2 000—4 000 de persoane seropozitive. Din cele 1 055 de cazuri, 983 sînt copii pînă în 4 ani. Transmiterea bolii nu s-a făcut de la mamă la copil, ci mai ales prin utilizarea repetată a seringilor infectate. Descoperirea acestor epidemii de SIDA la copii a determinat elaborarea unui program SIDA de către Ligă în colaborare cu Crucea Roșie Română. Acest program este axat mai ales pe informare, educare și umanizare. A fost deja distribuit în mai multe instituții din cele 41 de județe un dosar conținînd informații de bază despre SIDA și despre principalele mijloace de prevenire. Pe de altă parte Liga a organizat la București, Bacău și Tîrgu Mureș trei ateliere de formare a infirmierelor și personalului care vine zilnic în contact cu pacienții atinși de virus. Pentru viitor Liga are în vedere sensibilizarea și instruirea studenților de la facultățile de medicină în problema SIDA. Programul SIDA al Ligii a fost bine primit în România. Cu toate acestea există un aspect puțin evocat pînă acum, care merită să fie menționat. Într-un singur an românii au fost literalmente bombardați cu informații despre țara și societatea în care trăiesc. În acest context dr. Mariana Marinescu de la Spitalul Colentina afirma fără ocolișuri că : „populația nu este suficient de pregătită pentru a înțelege amploarea dramei".

Uităm repede. Acum zece ani nici țările cele mai deschise și mai sofisticate nu erau pregătite să accepte existența maladiei SIDA. Cu toate acestea mergînd de-a lungul culoarelor sumbre ale spitalului și observînd copiii bolnavi de SIDA nu putem să nu le spunem că românii ar face bine să se grăbească. Amploarea dramei sare în ochi.

Radu Chiotan, student la medicină, șeful programului tineret și SIDA al Ministerului Sănătății consideră : „Totul depinde de maniera în care se abordează această problemă. Nu trebuie să-i bruscăm pe români. Lăsați-le timp pentru a înțelege și a-și da seama exact de ceea ce se întîmplă. Timpul este lucrul de care românii au cel mai mult nevoie", consideră el.

Dr. Maria Georgescu, delegată a Ligii la București pentru programul SIDA arată totuși că „timpul este un lux pe care în nici un caz personalul medical nu și-l poate permite. El trebuie să învețe repede și să-și modifice repede atitudinile deoarece copiii sînt cei care suferă cel mai mult de această boală și nu ei sînt cei care o transmit.

După această lucidă atenționare ne simțim obligați să informăm cititorii că în București teste SIDA se pot face în cadrul Policlinicii Spitalului Municipal. De asemenea, de puțină vreme Asociația SIDA din România, cu sediul în Calea Victoriei 135, își oferă serviciile tuturor celor interesați de sănătatea lor. Asociația are sucursale la Craiova, în incinta Facultății de Medicină, la clinica de microbiologie și la Constanța, provizoriu în Policlinica Portului. Asociația răspunde întrebărilor dv., sub rezerva păstrării anonimatului, la telefoanele : 59 77 91 și 50 40 82.

ECATERINA BĂTRÎNEANU

ȘI ÎNTR-UN MANECHIN POATE SĂ BATĂ O INIMĂ...

Un manechin care reprezintă o persoană grav rănită ar putea servi pe viitor la „antrenarea" medicilor de la Urgență și să evite anual uciderea a trei mii de ciini — este concluzia Consiliului de supraveghere al Fundației care decernează premiul Felix Wankel pentru cercetări privind protecția animalelor (Facultatea de Medicină Veterinară a Universității din München). Premiul, în valoare de 50 000 de mărci, a fost decernat în 1990 unei echipe de medici condusă de Prof. L. Schweiberer. Dar despre ce este vorba ? Manechinul este dotat cu o aparatură foarte sofisticată și poate fi folosit în simularea cazurilor de urgență medicală. Pînă în prezent erau folosiți ciini anesteziați pentru a asigura practica a 12 000 de medici pe an. Patru medici „exersau" pe un ciine pe care în final trebuiau să-i sacrifice. Manechinul în cauză este preferabil unui animal și cu siguranță că noul model își va găsi multiple aplicații. După părerea Prof. Schweiberer, medicina modernă nu va putea să renunțe complet la experimente pe animale — pe care le poate apăra din punct de vedere etic — dar cel puțin va putea să reducă numărul acestora, evitînd o temă care nu încetează să provoace aprige controverse, relevă „Tribune d'Allemagne".

Felix Wankel, inventatorul motorului rotativ, a fondat în 1972, premiul care îi poartă numele și care recompensează lucrările ce contribuie le reducerea experiențelor asupra animalelor vii.

Se fabrică deja manechine care servesc la „antrenarea" medicilor și studenților, în special pentru masaje cardiace în caz de reanimare. Dar noul manechin este mult mai perfecționat, în special datorită echipamentului său electronic : i se poate lua pulsul, simula un stop cardiac, i se poate efectua o puncție în cușca toracică. De asemenea se poate introduce un tub respirator și un tub pentru aspirarea sîngelui prin peritoneu. „Acest model permite realizarea de experiențe ce nu pot fi făcute pe animale" a explicat Prof. Schweiberer.

Medicii mai puțin experimentați și studenții vor dispune astfel de condiții net superioare pentru a se perfecționa, iar ciinii vor putea redeveni liniștiți „cei mai buni prieteni ai omului". (MD)

DICȚIONAR MEDICAL

CANCERUL

După numeroase observații, astăzi oamenii de știință consideră că dezechilibrul alimentar ar fi la originea unei treimi din cancere. Din 100 de cancere, 20 ar fi datorate unor cauze interne, endogene, în timp ce 80 ar fi legate direct de mediul înconjurător. Cu constanță, născută evident din acumularea a numeroase date științifice, sînt denunțați de specialiști trei agenți cancerigeni : dezechilibrul alimentar, fumatul și alcoolul. Potrivit opiniei unor specialiști britanici de certă valoare, Richard Doll și Richard Pete, 35 la sută din cancere s-ar datora unor cauze alimentare. Studii populaționale au demonstrat cu certitudine relația existentă între comportamentul alimentar și dezvoltarea unui anumit tip de cancer. O ipoteză recentă avansează ideea că modul de alimentație este corelat cu cancere ale aparatului digestiv, favorizate de o alimentație săracă în fibre alimentare. Dar nu numai atît. Unele tipuri de cancere nedigestive, cel de sîn sau cel uterin ar fi datorate probabil unor perturbări hormonale declanșate de o alimentație prea bogată în grăsimi.

Potrivit celor mai recente estimări cauzele de deces prin cancer, la nivelul întregii lumii ,ar fi :

- dezechilibrul alimentar : 35 la sută
- fumatul : 30 la sută
- infecții : 10 la sută
- factori profesionali : 4 la sută
- alcoolul : 3 la sută
- poluarea mediului : 2 la sută
- aditivi alimentari: 1 la sută.

La ora actuală geocancerologia, foarte tînăra știință care studiază frecvența și tipul de cancere în funcție de zonele geografice, a permis cercetătorilor stabilirea unei corelații între cancer și alimentație, fără a putea fi făcută să zicem o listă a cancerigenilor alimentari specifici. Totuși, studiind starea de sănătate a unei populații date, maladiile și cauzele lor cercetătorii au relevat diferențe notabile între țările bogate, țările Europei de Est și cele africane și asiatice. În primele, alimentația este bogată în grăsimi, în special de origine animală și săracă în fibre. Rezultatul : o frecvență a cancerelor aparatiului digestiv și a celor hormono-dependente (sîn, uter, prostată), considerate a fi corelate și cu un exces ponderal.

În țările sărace, unde alimentația este bogată în fibre (pîine, cereale complete) și sărace în grăsimi, aceste cancere rare, cedează locul altora, favorizate de viruși, „întreținuți" de condiții de igienă proastă. Astfel, în Africa și Asia, cancerul ficatului este datorat în 95 la sută din cazuri virusului hepatitei B. Care sînt substanțele cancerigene ce se regăsesc zilnic pe... masa noastră ? Cercetătorii au reușit să identifice o parte dintre ele :

- nitrații, conținuți în apă și în vegetale, cu rol cert în cancerul de ficat și stomac
- afletoxina, toxină produsă de un dăunător care contaminează arahidele și declanșează în Africa, cancere de ficat
- aditivii alimentari
- unele procedee de conservare, cum sînt afumatul care generează formarea unor depozite de benzopireni, substanțe periculoase, care favorizează cancerele de stomac și colon.

Rubrică realizată de
ECATERINA BĂTRÎNEANU

Întîmplări adevărate

Nuntă în fundul mării

Căsătoria a avut loc în fundul mării. Evenimentul s-a petrecut la Porto Santo Stefano, la o adîncime de 16 metri. Protagoniștii acestei ceremonii au fost doi specialiști în înotul subacvatic din Roma, Paolo Ferrazza și Lia Contessini (32 și, respectiv, 31 de ani). Îndrăgostiți de sportul lor preferat, ei și-au dorit foarte mult ca visul lor de a

se căsători, să aibă loc sub apă. Pînă la sfîrșit au găsit și un preot specializat în scufundări sub apă (Paolo Secci din Palermo) care s-a oferit să oficieze în aceste condiții deosebite slujba religioasă. Să mai menționăm că la ceremonie au asistat peste 60 de persoane și că cei doi tineri, nepulînd să pronunțe fatidicul da, au fost siliți să scrie fiecare cîte un da pe o tăbliță...

Mecanicul călător

Acum 16 ani, ungurul Gabor Zsimondi (43 de ani), și-a pierdut serviciul de mecanic. Și cum nu-și găsea un serviciu, el s-a decis să încerce să folosească cunoștințele sale peste hotare. Zis și făcut. De 16 ani colindă țările din Europa (a parcurs pînă în prezent peste 70 de mii de kilometri), se oprește în diferite țări și orașe, lucrează o anumită perioadă de timp, perioadă în care realizează unele economii, după care își continuă periplul său prin alte țări folosindu-se de o bicicletă. În felul acesta, Gabor îmbină utilul cu plăcutul, și consideră că sistemul său prezintă o mare atractivitate la care nu poate deocamdată renunța...

Casă în copac

Mark Wilkinson (39 ani) visa de mult timp să-și construiască o casă izolată, departe de alte așezări, amenajată într-un... copac. Avînd aprobarea autorităților din Bronham, (Anglia), a reușit să-și ducă visul la împlinire. Folosind

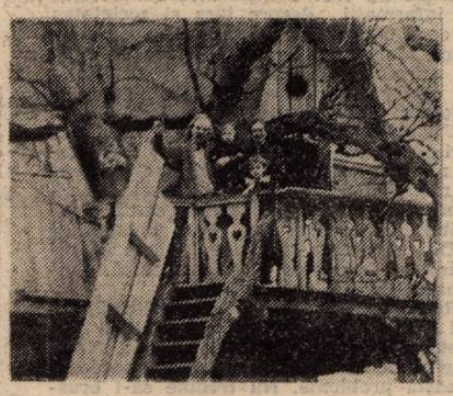

un copac pe măsura necesităților, el și-a construit o casă de lemn compusă din două camere, bucătărie, verandă, baie, posedă lumină electrică și apă curentă. Instalată la o înălțime de nouă metri (la care se ajunge cu ajutorul unei scări), casa, în accepția realizatorului său, este ferită de poluare, este situată într-o

zonă cu aer foarte curat și o liniște desăvîrșită care-l ferește de stresul marilor aglomerări. Mark este foarte mindru de realizarea lui și bucuria îi este împărtășită și de soția sa Cyntia (39 ani) și de cei doi copii, Sean și Laurie.

Un ștrudel de... 629 metri

În orașul australian Port Macquarie, zeci de cofetari și studenți ai unui institut profesional de specialitate vor păși cu siguranță în viitoarea ediție a „Cărții recordurilor". La baza acestei performanțe stă o realizare insolită : prepararea unui ștrudel (specific austriac) lung de... 629 de metri, depășind cu mult vechiul record care aparținea unor cofetari ai unui hotel din Atlanta (S.U.A.) cu doar 513 metri. Ștrudelul realizat la Port Macquarie (cu prilejul unei serbări populare) a fost apoi pus la dispoziția celor circa 18 000 de participanți care s-au putut delecta cu deliciosul produs, în schimbul unei porții pentru care au plătit cîte un dolar.

Poveste pescărească

Se știe prea bine că dorința cea mai mare a unui pescar este să vă povestească ultima și cea mai grozavă ispravă din acest domeniu. Dar, în mod foarte firesc atunci cînd se mîndrește cu o altă captură, povestea riscă cu atît mai mult să nu fie crezută. Așa s-a întîmplat cu Rafaelle Bertuletti și Paolo Arduini (în fotografie), atunci cînd cei doi amici pescari din Milano, aflîndu-se pe malul fluviului Lambro, au trăit un moment cu totul deosebit, ceea ce le-a dat posibilitatea să desfășoare o poveste pescărească, într-adevăr originală. La un moment dat, undițele lor s-au înfipt într-un obiect mult mai greu, care, odată scos la lumină, s-a dovedit a fi un os imens. Cei doi amici, pasionați și de paleontologie, s-au grăbit să se prezinte cu „trofeul" lor în fața specialiștilor. Nu mică le-a fost surpriza, dar și plăcerea, de a afla că este vorba de un os de mamut tînăr care a trăit pe aceste meleaguri cu cel puțin 35 de mii de ani în urmă. „Marele pește" a fost deci donat Muzeului de Științe Naturale, avînd alături o plăcuță care menționează numele celor care l-au găsit. Măcar cu această satisfacție s-au ales cei doi pescari...

PROGRAM TV

LUNI, 25 martie. Programul 1 : 14,00 Actualități. 14,10 Horoscopul zilei. 14,20 TV 5 — Europe. 15,00 Secvențe elene. 15,20 S.O.S. Natura ! 15,50 Copiii noștri — viitori muzicieni. 16,15 Patrimoniu. 17,00 Emisiunea în limba maghiară. 18,30 Repriza a treia. 19,00 Tezaur. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Teatru TV. Integrala Shakespeare. Regele Lear. Producție a Televiziunii engleze B.B.C. 22,30 Ziua mondială a teatrului. 23,00 Serenada 23.15 Ecranul. 23,45 Actualități. 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16,05 Desene animate. 16,30 Studioul muzicii de cameră. 17,00 Veniți cu noi pe programul doi... la Circul Globus ! 18,00 Actualități. 18,10 Veniți cu noi pe programul doi... la Circul Globus ! (II). 20.00 Super Channel. 20,50 Magazin auto-moto. 21,15 Portret componistic. 22,00 Actualități. 22,10 Studioul de literatură. 22.40 Super Channel.

MARȚI, 26 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități. 10,20 Film artistic. Un drăcușor drăguț (Franța, 1983). 11,50 Ora de muzică. 12,50 Interferențe. 13,25 Imagini din Dacca. 13,40 Bijuterii muzicale. 14,00 Actualități. 14,10 Foto-Magazin. 14,30 Documentar științific. 15,00 Preuniversitaria. 15,30 Teleșcoală. 16,00 Medicina pentru toți. 16,15 Cheia succesului. 16,40 Muzica pentru toți. 17,00 Conviețuiri. Nichita Stănescu. 17,30 În fața națiunii. 18.10 Telediscul muzicii populare. 18.30 Economia încotro ? 19,00 Rock-panorama. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Telecinemateca. O femeie compromisă (S.U.A., 1947). 22.30 Salut prieteni ! 23.30 Actualități. 23.40 Finala „Cupei Cupelor" la baschet masculin. **Programul 2 : 16.00** Deschiderea programului. 16,05 Desene animate. 16,30 Canal France International. 17,00 Arhive folclorice. 17,30 De-ale pieței în economia Capitalei. 18,00 Actualități. 18,10 Film artistic. Pensionarul (Franța, 1978). 19,40 La sept. 20,50 O viață pentru o idee. 21,20 Finala „Cupei Cupelor" la baschet masculin.

MIERCURI, 27 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități. 10,10 Horoscopul zilei. 10,20 Super Channel. 12,00 Ora de muzică. 12,00 Vîrsta a treia. 13,40 Agenda muzicală. 14,00 Actualități. 14,10 Jazz-Magazin. 15,00 Preuniversitaria. 15,30 Teleșcoală 16,00 Stadion. 16,40 Muzica pentru toți. 17,00 : 15, 16, 17, 18. 17,40 SIDA — Realități și urgențe. 18,15 Tineri interpreți de muzică populară. 18,30 Dosarele istoriei. 19,00 Cultura în lume. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Roman-foileton. Casa Buddenbrook (Coproducție R.F.G.-Polonia, 1979). 22,00 Universul cunoașterii. 22,40 Reflector. Cît se muncește în întreprinderea dv. ? 23,10 Festivalul internațional de jazz — Sibiu, 1991. 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,05 Desene animate. 16,30 Emisiunea în limba maghiară. 18,00 Actualități. 18,10 Teatru TV. Plicul de Liviu Rebreanu. 19,45 Super Channel 21,40 Tribuna non-conformiștilor. 22,00 Actualități. 22,10 Univers cultural — univers creștin.

JOI, 28 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități. 10,10 Horoscopul zilei. 10,20 Super Channel. 12.00 Ora de muzică. 13,00 Confluențe. 13,40 Recital — Cristina Anghelescu. 14.00 Actualități. 14,10 Mondomuzica. 14,30 Caleidoscop cetățenesc. 15,00 Preuniversitaria. 15,30 Teleșcoală. 16,00 Arte vizuale. 16,40 Muzica pentru toți. 17,00 Limba noastră. 17,30 Pro patria. 18,30 Piața și banii dv. 19,00 Știința în lume. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Film serial. Dallas. Ep. 11. 21,55 Reporter '91. 22,30 Festivalul internațional de jazz — Sibiu, 1991. 22,45 Simpozion. Revistă de literatură și arte. 23,45 Actualități. **Programul 2 : 16,05** Desene animate. 16,30 Cercetarea științifică agricolă. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,00 Actualități. 18,10 Film serial. Sfîntul (XI). 19,00 Concertul Orchestrei Naționale Radio. 21,30 Dialog cu edilii Capitalei. 22,00 Actualități. 22,10 Sport-Magazin.

VINERI, 29 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități. 10,10 Horoscopul zilei. 10,20 Super Channel. 12,00 Ora de muzică. 13,00 Oameni de lîngă noi. 13,40 Varietăți internaționale. 14,00 Actualități. 14,10 Armonii corale. 14,30 Casa și grădina. 15,00 Preuniversitaria. 15.30 Music-Box. 16,00 Iarna e o amintire a primăverii. 16,30 Tragerea Loto. 16,40 Muzica pentru toți. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,00 Invitatul săptămînii. 18,30 Cîntecul inimii mele. 18,45 Vîrstele peliculei. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 20,40 Viața parlamentară. 21.05 Roman-foileton. Casa Buddenbrook. Ep. 2. 22,05 Studioul „E". 22,35 Studioul șlagărelor. 22,50 Gaudeamus. 23,35 Actualități. 23,45 Tele-Top. 0,15 Festivalul internațional de jazz — Sibiu, 1991. **Programul 2 : 16,00** Deschiderea programului. 16.05 Desene animate. 16,30 Super Channel. 17,00 Scena. 17,30 Documentar științific. 18,00 Actualități. 18,10 Film serial : Cavalerii cu ochi verzi. 19,00 Concertul Filarmonicii „George Enescu". 21,30 Tv 5 — Europe. 22,00 Actualități. 22,10 Super Channel : Hot Line.

SÎMBĂTĂ, 30 martie. Programul 1 : 9.00 Micul dejun TV. 10.00 Actualități 10,10 Descoperirea planetei. 10,30 Universal-șotron. 11,30 Istoria religiilor. 12,00 Ora de muzică. 13,00 : 7x7. 13,40 Trurli, trurli. 14,00 Actualități. 14,10 Tele-Club. 17,00 Cu românii la românii din zona etnică românească Jula, Ungaria. 17,30 Melodii îndrăgite. Emisiune de Florentina Satmari. 17,45 Mapamond. 18,15 Încearcă-ți norocul. 19,15 Teleenciclopedia. 20,00 Actualități. 20,40 Săptămîna sportivă. 21,00 Film artistic. Doctorul (Franța, 1979). 22,40 Cocktail internațional. 23,30 Actualități. 23,40 Film serial. Jake și Grăsanul. Ep. 9. 0,30 Festivalul internațional de jazz — Sibiu, 1991. **Programul 2 : 16,00** Deschiderea programului. 16.05 Desene animate. 16,30 Film artistic. Lovitura „Gorilei" (Franța, 1988). 18,00 Actualități. 18,10 Muzică pentru părinți. 18.30 Lumea sportului. 19,00 Seară de balet. 21,30 Super Channel. 22,00 Actualități. 22,10 TV 5 — Europe.

DUMINICĂ, 31 martie. Programul 1 : 9.00 Micul dejun TV. 10,00 Actualități. 10,10 Abracadabra. 11,05 Film artistic în serial. Cartea junglei. 11,30 Lumină din lumină. 12,30 Viața satului. 13,30 Munte, munte, brad frumos... 14,00 Actualități. 14,10 Video-Magazin... 17,30 Atlas. 18,00 Știință și imaginație. 18,30 Convorbiri de duminică. 19,00 Film serial. Dallas. 20,00 Actualități. 20,40 Duminica sportivă. 21,00 Film artistic. Crimă dublă (S.U.A., 1985). 22,30 Clar de inimă. 23,30 Festivalul internațional de jazz — Sibiu, 1991. 23,55 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului. 16,05 Desene animate. 16,30 O muzică, o țară. Zair. 17,00 Super Channel. 18,00 Actualități. 18,10 Muzica amintirilor. 18,30 Viața spirituală. 19,00 Serata muzicală TV. 21,30 Orașe și civilizații. 22,00 Actualități. 22,10 Super Channel.

(După Panoramic TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

verificați-vă cunoștințele

DIN ISTORIA HANURILOR ROMÂNEȘTI

Ca și în alte țări, în România au existat din vremuri îndepărtate o mulțime de hanuri, în fond predecesoarele hotelurilor și ale motelurilor. Cele mai numeroase din aceste hanuri și adesea cele mai mari au fost însă cele din București, situație explicabilă, ținînd seama că era un oraș mare aflat la răscrucea multor drumuri comerciale și, în plus, oraș capitală. Ar fi imposibil ca în această rubrică să ne referim la toate hanurile din țară și de aceea, ne vom limita doar în general, la categoriile de hanuri existente în țară și, în mod deosebit, la cele din București.

Ca de obicei, vom recurge la cîteva întrebări, ale căror răspunsuri, dacă nu le veți cunoaște, le veți găsi în rubrica viitoare din revistă.

1. Ce categorii de hanuri au existat în general în țară, referindu-ne la apartenența lor ?

2. Multe din aceste hanuri, mai ales cele din București, erau plasate lîngă piețele mari. Puteți menționa cîteva nume de piețe din acele timpuri, din Capitală ?

3. Puteți indica numele cîtorva hanuri mai cunoscute din București ?

4. Care dintre hanurile cunoscute din București continuă să existe și astăzi, bineînțeles renovate și utilizabile ?

5. Cine și cînd a înființat acest han ?

Ing. LIVIU MACOVEANU

Răspunsul în numărul viitor

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Pseudonimele unor scriitori români

Scriitorii români ale căror pseudonime au fost prezentate în rubrica anterioară, sînt următorii, ținînd seama de ordinea numerică din acel articol :

1. Vasile Alecsandri ;
2. Tudor Arghezi ;
3. Ion Luca Caragiale ;
4. Mihai Eminescu ;
5. Nicolae Iorga ;
6. Veronica Micle ;
7. Ion Minulescu ;
8. Camil Petrescu ;
9. Mihail Sadoveanu ;
10. Duiliu Zamfirescu.

Din rubrica anterioară se remarcă faptul că mulți dintre scriitorii noștri au folosit mai multe pseudonime, foarte diferite unele de altele, acestea depinzînd și de numărul de publicații la care au colaborat cu diverse articole, sau creații literare. De ce au procedat așa, nu ne-ar putea răspunde exact decît ei, aceasta depășindu-ne însă din păcate pe noi, în prezent.

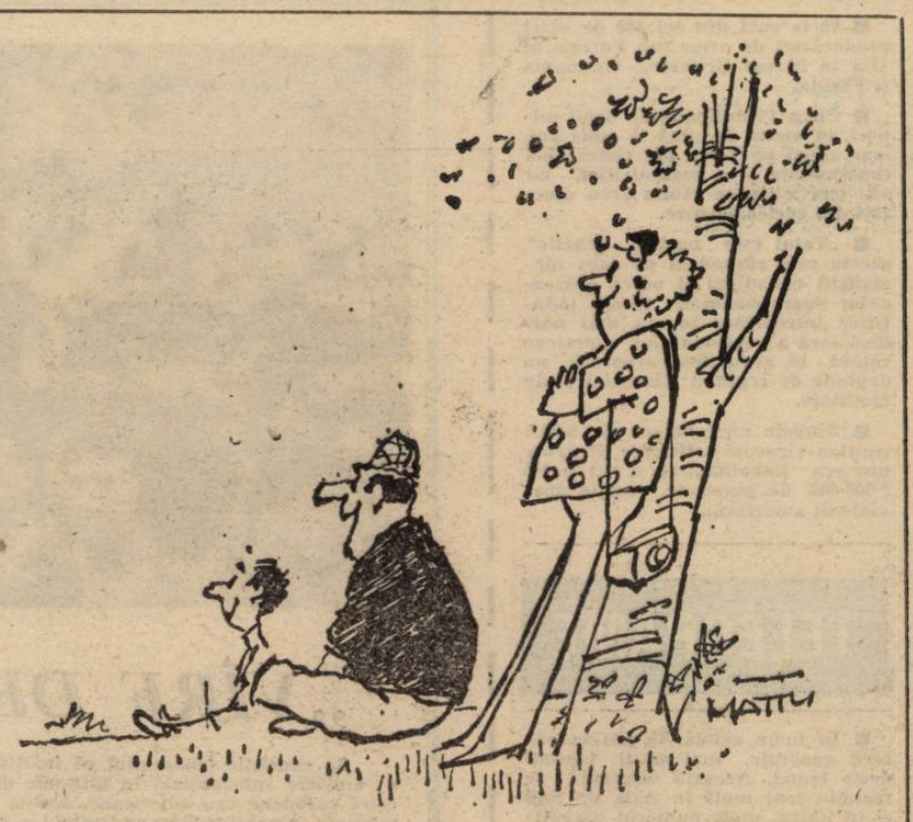

— *Ce spuneți cît de minunat este acest peisaj extra-vilan ?*

Au spus despre dragoste...

— *Dragostea pe care o poți măsura este întotdeauna foarte săracă.*
SHAKESPEARE

În dragoste este mai bine să iubiți, decît să fii iubit. Este mai sigur !
SACHA GUITRY

— *Dragostea este cea care face lucrurile frumoase !*
ANATOLE FRANCE

— *Îndoiți-vă dacă vreți de ceea ce iubiți, de o femeie sau de un cîine, dar nu de dragoste*
ALFRED DE MUSSET

— *Un om mare se poate îndrăgosti nebunește, dar nu prostește.*
FRANÇOISE SAGAN

— *Un cuvînt plin de iubire prețuiește atît de mult și totuși el costă atît de puțin.*
NICOLAE IORGA

— *Iubirea cea mai repede uitată este cea care ne-a făcut să suferim mai puțin*
CHARLES SAGAN

— *În dragoste, femeia este aceea care alege pe cel care o va... alege.*
PAUL GERALDY

test

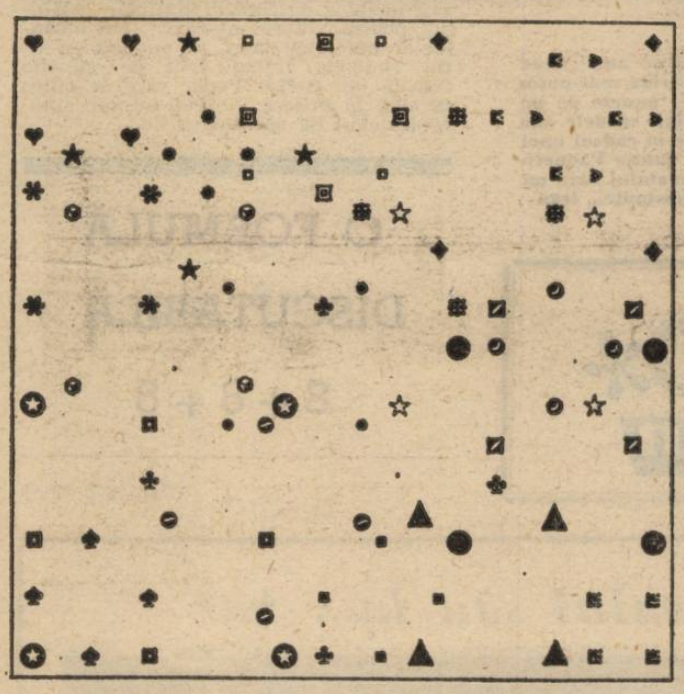

Test asupra memoriei și autocontrolului. Sub acest generic vă propunem o suită de teste pe care le vom prezenta succesiv în numerele revistei noastre. Testul de astăzi pune în valoare măsura în care reușiți să vă păstrați sîngele rece în situații deosebite.

FIGURA I

Simbolurile din această figură sînt grupate cîte patru de același fel, astfel încît unindu-le între ele, dau naștere cîte unui pătrat, ele aflîndu-se în colțurile acestuia. Timp de un minut, încercați să desenați cît mai multe pătrate. Apoi numărați-le.

Rezultate : 10 = mediu ; 17 = bun ; 24 = excelent.

(Soluția în numărul viitor)

DEZLEGAREA TESTULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUT TRECUT

CUBUL DESFĂCUT

Cubul D

RĂSPUNSUL LA PSIHO-TESTUL APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

CU CINE TE ASEMENI ?

În funcție de punctajul obținut vă descriu genul de femeie cu care vă asemănați.

Marylin Monroe

Mai mult de 51 de puncte : Se spune că faima ei era legată de frumusețe, rafinament și capacitate de seducție unde era o adevărată maestră. Era o femeie puternică, conștientă de propria forță erotică.

Agatha Christie

Între 41 și 50 de puncte : Faimoasa scriitoare engleză știa să fie dură în confruntările cu bărbații, autoritară și intependentă în dragoste. O femeie libertină, cu un intelect ager.

Între 21 și 40 de puncte : **Sfinta Tereza.** O femeie care și-a condus viața între experiențele pămînteștl și spirituale pînă a cucerit sfințenia.

Mai puțin de 20 de puncte : **Penelopa.** Femeia care-și așteaptă fidelă soțul. Un exemplu de dragoste, un pic falsă. Dintre cele 4 tipuri din testul nostru, această femeie nu e reală. Născută din fantezia lui Homer, încarna, probabil, idealul lui feminin. Oare numai al lui ?

Cronica MODEI

PARDESIUL

Necesar în această perioadă, modern, dar tot pe linia clasică, acest pardesiu cu umeri lați și vătuiți, strîns în talie, într-o frumoasă culoare mustar, ne va pune în evidență feminitatea, vom fi elegante și în pas cu moda. Nu disperați ! Sortimente asemănătoare s-au pus în vînzare și în magazinele noastre.

DELIA COSTEA

GEOMETRIE

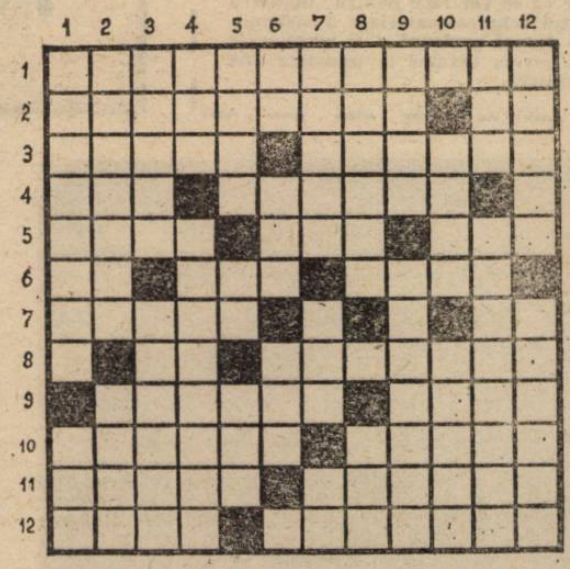

ORIZONTAL : 1) Patrulater cu laturi opuse paralele și egale. 2) Latură care se opune unghiului drept într-un triunghi dreptunghic — Notă sub prima linie ! 3) Sumă — Prăbușit 4) Lățimea 234 și înălțimea 356! — Mare geometru al antichității (c. 450 — c. 380 î.e.n.). 5) Nume dat de greci dacilor — Fluiere paralele ! — Trec primii linia de sosire ! 6) Figură... de geometrie ! — Necunoscute — Expuse în ipoteză 7) Tras pe lîngă bare — Doime ! 8) Raza mare și lungimea ! — Cilindru (pl.) 9) Alcătuiesc unghiul drept într-un triunghi dreptunghic (sing.) — E... sub zero grade ! 10) Piramidă cimpenească ! — Face și rigle ! 11) Legiuitor musulman — Semidreptele poligonului 12) Față a unui poliedru (pl.) — Personalitate eminentă a școlii matematice românești (1882—1929).

VERTICAL : 1) Autorul unei celebre teoreme, fundamentală în geometrie (c. 580 — c. 500 î.e.n.) — Corp geometric... la puterea a treia ! 2) Segment de dreaptă care unește centrul unui poligon cu mijlocul oricăreia dintre laturile sale — A orizontaliza 3) Mișcat în cerc — Patrulater cu două laturi paralele numite baze 4) Fir — Segment de dreaptă coborît din vîrful unui poliedru pe fața opusă 5) Bile ! — Un cerc și un teu ! — Literă grecească 6) Antene ! — A face adunarea — Piață mică ! 7) Șes fluviabil — Trei echere ! — Latura 1 și 2 ! 8) Hîrtie fotosensibilă pentru multiplicare — Egal ! 9) Intersecții de linii paralele ! — Trapez și paralele ! — 10) Stropit — Îndreptarea unui desen ! 11) Pătrate agrare — Arcul de cerc subîntins de un diametru 12) Unități de măsură pentru lungimi... în geometrie ! — Albastru (pop.).

DICȚIONAR : ULEMA ETA, AAA.

TALIA RUNCU
Sibiu

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

LA VÎNĂTOARE

ORIZONTAL : Ochire — Fazan — Goană — Tolbă — Atins — Ciuta — Rotoare — Cr — T — Fad — Filiala — Pasaj — Pat — UC — Uni — Enot — RPA — Sa — Tub — Uca — T — C — Cor — Trofee — Apus — Aripat — Sui — Uri — Oleu — I — Braconieri

POȘTA REBUS

Atanasie Stănescu — Cluj-Napoca : greșeala semnalată de dv. în careul „Crochiu hibernal" este „sublimă dar lipsește cu desăvîrșire"! Dacă ați fi și dezlegat cu atenție atunci la 12 orizontal v-ar fi ieșit cuvîntul Enescu. Ați căzut în capcana propriului dv. scris...

Marius Țiu — Arad : acceptabil careul „Pe glob". Ați îngrilat însă grupul literal CDO care nu figurează în dicționare. Din fericire, l-am înlocuit cu CDN și astfel l-am trecut în portofoliul reținutelor.

N. Golgojan — Darova, Timiș : am reținut, cu unele rezerve, careul „Ca pe roți".

Iustin Buse — Drobeta Turnu Severin : excelent careul dv. intitulat „Clipe de viață" ! Vă așteptăm și cu altele.

MARIAN MINCULESCU

■ 70 la sută din cei 100 de mari producători de arme din Europa se află în Marea Britanie, Germania și Franța.

■ Circa 14 milioane de copii minori, în vîrstă de pînă la cinci ani, mor anual pe Terra din cauza apei contaminate și a malnutriției, iar alți trei milioane rămîn greu afectați din aceleași cauze.

■ „Totul este marcat genetic", acesta este răspunsul pe care specialiștii canadieni îl oferă persoanelor supraponderale. Studii științifice întreprinse în cea mai nordică țară a continentului american relevă că greutatea corporală nu depinde de regimul alimentar ci de ereditate.

■ Sîngele unui bolnav de SIDA conține virusuri suficiente pentru a provoca îmbolnăvirea a cel puțin 2 000 000 de persoane, susțin specialiștii americani.

TELEGRAME

■ În lume există, în pofida părerii generale, mai mulți bărbați decît femei. Această diferență se resimte mai mult în Asia de Sud și în China, unde numărul bărbaților este cu 60 milioane mai mare decît al femeilor. În S.U.A., Canada, Japonia, U.R.S.S., și țările europene, numărul femeilor este mai mare decît al bărbaților.

■ Volumul total al pieței surselor alternative de energie în întreaga lume s-a cifrat la peste 32 miliarde de dolari în 1990.

■ Cercetători francezi au reușit să obțină un amestec de substanțe secretate de larvele de albine, capabil să atragă parazitul varroa, un „vampir" redutabil care amenință albinele. Este vorba de un amestec banal de esteri metilici și etilici ai unor acizi grași obișnuiți.

■ În cursul anului 1989, din Uniunea Sovietică au emigrat circa 70 000 de cercetători, mulți dintre aceștia pentru totdeauna. Majoritatea lor emigrează în S.U.A., relevă „Ekonomika i Jizn", țară în care, funcționează din anii '60 o companie specializată în racolarea de cadre pentru firme americane.

■ Vama sovietică va beneficia de alocații importante, cifrate la circa un miliard de ruble. Cheltuielile ce se vor face pentru întărirea bazei tehnico-materiale a sistemului vamal urmează a fi recuperate pe seama taxelor la punctele de frontieră.

„VÎRF DE MUNTE"

Se cunoaște amănuntul că înălțimea medie a asiaticilor deși a înregistrat o creștere substanțială în ultimele decenii, a rămas totuși cu mult inferioară celei europene sau americane. Există desigur și excepții din ce în ce mai numeroase. Un asemenea exemplu l-a oferit și jucătorul de baschet din R.P.D. Coreeană, Myonghun Li, din echipa națională care prin înălțimile lui de 2,31 metri a stîrnit o vie curiozitate în rîndul cetățenilor din Beijing, pomenindu-se pe neașteptate cu un adevărat „vîrf de munte" în mijlocul lor, în plină stradă. Myonghun Li, împreună cu colegii săi de echipă, sosea la Beijing în vederea unui turneu internațional de baschet, și își luaseră permisiunea de a face o plimbare prin capitala Chinei.

ÎN SPRIJINUL... TAURILOR

Spaniolul Felix Lucas Vaquero a prezentat o invitație destinată să amelioreze opiniile detractorilor tauromachiei, care urmărește desfășurarea unor coride mai puțin sîngeroase. Brevetul său prevede aplicarea unei plăci metalice în trei puncte de pe spatele taurilor, acolo unde toreadorii și picadorii urmează să-și înfigă spadele sau săgețile. Dotate cu puncte magnetice, spadele și alte instrumente folosite în cadrul unei coride vor fi „atrase" de plăcile metalice de pe spinarea taurilor. Felix Lucas Vaquero mai are și o altă propunere : pentru evitarea excesivei vitalități a animalului care nu va mai fi rănit de lovituri întîmplătoare, să i se administreze acestuia substanțe... tranchilizante !

CALEIDOSCOP magazin

„Operă" de artă

Examinînd cu atenție fotografia de mai jos s-ar putea aprecia că reprezintă o nouă tentativă pentru făurirea unui nou sistem de parcaj, sau, pur și simplu un abil fotomontaj. Dar nu este valabilă nici una din aceste presupuneri, ci pur și simplu este vorba de o sculptură „originală" a francezului Armand Fernandez realizată la Paris. „Sculptura" a fost con-

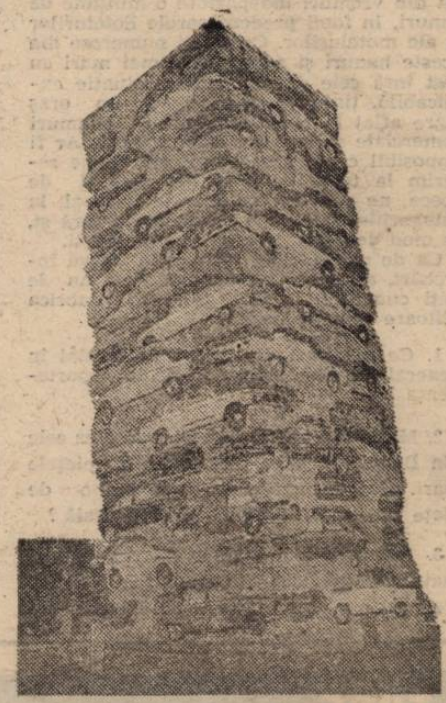

struită din 60 de mașini vechi incluse într-un bloc de ciment. Intitulat „Amintire pentru viitorul nesfîrșit", monumentul ar putea să apară ca purtînd un titlu simbolic ținînd cont de situația actuală din Golful Persic care ar putea să aibă în vedere viitorul tuturor autovehiculelor. Să sperăm că nu...

O FORMULĂ DISCUTABILĂ: 8+8+8

(Pagina a 12-a)

Un loc bun de dormit

Sperăm că șoferul din fotografia noastră, Alfred Wright, știe să folosească în mod corespunzător frînele uriașei sale mașini, dacă avem în vedere că în momentele de relaxare își poate permite să se culce într-o roată a gigantului său autotren. „Îmi închipui că puțini sînt cetățenii care cred că nu este un loc recomandabil, dar țin să-i asigur, mărturisește englezul Wright, că nici în patul de acasă nu mă odihnesc atît de bine ca în acest loc. Mai adaug un amănunt : acest obicei descurajează și încercările de furt, așa cum mi s-a întîmplat într-o împrejurare asemănătoare", și-a încheiat declarația Wright.

Cu calul său la... bar

Luke Gelded este birjar la Londra (în capitala Marii Britanii se mai folosesc, mai ales pentru deliciul turiștilor, asemenea mijloace de transport !). Este mulțumit de rezultatele muncii sale, are o familie fericită și este foarte cunoscut la Londra datorită în mod special calului său „Wapish". Reputația și-a cîștigat-o prin faptul că în fiecare seară, la capătul activității de o zi, Gelded și Wapish poposesc în mod irevocabil la un pub (mic bar) denumit „Uncle's rab", unde la bar fiecare își capătă porția sa preferată : stăpînul se delectează cu un pahar de bere, în timp ce amicul se mulțumește cu un pachet de cartofi prăjiți. Bineînțeles că spectacolul lor zilnic este urmărit de un mare număr de... clienți spre bucuria proprietarului pub-ului...

Editor : Redacția revistei „MAGAZIN"
Administrația : Editura Presa Liberă
Tiparul : Combinatul Poligrafic București
Redacția și administrația : Piața Presei Libere nr. 1.
telefon 17 60 10 — 17 60 20

ECHIPA DE SERVICIU

Responsabili de număr : Aurora Popescu, Paul Ioan
Secretar de redacție : Ionel Cojocaru
Tehnoredactor : Spiru Costea
Corectura : Delia Costea, Irina Stoica

Redactor șef : DUMITRU FILIP
Secretar general de redacție : GEORGE CUȘNARENCU
Redacția : Dorel Dorian (șef secție), Ion Țugui (1612) ; Ecaterina Bătrînoanu, Melania Constantiniu, Paul Ioan (șef secție), Aurora Popescu (1630) ; Delia Costea, Mihaela Dorobanțu, Adrian Hoajă, Irina Stoica (1282) ; Marian Grigore, Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ; Ionel Cojocaru, Dumitru Mateuță, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ; Dorin Măran (2692).
Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca Județeană MUREȘ TÎRGU-MUREȘ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 13 (1745) SÎMBĂTĂ 1 APRILIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

DOCUMENT FOTOGRAFIC DE EXCEPȚIE:

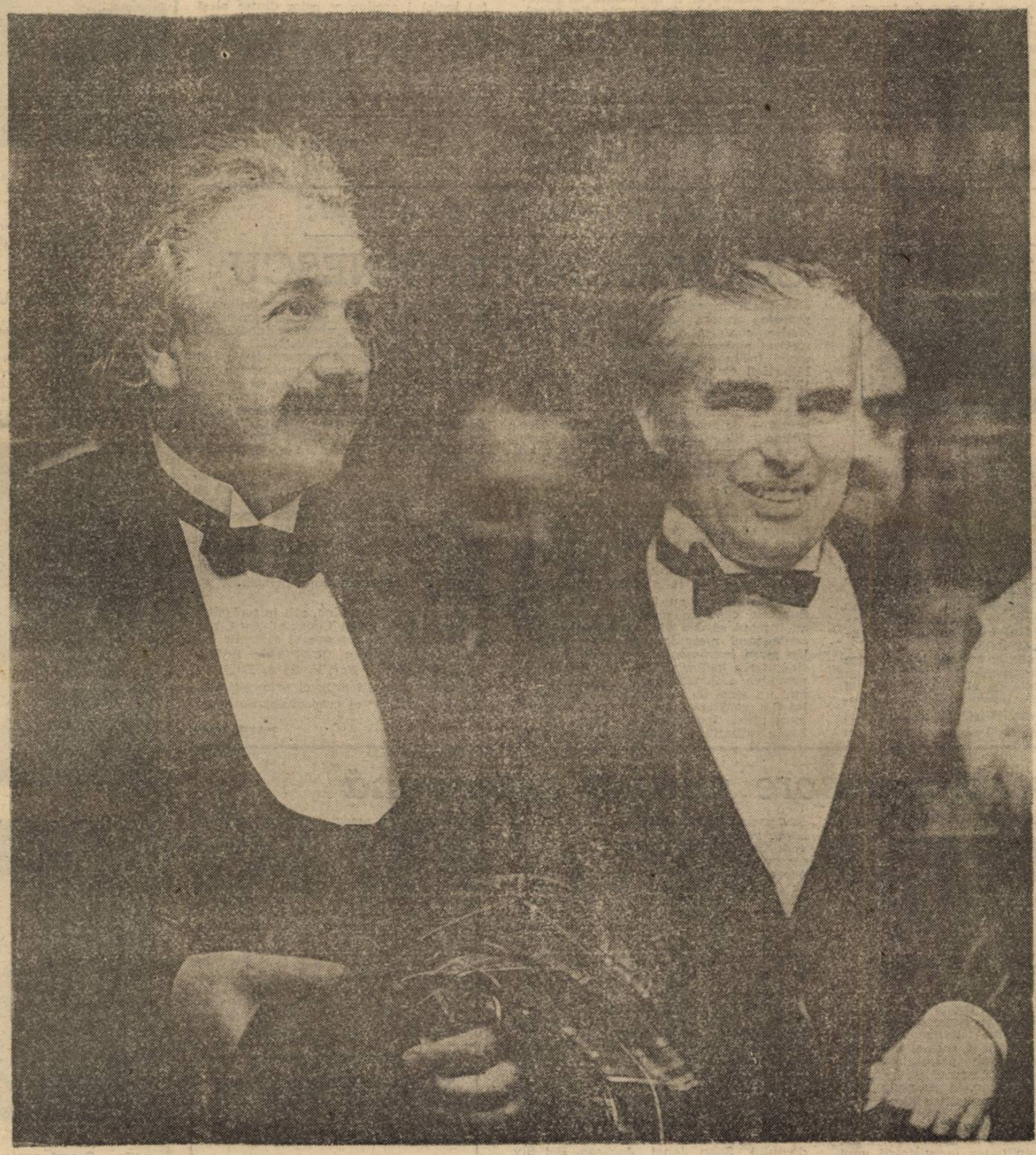

EINSTEIN ȘI CHAPLIN ÎN FOAIERUL ATENEULUI ROMÂN

La 22 aprilie 1939 a fost inaugurată orga de concert în sala mare a Ateneului Român. Invitați de onoare cu acest prilej memorabil, Albert Einstein și Charles Chaplin au participat la concertul de gală, au dat autografe și... s-au lăsat fotografiați. Fotografia ne-a parvenit din arhiva personală a d-lui R. Ionescu din București, care atunci s-a numărat printre spectatori (vom reveni cu amănunte).

Biblioteca Județeană

Descoperiri arheologice românești

STENOGRAMELE CREȘTINE DE LA BASARABI [III]

Cuvintul de laudă este una din formele cele mai obisnuite ale unei slujbe bisericesti. El nu putea să lipsească de la Outlo intr-un moment de deplină sărbătoare si de derivă (căci se vestise sfirșitul lumii) a nădejdii intr-o viață fără rău și fără păcate (totdeauna) numită viața cea mare ca opus al vieții celei mici dată nouă, oamenilor.

Inscripția B 4 — 9 ni s-a dezvăluit printr-un asemenea cuvint.

„Laudă începutului îndumnezeirii".

In dreapta față de titlu, se spune : „Această viață mică din lumea în Hristos începe cu el. Si-a început viața de Dumnezeu pe cruce pătimind asemenea oamenilor. Iisus avea să se înfăptuiască în ale lumescului prin viața cea mare. Binecuvintate să fie asezarea lui între oameni și între Dumnezeu. A fost pus în groapă. Plecarea din om s-a făcut prin înălțarea de la viața mică pină la îndumnezeirea aceasta. A acestuia care s-a înălțat. Iisus (se află) la a zecea trecere de la Înălțare (la) acest Dumnezeu învietuit în sfirșit după urcarea la cer. La zece de trecere, acesta încheie 1 000 de ani de asezare în cer. Se cunoaste marea lui viață (căci) s-a vestit începutul : e Domn în cer și pe pămînt asezat la a zecea trecere. Viața cea mare îl zideste în îndumnezeire după cum s-a vestit la începerea Înălțării. Odihnă (are) la trecerea în cer a pururi din început. Să se cunoască Lui crucea gropii, groapa de la trecerea a zecea, aceasta".

Din inscripția imediat următoare — B 4 — 10 — descoperim, fără efort deoarece textul nu a fost prescurtat care va fi fost crucea dorințelor crestinesti și la ce mormint va fi fost ea rinduită spre cunoastere. Este un „gropoi prentu oscie ot Outlo". Oastea lui Iisus de la Outlo (crestinească deci) era în întregime românească, vorbea o limbă neaoș românească (aproximativ aceea din sec. al XV-lea și al XVI-lea) și interesele ei erau bine orinduite.

Incercind să facem o apropiere între lecturile noastre și bogăția (care nu lipsește) de picturi bisericesti, ne-am izbit cu surprindere de un tezaur de imagini necrestine preluate din vechea credință autohtonă și adaptate la nevoile noului scenariu. Iisus — de pildă — este un orant. Înălțarea sa se face urcind pe coarnele unui cerb care (si ele) se ramifică de sase ori. Mintuitorul are undeva chipul „Ginditorului" descoperit de domnul profesor Dumitru Berciu și fixat de domnia sa în cultura „Hamandgia". Noi zicem că este chipul „Zeului care plinge" și această părere a noastră ar fi în măsură să lămurească o serie de fapte reale din epocă. Nimeni nu neagă că, în destule tablouri cu conținut crestinesc, Iisus este înfățișat plingind. Asemănarea extraordinară a Mintuitorului crestin cu Ginditorul ne obligă să îi alăturăm sursa locală fundamentală și să ne convingem că, noi, românii, am primit crestinismul ca pe o desăvirșire a credinței strămosești. Si Zalmoxis va fi plins dacă va fi stiut că este „scos" din drepturile sale eterne cu atita usurință. Să nu uităm că numai cu patru sau cinci secole înainte de zece, numerotarea anilor de la Hristos s-a impus la Constantinopol și la Roma. În această din urmă Capitală a antichității destrămate, și-a desfășurat activitatea Dionisie Exiguul zis și „cel mic" și că acestui dac prin obirșie s-a atribuit competența de a fi impus noua numerotare a anilor, la Roma, în 527. La Outlo — vom afla aceasta — mai de timpuriu.

La Outlo, semnele grafice folosite, aparțin unui alfabet elino-latinesc (aici puternic stilizat) cu o vechime de peste 1000 de ani pe care noi am început să-l pipăim (ca aparținind dacilor) din inscripția 228 „inel cu litere elino-latinești", cercetată de Papazoglu și mulți alții interpretată de acela si mulți alții fără nici un folos temeinic. Noi am găsit în interiorul inelului preluat de corpusul „Inscripțiile din Dacia romană" cuvintul traco-get brolutrice cu înțelesul de „lut presat si fasonat", iar pe exterior Be indrie co i aroilon cu înțelesul evident de brolutrice pentru „be" de găurit (indrie conform latinescului indere), co = gîturi (și inele) i aroilon = celor dintre aleși.

Nu este locul aici decit ca să spunem că este vorba de prima firmă dacă identificată si că, prin ea si alte inscripții am ajuns să reconstituim intreaga scriere utilizată în mesaje stenogramate rămase de la „oscia ot Outlo". Fără îndoială că nu am spus totul si că va mai urma. Totul se va face cu asentimentul revistei „Magazin".

GRIGORE ALBU GRAL

(Va urma)

Un român întemeietor de știință:

GOGU CONSTANTINESCU

Se împlinesc 110 ani de cînd a văzut lumina zilei (la Craiova) omul care avea să bulverseze tehnica funcționării motoarelor și care avea să figureze la loc de frunte în celebra „Encyclopaedia Britannica" printre cei mai mari 16 inventatori ai primului sfert de veac XX. Un mare savant este un continuu nemulțumit față de ceea ce s-a creat pînă la el, un gînditor care vede mult mai departe decît contemporanii lui. Iar cînd acesta dă concretețe teoriilor lui, demonstrînd lumii că trecerea de la abstract la concret îi legitimează ipotezele, atunci opera sa devine completă.

Pentru posteritate, numele lui George (Gogu) Constantinescu se confundă cu știința întemeiată de el, **sonicitatea** și derivatele sale : **termosonicitatea, electrosonicitatea** etc. Strălucit absolvent al Școlii Naționale de Poduri și Șosele, el elaborează în anii 1904—1905 o **teorie proprie asupra betonului armat** ; aplicînd-o, conform cu calculele sale, el a realizat poduri cu deschideri de 14 și 16 metri (pe șoseaua Doftanei, în Parcul Libertății etc.). Dar începînd cu anul 1912, preocupările viitorului savant se îndreaptă obsesiv către o teorie cu totul nouă, inspirată — după cum avea să spună — de fonograful lui Thomas Alva Edison. Stabilindu-se în Anglia, Gogu Constantinescu a colaborat un timp cu marele inventator. În anul 1918 apărea la Londra o lucrare care avea să revoluționeze modul de transmitere a energiei mecanice, prin folosirea vibrațiilor elastice ale fluidelor ; este vorba de **„The theory of sonics. A treatise on transmission of power by vibration"**. Se năștea sonicitatea și o dată cu această știință de avant-gardă un român se afirma — ai citelea oare ? — ca o glorie mondială.

Aplicațiile nu au întîrziat să apară. Sunetele capabile să genereze energie au început să dea viață motoarelor, prin convertorul mecanic (sau „de cuplu"). Un mare eveniment l-a constituit experimentarea la Paris, în 1925, a **primei locomotive acționată sonic.** Trecuse numai un secol de la premiera mondială a lui George Stephenson, care în 1825 inaugura prima locomotivă de abur. Schimbarea calitativă propusă de Gogu Constantinescu era radicală, revoluționară, la fel cum ne apare astăzi „locomotiva" cu sustentație magnetică funcționînd pe baza supraconductibilității.

În 1926, la Salonul automobilistic de la Paris, pe cînd adepții motoarelor cu ardere internă se confruntau în performanțe, inventatorul român demonstra vizitatorilor că un automobil poate prinde viață cu ajutorul sonicității. Era vorba de **„Automobilul Constantinescu"**, realizare de mare răsunet în epocă și care avea să fie premiat.

Transformarea energiei sonice în căldură (și invers) și în energie electrică au fost alte direcții de aplicare a teoriei sonicității. Să ne amintim numai acel calorifer prin care nu circulă apa, dar aceasta se încălzește sub efectul vibrațiilor elastice la care este supusă. De asemenea, un motor sincron sau asincron poate fi transformat după principiile sonicității.

Onorat cum se cuvine, atît în țară cît și în străinătate, Gogu Constantinescu, prin valoarea și noutatea operei sale, nu s-a aflat totuși printre preferații juriului Fundației Nobel. Dar, la fel ca Paulescu, Odobleja și mulți alții, el primește „Nobelul de suflet" al respectului nostru.

PAUL IOAN

Xerox după memorie

Să vorbim despre muzica americană

MUSIC-BOX

Pentru astăzi m-am gîndit să vorbim și despre muzica de peste Ocean, despre Jon Bon Jovi și despre Mariah Carey.

Jon Buongiovani, alias Jon Bon Jovi, s-a născut într-un orășel (Sayreville) situat lîngă New Jersey. În copilărie a luat lecții de chitară și a cîntat în mai multe grupuri de adolescenți. La 17 ani îl cunoaște de David Bryan (cel care va deveni specialistul la clape al grupei). American de origine italiană, el cîntă foarte bine la chitară și, încă și mai bine, vocal. În țara tuturor posibilităților nu este însă de ajuns pentru el care vrea să fie la vîrf, printre marii rock-ului. Își va atinge scopul împreună cu Tico Torres (tobe), Ritchie Samborra (ch. solo), Alec John Such (ch. bas) și David Bryan (Clape). În 1984 casa de discuri Polygram le-a oferit posibilitatea înregistrării unui prim album (care va fi intitulat, simplu, Bon Jovi). În 1985 revista Melody Maker a publicat un clasament al celor mai bune 100 de hituri ale heavy-metal-ului și hard-rock-ului din toate timpurile. Pe locul 81 al acestui clasament se află piesa „Runaway" (Fugarul) de pe acest prim LP al grupului Bon Jovi. În 1985 apare cel de-al doilea LP „7800 Fahrenheit" care ca și primul, se vinde în peste un milion de exemplare. Jon Bon Jovi cunoaște gusturile muzicale ale celor de o vîrstă cu el și știe ce muzică lipsește.

Astfel se explică, poate, audiența sa fantastică la tînărul public... Aranjamentele foarte inspirate (este vorba de cele muzicale...), melodiile plăcute le-au adus numeroși admiratori. Fenomenal este faptul că cei cinci sînt exact atît de „extravaganți" pe scenă cît să nu scandalizeze părinții... După o serie de concerte vede lumina zilei cel de-al treilea LP al grupei intitulat „Slippery When Wet" (Alunecos cînd este ud), în 1986, album care va „sparge" clasamentele genului, menținîndu-se cinci luni pe primul loc în multe topuri și vînzîndu-se în 17 milioane de exemplare (9 în SUA) și aducîndu-le trei discuri de platină ! În lunile de turneu ce vor urma cei cinci „înnebunesc" publicul dar nebunia este reciprocă deoarece TREBUIE SĂ FII CUM TE VREA PUBLICUL. Aceasta este rețeta simplă pentru succes și recunoaștere mondială în domeniul muzicii rock. Și nu numai... În 1988 apare LP-ul „New Jersey" (vă amintiți de „Bad Medecin"?). Anul trecut Jon a scos un prim album solistic (Miracle) de pe care s-a bucurat de un succes deosebit piesa „Blaze of Glory" (Strălucirea gloriei). Îl așteptăm cu noi producții de calitate.

Tot anul trecut (la sfîrșitul lunii august) cînt topurile erau dominate de hiturile duetului Snap, Janet Jackson, Bel Biv Devoe, sau MC Hammer, un cîntec și un glas au cucerit eterul. Cîntecul (pe care n-am reușit să-l vedem și la TVR) se numea „Visions of Love" iar glasul aparținea americancei de 20 ani, din New York, Mariah Carey. Piesa de mai sus a fost Number One în trei clasamente ale revistei Bilboard (pop, black singers și în așa-numitul top al muzicii ușoare pentru adulți...)

Primul LP (ce-i poartă numele) a fost albumul cel mai repede vîndut în SUA în anul trecut. El include 11 piese ; în afară de „Visions of Love" impresionează baladele „I Don't Wanna Cry" (Nu vreau să plîng), „Alone In Love" (Singură îndrăgostită) și „Love Takes Time" (Dragostea ia timp). Nu se poate spune că acest LP este original, mai curînd este unul clasic, un amestec de soul, gospel și funk. Mariah a luat ce-i mai bun de la Stevie Wonder și Al Green dar cel mai mult se aseamănă cu Whitney Houston. Glasul său de excepție este extraordinar de bine echilibrat și stăpînit cu profesionism pentru vîrsta ei. Va reuși tînăra interpretă să se impună cu toată această asemănare incredibilă cu Whitney Houston ? Răspunsul este pozitiv deoarece, cum ea însăși, declară : „cea mai importantă diferență dintre noi este că eu singură scriu muzică și textul melodiilor pe care le interpretez și, în afară de asta, am intenția să experimentez mult să să caut noi orizonturi muzicale". Rețineți acest nume, are un mare viitor !

Talon de concurs

30 martie 1991

Întrebarea 11 : cunoscutul interpret britanic Sting, a fost, mulți ani, solistul unei grupe rock de referință. Știți numele acestei grupe ?

Ultima întrebare pentru luna martie : care este titlul primului LP al lui George Michael ?

Nu uitați ! Expediați răspunsurile (și taloanele) pe data de 5 aprilie (ștampila poștei) într-un plic recomandat. Cele ce vor purta altă dată nu vor fi luate în considerație. Scrieți-mi și optiunea voastră muzicală, casetele vă așteaptă !

În aprilie, un nou concurs (o nouă serie de întrebări)...

MARIAN MINCULESCU

PUNCTE

Frumoasa Kelly

De la Hollywood aflăm că actrița Kelly Linch, o adevărată tornadă blondă cum o numesc specialiștii, este partenera lui Mickey Rourke în ultimul film al lui Michael Cimino, „Desperate Hours" (Ore disperate) care a avut premiera la în-

ceputul lunii ianuarie 1991. Adevărul este că frumoasa Kelly nu e o „descoperire" de ultimă oră, o nouă „frumoasă" pe firmamentul Hollywood-ului, Kelly debutînd pe scenă chiar de la vîrsta de... 4 ani. Și pînă la a fi partenera lui Rourke, ea a mai jucat alături de Michael J. Fox, Tom Cruise și Matt Dillon.

Meciul starurilor

Vrînd-nevrînd, dedic, acum la început de primăvară, rubrica acestui număr, femeilor frumoase. După Kelly Linch, urmează un adevărat meci al starurilor din Franța, e vorba de sex-simbolul angelic Venessa Paradis, *cîntăreață, dar și actriță, în vîrstă de 18 ani, ați văzut-o de curînd la festivitatea de decernare a pre-*

miilor „Cesar" pentru film. Un star, situat la cealaltă extremă, o brunetă, cu părul scurt, nervoasă, cu o voce inconfundabilă, este și Patricia Kaas, *interpreta hit-ului internațional „Domnișoara cîntă blues". Culmea a fost că televiziunea franceză a programat emisiuni concurente, avîndu-le ca protagoniște pe cele două staruri. Venessa a apărut la TF1, Kaas la FR3, în aceeași zi și la aceeași oră. De aici se poate trage concluzia că alegerea e un lucru foarte important. Numai că trebuie să și ai de unde să alegi. Și cînd nu ai... etaoihi*

Rubrică realizată de
GEORGE CUȘNARENCU

ZECE DESCOPERIRI CARE VOR SCHIMBA FAȚA LUMII

4. Cereale fără îngrășăminte

Poluarea cu nitrați afectează o bună parte din pînza freatică. Nu întîmplător, numeroase surse de apă din apropierea terenurilor agricole devin improprii consumului, un pericol pentru sănătatea oamenilor. A renunța totuși la îngrășămintele pe bază de azot nu e un lucru ușor deoarece folosirea acestor substanțe sporește de obicei producția cu pînă la 50% după unele statistici. Cel puțin în cazul plantelor care nu reușesc să asimileze direct azotul gazos existent în atmosferă. Pentru unele vegetale, acest aspect e mult ușurat deoarece rădăcinile lor sînt capabile să fixeze mai ușor azotul prin intermediul unor bacterii care populează în colonii planta respectivă. Este vorba în primul rînd de leguminoase. Un acord tacit, așa-numita simbioză, se stabilește între planta care oferă găzduire și bacteria ce furnizează azot.

Cum era și firesc, cercetătorii și-au propus să identifice genele implicate în interacțiunea dintre celulele leguminoaselor și bacteriile simbiotice. Apoi, prin manipulări genetice, ei speră să confere cerealelor autonomie vizavi de alimentația lor cu azot. Inventarul general care guvernează recunoașterea și asocierea a doi parteneri a fost început. Pînă în prezent au fost identificate 20 dintre ele. Dar lucrarea este departe de a fi terminată.

Jean Dénarié de la CNRS-INRA (laboratorul de biologie moleculară relații plante-microorganisme) din Toulouse, împreună cu echipa sa, consideră că se află în pragul unei premiere mondiale în ceea ce privește determinarea structurii moleculei-semnal secretată de o bacterie (Rhizobium) în direcția rădăcinii de lucernă pentru ca aceasta să devină aptă să o preia. Ei arată că ar fi vorba de molecule de zahăr cu o structură foarte complexă și o activitate biologică mult superioară celei desfășurate de oricare hormon vegetal cunoscut pînă în prezent. În laborator, adiționarea acestui element accelerează formarea nodozităților de pe rădăcina plantelor, care servesc drept adăpost bacteriilor. „Folosindu-ne de această moleculă ca de o momeală, noi sperăm să identificăm la plante genele ce reacționează precoce la semnalul emis de bacterii", explică Jean Dénarié. Abia apoi genele ar trebui introduse în cereale pentru a le testa capacitatea de a „dialoga" cu Rhizobium.

Cercetătorii studiază simbioza dintre leguminoase și bacterii pentru a o adapta și la cereale

În Marea Britanie, cercetătorii au pornit pe un alt drum. În loc să caute să descifreze mecanismele subtile ce intră în joc în comunicarea dintre bacterie și gazdă, pentru a transfera „mecanismul" și la alte plante, dr. Ray Dixon de la Universitatea din Brighton încearcă direct să echipeze plantele cu materialul necesar fixării azotului gazos. Trei gene bacteriene implicate în asimilarea azotului au fost introduse în patrimoniul ereditar al citorva plante de tutun. Dar experiența este foarte recentă pentru a se putea vorbi de reușită, deci în dobîndirea de către plante a unei noi calități, aceea de fixare a azotului din aer. Speranțe există.

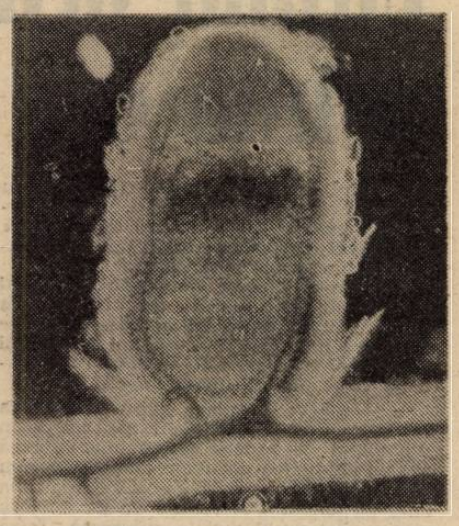

Această nodozitate, situată la nivelul unei rădăcini de lucernă, conține bacterii (Rhizobium Meliloti) care fixează azotul necesar plantei.

AURORA POPESCU

Încă un Premiu Nobel pierdut pentru știința românească (IV)

După o întrerupere de două săptămîni, continuăm convorbirea cu prof. dr. docent TEOFIL CRĂCIUN dedicată unei importante descoperiri științifice românești.

— Așadar, stimate domnule profesor, mai puteți oferi cîteva pilde de „doctrină coercitivă" din obsedantul deceniu ?

— În ultimul episod al serialului am dat cîteva citate de altfel antologice despre felul cum a fost distrusă știința genetică din „rațiuni" ideologice. Spuneam că Lisenko și teoria lui au condus la eliminarea științei genetice în România. Adăugam că „concepțiile" importate și orientările au fost statuate în școala românească prin reforma învățămîntului din august 1948. Cum suna o „punere la punct" din acea vreme ? Ascultați : „...în țara noastră, orientarea miciurinistă în știința agrobiologică, prin eficacitatea ei practică, constituie o piedică pentru morganiștii citogeneticieni !".

— Și astfel, se născuse și o... biologie reacționară ! Cum ați reacționat la vremea respectivă față de asemenea inepții ?

— Fiecare dintre noi și-a ales cîndva drumul în viața profesională influențat într-o măsură mai mică sau mai mare și de personalitățile științei, de profesorii care ne-au călăuzit studiile universitare. Eu nu crescusem, ca elev și student, în spiritul „biologiei reacționare", de aceea șocul noilor orientări a fost foarte puternic. Studiile universitare le-am urmat la Facultatea de agronomie din Cluj, pe care am absolvit-o în 1951 cu „Diplomă de merit". Începerea studiilor a avut loc după consumarea puternicelor convulsii sociale, culminate cu grevele studenților clujeni, sprijiniți de sătenii mănăștureni, potolite în forma bine cunoscută de noua putere. În aceste condiții am păsit în amfiteatre și în laboratoare. Aici am făcut cunoștință cu competența și exigența profesională, cu erudiția științifică cu adevărat universitară a unui corp didactic prestigios. Fiecare cadru didactic considera activitatea pe care o desfășura drept o parte a unui sistem de educație, de dezvoltare a nivelului de cunoștințe științifice, tehnologice și practice, pe baza unui studiu sistematic și a muncii organizate. Se realiza astfel principalul obiectiv al universității, o înaltă pregătire profesional-științifică și o cultură generală superioară și se dezvoltau potențialitățile necesare cercetării și formării personalității.

Trebuie să spun însă că în condițiile social-politice din anii respectivi, în care tot ce nu era agrobiologie sovietică dezvoltată în lumina teoriei lui Miciurin-Williams era „biologie reacționară" care ne era ostilă, profesorii noștri ne-au pregătit să despărțim știința de neștiință, forma și neadevărul de adevăr, prin învățarea „cititului printre rînduri". Pentru toate acestea am fost și am rămas recunoscător dascălilor mei, printre care s-au aflat numeroase personalități marcante, didactice și științifice. Voi numi doar cîțiva care mi-au inriurit nemijlocit pregătirea, formarea și activitatea : profesorii Al. Buia, E. Negruțiu, A. Bulencea, A. Vasiliu, E. Rădulescu. De la marii mei dascăli am învățat că recolta agricolă reprezintă doar un „împrumut" luat de plante din sol, dar care, pentru menținerea fertilității trebuie să revină solului sub o formă sau alta. Am socotit și socotesc că și învățătura primită, după îmbogățirea cu noile cuceriri științifice și schimbările tehnologice, ținînd seama de evoluțiile sociale, trebuie să fie împărtășită noilor generații de tineri. Privilegiul de a îndeplini această datorie, privilegiu care de altfel mi-a marcat viața, mi-a fost oferit în anul III de studenție prin numirea mea ca preparator-asistent în învățămîntul universitar. La încheierea facultății comisia ministerială m-a repartizat la catedra de genetică și ameliorarea plantelor, care a devenit astfel locul de muncă pentru o întreagă viață. Din 1954 am venit la Institutul Agronomic din București.

Despre primele cercetări în domeniu, în numărul următor.

(Va urma)

ION ȚUGUI

enciclopedie

APA, RESURSA VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (IX)

Una dintre soluțiile dilemei legate de nevoile tot mai mari și de potențialul limitat de apă este, neîndoios, redistribuirea. Ea se poate realiza fie prin reglementarea directă de către guvern, fie prin intermediul metodelor de piață. O reevaluare a distribuirii resurselor se impune mai ales în regiunile semiaride, ca de pildă în Africa, unde populația crește în ritm rapid. Obiectivul realizării independenței din punct de vedere al producției de alimente pe care multe state africane și le-au propus ar putea să fie revizuit. Din rațiuni economice, guvernele și instituțiile creditoare internaționale se confruntă cu următoarea realitate : adesea, este mai ieftină transportarea apei în timpul unor perioade prelungite de secetă.

În China se încearcă redistribuirea consumului de apă, de la o valoare de întrebuințare scăzută, spre o valoare de întrebuințare ridicată, în regiunea semiaridă din nordul țării. În 1988, Comisia de Stat pentru Știință și Tehnologie a Chinei, în cooperare cu East-West Center din Honolulu, a recomandat unele măsuri de reducere a consumului, prin sporirea prețului de consum, prin eliminarea pierderilor și promovarea conservării apei.

Indiscutabil, redistribuirea apei nu este o sarcină ușoară. Trebuie soluționate o multitudine de probleme. Trebuie să se știe cine este proprietarul apei, cum se distribuie această sursă vitală a vieții. Se impune a fi cunoscute modalitățile juridice care permit să se emită sau să se rezolve disputele. Lucrurile se complică din cauza aspectelor internaționale ale problemei. Circa 40 la sută din populația mondială locuiește în zona unor bazine fluviale internaționale. Una dintre cerințele fundamentale este aceea ca fiecare țară să determine cîtă apă este endogenă (adică provine din interiorul țării) și cîtă apă este exogenă (adică vine din alte țări). Elaborarea unor balanțe în domeniul resurselor de apă, în scopul aplicării unei politici viabile și adoptării unor decizii adecvate în domeniul gospodăririi apelor, nu este o sarcină ușoară. Unii experți consideră că apa nu poate fi tratată ca o marfă, și deci ea nu trebuie lăsată în voia forțelor libere ale pieței. În regiunile semiaride din nordul Chinei se aplică cu bune rezultate gospodărirea apelor în direcția redistribuirii priorităților. Și țările care dispun de resurse comune de apă vor trebui să găsească o soluție acceptabilă pentru toate părțile. Confruntîndu-se din ce în ce mai mult cu imputinarea cantităților dispensabile, ele vor fi obligate să soluționeze conflictele legate de alocarea resurselor de apă amonte-aval, cum este actuala dispută dintre India și Bangladesh în privința bazinului fluvial Gange — Brahmaputra.

D. FILIP

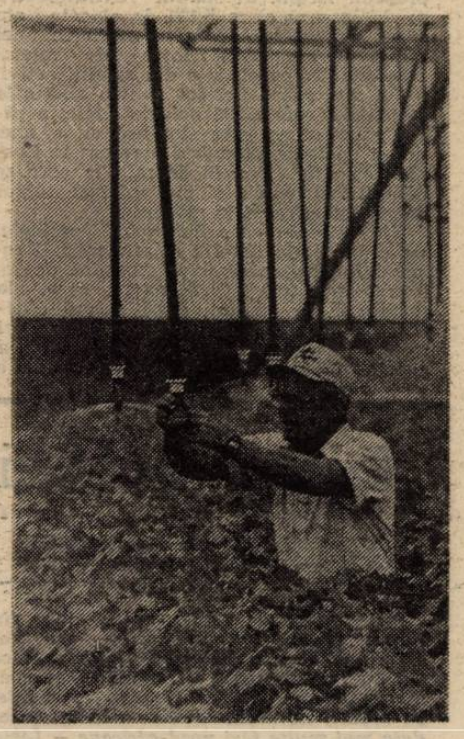

Un fermier din Texas își verifică sistemul de irigare, pentru a se înlătura pierderile provocate de evaporarea apei.

Ultima oră de iarnă... prima oră de vară

Sfîrșitul lui Martie înseamnă și pentru noi trecerea la ora oficială de vară. Detalii interesante ne oferă Doamna **Magda Stavinschi directoarea Institutului de Astronomie al Academiei Române.**

— Doamnă Magda Stavinschi, sînt ani de zile de cînd ne-am obișnuit ca la sfîrșitul lunii martie să ne dăm ceasurile cu o oră înainte. Ca astronom, ce credeți că ar mai fi interesant de știut în această privință pentru cititorii noștri ?

— După ce de cîteva zile primăvara a intrat în fine în drepturile ei... cel puțin din punct de vedere astronomic, iată că ultima Duminică din martie va fi din nou cea mai scurtă zi a anului. Căci ora 24 a zilei de simbătă 30 martie va deveni ora unu a zilei de 31 martie, diferența între timpul oficial al țării noastre și timpul universal, numit încă eronat GMT, devenind de trei ore.

— De ce eronat ?

— Diferența dintre timpul universal (UT) — timpul civil al meridianului zero-ce trece prin Greenwhich — și ceea ce numim noi GMT, adică Greenwich Meridian Time — timpul solar mijlociu Greenwich — este de 12 ore, o diferență deloc neglijabilă. UAI—Uniunea astronomică internațională — solicită, de altfel, de ani de zile folosirea notației UT în loc de GMT. O zi de timp solar mijlociu începe la amiază, ceea ce explică și folosirea într-o vreme a notațiilor a.m. și p.m. (ante-și post-meridian). Pentru a înlătura acest inconvenient, timpul solar mijlociu a fost decalat cu 12 ore, definind timpul civil și făcînd ca data să se schimbe la miezul nopții. De aceea, folosirea notației GMT, care introduce o eroare de 12 ore, este greșită. De altfel, unele state (Franța, Elveția...) la recomandarea UAI, transmit deja orele în UT.

Țara noastră se află în fusul orar nr. 2 cu cea mai mare parte a teritoriului, păstrînd o diferență de 2 ore pentru ora oficială. Este desigur vorba de o oră convențională, diferența între orele locale ale extremiștilor Est și Vest ale țării fiind de aproape 40 min. Ora locală a Capitalei, de exemplu, cea a lunetei de pasaj a Institutului Astronomic al Academiei Române, este decalată de UT cu 1h 44 m 23 s (și o oră mai mult vara). Ora locală cea mai apropiată de cea oficială este ora localităților din preajma litoralului.

— Cînd s-a introdus în România ora fusului nr. 2 ?

— În 1872, canadianul Ch. Dowd a propus — pentru omogenizarea orei pe glob — împărțirea convențională a acestuia în 24 de zone de cîte 15° long. începînd de la meridianul Washington. Propunerea sa a fost acceptată la 1 oct. 1884, dar meridianul de origine a fost deplasat la Greenwich.

Noi am aderat la convenția fuselor orare în 1891, după ce folosisem mult timp ca oră unică pe teritoriu, ora Bucureștiului.

— Și cum se transmitea la vremea aceea ora pe teritoriul țării ?

— Decizia din 20 dec. 1892 a Departamentului Industriei hotăra transmiterea prin serviciul cronometric al Institutului Meteorologic a orei oficiale „tuturor administrațiunilor publice, ceasornicarilor de profesie și particularilor care o vor cere", și stabilirea diferenței între ora locală și cea oficială pentru fiecare localitate. Noi nu aveam pe vremea aceea un Observator Astronomic (se va înființa abia în 1908) care să preia această misiune. Prima construcție stabilă destinată unor determinări astronomice în România, sala meridiană de pe dealul Filaret, a fost construită în 1893. Ora oficială era determinată cu o mică lunetă meridiană și cu niște pendule de către Vermont, discipolul lui Căpităneanu. Ea era comunicată de un tun Krupp, încărcat cu 250 g pulbere și dopuri de paie bine bătute. Dar tunul, instalat pe coasta care privește orașul la est de sala meridiană, nu era auzit decît pînă la Palatul de Justiție. A funcționat pînă în 1895. Tot un tun era folosit și prin anii 1860, pe Dealul Mitropoliei, cînd ora era dată de un cadran solar... cînd era senin.

— Dar ideea unei „ore de vară" cînd a apărut ?

— Încă de la introducerea așa numitei „Legi a Salvării Luminii", în Anglia anului 1908. Apoi „ora avansată" s-a răspîndit rapid pe glob, în scopul economisirii surselor de energie prin utilizarea la maximum a orelor de lumină. La noi ea a fost introdusă pentru prima oară în 1931, reluată în 1932, dar folosită sistematic din 1979.

Avantajul orei de vară (mai corect spus, al „orei avansate") face ca de exemplu Franța sau URSS, să folosească „ora avansată" chiar și iarna, cu o oră înaintea fusului lor orar, urmînd ca vara să adauge încă o oră. Cît despre țările din emisfera sudică, ele vor începe să numere orele de... toamnă, în sistemul fusului orar din care fac parte.

— Nu vi se pare că avem de a face cu o situație deosebit de complicată ?

— Chiar și această sumară enumerare arată cît de dificilă este cunoașterea exactă a orei pe glob. Și aceasta fără să ținem seama că există încă state care nu au nici măcar minutul fusului în care se află teritoriul lor (cum este consemnat și în Anuarul Astronomic al Institutului nostru). Iată de ce, la ultimele sale congrese, UAI a ridicat cu insistență problema unificării orei pe glob.

Dar pînă la stabilirea unor măsuri unice, țara noastră va proceda însă ca și pînă acum — va avansa ceasul cu o oră între 31 martie și 29 septembrie.

MIHAELA DOROBANȚU

ORA DE VARĂ

Ultima duminică din martie va fi cea mai scurtă zi din an : o zi de numai 23 de ore. Ora 24 a zilei de simbătă 30 martie va fi urmată de ora 1 a zilei de duminică 31 martie.

Care e cea mai năstrușnică?

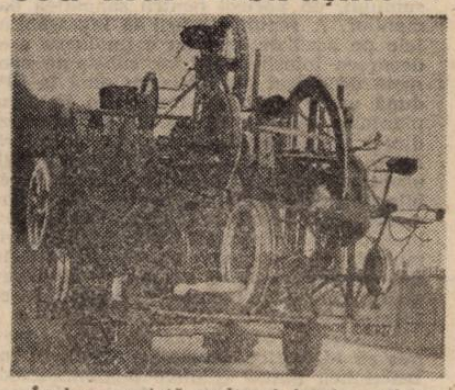

În lume există multe și foarte curioase expoziții și concursuri. În orașul Gollon, din apropiere de Lausanne (Elveția), se organizează anual un concurs pentru realizarea celei mai năstrușnice mașini, în fond un amalgam de roți, de legături etc. care practic nu au nici o valoare utilă, ci doresc să demonstreze ingeniozitatea și fantezia autorului. Cea mai trăsnită dintre mașini își adjudecă în fața unei comisii (probabil la fel de trăsnită), premiul întîi. La ultima ediție, primul loc a fost ocupat de Jean Tinquely, ca e și-a intitulat „opera" „Klaumauk". El a ținut să adauge : „Dacă nu vă place denumirea ei, aveți libertatea de a o boteza după inspirația dvs." Dar nu s-a găsit nici un amator să boteze altfel bizara lui mașină pe care o prezentăm alăturat.

Este necesară dirijarea circulației pe magistralele Cosmosului?

Deseori în literatura științifico-fantastică sînt descrise situații în care navele cosmice și echipajele lor trăiesc cele mai spectaculoase aventuri datorită pericolului pe care îl reprezintă ciocnirea cu meteoriții. Dar iată că pericolul unor coliziuni neașteptate a devenit mult mai frecvent, spațiul cosmic ajungînd să fie „populat" de o sumedenie de corpuri provenite din însăși activitatea omului de explorare a Cosmosului. De fapt, este vorba de treptele abandonate ale rachetelor, rezervoare de combustibil, secțiuni de transfer, hublouri, diferite fragmente ale aparatelor orbitale precum și alte numeroase părți dezmembrate în urma unor lansări nereușite ale rachetelor, sateliților sau navelor cosmice care rătăcesc în neant, rotindu-se pe orbite circumterestre.

Atunci cînd se desprind de pe orbite cu viteze mari, și pătrund în spațiile straturilor superioare dense ale atmosferei, se aprind, arzînd fulminant și creînd deseori pentru pămîntenii care devin martorii vizuali ai acestui spectacol insolit iluzia întîlnirii cu o farfurie zburătoare !

Potrivit estimărilor făcute de specialiști zilnic părăsesc orbita 5 pînă la 20 de „deșeuri cosmice" de proveniență artificială numărul lor însumînd peste 6 000 de la începutul „erei cosmice" și pînă în prezent. Acum, în spațiul extraterestru se deplasează circa 5 400 de obiecte ale căror dimensiuni depășesc mărimea unei mingi de base-ball. Dintre ele numai 200—300 sînt constituite din sateliți activi.

Cel mai mare pericol pentru zborurile cosmice îl reprezintă obiectele mici a căror dimensiune este similară cu a unei mingi de tenis. Numărul acestora în Cosmos este de circa 40 de mii, la care se adaugă particulele și mai mici al căror număr se cifrează la miliarde.

Un exemplu care ilustrează pericolul pe care aceste obiecte relativ mici îl reprezintă este cazul navei cosmice de folosință multiplă „Challenger", care, la revenirea pe Pămînt, după zborul efectuat în 1983, avea o fisură a suprafeței frontale de sticlă specială. După părerea specialiștilor americani această fisură a fost provocată de un astfel de „deșeu" cosmic.

De menționat faptul că o cheie sau o piuliță pierdută în spațiul cosmic cu prilejul ieșirilor din navă pentru a executa unele intervenții în cazul unei coliziuni pot să scoată din funcțiune orice aparat cosmic care se deplasează pe aceeași orbită cosmică.

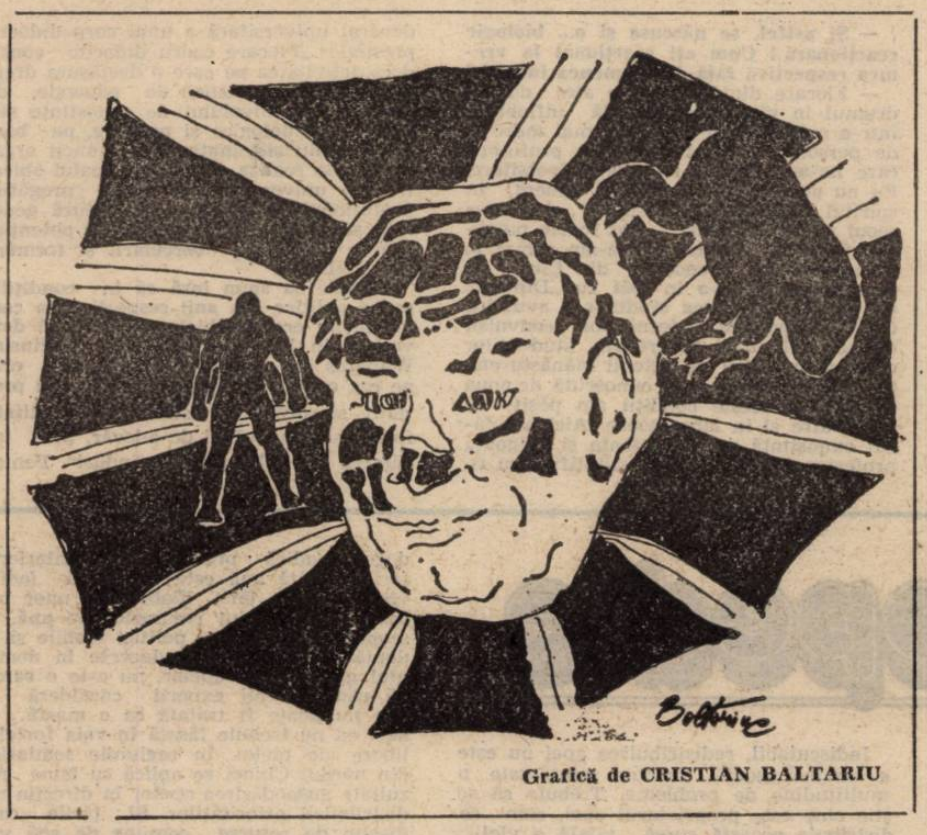

Grafică de CRISTIAN BALTARIU

O mare parte din „gunoiul cosmic" de pe orbitele circumterestre își are originea în avarierea aparatelor cosmice sau a dezmembrării (lichidării) lor forțate. Este cazul exploziei produse în 1961 la o rachetă americană, care a dus la dezagregarea sa în fragmente, din care un număr de 261 au putut fi observate de pe Pămînt. Peste 1 400 de sfărîmături s-au format în urma celor 9 explozii ale motoarelor treptei a doua ale rachetelor americane de tip „Delta", majoritatea lor aflîndu-se în Cosmos și în prezent.

Spațiul cosmic a fost poluat și de către cele 1,2 miliarde de ace lansate pe orbită de către S.U.A. pentru a verifica posibilitatea efectuării comunicațiilor prin intermediul unui strat reflector artificial. În cadrul acestei acțiuni s-a intenționat concentrarea acelor într-un singur loc. Nu s-a reușit și ele s-au răspîndit sub forma unor mici aglomerări. Specialiștii americani sînt de părere că ciocnirea cu aceste aglomerări au determinat dezmembrarea unui satelit lansat anterior pentru efectuarea unor fotografii geodezice ale Pămîntului.

În prezent, „traficul" cel mai intens și deci și cel mai periculos este cel care se desfășoară pe deasupra polilor și în zonele adiacente.

S-a constatat că în situația actuală posibilitatea unei ciocniri cu un obiect cosmic de proveniență artificială poate fi de 2 pînă la 5 ori mai frecventă decît coliziunea cu meteoriți.

În ultimii ani s-a aglomerat chiar și orbita geostațională care se află la o înălțime de circa 35 800 km față de Pămînt. Pe această orbită se deplasează în prezent 100 de sateliți existînd solicitări pentru plasarea a încă unui număr de 110 fapt ce va amplifica considerabil posibilitatea ciocnirilor chiar și între ei. Condițiile de desfășurare normală a navigației cosmice se vor complica și mai mult prin lansarea pe orbite staționare a unor instalații cu un gabarit mărit de tipul centralelor electrice solare. În același timp, există preocuparea de a descongestiona traseele cosmice de corpurile care stînjenesc „circulația" extraterestră cu ajutorul unor instalații colectoare de „gunoi cosmic".

Și probabil că nu este departe vremea cînd oamenii de știință vor trebui să realizeze mijloacele și să convină măsurile care să reglementeze deplasarea în deplină siguranță a adevăratelor magistrale extraterestre.

Dr. ing. MIHAI CONSTANTINESCU

Arbori artificiali pentru „reînverzirea" deșertului

Antonio Ibanez Alba, un inginer din Madrid, a realizat un arbore artificial care, spune el, ar putea în următorii zece ani să reînverzească deșertul, dacă asemenea arbori vor fi plantați în paralel cu arborii naturali. Proiectul a interesat deja mai multe țări nord-africane — Libia de exemplu preconizează un proiect pilot de 30 000—40 000 de asemenea arbori artificiali. Combinînd această tehnică cu actualele programe de reîmpădurire a arborilor naturali, s-ar putea realiza o modificare a sistemelor de precipitații din deșerturi, ducînd la transformarea spectaculoasă a acestora. „Așa cum plouă atunci cînd aerul cald se întîlnește cu cel rece", arată inginerul madrilen, „este suficient să se creeze o zonă de temperatură mai joasă pentru a provoca precipitațiile". Un arbore artificial poate foarte bine să creeze aer rece, absorbind umiditate în timpul nopților răcoroase ale deșertului, care se va condensa pe frunze și va fi reținută în trunchi. În timpul zilei va urma o evaporare lentă care va duce la răcirea atmosferei.

Arborii artificiali, cu înălțimi între 7—10 m, sînt rodul a patru ani de cercetări și probe de laborator. Confecționat din poliuretan — ieftin și rezistent la foc — un asemenea arbore „mimează" diferitele etape ale condensării și evaporării proprii arborilor naturali, fără a necesita totuși irigarea artificială sau naturală.

Ca și ruda sa naturală, arborele artificial are și el rădăcină, trunchi și frunze. Trunchiul este umplut cu poliuretan, la densități diferite — de la 6 kg/m³ la bază, pînă la 4,5 kg/m³ la vîrf — permițînd astfel reținerea apei și apoi eliberarea sa lentă în timpul zilei.

Rădăcinile, pe de altă parte, trebuie să fie puternice, pentru a rezista la vînturile care uneori ating în deșert și 140 km pe oră. Ele sînt realizate din tuburi goale, perforate, care formează un trepied la baza arborelui. În ele se injectează poliuretan care se va scurge pe parcurs în pămînt, formînd lungi ramificații care se pot întinde pe o suprafață de 20 m², ceea ce îi conferă o bază solidă arborelui.

„Dacă am putea fabrica și planta păduri compuse din milioane de arbori artificiali, apoi să plantăm același număr de arbori naturali din momentul cînd ciclul de precipitații și-a atins ritmul de creștere, atunci deșerturile ar putea fi „înverzite" în zece ani afirmă Antonio Ibanez. La care trebuie să adăugăm că un asemenea arbore nu necesită întreținere specială, evitîndu-se astfel situații cum a fost cazul Nigeriei, cînd programul de împădurire a eșuat din cauza lipsei unui sistem de irigații și a mîinii de lucru calificate.

MIHAELA DOROBANȚU

BOMBA ATOMICĂ A LUI SADDAM HUSSEIN — O „FATA MORGANA"

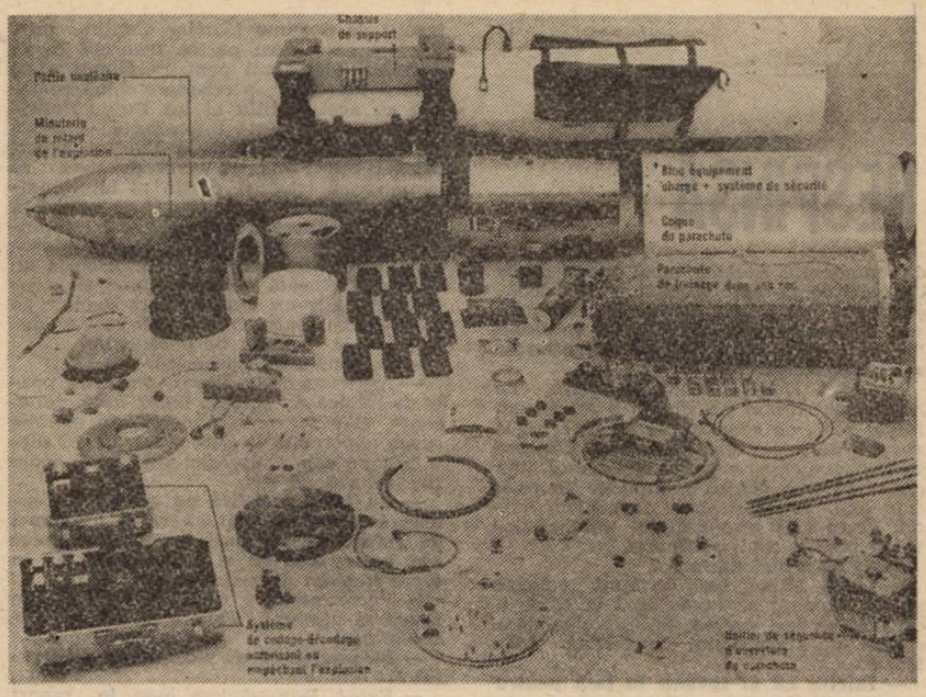

O bombă nucleară nu se fabrică la fel de ușor ca un... ceas deșteptător. Chiar dacă sarcina cea mai dificilă este obținerea „explozibilului" — materialul fisionabil — nici mecanismul care trebuie să-l facă să explodeze nu este simplu. În fotografie : bomba atomică americană B-83, aflată în serviciu din 1985, nu cuprinde mai puțin de 1800 piese componente.

■ Ostilitățile din Golf nu s-au transformat în Războiul cel Mare ■ A existat pericolul real de folosire a bombei atomice ■ Intenția dictatorului irakian de a se „dota" cu arma nucleară datează din anii '60 ■ Neobținînd de la sovietici un reactor nuclear puternic, Hussein se adresează Franței ■ Se încheie un contract în valoare de un miliard de franci francezi pentru livrarea unui ansamblu nuclear de cercetare ■ Dubiul intenției Irakului de a intra în rîndul puterilor atomice este înlăturat prin demersurile Bagdadului de achiziționare, de oriunde, a instalațiilor pentru obținerea uraniului sau plutoniului fisionabile ■ Două societăți italiene construiesc pentru Irak cinci laboratoare de radiochimie, strict necesare manipulării combustibilului iradiat și transformării lui în plutoniu 239 ■ Instalații de îmbogățire a uraniului prin centrifugare sînt blocate, în august 1990, pe aeroportul din Frankfurt pe Main

Cînd războiul din Golf a luat sfîrșit, prin acceptarea de către Irak a tuturor rezoluțiilor ONU referitoare la invadarea Kuweitului, toată lumea a răsuflat ușurată constatînd că nici de data aceasta ostilitățile nu s-au transformat în Războiul cel Mare sub amenințarea căruia trăim de aproape jumătate de secol. Și în acest caz a fost doar unul din „războaiele experimentale" cu care aproape că ne-am obișnuit în această perioadă de timp.

Totuși, dintre toate aceste războaie limitate, recentul război din Golf prezintă anumite trăsături caracteristice care îl fac „modelul" cel mai apropiat de un adevărat război mondial, așa cum ar arăta el în zilele noastre. Printre aceste trăsături se află numărul mare de beligeranți, angajarea de ambele părți și în mod masiv a unor mijloace tehnice ultraperfecționate, conlucrarea celor trei arme, aeriană, navală și terestră, o poluare a mediului fără precedent.

Dar elementul cu adevărat nou adus de războiul din Golf a fost pericolul real de folosire a bombei atomice. Acest pericol derivă din posibilitatea ca Saddam Hussein să dispună în arsenalul său de o bombă nucleară de tipul celei lansate de americani la Hiroshima, posibilitate care nu a fost infirmată pînă în prezent.

Intenția dictatorului irakian de a se „dota" cu arma nucleară datează de multă vreme. Cel puțin din 1967, cînd în Irak a intrat în funcțiune primul reactor nuclear experimental, cu puterea de 2 MW, furnizat de Uniunea Sovietică. Șapte ani mai tîrziu, nereușind să obțină de la sovietici un reactor mai puternic, care să-i permită producerea materialului fisionabil necesar fabricării bombei, Saddam Hussein s-a adresat Franței. Bineînțeles că el a justificat intenția de a cumpăra un puternic reactor nuclear (1 500 MW) prin dorința de a-l folosit în scopuri energetice. Explicație total neverosimilă deoarece Irakul este o țară bogată în petrol, sursa cea mai ieftină de energie.

După tratative îndelungate, în cursul cărora conducătorul irakian a făcut o vizită oficială la Paris (singura sa călătorie în Europa), s-a încheiat în 1976 un contract în valoare de un miliard de franci conform căruia francezii urmau să livreze Irakului un ansamblu nuclear de cercetare de 70 MW, format din două reactoare gemene de tip cu apă ușoară.

Denumit „Osirak", ansamblul nuclear francez a fost considerat de irakieni convenabil, în raport cu intențiile lor nemărturisite, deoarece fiecare din cele două reactoare urma să conțină o încărcătură de uraniu 235 (izotopul fisionabil) cu puritatea de 93% în greutate de 13,9 kg (pentru fabricarea unei bombe atomice nu ar mai fi trebuit adăugate acestei încărcături decît încă 1—2 kg uraniu 235). Pe lîngă aceasta, prin introducerea în jurul miezului reactorului principal Osirak a unei „cămăși" de uraniu natural neîmbogățit se putea obține anual o cantitate de 2—10 kg plutoniu 239, un alt izotop fisionabil, care poate declanșa o explozie nucleară. Cantitatea minimă de plutoniu 239 cu care se poate face o bombă este de 4.4 kg, dacă izotopul are puritatea de 100%, și de 5,6 kg la puritatea de 80%.

Dacă programul nuclear al lui Saddam Hussein s-ar fi limitat la tranzacția cu francezii, încă ar mai fi putut persista un dubiu cu privire la intenția irakienilor de a intra în rîndul puterilor atomice. Dar dictatorul a pornit o adevărată campanie de achiziționare din orice parte a lumii a instalațiilor necesare obținerii de uraniu sau plutoniu fisionabile.

Unele din acțiunile sale au fost încununate de succes, cum este cazul construirii de către două societăți italiene a cinci laboratoare de radiochimie strict necesare manipulării combustibilului iradiat și transformării lui în plutoniu 239. Altele au fost sortite eșecului, printre care tentativa de a importa din Statele Unite pompe speciale cu vid care pot fi utilizate la îmbogățirea uraniului, sau încercarea de a cumpăra din R.F. Germania cîteva sute de subansamble pentru instalații de îmbogățire a uraniului prin centrifugare. Aceste subansamble au fost blocate în august 1990, pe aeroportul orașului Frankfurt, de către autoritățile vamale vest-germane.

ADRIAN MÎNTULESCU

(Va urma)

NAVE DE AZI, NAVE DE MÎINE...

„Navigare necesse est !" Vechiul adagiu al prințului portughez Henric Navigatorul este mai actual ca niciodată și în zilele noastre, după peste cinci secole. Într-adevăr, civilizația supertehnologizată a acestui sfîrșit de secol XX este strîns legată de evoluția transporturilor maritime. Cîteva cifre sînt edificatoare în acest sens : pe mările și oceanele lumii circulă astăzi circa 40 000 de nave cu o capacitate de aproximativ 750 milioane tone ; ele cărăușesc pe „drumurile fără pulbere" ale globului cu mult peste 3 miliarde de tone de diferite bunuri în fiecare an, iar tendința de creștere a acestor valori este constantă.

O bună perioadă de timp în șantierele navale ale globului s-a dat o adevărată bătălie pentru recordurile dimensionale ale vaselor realizate. În fruntea competiției s-au situat multă vreme constructorii japonezi, cu mineralierele și petrolierele lor gigantice. Un reper major în istoria navelor-mamut îl reprezintă lansarea la apă, în 1969, a mineralierului „Universe Aztec" de 160 000 tone ce urma să transporte materii prime industriale din Mexic în Japonia.

Deși tot șantierele nipone au deținut supremația mondială și în domeniul tancurilor și supertancurilor petroliere, în a doua jumătate a anilor '70, centrul de greutate al activității din acest sector se mută în Occident. Mai precis în Franța. Aici, în 1976 și 1977, sînt finalizate lucrările la cele mai mari vase destinate transportului țițeiului — „Batillus" și „Pierre Guillaumat" — cu un deplasament de 550 000 tone ! Dimensiunile lor sînt deosebit de impresionante : 414,2 m lungime, 63 m lățime și o înălțime a pereților laterali de 35,9 m, din care, la o încărcare la capacitatea maximă, 28,6 m intră în imersie (foto 1; alăturat, pentru comparație, un teren de fotbal și un bloc cu 20 de nivele).

Adîncimea porturilor, a canalelor și chiar a strîmtorilor limitează însă tendințele spre gigantism. Căile maritime ale Mării Nordului nu permit accesul unor petroliere mai mari de 200 000—250 000 tone, prin strîmtoarea Dardanele nu pot pătrunde în Marea Neagră vase cu un deplasament superior valorii de 150 000 tone, iar Canalul Panama numai a celor de 50 000—80 000 tone. Iată motivele pentru care eforturile constructorilor de nave sînt îndreptate în prezent într-o măsură tot mai mare către rafinamentul tehnic. Argumente în favoarea acestei afirmații se întîlnesc atît în cazul vaselor de transport a mărfurilor, cît și în cel al vaselor de pasageri. Să încercăm să le examinăm pe rînd.

Din multitudinea navelor specializate pentru cele mai diferite categorii de bunuri, port-containerele formează o specie aparte. Ele au intrat în „practica" uzuală abia din anii '60. O dată cu dezvoltarea domeniului s-a ajuns și la standardizarea „ambalajelor" destinate mărfurilor transportate : containerul cu o lungime de 20 de picioare (1 picior este aproximativ egal cu 30 cm) și o greutate de pînă la 20 t a devenit unitatea de măsură obișnuită a unor asemenea vase. Or dacă la începutul anilor '70 capacitatea unui port-container era de numai 500—700 de unități, ea atinge și depășește astăzi cifra de 3 000 (foto 2). Un asemenea vas are un deplasament de peste 40 000 t și o viteză de croazieră de pînă la 33 noduri (un nod înseamnă cu aproximativ 2 km/oră).

Dar nu acești parametri sînt cei mai importanți. Cu mult mai interesante sînt subtilitățile tehnice menite să asigure, spre exemplu, echilibrul încărcăturii chiar în condițiile unei mări agitate, cu valuri mari. În acest scop au fost elaborate instalații speciale ce constau din aripi de stabilizare subacvatice. Un mecanism complex de dirijare asigură compensarea momentelor de rotație ale vasului, astfel încît oscilațiile sale laterale nu depășesc limita de 5°. O altă metodă prevede introducerea între pereții dubli ai vasului a unui lichid — apă sau însăși combustibilul necesar propulsiei motoarelor — ce va acționa, prin simplă intervenție gravitațională, ca un factor de echilibrare a navei.

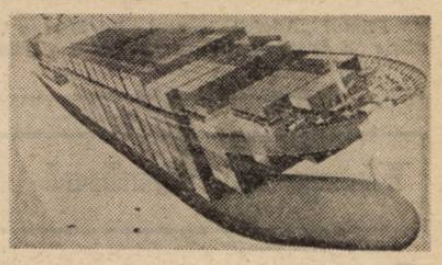

La rîndul lor, „pasagerele" adoptă și ele soluții tehnice noi, revoluționare. Una dintre ele este adoptarea formei de catamaran pentru coca navei. Ea constă acum, de fapt, din două corpuri flotante individuale, deasupra cărora se întinde o platformă utilizabilă largă. Avantajele țin în primul rînd de stabilitatea laterală incomparabil mai mare, ceea ce, în cazul transportului de pasageri, constituie un element prioritar. De asemenea, spațiul aflat la dispoziție pentru amenajarea „hotelului" plutitor și a multiplelor sale dependințe — de la piscină la zone de agrement și sport — crește considerabil. La fel și confortul oaspeților aflați la bord (foto 3).

Cele mai însemnate „cîștiguri" tehnice ale perioadei contemporane a navigației maritime țin totuși de automatizarea foarte avansată a conducerii vaselor, precum și de perfecționarea de neimaginat cu numai cîteva decenii în urmă, a telecomunicațiilor. Faptul are urmări extraordinare asupra sporirii siguranței traficului.

PETRE JUNIE

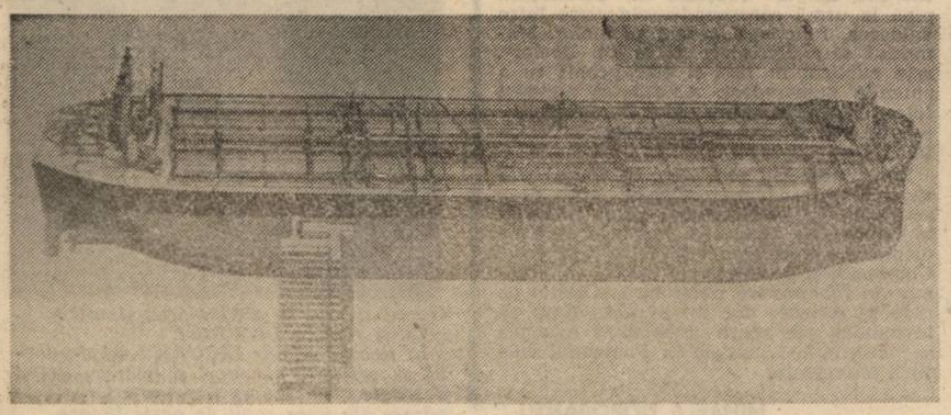

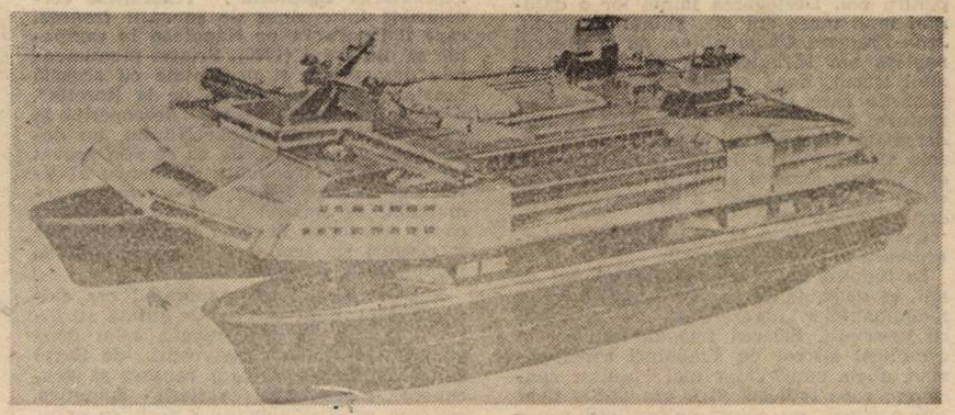

O COPRODUCȚIE FRANCO-ROMÂNĂ RESPINSĂ

— Mircea Veroiu, iată, sînt peste patru ani de cînd locuiești și, înțeleg, muncești la Paris. Trebuie să-ți spun că vestea rămînerii tale în Franța, atunci în toamna lui '86, a suscitat multe și controversate discuții atît printre colegii și prietenii tăi, cît și în rîndul spectatorilor de cinema. Și, poate, pe drept cuvînt, pentru că este un lucru cert, pînă la 47 de ani ai regizat un număr impresionant de filme, 17, dacă-mi aduc bine aminte, ai luat și premii, de aprecieri din partea criticii n-ai dus lipsă, iar cozile la casele de bilete dovedeau interesul și încrederea spectatorului pentru fiecare dintre filmele tale. Totuși, ce te-a determinat să alegi varianta Franța ?

— Franța, pentru afinitatea de spirit și cultură. În ceea ce privește decizia de a emigra, ea s-a datorat unor îndelungi acumulări de frecușuri și nenorociri cu cenzura de care nu scăpa nimeni, cu toate că, în ceea ce mă privește, filmele regizate de mine au trecut, după ce, în prealabil, bineînțeles, au fost aprig negociate. Revenind, vreau să-ți spun că încă din momentul deciziei eram conștient de dificultățile pe care trebuia să le depășesc, mai ales că știam cît de necunoscută era cinematografia românească în lume.

— Deci, ți-ai asumat riscul potențial de a nu mai face film ?

— Exact. Dacă ții cont de vîrstă, de handicapul limbii pe care n-o stăpîneam foarte bine, de conexiunile pe care nu le aveam, de necesitatea de a mă impune ca regizor pentru a putea fi solicitat, iată cîteva motive pentru a înțelege ce greu e în exil. Totuși, trebuia să trăiesc. Astfel, acum sînt responsabilul unui atelier video pentru copii și tineret.

— Și cît cîștigi pe lună ?

— 14 800 franci, bani care-mi asigură un trai comod, nu luxos dacă te gîndești că, fără să mai vorbesc de impozite, doar chiria apartamentului înseamnă 4 200 franci.

— Înțeleg că ai revenit în țară pentru a propune cinematografiei-mamă o coproducție franco-română.

— Sînt pentru a treia oară la București, după Revoluție, și acum am venit însoțit de doamna Martine Cantin, producătoarea pentru partea franceză ca să semnăm contractul pentru filmul „Al treilea mesager", o adaptare după romanul cu același titlu al lui Bujor Nedelcovici. Este o carte interesantă — scrisă în România și tipărită la Editura Albert Michel din Paris —, ce-și propune să urmărească tragicul destin al unui individ care, născut și crescut într-un regim totalitar realizează imposibilitatea comunicării cu semenii lui ca și degradarea relațiilor dintre oameni, chiar propria lui existență sfîșiată de neîmpliniri și contradicții, într-un cuvînt toată gama pe care o știm foarte bine. Ceea ce l-a dus pe erou la condiția de a se exila.

— O temă cam specioasă, așa-i ?

— Așa cum e structurat, scenariul poate fi înțeles de oricine chiar dacă, în esență, el e foarte românesc prin situația aceea nenorocită în care am trăit, cu dictatura pe cap. Culturalmente, însă, aparține celor două țări.

— Cu forța artistică pe care ți-o cunosc este de așteptat că va fi un punct de referință sau, dacă se poate spune așa, vei realiza cu el o performanță în topul filmelor de gen.

— Performanța e alta. Faptul că am reușit să găsesc în Franța un producător, și aici nu !

— Să înțeleg că nu s-a semnat contractul ?

— Exact. Dezamăgirea mea, în raport cu cinematografia română al cărui produs sînt, este totală. Am simțit la cei 4—5 colegi ai mei cu care am avut de-a face că pur și simplu nu mă vor. Excepție a făcut Dan Pița și eu vrea să subliniez aceasta, mai ales că acum e la modă să-l înjuri pe Dan Pița. În ceea ce mă privește, el a fost generos, camarad, prieten și nu numai în virtutea unei tinereți practic comune. Omul acesta care are o poziție înaltă, care este președintele Centrului Național al Cinematografiei, nici chiar el nu a reușit să sfărîme încrîncenarea celorlalți.

— Și totuși, a face un astfel de film ar însemna revenirea din exil, o dublă reîntoarcere.

— Într-adevăr. Și în artă și în viață pentru că, la fel ca și pentru alții, la mine arta cu viața se confundă. Deci, cînd îți spuneam că reîntorcîndu-mă la Paris, am impresia că emigrez a doua oară este un adevăr, de vreme ce, cîțiva confrați și cîțiva funcționari de la Româniafilm mi-au închis ușa în nas cu ostilitate, ca-n „buna" manieră a anilor '70.

— Ar fi foarte greu de admis ca un regizor cu un palmares atît de bogat în filmografia românească, al cărui nume este trecut în dicționarul Larousse de cinema și cu foarte multe virtuți artistice să fie pur și simplu îndepărtat cu atîta brutalitate. Evident, înțeleg că motivația respingerii poate să fie de o natură sau alta, dar nimeni nu poate contesta aportul neîndoios la dezvoltarea acestui patrimoniu vizual al celei de-a șaptea arte. Și totuși, sperînd că se vor depăși momentele dificile, eu îți urez, Mircea Veroiu să faci filme bune, și multe, așa cum ai făcut și pînă acum în România.

MELANIA CHIRIACESCU

Filmul „Adela", în regia lui Mircea Veroiu a luat Marele Premiu la cea de-a 28-a ediție a Festivalului Internațional al filmului de autor — Sanremo (Bergamo) — 1985

magazin

vă răspunde

■ **IOANA EUGENIA (Cluj-Napoca) :** Cu părere de rău, în ce ne privește — nu publicăm versuni : iar în ce vă privește — producțiile dv. sînt nepublicabile... Ultima parte a răspunsului v-ar fi fost oferită de oricare din publicațiile literare din țară.

■ **RADU ANKA (București) :** Deocamdată... nu !

■ **MARIUS MICU (Bîrlad) :** Colaboratorul nostru nu ne-a autorizat să-i facem publică adresa.

■ **DĂBARU MIHAI (Ivănești, Vaslui) :** 1. Soția dv poate fi liniștită : nu aveți de ce vă teme întrucît eventualitatea ca un OZN să aleagă comuna dv. pentru aterizare este extrem de puțin probabilă. O asigurăm pe soția dv. că vă poate da voie să ieșiți noaptea afară din casă fără nici o grijă ! 2. Cu toate că sînt contrare realității astronomice, cele două expresii „Soarele răsare" și „Soarele apune" sînt folosite de foarte-foarte multă vreme. Cum ați observat, le folosim și azi, deși știm bine că ele nu exprimă adevărul. Dar cîte multe alte vorbe sînt folosite, chiar dacă știm că nu exprimă acel adevăr ?!...

■ **CONSTANTIN ROȘCA (Cluj-Napoca) :** Din nefericire, nu am primit la redacție nici un material semnat de dv., cu titlul și la data menționată. Fără îndoială, tema ne interesează, așa că vă rugăm să ne expediați încă o dată articolul respectiv, în vederea publicării eventual cu prilejul amintit.

■ **DANIEL MARINESCU (București) :** 1. Ați intuit perfect : ridicarea calității tiparului și hîrtiei înseamnă creșterea **substanțială** a prețului revistei. Cam de 8—10 ori ! Așa încît... 2. Departe de a ne socoti exclusiviști, însă vă rugăm să luați notă că problema „Big Bang" a depășit de mult faza de ipoteză, devenind **teorie**, aidoma **Teoriei** Relativității. Pînă cînd va apărea o nouă ipoteză cu șorți să devină teorie în cosmologie, care să infirme sau să considere teoriile precedente drept „cazuri particulare", oamenii de știință utilizează azi în cercetările lor datele **cunoscute și acceptate** pînă acum, conștienți fiind de lipsurile sau eventualele contradicții interne ale acestora. Deci, și teoria cu pricina ! 3. „Cogito, ergo sum", ca formulă, aparține filosofului **francez** Descartes (Cartesius !) și nu latinilor ! 4. Aveți dreptate, multe din adevărurile și ipotezele științei contemporane sfidează pur și simplu bunul nostru simț, simțurile și chiar puterea imaginației noastre de a reprezenta veridic sau măcar... metaforic Universul în care trăim. Dar aceste obstacole ce țin numai de limitele noastre obiective și subiective nu înseamnă că adevărurile respective ar fi mai puțin... adevăruri ! E, de altfel, extrem de greu **de înțeles** cum un Univers ca cel actual a avut cîndva dimensiunile unei... portocale ! 5. Ideea înființării unei „Biblioteci Magazin", dedicată literaturii științifice populariz te, este, într-adevăr, interesantă !

■ **Doresc să corespondez : DANIEL MARINESCU**, Bd. Ion Sulea nr. 87, bl. M7 A, sc. C, et. 7, ap. 104, București, sector 3 ; **MARIUS GRAMA**, str. Petru Dobra nr. 8/8, Tg. Mureș, 4 300.

Rubrică realizată de
ADRIAN HOAJĂ

Revistă pentru cei mici

Știți unde apar cele mai frumoase povești și povestiri pentru copii ? În Biblioteca Licurici. Ea apare sub formă de cărticică în revista LICURICI.

Vreți să fiți totdeauna veseli, să vă petreceți timpul în mod plăcut și util ? Citiți revista LICURICI.

În fiecare număr LICURICI stă de vorbă cu prietenii săi mari și mici publicînd desenele și fotografiile lor, oferindu-le adrese ale unor copii de peste hotare.

Timp și simbol

Să ne amintim de Champollion

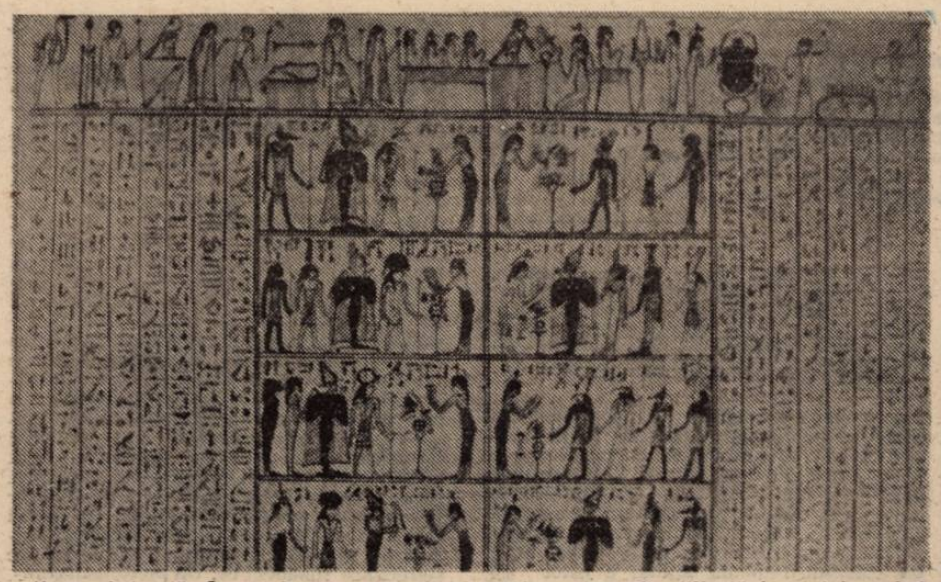

În urmă cu peste patru mii de ani, un egiptean îl învăța pe fiul său că trebuie să îndrăgească scrisul mai mult chiar decît pe propria sa mamă. A fi scrib în Egiptul antic însemna „să faci carieră în administrație", să te bucuri de o bună reputație. Scribii ne-au lăsat mărturii inestimabile, fără de care n-am fi știut poate nimic despre instituțiile Egiptului, despre religia sa, despre viața templului, medicină, cultură... Toate acestea au părut însă pentru multă vreme că ne vor rămîne inaccesibile — semnele folosite de scribii Egiptului antic erau de neînțeles pentru noi. Dezlegarea tainei lor o datorăm unui mare om de știință și erudit, *Jean-François Champollion*, de la a cărui naștere am sărbătorit la 23 decembrie anul trecut, două secole. Printre manifestările care au marcat această comemorare, o expoziție organizată la Hildersheim (Germania) prezintă „Hieroglifele și descifrarea lor", constituindu-se atît într-un omagiu adus lui Champollion, cît și într-o panoramă a istoriei limbii și scrierii egiptenilor.

Cum a reușit însă Champollion extraordinare sa performanță ?

În Egiptul de acum peste cinci mii de ani, se obișnuia ca pereții templelor și ai monumentelor funerare să fie acoperiți cu inscripții. Srierea folosită implica un complicat sistem de simboluri corespunzînd uneia sau chiar mai multor consoane, care indicau dacă era vorba despre o ființă, un obiect neînsuflețit sau o noțiune abstractă. În total, un scrib trebuia să cunoască aproximativ 700 de semne. Încercările de descifrare a hieroglifelor au debutat după Renaștere. Soluțiile au fost însă fanteziste, existînd convingerea că simbolurile misterioase aveau semnificație magică și mistică. Din 1809 însă, încep să fie publicate sub titlul „Descrierea Egiptului", rezultatele cercetărilor întreprinse de savanții francezi care îl însoțiseră pe Napoleon în campania sa din Egipt (1798). Printre monumentele descoperite și prezentate cu această ocazie se afla și „Piatra de la Rosetta", o stelă în granit negru, descoperită la gurile unuia din brațele Nilului, nu departe de Alexandria. Pe ea se afla gravat un decret al faraonului Ptolemeu al V-lea, dat în anul 196 î.e.n. Ceea ce era remarcabil în această inscripție era faptul că ea era scrisă în două limbi (egipteană și greacă) și trei scrieri : hieroglifică, demotică și... greacă.

Importanța acestui monument era evidentă. Mai mulți oameni de știință au început munca de descifrare a celor două scrieri. Un francez (Sylvestre de Sacy) și un suedez (Akerblad) reușesc să descopere mecanismul scrierii demotice, scrierea cursivă vulgară a vechilor egipteni, care va fi utilizată în stat începînd de pe la anul 600 î.e.n. Un englez (Thomas Young) încearcă să descifreze scrierea hieroglifică — forma cursivă folosită de funcționari. Intuiește mecanismul dar nu are puterea să meargă pînă la capăt... lăsînd acest merit lui Champollion. Cu o tenacitate exemplară și cu multă perspicacitate, acesta reușește să stabilească pînă la urmă corespondențele certe între valoarea, funcția și sensul semnelor. Memoriul său „Scrisoare către Dl. Dacier", este publicat în 1822 și este primit cu o anumită neîncredere. Acuratețea metodei folosite impune totuși, făcînd ca rezultatele muncii sale să fie recunoscute. Egiptologia se născuse !

Dar fondatorul său, care la 12 ani știa ebraică și arabă, mai avea de trăit doar zece ani. În plină glorie, ajuns profesor la College de France și membru al Academiei de inscripțiuni și Arte frumoase, Champollion se stinge la 42 de ani, bolnav de tuberculoză pulmonară. Cărțile pe care le scrisese dar nu avusese timp să le publice vor apare însă după moartea sa, înscriindu-i numele în Panteonul culturii universale.

MIHAELA DOROBANȚU

Starea de veghe

Ploaie de stele, torent de informații

La capătul unei prelungite aventuri, după ce pătrunsese cu navele sale SF spre acele lumi stranii de dincolo de lume, și se auto-încoronase (încă în... 2058 !) ca prim-legislator al Marelui Imperiu de Peste Miine, zis Robotronia sau Țara Roboților — temerarul navigator Isaac Asimov (71 de ani la 2 ianuarie 1991) se lansează într-o nouă călătorie, precum Magellan ori Columb, cu o „escadră" de 32 de astro-cărți (incintătoare „cuirasate" de astronautică și astronomie) spre Indiile de suflet și vis ale celor care sînt viitorul însuși al Terrei : COPIII.

Fabien Gruhier, trimis special în S.U.A. al revistei Le Nouvel Observateur, avea să definească această nouă „ofensivă asimoviană" drept *o ploaie caldă de stele pentru toți copiii planetei*. Dar nu partea mai puțin optimistă a acestui dialog „Asimov — Gruhier" (inevitabil restrîns, dar fără a pierde, sperăm, replicile, după noi, esențiale). *Episodul II, deci ....*

— Să presupunem că banii i-am avea... Și am avea voința ! Am și pornit să admitem, spre un alt undeva.... La ce-ar servi, de fapt, stimate Asimov, această călătorie ?

Patriarhul SF-ului, după cîte am înțeles din relatarea lui Fabien Gruhier, ar fi suris mai întîi, după care și-ar fi declinat competența.

— Nu știu... Sau nu știu eu ce să spun. Știu doar că-i necesar. O simt și... Punct final. Să ne imaginăm însă că ați fi venit să-mi luați un interviu acum 30 de ani și mai bine, cînd a fost lansat primul Sputnic. I se auzea „bip-bip"-ul

pentru a-l elogia pe Asimov o denumea astfel, ci pentru a-l incita să-i răspundă...

— Copiii sînt viitorul umanității, desigur, stimate Isaac Asimov. Necunoscutele lumi ale spațiului cosmic le-ar fi putut aparține... Cosmosul, însă, parcă se îndepărtează de noi, sau invers...

— Dacă am fi vrut real, mobilizînd mijloacele existente, s-ar fi putut porni spre Marte (într-o primă etapă) chiar *mîine* sau *poimîine*. Tehnologia există. Pentru a ne lansa în această aventură — pentru a cuceri alte lumi și a le înțelege cosmic, iar ca scop invers (esențial) *pentru a înțelege Terra mai bine* — nu ne lipsește decît voința politică... Și banii, evident...

■

Am ezitat mult înainte de a fi decis să cuprindem în însemnările noastre și

și nimeni nu ar fi putut să vă spună la ce-i bun și cum ne servește. Dacă v-aș fi profetizat în acea zi apariția sateliților de telecomunicații — sateliții geostaționari care asigură azi mondoviziunea și comunicațiile telefonice intercontinentale — telematica în ansamblu, cu toate progresele ei, și mulțimea de sateliți meteo în stare să prevadă pînă și deplasările ciclonului Hugo, nu m-ați fi crezut... Și cît de multe lucruri se vor putea spune la 30 de ani după călătoria spre Marte !

— Să revenim însă la miile, sutele de mii de copii ale căror inimi vreți să le cuceriți prin cele 32 de astro-cărți pe care le-ați lansat de curînd la un preț extrem de ridicat, dealtfel, în Franța fiecare volum, bunăoară, depășind 9 dolari! *Știți la fel de bine ca mine, ca și întreaga comunitate intelectuală, că educația științifică a copiilor, astăzi,* (exceptînd cîteva vîrfuri, elitele, într-un fel) *e practic la pămînt... Pretutindeni !*

— Într-adevăr. Sistemul educativ în ansamblu — nu numai cel științific — e complet depășit. Lipsesc profesorii (mentorii, animatorii) *acestui alt timp al cunoașterii și al acestor noi generații vizînd spre altceva...*

— Contați pe tirajele cărților dumneavoastră și pe mesajul lor ?

— Tirajele sînt mari, aparent, și foarte mici, pentru ceea ce își propun...

— Dar nu încetați, totuși, să le scrieți și să le publicați într-un ritm de-a dreptul frenetic. Să fie scrisul, cumva, un fel de drog, ca pentru a uita... ?

Întrerupem aici seria de întrebări și incitări, nu fără a menționa răspunsul afirmativ a lui Isaac Asimov : *Exact ! Eu nu fumez, nu beau, eu scriu. Din ce în ce mai mult...* (Fără a ne spune direct dacă scrisul e un drog). *Dar nu pentru a uita...* (Asta a spus !). Ci pentru a nu ne lăsa să uităm că orice defetism și orice abandon volitiv ne privează și de orice ultimă șansă.

■

Cum ar trebui să fie învățămîntul științific — pentru a fi un învățămînt deschis spre creativitate — nimeni nu știe încă, exact. Iar dacă ar fi să-i ascultăm pe cei care lucrează în prezent în domeniul cercetării (aserțiunea aparține lui Hervé Penan de la Institutul pentru informare științifică) *„Știința este astăzi, în primul rînd, un sistem de comunicare și informare. Invenția însăși se naște din masa critică de informare.* Cu alte cuvinte — citățm în continuare — există șanse reale de a participa la progres *numai dacă se atinge un prag minimal de informare"*. Dar în ce școli din lume se învață, cît de cît, *cum* să ne informăm și *de unde*, ori *cum* să verificăm informația ?

Ceea ce face Asimov e admirabil: incită, stimulează, provoacă o stare de alarmă. Dar cînd vor ajunge cu adevărat spre continentul de suflet al copiilor lumii cărțile sale de cîte 10 dolari fiecare ?

■

Și foarte-foarte succint : Pe plan mondial există în prezent, funcționează și sînt suprasolicitate *cîteva mii de bănci de date cu conținut științific* (cu cuvenita distincție dintre băncile de date faptice și băncile de date documentare și de literatură de specialitate). În care școli superioare (cel puțin în cele superioare), viitorii specialiști parcurg vreun curs, fie și facultativ, de *acces informațional, cu index de citări, index de surse, index cumulativ și index tematic permutat pe subiecte ?*

Oare nu se mai poate altfel ?

Nu, hotărît, în știință, în cercetare, astăzi nu se mai poate altfel. Un cercetător care are acces la Science Citation Index (S.C.I.), fie și în varianta „on-line", are acces în fapt *la cele 9 000 de reviste, de deosebit prestigiu, care sînt prelucrate aici, integral, și la cele 11 000 articole înmagazinate săptămînal în memoria S.C.I.-ului.* Și alt exemplu (altă sursă) : A rămîne în planul unei vieți științifice autentice pare de neconceput, susțin cercetătorii marilor institute, fără a fi la curent cu rapoartele, *așa-numitele „Science Indicators"* inițiate de National Science Board încă din 1972, ori de „Computer Horizons Inc.", care oferă *indicatorii bibliometrici și statistici privind toate brevetele înregistrate în lume.* Întrerupem din nou. Dar nu înainte de a cita una din evaluările faptice, mai mult decît concrete, cuprinse în excelenta pledoarie semnată de Patory Sophie în mai 1990 *„privind starea de veghe tehnologică, ca parte componentă a unei stări de veghe strategice..."*. Într-o lume în care concurența acerbă desfide capacitatea de progres a celor neinformați, *tehnicile de documentare se cer învățate precum abecedarul.* Sursele de informare serioase sînt oxigenul existenței noastre". Și faptul în sine : firma Rhône-Poulenc, cu un buget de cercetare de aproape un miliard de dolari, utilizează 50 de cercetători numai pentru a explora lucrările de laborator consemnate în diversele surse de informare. Lucrările, indiferent de rezultatul lor... O altă societate de consulting informațional, F.I.A., este conectată simultan, pentru a asigura un minim de rigoare, la *peste 2 500 de bănci de date franceze, europene* sau *americane...*

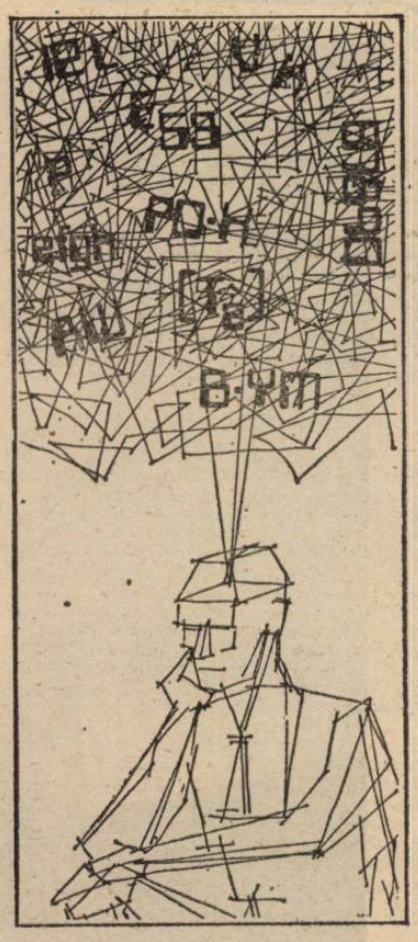

■

Dacă nu plecăm spre Marte, stimate domnule Fabien Gruhier, e pentru că nu ne ajung banii, probabil, nici pentru a ne conecta la tot ceea ce se întîmplă (și cîte nu se întîmplă !) pe suprafața Terrei. Și o întrebare, mai mult pentru Asimov : *După seria de 32 de astrocărți — pentru a visa frumos — să sperăm că va apare o altă serie de 32 de info-cărți... pentru a respira și a rămîne în viață ?*

DOREL DORIAN

Oglinzi de... întors timpul

Optimiștii, vizionarii, profeții (fiecare în altă țară decît de baștină) — toți considerați oameni lucizi și cu simțul realității ascuțit la maximum, cum îi stă bine unui om modern — pot respira acum în voie. În multe laboratoare ale lumii funcționează (la nivel de prototip sau în stadii mai avansate, aplicațiile militare impun o cortină inexpugnabilă) **oglinzi de întors timpul**. Nu ne putem hazarda să numim aceste dispozitive de avant-gardă ale fizicii contemporane strănepoți ai mașinii timpului a lui H. G. Wells. Dacă în romanul lui Wells, apărut cu zece ani înaintea tezei lui Einstein asupra relativității restrînse, călătoria în timp o făcea un om — personajul Moses Nebogipfel —, astăzi așa-zisul voiaj pe cea de a patra dimensiune a spațiu-timpului îl efectuează fotonii. Sau, altfel spus, fascicule luminoase de tip laser.

Pentru a nu ne rătăci în hățișurile demersurilor științifice (în acest cadru nici nu ar fi posibil) vom exemplifica prin derularea următoarei scene dintr-un război imaginar : unul dintre combatanți detectează o rachetă inamică lansată în scop distrugător. Un computer avizat, creierul sistemului de detecție și contra-atac, dă aproape instantaneu comanda : un extrem de puternic fascicul laser se îndreaptă cu viteza luminii către racheta dușmană. Aceasta, în mod normal, nu mai are nici o scăpare. Dar imediat se produce o imensă surpriză pentru cei care au atacat racheta : **fasciculul laser se reîntoarce cu maximă precizie spre propriul său punct de lansare ! Și nu oricum, ci la fel de puternic, sau, în unele variante, chiar mai puternic.**

Ce s-a întîmplat la impactul fasciculului laser cu racheta ? Practic, aceasta s-a comportat ca un fel de **oglindă magică**. Magică pentru că nu numai că nu a reflectat raza sub alt unghi (cel de reflecție) dar a returnat-o pe aceeași direcție, în sens opus. De asemenea, este „magică" pentru că intensitatea ei nu a scăzut (cum ar fi normal), dar s-a menținut constantă (sau a crescut). **Cu alte cuvinte, așa cum se exprimă specialiștii, lumina a fost întoarsă în timp.** Sistemul folosit și care este studiat și experimentat intens la ora actuală se numește **oglindă cu conjugare de fază** și ea poate fi un mediu solid, lichid sau gazos (așa cum se utilizează la Universitatea Pierre și Marie Curie din Franța). O primă aplicație cu potențe uriașe este super-laserul, iar despre folosirea acestuia în varii domenii nu mai este nevoie să insistăm (se remarcă în primul rînd telecomunicațiile). Să mai menționăm că sistemul de oglinzi cu conjugare de fază nu este străin de proiectul supranumit „războiul stelelor".

Mă opresc deocamdată aici pentru a lăsa spațiu pentru un iubitor al acestei rubrici, **domnul RADU BOIERIU din Galați.** Referitor la articolul „Avatarurile cifrei trei" dînsul îmi semnalează printre altele : „Acea obsesie a geometriei de care vorbiți, luîndu-l pe Platon drept erou principal, poate fi regăsită în natură. Cercetători din Japonia au descoperit bacterii plate și de formă riguros triunghiulară, pe care le-au încadrat grupului primitiv de archebacterii. Au mai fost găsite în zona litoralului japonez și bacterii de formă riguros pătrată". Cititorul, cu mult umor, remarcă : „Aceste bacterii, mult mai în vîrstă decît Platon, au anticipat în mod strălucit opera unui Pitagora sau Euclid dar despre ele nu se prea vorbește prin manualele școlare". Mulțumesc corespondentului meu din Galați (care-mi furnizează și sursa informației, revista „Știință și tehnică" — ce număr ? — din 1987) și recunosc alături de dînsul că abia începem să redescoperim ceea ce, printr-un termen atît de generos, numim natură.

PAUL IOAN

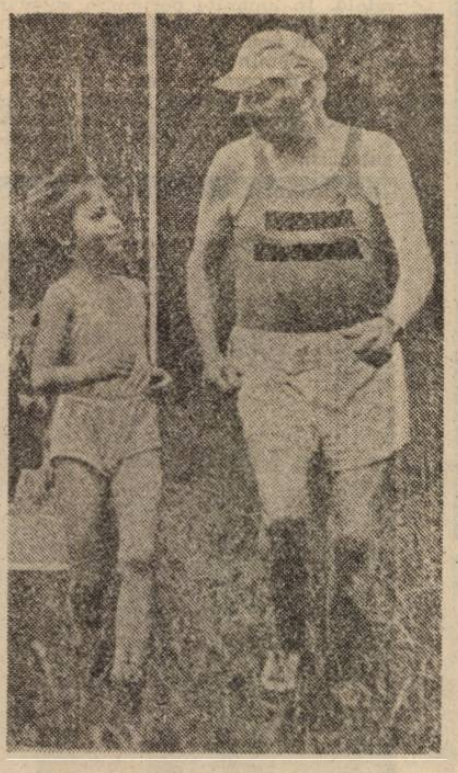

OCEANOGRAFIA — MAREA SPERANȚĂ A SECOLULUI XXI

Lumea se află în căutare de noi zăcăminte de minereuri, de hidrocarburi și alte materii prime. Se investighează zonele bătătorite de către geologi, dar se acordă importanță tot mai mare fabulosului tezaur de bogății minerale și hidrocarburi din „Împărăția lui Neptun". Uitat parcă datorită efensivei omului în cosmos, oceanul planetar este cercetat cu mai multă rîvnă, chiar și în zonele climatice mai puțin prielnice.

PACIFICUL DE VEST, UN VIITOR EL DORADO

Pe fundul oceanelor există, de multă vreme, noduli polimetalici. Ei au fost descoperiți pentru prima dată în urmă cu 118 ani, de către nava oceanografică britanică „Challenger". În 1960, întreprinzători occidentali lansează ideea valorificării nodulilor polimetalici, adevărate „covoare de pietre". Ei au fost asemuiți și cu niște „cartofi arși", cu diametre pînă la 10 cm. Cele mai promițătoare regiuni pentru o eventuală exploatare pe scară industrială a nodulilor polimetalici sînt situate în Pacificul de vest și în nordul Oceanului Indian. Republica India beneficiază de pe urma valorificării nodulilor polimetalici. Ei sînt alcătuiți, în principal, din oxizi de mangan, fier și silicați de aluminiu. În anumite perimetre submarine, nodulii conțin, în plus nichel, cupru și cobalt. În anul 2000 vom fi peste 6 miliarde de pămînteni. În 2040 poate 10–12 miliarde de oameni. Vom avea nevoie de cantități sporite de materii prime, pe care, neîndoios, le vom putea obține și din nodulii polimetalici ai adîncurilor submarine.

„HORNURILE NEGRE" LIVREAZĂ MATERII PRIME NEÎNCETAT

În globul căutătorilor de bogății minerale în mări și oceane a intrat și Germania. Reunificat, acest stat european dispune de un potențial uman, științific și financiar deosebit, care îi va permite să susțină cercetările în Oceanul Pacific. Merite deosebite în localizarea regiunilor bogate în noduli polimetalici îi revin prof. Werner Tafar, geolog din Marburg. Ultima expediție oceanografică pe care el a condus-o în Pacificul de vest a fost inaugurată de un mare succes. La adîncimea de 2500 m, Tafar și ceilalți 20 membri ai expediției întreprinse au descoperit „hornuri negre" care „livrează" prețioase materii prime. S-a reușit cartarea unor asemenea hornuri. Aduse la suprafață, pe punțile navei oceanografice „Sonne", aceste hornuri, au fost considerate la o primă vedere, rapidă, creații a'e unor extraterestrii și nu ale naturii. Chiar deșeuri periculoase, datorită compoziției lor chimice.

Ultima expediție oceanografică germană a permis culegerea a multor tone de astfel de esantioane de pe pardoseala Pacificului ; prima călătorie a navei „Sonne" s-a desfășurat în estul celui mai mare ocean al planetei, în 1989. Primele cercetări în a doua campanie oceanografică au fost întreprinse în Marea Bismarck, la nord de Papua-Noua Guinee. S-a explorat fundul mării pentru depistarea noduli'or polimetalici. Deosebit de promițătoare aveau să se dovedească cercetările marine în bazinul Manus, aflat în apropiere de „zona de coliziune" a plăcilor Australiei și Pacificului. Informațiile furnizate de publicația „La Tribune d'Allemagne" sînt deosebit de relevante : „În această zonă de coliziune mișcările tectonice sînt, în mod special, dinamice și ele provoacă continuu formarea unei noi cruste oceanice. În respectivul perimetru oamenii de știință germani au descoperit zăcăminte de minereuri, zone de emanații termale și hornuri negre ce se reînnoiesc fără încetare, care pot atinge o înălțime maximă de 30 m. Aceste concrețiuni își datorează existența unei reacții chimice".

D. FILIP

(Va urma)

Fotografie-document : prof. Werner Tafar lîngă un specimen submarin misterios dar extrem de util pentru aprovizionarea lumii, în secolul viitor, cu minereurile necesare.

Baropresă pentru șvaițer

Laptele parcurge un drum lung înainte de a se transforma în roata galbenă de cașcaval. Acest drum este însoțit de o mulțime de operații : cheagul obținut din lapte este sfărîmat, granulele sînt stoarse, modelate și presate. Multe operații se execută manual. Specialiștii din industria de ulei și brînzeturi din Uniunea Sovietică au conceput și realizat o baropresă destinată turnării și presării brînzeturilor de tip „Șvaițer". Prepararea are loc în vacuum. O cantitate de 120 kilograme de brînză frămîntată, se transformă, în nu mai 3–4 ore, în calupuri sau blocuri de șvaițer. Înainte de folosirea acestei instalații procesul de preparare avea o durată de 12–16 ore ! Baropresa a permis să se înlăture nouă operații manuale, îmbunătățindu-se și calitatea produsului. Noul procedeu elimină pierderile de materii primă.

Aspirator pe șine

Inginerul german Helmut Reihwein a reușit să realizeze, prin montarea unei mașini de curățat trotuare pe un șasiu de drezină, un aspirator pentru calea ferată. Deplasîndu-se cu o viteză de pînă la 25 kilometri pe oră, acest agregat poate să adune gunoiul pe care pasagerii îl aruncă pe fereastră.

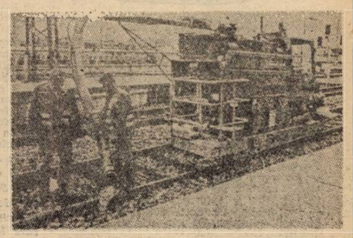

Computerul sculptor

Pictura de calculator s-a născut aproape odată cu apariția computerelor personale, care, prin apăsarea claviaturii sau prin mișcarea manipulatorelor, permit desenarea pe ecranul monitorului a unor imagini multicolore. Nu de mult a apărut și sculptura computerizată.

Artfel, la Institutul politehnic național din Nancy (Franța) a fost creat un sistem care permite ca desenind pe ecranul computerului personal o figură oarecare să fie obținută apoi din masă plastică. Principiul de lucru este simplu: o rază laser dirijată de computer „desenează" sculptura într-un recipient transparent umplut cu un monomer lichid care polimerizează și se întărește, sub acțiunea luminii cu o anumită lungime de undă. Cînd volumul descris de raza de lumină se solidifică, figura „sculptată" poate fi scoasă din recipient. Confectionarea statuii cu înălțimea de circa zece centimetri durează cîteva ore. Sculptorii profesioniști deocamdată nu s-au dovedit interesați de noua metodă însă inginerii proiectanți doresc să o folosească pentru obținerea imediată a pieselor desenate pe ecran.

Balaur sau piton ?

9,81 m este ultimul record de lungime al șarpelui african piton. Un record care părea de nedepășit.

Și totuși o echipă de militari belgieni reușesc să obțină în timpul unui zbor cu elicopterul o fotografie excepțională luată de sus. Aceasta reprezenta un piton încolăcindu-se în mijlocul unui luminiș. După afirmațiile militarilor pitonul avea mai mult de 10 metri iar fotografia nu părea trucată.

Mai mult decît atît, anumite repere ușor de controlat i-au convins pe unii specialiști că șarpele avea în jur de 12 metri.

O nouă meserie ?

Se poate da un răspuns pozitiv : în curînd se va răspîndi o nouă meserie, aflată deocamdată în stare embrionară : cea de croitor pentru cîini ! Numărul prietenilor noștri cu patru labe este în continuă creștere. În aceeași măsură și grijile pentru protecția lor. Iar una dintre aceste preocupări este și aceea de a asigura în timpul iernii o îmbrăcăminte corespunzătoare celor mai buni prieteni ai oamenilor. Și asa a început să se dezvolte și această industrie, mai preponderent în Anglia unde amiciția pentru acești patrupezi constituie un adevărat cult. Iată de ce, dacă veți avea ocazia să vizitați Marea Britanie, în timpul iernii să nu vă mirați cînd veți întîlni pe străzi cîini îmbrăcați din „cap pînă la picioare" : purtînd o îmbrăcăminte călduroasă și chiar elegantă...

GLOBmagazin
SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

Un „șarpe" ce va deveni cîndva fluture

Arta supraviețuirii — o denumire posibilă pentru o tehnică ce permite multor vietuitoare să trăiască, înșelîndu-și dușmanii cu înfățișarea dezgustătoare sau asemănătoare pînă la perfecțiune cu aceea a unor... dușmani ai dușmanilor lor : mimetismul. Multe asemănătoare viespilor, dar lipsite de arma lor specifică acul veninos, omizi violent colorate asemenea celor toxice, fără a fi însă etc. O

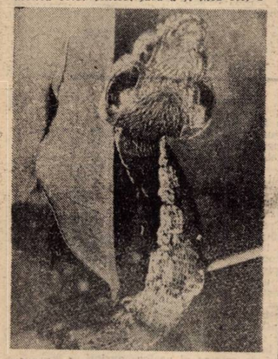

tehnică pe care o specie de omizi din America Centrală — Hemeroplanes ornatus Rophaëlid — a dus-o pînă la perfecțiune. Desenul corporal imită viclea șoiosală a șerpilor cu decorația coloristică specifică. Pînă aici, un exemplu nu prea șocșinuit de mimetism. Numai că, nemulțumită parcă de această protecție, tinzînd la perfecțiune, această omidă ce atinge dimensiuni de pînă la 8–10 cm a adoptat și un comportament pe măsura imaginii pe care o sugerează. Atacată, ea se transformă instantaneu într-un șarpe gata de atac. Fixîndu-se pe suportul pe care este așezată cu ajutorul preudonedelor înzestrate cu ventuze, ea își ridica partea anterioară, balansînd-o exact în stilul caracteristic șerpilor ce-și hipnotizează prada, în timp ce primele două segmente toracice se umflă, dilatîndu-se la maximum, expunînd privirilor... două pete colorate — doi ochi falși ornati cu false reflexe de lumină menite să sporească iluzia. Spectacol, cu adevărat halucinant, căruia prea puține păsări insetivore îi pot rezista.

M. GRIGORE

■ **Un fel de hibrid între nava spațială și o aeronavă modernă, astfel poate fi clasificat avionul aerocosmic supersonic al secolului XXI care va fi propulsat de un motor revoluționar, pe care îl va realiza un consorțiu de mari societăți industriale nipone, americane și vest-europene. Între aceste societăți figurează „Mitsubishi", „Rolls Royce" și „General Electric". Se apreciază că spre finele deceniului actual motorul va fi proiectat în întregime. Preconizatul avion aerocosmic supersonic va putea parcurge în numai 3–5 ore distanța Tokio — New York, Tokio — Paris și Tokio — Londra.**

■ **Motor cu laser. În cadrul experimentelor asupra ineditului motor realizat în U.R.S.S. s-a folosit laserul continuu pe bază de argon, cu o putere de doi wați. Avantajele motoarelor cu laser față de cele tradiționale sînt însemnate. Ele nu dezvoltă substanțe toxice și nu poluează mediul înconjurător. Interesant este și faptul că energia necesară motorului cu laser poate fi furnizată de la o distanță la care alte mijloace pentru transportul energiei nu sînt posibile. De avantajele motoarelor cu laser urmează să beneficieze instalațiile cu vacuum, utilizate în industrie și în experimentele științifice.**

■ **Peste 100 ani, artarii, stejarii sau mesteceni vor „părăsi" zona Marilor Lacuri americane, deplasîndu-se mai la nord, în Canada, aceasta este concluzia la care au ajuns un grup de**

TELEX • TELEX

specialiști în urma modelării pe computer a consecințelor încălzirii generale a atmosferei în respectiva zonă geografică. Dispariția speciilor de copaci menționate va fi însoțită de un fenomen similar și în cazul altor specii de plante și flori, de migrarea animalelor sălbatice. Consecințele efectului de seră vor fi dramatice pentru vegetația Alaskăi.

■ **Sticlă obținută din reziduuri înalt radioactive ? Este posibilă această transformare, operație căreia reziduurile cu pricina, care de peste 35 ani s-au adunat și sînt păstrate în stare lichidă în cisterne de otel inoxidabil cu pereți dubli, răcite în permanență cu apă și adăpostite în buncăre subterane, se vor turna în alte cisterne, tot inoxidabile, dar în care se va afla sticlă topită. Melanjul se va realiza, obținîndu-se sticla mult dorită și scăpîndu-se astfel de reziduurile extrem de periculoase.**

■ **În lume există, în pofida părerii generale, mai mulți bărbați decît femei. Această diferență se resimte mai mult în Asia de Sud și în China, unde numărul bărbaților este cu 60 milioane mai mare decît al femeilor. În S.U.A., Canada, Japonia, U.R.S.S., și țările europene, numărul femeilor este mai mare decît al bărbaților.**

■ **NASA a perfectat un contract cu Societatea americană „McDonnel Doug'as" în vederea punerii la punct a unei noi tehnologii împotriva poluării acustice Se are în vedere și asanumitul „control activ antizgomot" care constă în răspîndirea în interiorul și în afara avionului de unde sonore identice cu cele produse de aparatul de zbor dar în opoziție de fază, adică în măsură să se anuleze unele pe altele. Va fi „produs" antizgomotul care să înlăture zgomotul.**

„Este un fals Leonardo? Îl cumpăr pentru un miliard"

A menținut secretul său pînă la moarte. A mințit timp de o jumătate de secol, dar în testamentul său a scris adevărul : „Eu am fost acela care am pictat tabloul „Madonna del gatto", pe care toată lumea era convinsă că este opera originală a lui Leonardo Da Vinci. Dacă veți dori să vindeți acest tablou, să menționați că nu este o operă originală și că autorul real sînt eu". Chiar după ce s-a aflat adevărul, un mare colecționar arab, pur și simplu îndrăgostit de perfecta imitație, s-a declarat dispus să-l cumpere contra unei sume de un miliard de lire italiene.

Cezare Turbino, care a murit puține zile după ce a împlinit 91 de ani, era recunoscut de toată lumea ca cel mai bun și abil pictor în domeniul reproducerii stilului marelui său maestru. Dar numai în cazul picturii „Madonna del gatto" a făcut excepție, relevînd adevărul doar după moartea sa. A fost un adevărat as în această privință. Nu numai că îl imita perfect pe Leonardo Da Vinci, dar cunoștea și secretele „îmbătrînirii" tablourilor (rame, vopsele), întrucît a reușit să păcălească pe cei mai mari experți din lume. Respectiva pictură care era considerată dispărută, a reapărut în anul 1939 la Milano, cu prilejul unei expoziții retrospective dedicate lui Leonardo, alături de alte opere aparținînd marelui maestru. Atunci s-a prezentat un cetățean care a afirmat că este de origine nobilă și că tabloul respectiv îl deținea de foarte mult timp, dar că nu i-a dat importanță considerînd-o operă fără mare valoare. Giorgio Nicodemi, directorul organizării retrospectivei, a examinat cu atenție tabloul și fără să ezite nici un moment, a declarat că tabloul adus, declarat și dispărut), era fără doar și poate „Madonna del gatto". Persoana care adusese tabloul se numea Carlo Noia, un industriaș din Savona, prieten intim și admirator pînă la venerație a amicului său Turbino care îi încredințase marele său secret și-l făcuse părtaș la marea lui păcăleală. Turbino a avut doi fii : Agostino și Febo, care cunoșteau și ei secretul dar nu-l divulgaseră nimănui, avînd însă dezlegarea de a restabili adevărul după moartea tatălui lor. Cu cîțiva ani înaintea morții sale, Carlo Turbino a făcut un tablou ul soției sale. Titlul portretului era „La donna in rosso". Simțea că i se apropie sfîrșitul și prin acest gest dorea să fie autorul unei opere personale și nu o copie...

P.S. Dar unde se află originalul ? Este un tablou de 43 cm x 58,5 cm de o inestimabilă valoare. În ce seif este ascuns ?

După 105 ani de la căsătorie

Trei țări, șapte președinți de republică, o revoluție și două războaie mondiale. Și dacă toate aceste date încă nu sînt suficient de impresionante, Elia Diafarov este gata să adauge în balanța vieții sale și un „amănunt" (socotim noi unic în lume : a împlinit 105 ani de la data căsătoriei sale. Orice, dar nu se poate spune că viața lui nu este marcată de date semnificative. Iată și de ce sărbătorirea celei de a 105-a aniversări a căsătoriei sale a căpătat în micuța localitate Narodnaia situată undeva în zonele înalte ale munților Urali din Uniunea Sovietică un adevărat caracter de mare sărbătoare. Sărbătoritul, care numără în prezent 124 de ani, a avut ca musafiri oaspeți din toate colțurile țării și în mod special din rîndul unor oameni de știință dornici să-și explice nu numai longevitatea sa și fabuloasa aniversare a unei perechi ajunsă la 105 ani de viețuire în comun (neomițînd amănuntul, plin de semnificații, că și soția sa, Hatyn numără și ea 120 de ani !). Evident, primordiala atenție a specialiștilor s-a îndreptat în mod special spre elementele de viață, alimentație, reguli de muncă, reacția lor vizavi de apariția unor produse gospodărești noi (aparate TV și radio, mașină de spălat rufe, aspirator etc.), a curentului electric. Elia Diafarov posedă o excelentă memorie este în stare să povestească multe fapte petrecute cu zeci de ani în urmă ! Una din mîndriile sale despre care pomenește cu orgoliu este faptul că are nu mai puțin de 207 descendenți și se entuziasmează relatînd despre marea lor aniversare, nunta de aur, care a adunat în jurul lor un mare număr de rude și concetățeni. Perechea Diafarov a împlinit 105 ani de cînd s-au căsătorit. Un record invidiabil, marcat de amintiri de neuitat, un adevărat basm pentru cei dispuși să-i asculte...

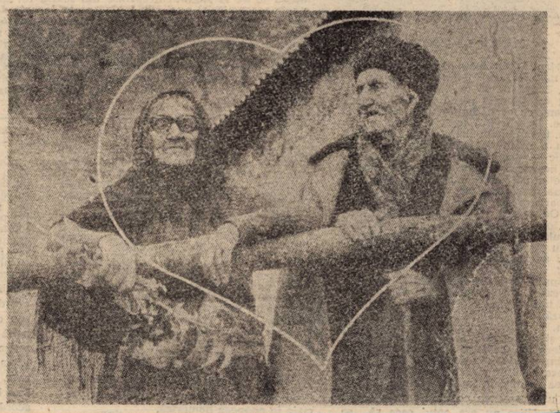

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

MECIUL SECOLULUI

episodul cinci

Ieșind în stradă, mi-am privit la rîndul meu ceasul. Pînă s-o înlocuiesc pe Hana mai erau două ore. „Au închiriat 20 de săli de sport. N-ar strica să intru măcar în cîteva dintre ele". Cu aceste gînduri opresc un taxi, jurîndu-mi că mîine o să închiriez o mașină. Se prevede o ciudată cursă după o fantomă care nu lasă urme. „Dar de ce nu lasă urme ? Totul e gratuit, deschis tuturor... tuturor celor ce pot rezista, e-adevărat... un incognito ascunde întotdeauna o slăbiciune, un detaliu compromițător... și totuși meciurile de box nu pot compromite pe nimeni". Am impresia că începe să mă obsedeze ideea că ceva nu este în regulă, deși încriminarea lui „Tart & Son" este nefondată. Ajung la prima destinație — făcusem rost de toate adresele — și intru.

Deși eram în semi-obscuritate, mi-am dat imediat seama că Hanei îi este rău. Am ridicat-o încet pe după umeri și cerînd scuze celorlalți spectatori, am scos-o afară la lumină. Era ora patru după-amiază și soarele de decembrie începuse să apună. Cu coada ochiului zărisem în ring pe aceiași boxeri îmbrăcați în verde și violet, la fel de sprinteni și de proaspeți. Am dus-o pe Hana acasă la mine, i-am dat un calmant și am rugat-o să se culce. Inutil, înainte de a ieși eu pe ușă, adormise.

Reintors în misterioasa sală pusă la dispoziție de „Don & Co. Ltd", bănuțelile mele începură să se adeverească. Fără a privi meciul, încercam să-mi fac un nou plan de acțiune. Vizitasem șase săli, întrebasem pe unul, pe altul și dintr-un punct de vedere situația se clarificase : **orașul era împînzit de interminabile și obsesive gale de box, unde perechea de combatanți era de trei luni aceeași și nimeni nu asistase la sfîrșitul vreunei partide.** Aici, în desfășurarea fantasticelor meciuri, trebuia căutat misterul.

Orele treceau greu, lupta înverșunată nu se oprea nici un moment. Auzeam schimbul de lovituri, scurte gîfîieli, tropăitul ghetelor pe podeaua ringului. Cei din jurul meu, animați la culme de jocul celor doi vociferau, se agitau pînă cînd oboseala îi răpunea. Numai acest moment îi făcea să-și aducă aminte că trebuie să plece. Cei mai puțin rezistenți ieșeau însoțiți de prietenii mai puțin epuizați.

Fără să mai aștept să se scurgă cele patru ore ale așa-zisei mele vizionări, am plecat convins că meciul nu se va termina prea curînd. Oricum, după aproape 11 ore de luptă, nici unul dintre combatanți — care boxaseră și ieri, și alaltăieri și cine știe de cînd, poate chiar de trei uni continuu — nu dădeau semne de vreo slăbiciune. Eram convins că doar eu și Hana nu vom putea reuși să înțelegem ce se petrece.

Deodată, cînd să ies pe ușa sălii, doi inși s-au repezit furioși înăuntru. Intru și eu după ei. Cei doi aleargă disperați undeva, spre mijlocul spectatorilor. Licăritul unei țigări aprinse de cineva a dispărut imediat iar vinovatul e scos cu forța dinăuntru. Zbătîndu-se în mîinile zdrahonilor el strigă :

— Ce v-a apucat ? Cum naiba să te uiți la un astfel de meci fără să fumezi ?

— Instrucțiunile sînt clare pentru toată lumea. Nu poți să te abții, nu intri.

Mormăind ceva în colțul gurii, fumătorul promise că se va abține și fu lăsat să reintre. Am vrut să-i întreb pe acești abili și invizibili supraveghetori — de care nu aflasem pînă atunci — cine i-a angajat, dar mi s-a părut inutil. Cred că nici ei nu știau.

A trecut o săptămînă și mă simțeam în stare să introduc în computerul meu o listă impresionantă de date. Eu, pe căi directe, ca ziarist, iar Hana prin cunoștințele sale și cunoștințele cunoștințelor sale întocmisem o bază de date cărcia trebuia să-i găsim un fir logic. În rezumat, statistica noastră arăta astfel : 1. De cinci săptămîni în 20 de săli de sport se declanșaseră meciuri de box incredibile, care nici în prezent nu încetaseră. Anormala comportare fizică a boxerilor nu poate fi pusă pe seama unor roboți umanoizi. Motivul principal al acestei observații : strictețea interzicerii fumatului în sală. Doar unui organism viu i-ar dăuna fumul. Dar dacă miraculoșii combatanți sînt vii, de ce nu scad, sau mai bine-zis de ce rămîn constante resursele lor fizice ? Orice scamatorie cu schimbarea partenerilor neobservabilă de către public este exclusă, dată fiind urmărirea la fața locului a meciului.

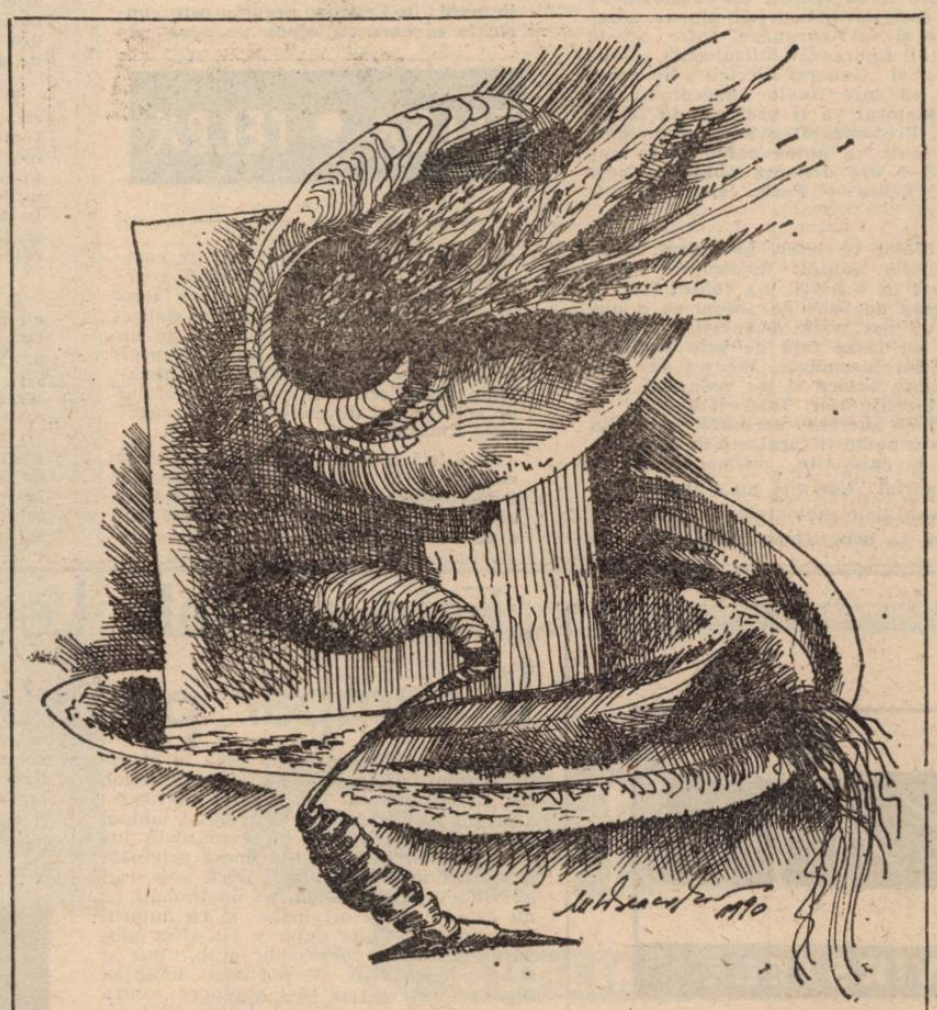

Grafică de M. DEACONU

2. Din relatările oamenilor angajați la intrări rezultă : cel puțin 1 200 de spectatori au leșinat în timpul meciurilor. Circa 450 dintre ei au fost spitalizați în aceste 42 de zile. Din datele oferite de cîțiva medici se constată apariția unui cvasi-general surmenaj nervos și afecțiuni cardiace.

3. La cele trei institute de cercetare unde Hana are cunoștințe și la cele două unde mi s-a permis mie să stau de vorbă cu directorii, se observă o puternică scădere a randamentului multor angajați, chiar și din rîndurile celor mai dotați. Ca urmare a interesului crescînd față de „fenomenul" meciurilor de box — cum începusem să numim noua situație, se poate prevedea o ridicare și mai accentuată a celor ce devin indisponibili sau a celor cu randament slab.

4. Discreția totală în care se complace cu multă abilitate firma „Tart & Son" este suspectă. Gratuitatea accesului la meci devine în aceste circumstanțe inexplicabilă. Și totuși, organizarea atît de amplă, pe perioada unui an — cu cheltuieli enorme, cărora însă nu le știm valoarea — are un mobil foarte precis.

5. În nici un alt perimetru de pe glob, în afară de al nostru, H-3, nu s-au mai organizat astfel de manifestări. Colegii mei din presa sportivă din toată lumea mi-au confirmat acest fapt.

PAUL IOAN

(Va urma)

PE URMELE LUI ULISE (I)

Tim Severin, Un distins absolvent de la Oxford, la vîrsta de 18 de ani a pornit, precum Schlieman, în căutarea Troiei, pe urmele lui Ulise. Periplu, intrat definitiv în patrimoniul cultural al omenirii, călătoria eroului războiului troian în rătăcirile sale spre casă reprezintă, în plan cultural, chintesența experiențelor umane în drumul spre regăsirea eului plenar-sinteză a celor mai diverse (deși nu întotdeauna favorabile) ipostaze. O simplă legendă cu valoare exemplară, dacă Schlieman n-ar fi demonstrat existența, reală a Troiei. Descoperirea Ilionului — alt nume al Troiei — de cucerirea căruia este inspirată Iliada, a deschis drumul căutărilor pentru descifrarea adevărului celeilalte capodopere homerice — Odiseea. Drumul eroului a fost reconstituit — pornindu-se de la sugestii desprinse din textul lui Homer — fiind în fel și chip trasat, unele reconstituiri purtîndu-l pînă mult departe de „Coloanele lui Hercule" — Strîmtoarea Gibraltar. Legenda antică alimentează astfel noi legende. Pentru Tim Severin, Ulise, are, de asemenea, o existență reală și, în același timp, perfect inteligibilă la scara umanului. Pornind pe urmele eroului îndrăgit, Tim Severin a început și a sfîrșit prin a se asimila integral experiențelor acestuia. Drept care, după o documentare asiduă, de strictă specialitate, care a durat trei ani, și-a construit corabia „Argo", copie conformă a unor galere din epoca războiului troian, cu care a pornit pe urmele lui Ulise, de la Troia spre Ithaca. Iată, în cele ce urmează, aventura călătoriei sale, relatată de el însuși.

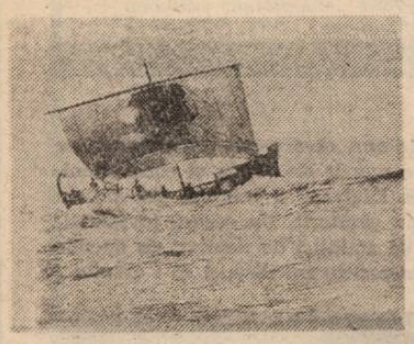

„ARGO" LA TROIA

Construită din lemn de pin de Alep, după modelul unei galere din epoca de bronz, lungă de 16 m, „Argo" arbora la catarg tradiționala pînză pătrată pe care pictasem, cu ocru, figura unui nobil din Micene. La sfîrșitul lunii mai am părăsit Turcia, trecînd prin strîmtoarea Dardanele, pentru a relua de la Troia — actualul Hisarlîc —, drumul eroului homeric. Proiectul nostru sau, în orice caz, visul nostru era de a pătrunde una dintre enigmele cele mai pasionate ale antichității : drumul parcurs de Ulise spre casă. Este, oare, Odiseea doar o colecție de legende — cu lotofagii, lestrigonii, ciclopii, sirenele, zeul Eol, Circe, Scylla și Carybda ce marcau drumul eroului —, sau erau acestea cu adevărat repere ale unei călătorii reale ?

Echipajul corăbiei Argo era format din doisprezece bărbați proveniți din diverse țări și toți îmi împărtășeau visul. Tradiția plasează periplul lui Ulise departe de Grecia, la strîmtoarea Mesina, la poalele Etnei și chiar pînă la Gibraltar. Unii îl consideră pe Ulise fondatorul Lisabonei și împing voiajul său pînă în Islanda. Ideea mea era alta. Homer ne spune că Ulise își avea regatul în insulele Ionice. Atunci de ce un asemenea ocol ? Șiret, ingenios, prudent, Ulise nu era omul care să se lanseze într-o asemenea aventură. În plus, după anii de război petrecuți sub zidurile Troiei, se grăbea spre casă. Normal, drumul său trebuia să fie cel mai scurt și mai sigur. Iar acesta, conform tehnicii de navigație a epocii, trebuia să urmeze coastele. Sigur, în acest fel drumul lui Ulise n-avea cum dura nouă ani, cum spune legenda. Conform ipotezei mele, el s-ar fi desfășurat într-un singur sezon estival, cînd vînturile sînt favorabile. Urmînd același fel de a naviga și folosind exclusiv vela ca mijloc de propulsie, ancorînd seara la mal și dormind pe plajă, ca și îndepărtații noștri strămoși, am ajuns la începutul lui iunie în dreptul coastelor Traciei. În insula Thassos, descendenții vechilor ciconi, aliați ai troienilor, ne-au oferit sticle cu același vin local, negru și tare, cu care se aprovizionase și Ulise Necazurile sale au început abia la Capul Malea, la sud-est de Peloponez. Este ultimul loc pe care îl putem localiza cu precizie în epopeea homerică.

ȚARA LOTOFAGILOR

„De la Malea — povestește Ulise — timp de nouă zile vîntul de nord m-a purtat pe marea cea plină de pești". Vîntul de nord, Boreus, vînt periculos și astăzi pentru răbufnirile sale neașteptate, l-a purtat spre o lume necunoscută : țara lotofagilor, ai cărei locuitori se hrăneau exclusiv cu o floare care a avut darul să-i facă pe mulți dintre însoțitorii eroului să uite de casă. Care va fi fiind această floare ? Este vorba, probabil, de arborele jujuba, ale cărui fructe roșii — singerii pot da, prin fermentare, un fel de bere sau de cidru. Or, într-o traversare de nouă zile, cu 2—2,5 km/h, vîntul de nord putea împinge flota lui Ulise pînă în Libia, unde găsim acest arbore. Din păcate, nu mi-am putut verifica teoria la fața locului : autoritățile libiene nu ne-au acordat viza de intrare.

INSULA CICLOPULUI

Se va fi simțit Ulise complet rătăcit odată ajuns pe coastele libiene ? Greu de crezut pentru un navigator experimentat cum, desigur, era. Soarele, stelele și chiar valurile permiteau marinarilor epocii bronzului să se orienteze. În fapt, unele nave utilizau deja o rută destul de bine trasată, în traversările dinspre Libia spre nord. Iar escala cea mai apropiată o oferă insula Creta. Aceasta a fost și etapa noastră următoare. Considerăm că, undeva, pe aici, va trebui să găsim peștera ciclopului antropofag, cu toate că tradiția plasează episodul la poalele vulcanului Etna sau ale altui vulcan din golful Neapole. Dar acesta ar fi implicat o traversare mult mai dificilă pentru o simplă galeră a acelor timpuri. Un indiciu mi-a sugerat că mă aflu pe calea cea bună : Homer vorbește de o insulă unde caprele sălbatice se înmulțesc la nesfîrșit. Or, Creta este locul de origine al acelor **agrimi** — caprele sălbatice mediteraneene. În plus, este și plină de legende cu monștri înfricoșători. Nu-mi rămînea decît să descopăr, pe coasta de sud, o peșteră corespunzînd descrierii homerice. Unul din locurile posibile părea a fi peștera Drakotes, pe drumul ce duce de la Dafnes la Iraklion. Dar un bătrîn partizan mi-a indicat o altă peșteră, cunoscută chiar sub numele de Peștera Ciclopilor, peșteră în care fuseseră depozitate arme în timpul celui de-al doilea război mondial. Situată la Sugia, are o asemănare tulburătoare cu peștera homerică. Se mai află și acum aici un staul pentru capre, delimitat cu pietre de mari dimensiuni. O stîncă închide practic intrarea, asemănătoare aceleia de care se servise Ciclopul pentru a-i prinde pe Ulise și tovarășii săi în capcană.

Traducere și prelucrare
MARIAN GRIGORE

(Va urma)

Dialogurile Laurei

■ Draga mea **MANUELA (Bacău)**, de cîteva mii bune de ani noi, oamenii, tot încercăm să ne reglăm... termometrele ! Fiindcă, după cum tu singură ai băgat de seamă, nu-i lucru ușor să spui ce înseamnă un suflet „cald" sau „rece"... Mai ales cînd e vorba de prietenie și dragoste. Cît despre capricii, bine ar fi să ne gîndim că ele, chiar dacă sînt „în concordanță cu poziția socială", pot fi interpretate uneori de ceilalți fie drept carențe de educație, fie drept expresia unui caracter instabil, încă imatur, fie pur și simplu drept... mofturi ! Și-ar fi păcat ca, din pricina unor astfel de „mărunțișuri" să avem de suferit în viață, în relațiile cu ceilalți, mai mult sau mai puțin apropiați nouă sufletește. În sfîrșit, dorința îți va fi îndeplinită ! Îți doresc o corespondență cît mai bogată și mai interesantă !

■ Dacă nu mi-ar fi teamă că te vei supăra, draga mea **DIANA R. (Făgăraș)**, ți-aș spune, simplu, că „boala" ta ți-ai „construit-o" singură din conveniențe, complexe și un respect nefiresc de mare față de aparențe. Reținerile și frămîntările tale, crede-mă, n-au absolut nici o justificare, judecînd la rece. Ce dacă părinții voștri aparțin unor „lumi" diferite ?! Ce dacă **el** e „unicat" iar voi sînteți șase frați și surori ?! Ce dacă **el** este mai frumos, este mai „altfel" ?! Îmi place să cred că „altfel" nu înseamnă decît că are, spre deosebire de toți ceilalți băieți pe care-i cunoști, acele calități care l-au făcut în ochii tăi demn de dragostea ta (deocamdată încă învăluită în taină...). Toate astea nu au nici o importanță atunci cînd iubești și ești iubită ! Adică, mai exact, ar avea — dacă ceilalți s-ar hotărî să vă pună bețe-n roate ! Dar oricum ar fi, de ce ți-e frică de sentimentele tale ? De ce vrei să-l uiți ? De ce vrei să renunți la visurile tale curate ? De ce, de ce ?... Sigur, „el e el și eu sînt eu" ! Dar dacă îl iubești atît de mult, de ce nu lupți pentru ca „el" și „eu" să devină un simplu „noi" ? Pe de altă parte, atîta vreme cît el nici măcar nu știe de sentimentele tale, cît tu însăți habar nu ai ce sentimente nutrește — **dacă** le are — față de tine, nimic pe lumea asta nu te poate face nefericită — în afară, firește, de tine însăți. Părerea mea e că greșești luînd în calcul doar ceea ce, teoretic, vă desparte. Nimic din tot ce mi-ai scris nu se referă la ceea ce v-ar putea lega, așa că decît să te frămînți în tăcere, privindu-l pe el printr-un ochean ce-l mărește iar pe tine te micșorează în propriii tăi ochi, decît să-ți alimentezi complexele de inferioritate — care nu au nici un temei cît de cît serios — mult mai nimerit e să-ți revizuiești părerile despre tine, să-ți redobîndești încrederea în tine, în sufletul tău sensibil și curat, în sentimentele tale frumoase. Și să începi prin a avea curajul și tăria de a lupta pentru fericire. Să nu uităm că ea, fericirea, nu este nici gratuită și nici nu „vine" singură, de dragul nimănui. Trebuie să îndrăznești, să-ți aperi visurile, speranțele, dorințele, iubirile și să lupți pentru împlinirea lor. Pe scurt, îndrăznește o dată să fii **tu** și să te faci înțeleasă de el ! Iar dacă răspunsul lui va fi **nu**, nu-i nimic, oricum îți rămîne șansa să devii **tu însăți**, adică un om demn, lucid, stăpîn pe el, matur, care își caută fericirea sub Soare la fel ca toți ceilalți, știindu-și atunci că există libertatea fiecărui om de a iubi sau a nu iubi. Iar dacă răspunsul lui va fi **da** — vă doresc de pe acum fericire ! Dar să nu uiți că numai tu și el aveți dreptul și datoria de a fi liberi în iubirea voastră... Cît despre toate celelalte — în fața iubirii ele nu mai există !

■ Tuturor prietenilor, la revedere, pe data viitoare !

LAURA

Cronica MODEI

Retro

O privire spre... înapoi și o modă cu nuanță... retro. Culorilor strălucitoare, mult iubite în special de tineri, le-a fost preferat negrul. Un sweater din lînă fină, bine mulat pe trupul gracil, intră într-un subtil joc al proporțiilor cu o fustă din jerse de mătase, croită într-o linie simplă. Firma **Saint Laurent** care semnează această creație propune și cîteva sofisticate note de personalitate : centură lată, pantofi plați, mănuși din piele, bijuterii, e vorba de cercei, brățări dar și de nasturii ce închid fusta. Insolitul e conferit de pălărie. Se poate purta eventual la teatru, mai greu într-un autobuz aglomerat !

CARTEA RECORDURILOR NAȚIONALE

Oameni polivalenți

IOAN MĂRAN are numai 62 de ani. Locuiește în Caransebeș, dar e renumit în tot Banatul. Meșteșugar de mare rafinament și artist. Să consemnăm telegrafic activitățile atît de diverse ale acestui om privilegiat de harul divin. **Meșteșugar :** croitor, marochiner, pantofor (de la opinci la pantofi de lux), cojocar, pălărier, țesător de covoare (și nu numai). În acest scop a achiziționat și perfecționat singur mașini și dispozitive vechi, unele seculare. Le-a adaptat conform cu pasiunile sale.

Artistul IOAN MARAN te poate delecta cîntînd la instrumente de suflat (clarinet, saxofon), cu corzi (chitară, mandolină) și cu clape (acordeon). Este un excelent olar și-și decorează singur casa sculptînd și pictînd. Găsește timp și pentru a îngriji păsări deosebite: fazani, păuni, papagali și canari. N-a băut și n-a fumat niciodată, asta l-ar sustrage de la rostul vieții sale: munca pasionată în surprinzător de multe ipostaze. Detestă faptul că ziua are numai 24 de ore.

Primul român în Cosmos

DUMITRU PRUNARIU (născut la 27 septembrie 1952 în Brașov) este primul cosmonaut român. În perioada 14—22 mai 1981 el s-a aflat la bordul complexului spațial sovietic compus din : Soiuz 40 — Saliut 6 — Soiuz T4, alături de cosmonautul L. Popov. A îndeplinit programe ample și diversificate, încadrate în vastul program de zboruri pilotate „Intercosmos". Un alt pilot-inginer român care la acea dată trecuse toate testele era Dumitru Dediu.

„Clubul centenarienilor români"

— Doamna **CELLA DELAVRANCEA**, distinsă scriitoare și pianistă, fiica marelui scriitor și avocat Barbu Ștefănescu-Delavrancea, a împlinit la 15 decembrie 1987 100 de ani.

— **MIHAI CRUCEANU**, poet simbolist, coleg de cenaclu în tinerețe cu Alexandru Macedonski, a împlinit la 13 decembrie 1987 100 de ani.

Cea mai lungă scrisoare (trimisă la redacție)

DI. DAN CONSTANTIN din Brăila ne-a trimis la 12 ianuarie 1989 o epistolă care conținea peste 4 700 de cuvinte. Subiectul l-a reprezentat cosmosul, în multiplele lui aspecte științifice și filozofice.

Cele mai mari cîștiguri

Un record absolut pentru țara noastră este cîștigarea la Pronosport a unei sume de bani ce depășește 1 000 000 lei. La concursul din 17 martie 1991, bucureșteanul DIMA MARIN a cîștigat 1 174 113 lei iar NICOLAE CIORTAN din Lupeni, județul Hunedoara a cîștigat 1 156 497 lei. Extraordinar este un alt amănunt: cu un minut înainte de încheierea partidelor din divizia italiană de fotbal, cei doi cîștigători nu aveau decît 10 rezultate exacte ! Mai mult, Dima Marin recunoaște că golul lui Baggio din partida cu Roma, gol înscris în ultimul minut de joc i-a făcut, pe ambii români, milionari. De reținut că deși se apropie 1 aprilie nu este o glumă ! Viitoarea carte a recordurilor naționale, care va fi editată de revista „Magazin" are suficiente pagini pentru a înregistra noile recorduri.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

P.S. Ordinea prezentării capitolelor nu reprezintă în nici un caz vreo ierarhizare. Așteptăm în continuare vești de la cititori, dedicate acestei rubrici. (P.I.)

GUINNESS BOOK

Stimați cititori, în continuare vom căuta să vă prezentăm acele tipuri de recorduri mondiale care pot fi cu ușurință atacate. Pe lîngă bunăvoință, tenacitate și imaginație este necesară — credem noi — și o minimă informație în domeniu. Să derulăm deci cazuri care vă pot trezi interesul spre a deveni „erou" al Cărții Recordurilor Naționale.

■ **Viteza de dactilografiere.** Condițiile în care se desfășoară înregistrarea concurenților sînt : cît mai multe cuvinte într-o unitate de timp prestabilită (minut, oră) ; pentru fiecare greșeală se scad zece cuvinte din total. Astfel, recordul de dactilografiere într-un minut este de 170 cuvinte (mașină mecanică) și aparține americancei Margaret Owen din New York City ; el a fost stabilit în anul 1918 ! (mașina folosită fiind „Underwood Standard"). Recordul de dactilografiere timp de o oră a fost exprimat tot în număr de cuvinte pe minut, prin împărțirea totalului de cuvinte la 60 ; acest record este de 147 cuvinte/minut și aparține americanului Albert Tangora din New York City, din data de 21 decembrie 1923 — este vorba tot de o mașină mecanică „Underwood Standard".

Să trecem la **mașinile electrice.** Recordul pentru dactilografiere timp de o oră este de 9316 cuvinte (între care s-au strecurat 40 de erori), ceea ce reprezintă o viteză de 149 cuvinte/minut. Recordul datează din 20 iunie 1914 și aparține americancei Margaret Hamma (căsătorită Dilmore), care a „chinuit" o mașină IBM.

Există însă și alte moduri de a stabili viteze de dactilografiere. Domnișoara Barbara Blackburn a atins o viteză de 170 cuvinte/minut bătînd timp de 50 minute la o mașină de tip Dvorak Simplified Keyboard. Înregistrarea audio a confirmat că în timpul respectiv clapele au fost lovite de 37 500 ori, ceea ce înseamnă o medie de 12,5 lovituri pe secundă !

La un test oficial desfășurat în 1946, domnișoara Stella Pajunas (căsătorită Garnard) a atins recordul de 216 cuvinte într-un minut pe o mașină electrică tip IBM. Să remarcăm, deci, faptul că fiecare record aparține și unui anumit tip de mașină ; pe de altă parte, toate recordurile de viteză au fost stabilite (pînă acum) în limba engleză unde cuvintele lungi și greoaie sînt destul de rare, dar și în limba română se pot găsi texte adecvate acestui gen de competiție.

În imagine se află oratorul-patriot (cum îl prezintă Guinness) T. Willard Hunter din California, care a vorbit despre aniversarea Independenței S.U.A. timp de 24 ore și opt minute, între 2 și 3 iulie 1982, în fața Primăriei din Philadelphia (nici o dactilografă nu i-a imortalizat alocuțiunea).

P. I.

HOROSCOP fără frontiere

EUROPA : A doua decadă a zodiei **Berbecului** din acest an este plină de hazard. Situația financiară poate lua un avînt brusc și extrem de înviorător. Nu ocoliți jocurile (legale) de noroc, dar nu uitați să fiți „bine temperat". Astrologii vă prevăd, totuși, pentru comportamentul cotidian, o caracterizare cît se poate de succintă și de semnificativă : dinamită. Nu este un an norocos pentru întemeierea unei căsnicii, indiferent de zodia partenerului.

INDIA : Tradiția indiană se întîlnește în perioada 1. 04 — 10. 04 cu tradiția chineză căci este zodia **Calului.** Nativii au un spirit deschis sînt sociabili și bine dispuși. Destinul le e favorabil nu pentru inteligența lor, ci mai mult datorită uriașei capacități de muncă și sacrificiu. Trezește numai simpatii în anturajul lui, reușește să-și facă prieteni de nădejde. Se poate încadra în categoria „fericiți cei săraci cu duhul".

CHINA : Spiritul pacifist al **Caprei** începe să dea roade. Spiritele lumii sînt pe cale să se calmeze, investiția de inteligență în diplomație este mai stringentă ca oricînd. Semnul pămîntului și apei, caracteristice Caprei vor face să apară belșugul, chiar abundența pe arii foarte largi. Totul converge spre o pace sufletească trainică, fără surprize neplăcute. A nu se confunda însă cu... somnolența.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

Călătorie în „Zona Crepusculară"

EXISTĂ VIAȚĂ DUPĂ VIAȚĂ?

Una din obsesiile omenești ale tuturor timpurilor — viața după viață ! În serialul dedicat de noi parapsihologiei am considerat necesară o discuție și pe tema enunțată în titlu. Nu promitem cititorilor să epuizăm subiectul, și nici să-i oferim un răspuns optimist — care ar fi de-a dreptul năucitor. Promitem însă o discuție cît se poate de serioasă despre „sensul crucial" al existenței noastre, discuție pe care de fapt o continuăm, cu dl. MIRCEA PERIANU, un asiduu și pătimaș cercetător și observator al misterelor de dincolo ale nostalgiilor noastre.

— Domnule Mircea Perianu, nu există om pe care să nu-l fi bănuit, obsedat, frămîntat, ideea supraviețuirii, sau, de ce nu, a nemuririi ! Marii creatori au privilegiul nemuririi spiritului.

Ne obsedează însă nemurirea altminteri, decît prin operă și idei.

Dorința de supraviețuire este explicabilă și întrebarea dacă mai există sau nu ceva după moarte, a frămîntat, cum spuneați, omenirea de-a lungul milor de ani. Fiecare dintre noi știe că va veni o zi, o oră, o clipă cînd vom muri. Ce mai este „după" ? Dacă ne-am născut din inexistență pentru a trece tot în inexistență, atunci viața nu are nici un scop și ar putea foarte bine să nu existe. Să nu avem nevoie de acest „accident" Dacă însă mai este „ceva" și acel ceva depinde de felul cum ne-am trăit viața pe pămînt, atunci acest fapt capătă o importanță colosală, depășind prin implicațiile sale orice alt scop, fiind mai important decît ajungerea omului în Cosmos.

— Oare plutim noi înșine în ignoranță, sau ignoranță este un alt tip de „adevăr", cu care ar trebui să ne resemnăm ?

— Nu vă împărtășesc circumspecția sceptică, deși știm cu toții că știința nu a putut răspunde întrebărilor ce decurg din cele discutate pînă acum. Doar religiile — mai vechi decît științele — dau un răspuns, dar însoțit de a „crede". Filozofia, cu numeroasele ei ipoteze demonstrate sau nedemonstrate, nu oferă nici ea un răspuns cum l-am dori noi, adică **cert !** Iată însă că toate trei — știință, religii filozofie — încep să se întîlnească într-un punct comun.

— Și aveți curajul să faceți afirmația că ne aflăm, prin comasarea fundamentelor cunoașterii, pe drumul cel bun ?

— Cazuri de revenire la viață în mod spontan ale unor persoane crezute decedate, sînt consemnate încă din antichitate. În cea de a zecea carte a Republicii, filozoful Platon vorbește despre fiul lui Armenius, care ucis într-o bătălie, revine la viață și povestește ce a văzut. Mai aproape de noi, în zilele celui de-al doilea război mondial, unii soldați căzuți în lupte au fost readuși la viață prin reanimare. Ei au stîrnit uimire prin aceea că nu au pus întrebări, nu au fost mirați și știau exact ce s-a întîmplat cu ei. Între moartea clinică și cea biologică există un scurt interval de timp în care cel decedat poate fi uneori readus la viață prin acordarea unui ajutor medical adecvat. În ultimele decenii mai ales, grație progreselor medicinii moderne, numărul celor readuși la viață a fost din ce în ce mai mare.

— Ce concluzii s-au desprins din acest fapt pînă acum ?

— Este ceea ce i-a permis medicului Raymond Moody, de la Universitatea Charlottesville din Virginia, să studieze amănunțit un număr de 150 de cazuri. El a stat de vorbă cu aceste persoane, a cules mărturii, le-a verificat și rezultatul acestui studiu l-a cuprins într-o lucrare intitulată „Viață după viață". Un lucru este cert : toți care s-au ocupat de aceste probleme au ajuns la o concluzie unanimă : **nu există două marturii absolut identice, deci fiecare moare în felul lui,** totuși surprind mărturiile în mare măsură asemănătoare, ceea ce pare să indice că anumite elemente sînt universale. Trebuie menționat că martorii experimentului nu se cunosteau între ei. Doctorul Moody a întocmit un „Tablou Robot al Morții", care cuprinde 15 elemente. Nici o mărturie nu conține toate cele 15 elemente, dar fiecare conține 8—12 elemente din cele 15. Ele coincid și cu alte lucrări apărute și la noi în țară în urmă cu peste 50 de ani, precum și cu lucrări mai vechi, cum ar fi „Cartea Morților Tibetani".

— Ce este relevant în analiza celor 15 elemente-mărturii ?

— Voi menționa zgomotele, efectul de tunel și decorporarea. Conform acestora, în momentul morții cel în cauză începe să audă un zgomot neplăcut, asemănător cu un sunet puternic de sonerie. În același timp el se simte purtat cu mare viteză printr-un tunel întunecat și lung, sau o vale adîncă pe care unele religii o numesc „valea morții". După traversarea acestui spațiu întunecat numit de ocultiști „ieșirea din întuneric", el se trezește în afara timpului său fizic, dar fără a părăsi totuși anturajul său imediat. Unii din cei investigați au declarat că se aflau deasupra celorlalte persoane din cameră, aproape de tavan. Din această poziție decedatul își vede propriul corp, pe care la început nu-l recunoaște, precum și pe cei care îi acordă ajutor. De remarcat că îi vede din spate, îi aude vorvind, nu sesizează faptul că este mort. Se simte bine și dorește să comunice acest lucru celorlalte persoane din încăpere. Spre surprinderea sa, nimeni nu-l aude, nimeni nu-l vede, nimeni nu-i răspunde. Abia atunci înțelege, realizează că este mort. Este cuprins de o puternică tensiune emoțională, încetul cu încetul se obișnuiește cu noua și strania sa condiție. Observă că posedă în continuare un corp, dar că acest corp este de o natură cu totul particulară. Dacă era invalid — acum nu mai este. În același timp constată că se bucură de facultăți pe care înainte nu le avea. Obiectele materiale nu mai constituie obstacole pentru el și poate trece fără nici o piedică prin uși și ziduri. Nu poate însă nici să apuce și nici să atingă vreun obiect. Noul trup nu are greutate. Mulți îl descriu ca ceva „vag" ca un nour sau ca un abur transparent, fără un contur precis. Alții îl compară cu un „centru energetic" sau cu o „încărcătură electrică". Toți sînt însă de acord că nu poate fi definit cu ajutorul termenilor fizici cunoscuți, fiind vorba de un inefabil, fără repere cunoscute.

ION ȚUGUI

ASEDIUL STRESULUI COTIDIAN

Mult timp medicina a fost convinsă că la originea bolilor se află numai nenumărați agenți microbieni sau virali, nenumărate noxe fizice și chimice, ca și factori traumatici de tot felul. Iată însă că un fiziolog canadian de origine ungară, și anume Hans Selye, inclus de către revista Reader's Digest pe lista primilor savanți ai lumii contemporane ne demonstrează, pe cale experimentală, și asta încă în prima jumătate a secolului de față, mai precis cu circa 6 decenii în urmă, că la originea bolilor stă și stresul, în marea paletă de varietăți în care ni se prezintă acesta. Organizația Mondială a Sănătății consideră că stresul reprezintă cea de-a treia preocupare a lumii moderne, de unde și această vie mișcare de idei, iscată în jurul acestei preocupări.

Merită a ști că, prin termenul de stres (provenind de la cuvîntul englezesc stress, însemnînd constrîngere, forță solicitare) înțelegem reacția nespecifică a organismului față de acțiunea unor factori externi sau interni asupra aceluiași organism, ca și a mecanismelor sale de adaptare.

Stresul reprezintă în esență răspunsul psihologic și biologic al organismului la toți stimulii și la toate agresiunile care acționează asupra sa, și față de care același organism se apără pe calea unor reacții adaptive de solicitare a acestui ax funcțional vital reprezentat de axul hipotalamo—hipofizo—suprarenalian alcătuit din trei formațiuni anatomice extrem de importante—hipotalamusul, hipofiza și glandele suprarenale. Merită a ști, apropo de stres, că acesta este de o mare varietate, și că acționînd îndelung și intens cauzează organismului suferințe și ele de o mare varietate. Vom exemplifica această afirmație cu unul dintre cele mai banale „stresuri" stresul telefonului — ca și prin consecințele sale asupra sănătății.

Există din nefericire și acest stres, ca și un anume tribut pe care îl plătim pe altarul sănătății în contul acestuia. Astfel, nimeni nu poate contesta faptul că **telefonul înainte de a fi comunicare între oameni, este și zgomot, irascibilitate, neliniște, și uneori chiar o autentică stare tensională,** caracteristici care fac din el un agent stresant de prim ordin. Țiriitul său deși armonios și tolerabil în aparență, se transformă adeseori în sonorități disecante prin insistența, ritmicitatea și autoritatea cu care ne cheamă la ordin. Mai mult decît atît : trebuie să recunoaștem că din chiar clipa primului semnal sonor, telefonul induce în existență ca și în preocupările noastre de zi cu zi, o anume responsabilitate.

Ceea ce este interesant de știut, este că vacarmul sonor al sirenelor din diverse porturi, acela propriu turboreactoarelor, ca și acela propriu trepidantului trafic rutier din marile metropole, nu ne irită nici pe departe în măsura în care ne irită-cel puțin în anume circumstanțe psiho-fiziolofice-delicata și discreta sonerie a telefonului. Scrisorile, aidoma telefonului, sînt și ele, în definitiv, un mijloc de comunicare interpersonală integrîndu-se organic în practicile curente ale universului nostru existențial. Nu sînt ele în definitiv autentice conversații scrise, după cum le etichetează scriitorul moralist spaniol din secolul al XII-lea, Morales Gracián (1601—1658). Dar ele efectuează acest lucru fără ostentație, respectîndu-ne disponibilitățile, gîndirea, ca și personalitatea. O scrisoare, ca să spunem așa, „bate la ușă", și așteaptă ca să o primim. Telefonul în schimb este un entocrat și nu numai că nu bate la ușă, ci uneori chiar o și forțează pe aceasta. Aceasta este rațiunea pentru care telefonul, aparatul în cauză și strigătul său se identifică în anume cazuri cu un stres care își are porția sa de imixtiune în dezechilibrarea diverselor funcții ale organismului și, implicit în constituirea diverselor boli. Hipertensiunea arterială, cardiopatia ischemică, ulcerul gastro-duodenal, nevrozelor de tot felul etc., sînt numai cîteva mostre dintr-o vastă și proteiformă patologie, care poartă amprenta mai mult sau mai puțin consistentă a acestui banal agent stresant care este telefonul. J. Merton a dovedit pe baze statistice incidența crescută a bolilor semnalate mai sus, ca și a încă multe altele, în rîndul acelora pentru care telefonul înainte de a fi un mijloc modern de comunicare, era un tot atît de modern stres.

A nu se înțelege din această pledoarie că sîntem împotriva acestui mijloc modern de comunicare. Fără telefon, literalmente n-am putea trăi. Se impune doar de a-l avea în vedere și ca agent stresant potențial, motiv pentru care se impune, de a-l disciplina, de a-l domina, și de a-i sincroniza ritmurile cu acelea ale noastre.

ARCADIE PERCEK

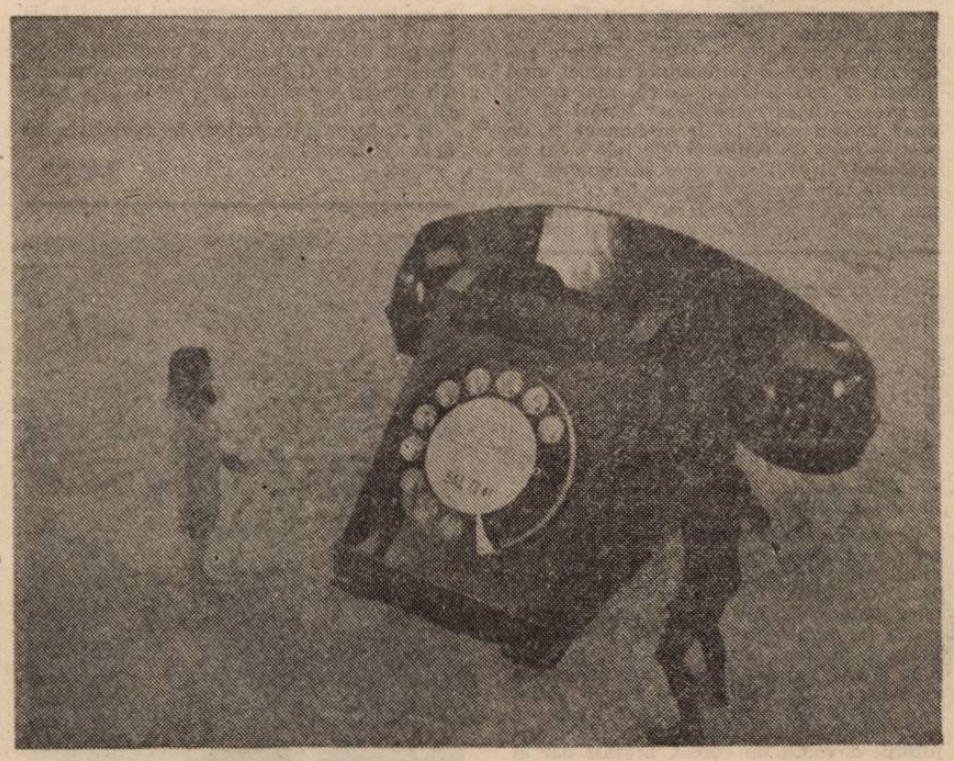

Telefonul — tiranul din casele noastre care mereu ne cheamă la ordine

Știința și... „ceasul biologic"

Teoriile asupra „uzurii" organismului, precum și cele privind acumularea în timp de „erori catastrofice" care ar duce la îmbătrînire au fost puse în umbră de noi ipoteze. În centrul atenției pare a fi cea care încearcă să demonstreze că ființele vii sînt „programate" pentru a trăi o durată determinată. Adică, de la naștere și pînă la bătrînețe un orologiu comandă dezvoltarea organismului, conducîndu-l pînă la moarte. Probabil că asemenea ceasuri există la nivelul celulelor sau al organelor. Cine poate ști ? Au trecut mai bine de douăzeci de ani în care biochimiștii și geneticienii au căutat cu obstinație localizarea acestui orologiu, în dorința de a-i încetini sau accelera mecanismul. Și astfel, ei consideră că la scara întregului organism un „super-orologiu" este creierul. La toate mamiferele, se observă o corelație evidentă între greutatea corporală, greutatea creierului și longevitate. Cu cît există mai multe celule nervoase în raport cu celulele din organism, cu atît viața este mai lungă. Cu alte cuvinte, cu cît „ordinatorul" este mai important, mai activ, cu atît există premise ca viața să fie mai îndelungată. În ceea ce privește organele, acestea au un timp diferit de îmbătrînire. Bunăoară, ovarul se numără printre organele care îmbătrînesc mai repede, de la 50 de ani înregistrînd un proces de regres. Timpul său de viață este determinat, controlat de un orologiu situat în sistemul nervos central, în hipotalamus. Tocmai această glandă, localizată la baza creierului, joacă un rol esențial în procesul de îmbătrînire. Ea controlează căldura corpului, rata de calciu și glucoză, precum și a hormonului de creștere din organism. Fără îndoială aici este un punct de echilibru. Cunoscînd acest lucru, gerontologii știu să atenueze, de exemplu, efectele menopauzei, administrînd pacientelor estrogeni. Se compensează astfel închiderea bruscă a robinetului hipofizar, responsabil de apariția tulburărilor ce însoțesc menopauza. Ajutat cu hormoni, organismul trece mai ușor prin modificările fiziologice datorate vîrstei.

Dar hormonii de creștere sînt un remediu pentru îmbătrînire ? O echipă de americani și-au propus să demonstreze acest lucru. Ei au injectat hormoni de creștere unei persoane vîrstnice. După șase luni au observat o tonifiere a musculaturii precum și o mineralizare accentuată a oaselor. Concluzii că s-ar fi găsit pe această cale un medicament-miracol n-au fost însă formulate.

Unii oameni de știință speră că s-au înscris pe o pistă deosebit de promițătoare, încercînd să descifreze mecanismul de acțiune al radicalilor liberi, „invadatori ai vîrstei a treia". Se știe pînă în prezent că aceștia sînt particule chimice, încărcate electric, care au „mania" de a crea fără rost legături între molecule de ADN, acizi grași, proteine. Se declanșează astfel un joc al reacțiilor în cascadă, responsabile de apariția unui proces de „oxidare" a țesuturilor, așa cum se întîmplă de exemplu cu untul atunci cînd se învechește. Remediul, consideră specialiștii, ar putea consta în oprirea procesului de oxidare prin folosirea unor vitamine, cum ar fi vitamina E. Implicit, aceasta ar duce la prelungirea vieții celulare. Părerile rămîn totuși împărțite. Cu atît mai mult cu cît acțiunea radicalilor liberi nu intervine deopotrivă și asupra celulelor de la nivelul pielii, plămînilor sau al ficatului care suportă un permanent proces de divizare, ci numai asupra celulelor musculare sau nervoase. În cazul acestor țesuturi, declinul progresiv înregistrat o dată cu vîrsta s-ar datora unei „pene de carburant" din centralele energetice celulare : mitocondriile, un fel de granule prezente în citoplasma celulelor de acest tip. Aici s-ar acumula radicalii liberi, lezînd structura celulelor care devin înapte să mai asigure transferul de energie. Este, de altfel, ceea ce se întîmplă, în cazul anumitor miopatii : celulele musculare mor. De aceea, o parte din specialiști consideră că radicalii liberi pot fi o cheie în lupta anti-îmbătrînire. Speranțele lor se leagă și de o nouă descoperire : cromozomul 21 este suportul unei gene producătoare de superoxid. Mongoloizii, victime ale îmbătrînirii precoce posedă această genă în triplu exemplar.

AURORA POPESCU

medicina LA ZI

DE SEZON...

În momentul în care citiți aceste rînduri există o șansă din 20 de a avea guturai. Un sondaj efectuat releva faptul că 82 la sută dintre persoanele intervievate au avut cel puțin o dată guturai în ultimele 12 luni, iar 25 la sută de mai mult de trei ori. Remedii eficace nu există, prevenirea fiind întîmplătoare. Relevînd că în S.U.A. guturaiul este principala cauză a absenței copiilor de la școală, cercetătorii au afirmat de curînd că singura soluție pentru a scăpa de guturai ar fi... bătrînețea. Să demonstrăm și raționamentul lor. Guturaiul este cauzat de mai mult de 200 de viruși diferiți. 50 la sută din cazuri sînt datorate unor rinovirusi ce acționează în special toamna, iar 20 la sută virusilor ce sînt mai activi primăvara. Dacă v-ați întîlnit odată în viață cu unul dintre cei 200 de viruși, sînteți imunizat împotriva lui. Așa se explică faptul că cei mici, copii, fac de 6 pînă la 10 ori guturai într-un an, în timp ce adolescenții numai de 3 pînă la 6 ori, iar adulții de 2 pînă la 4 ori. Să credem că bătrînețea ar reprezenta o rezolvare... ?

Recent, cercetătorul american Michael Rossmann a realizat o imagine tridimensională a rinovirusului nr. 14. El seamănă cu o planetă cu munți ce servesc ca loc de aterizare pentru anticorpii fabricați de sistemul nostru imunitar. Înălțimea acestor munți oscilează de la o generație la alta. Consecința ? Dacă anticorpii dv. sînt capabili, la începutul lunii decembrie, de exemplu, să combată rinovirusul nr. 14, nu același lucru va fi posibil și la mijlocul lunii ianuarie. Michael Rossmann și Tom Smith au folosit molecule chimice pentru a bloca o anumită secvență a virusului, reușind să-l paralizeze și să-i împiedice reproducerea. În măsura în care mai mulți viruși par a avea aceeași structură de bază, explică cercetătorul, s-ar putea utiliza această

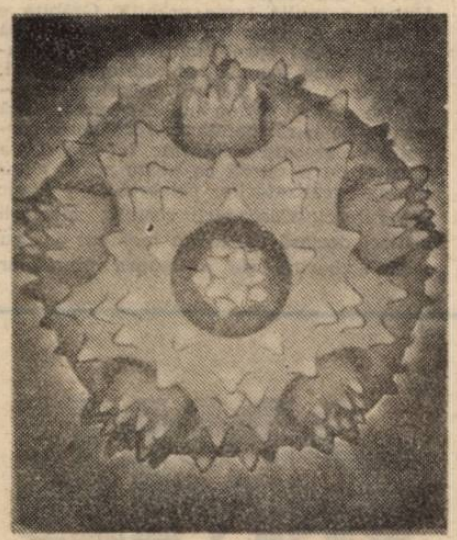

structură ca țintă pentru a ataca simultan mai mulți viruși.

Alte echipe de cercetători gîndesc blocarea receptorilor virusilor în celulele nazale. Richard Collono a observat că din 24 de rinovirusi, 20 se atașează de același receptor. Aceasta înseamnă că 90 la sută din rinovirusi ar putea fi anihilați. Cercetătorul a găsit și antidotul necesar, acesta fiind un anticorp care declanșează expulzarea rinovirusului din celulă. Testat pe voluntari, anticorpul a întîrziat cu una pînă la două zile declanșarea guturaiului și a redus la jumătate violența simptomelor. Cercetători de la Harvard au localizat pe cromozomul 19 gena responsabilă de sinteza receptorului. La rîndul său, dr. Stévan D. Marlin a pus la punct o moleculă-momeală care păcălește rinovirusul. În laborator, eficacitatea a fost de 90 la sută. În acest moment, acest spray este testat pe cimpanzei. Abia peste patru ani va putea fi experimentat pe om. Paralel, cercetătorii încearcă să elucideze cauza bolii. Studii efectuate de englezi au confirmat faptul că nu facem guturai... pentru că ne este frig la picioare. Temperatura optimă de multiplicare a virusilor este cuprinsă între 33 și 35 grade Celsius. Specialiștii au mers mai departe și au arătat cu degetul chiar un factor psihologic. Astfel, introvertiții și cei care au suferit o schimbare importantă în viața lor suferă de guturai mai puternic decît ceilalți. Transmiterea virusilor nu se face prin așa-numitele căi tradiționale. Este inutil să vă lipsiți prietenii de un sărut, de exemplu, cînd avem guturai. Mucoasa cavității bucale nu este deloc primitoare pentru rinovirusi. În aceste condiții ei preferă să intre în organism prin ochi sau nas. Și totuși în tratament — speranța vine tot de la medicamentele clasice. Astfel, dr. D.M. Douglas de la Universitatea Adelaide a utilizat un interferon alfa 2, substanță realizată prin inginerie genetică, sub forma unui spray intranazal la 120 adulți din 46 de familii, cu consimțămîntul mutual că atunci cînd o persoană face un guturai, restul familiei, timp de șapte zile, va folosi interferonul. Rezultatul — 40 la sută mai puține cazuri de îmbolnăviri decît la familiile-martori. Mai nou, americanul J. Owen Hendley de la Universitatea Virginia a arătat că atunci cînd un virus al guturaiului intră în organism, procentul unei anumite proteine din plasma sanguină este multiplicat de 20 pînă la 80 de ori. Aceasta antrenează o dilatare a vaselor mucoasei nazale. În mod logic, pare suficient să se ia de la primele simptome un produs care să distrugă proteina respectivă pentru a stopa guturaiul. Firma Nova din Baltimore testează de doi ani produsul respectiv. Dacă rezultatele vor fi pozitive noul medicament va putea fi comercializat în 1992.

ECATERINA BĂTRÎNEANU

Infarct în funcție de... înălțime

Se pare că bărbații de talie scundă aflați la vîrsta medie sînt mai expuși la infarct decît cei înalți. La această concluzie au ajuns medicii de la Fundația britanică de cardiologie după cercetarea timp de 8 ani a peste 1.500 de pacienți. Infarcturile s-au manifestat la 118 bărbați de o înălțime sub 1,65 m și la 62 cu o înălțime de peste 1,75 m. Cum se explică acest fenomen ? Potrivit medicilor, la cei scunzi s-a evidențiat o „predilecție", comparativ cu cei înalți, pentru o tensiune mare și colesterol crescut. O altă cauză poate fi, de asemenea, capacitatea mai slabă a plămînilor, de regulă ceva mai mici.

ȘTIINȚA ȘI ETICA

Cum se poate fura un... rinichi

S-a privit, de cîteva decenii, cu multă admirație și speranță către medicii chirurgi care reușeau să scoată din pericol viața unor oameni prin complexa tehnică a transplantului de organe. Tehnicile de lucru au evansat. Numărul organelor ce pot fi înlocuite a crescut. De unde se procură însă aceste organe sănătoase, ce urmează a fi grefate, pe ce căi, cu ce riscuri din partea donatorilor, cine sînt cei ce aduc această „materie primă" ? Crearea unui stoc de organe și distribuirea lor se face în Europa de către Centrul de coordonare „Eurotransplant", cu sediul la Leyda (Olanda). Un ordinator înregistrează poziția socială a eventualilor beneficiari. Pentru a micșora riscul respingerii grefei se studiază aspectul histocompatibilității celor doi : pacient și donator. Se cunosc grupele sanguine, se face analiza țesuturilor.

Cu puțin timp în urmă, la München a avut loc un congres medical consacrat problemelor și perspectivelor transplantelor de organe. Medicii au solicitat o repartizare mai judicioasă a acestor organe. Dar legislațiile în vigoare în Europa sînt diferite și uneori ele îngreunează acest proces de distribuire rapidă.

În cea mai mare parte a țărilor vecine Germaniei, prelevarea de organe este autorizată și fără avizul părinților persoanei decedate. În Germania, prelevarea nu este permisă fără avizul familiei. În Belgia s-a reglementat o lege în virtutea căreia este necesar controlul organelor ce urmează a fi prelevate de la persoanele ce și-au pierdut viața în accidente. Mai ales în Italia se interzice prelevarea organelor de la persoanele defuncte ; interdicția nu este respectată peste tot.

Doar o chestiune de bani

În India este interzisă folosirea organelor celor decedați, ceea ce nu-i împiedică pe cei bogați să le obțină dacă doresc. La Congresul de la München, Lothar Reinbacher, medic și ziarist a relatat cazul unui medic indian, dr. Reddy, care a transplantat pe parcursul a patru ani 303 rinichi cumpărați de la donatori care nu aparțineau familiei primitorului. După cum subliniază publicația „Ärzte Zeitung", bolnavii din lumea occidentală pot să obțină rinichiul unei femei din Bangladesh pentru 100 dolari.

Judecătorii italieni, Angel Gargani și Cesare Martelino au anchetat mai multe cazuri de adopțiune în Mexic și Thailanda. Ei au obținut dovezi că s-a recurs la uciderea copiilor adoptați cu niște animale de sacrificiu, iar ficatul lor a fost pus la dispoziția anumitor spitale pentru suma de 120 000 de mărci, relevă „La Tribune d'Allemagne".

Un corespondent al ziarului „Pravda" afirma nu demult că în mari orașe ale Uniunii Sovietice traficanții de organe vînd ilegal către țările occidentale ficat, inimi, rinichi proaspăt prelevate și imediat transportate peste graniță. Ele servesc transplantelor, la fabricarea unor produse cosmetice sau la producerea de medicamente în Elveția. „Mulți dintre pacienți nu mor în aceste spitale de boala pentru care au fost internați", relevă sursa citată.

Altă categorie de „donatori" cunosc o soartă asemănătoare. **Este cazul unui turc care a fost operat la Londra de apendicită. Cu această ocazie, medicii i-au scos și un rinichi. Victima a prezentat cazul justiției, dar cînd se întorcea de la procesul intentat medicilor, a fost asasinat în plină stradă. Faptul că ar putea exista un raport între crimă și proces nu s-a luat în seamă.**

Medici care să beneficieze de serviciul traficanților, traficanți care să utilizeze serviciile medicilor, oameni care să moară pentru a însănătoși pe alții, îmbogățind, prin moartea lor, și o serie de oameni ce servesc... „etica medicală". La ce preț se poate ridica, ținîndu-se seama de toate aceste meandre, salvarea unei singure vieți, și așa destul de precare ?

Medicii germani efectuează operații cu organe provenite de la donatori în viață numai în cazul în care este vorba de unul dintre părinții primitorului. La München s-a acceptat participarea la acest act generos al soțului către soție și invers, sau a unei persoane apropiate din punct de vedere afectiv. Ceea ce contează pentru chirurg este libera voință a donatorului și a primitorului.

Generozitatea unui ficat

Șeful clinicii universitare din Hamburg Efpendorf, Cristoph E. Broelsch, a deschis un drum nou în domeniul grefelor de ficat. El a fost primul care a tranșat în bucăți un ficat pentru a efectua mai multe grefe. El salvează astfel copiii care se nasc cu afecțiuni hepatice (cam 600 cazuri pe an în Germania) și pentru care nu se găsesc organe.

În stadiu experimental se găsește și această metodă : pentru un transplant se ia o bucată din ficatul unuia dintre părinți. Ficatul, care este un organ relativ robust, își revine repede.

Tehnicile operatorii din ce în ce mai perfecționate, noi medicamente care să inhibe reacția firească de respingere, ca și selecția din ce în ce mai apropiată de perfecțiune, îi fac pe chirurgi să devină mai îndrăzneți. Se studiază problema bolii Parkinson, care ar putea fi înlăturată prin intervenții asupra foetusului în partea lezată a creierului. Teoretic s-ar putea salva un diabetic care ar trebui avortat, grefîndu-i celule ce produc insulină direct în embrion.

D. FILIP

DICȚIONAR MEDICAL

BIOMETEOROLOGIA

Dacă originile biometeorologiei se pierd în preistorie, biometeorologia medicală s-a profilat ca disciplină cu aplicații practice, polivalente, în special în ultimele 3—4 decenii.

Fronturile de aer cald sau rece, presiunea atmosferică scăzută sau crescută, radiațiile solare, furtunile, ionizarea sau starea electrică a atmosferei sînt fenomene meteorologice capabile să ne declanșeze crize de reumatism, astm bronșic, spasme cardiace, colică renală, crize convulsive, migrenă, schizofrenie, glaucom, boli de piele. În ultimul timp, biometeorologia medicală a realizat progrese datorită numeroaselor achiziții științifice ale biofizicii, neurologiei, endocrinologiei și medicinii aeronautice.

Studii efectuate asupra unor persoane bolnave, internate pentru migrene, nevroze, stări psihotice, traumatizate psihic au constatat marea frecvență a agravării stărilor lor în funcție de schimbările atmosferice. Tulburările vegetative care apar se manifestă sub diferite forme : insomnii, depresiune, anxietate, amețeală, greață, vărsături.

Sistemul nervos vegetativ influențează majoritatea organelor și sistemelor, fapt ce îi determină pe mulți autori să-l considere responsabil de majoritatea fenomenelor biometeoropatologice. Cele mai importante tulburări, la schimbarea vremii, le înregistrează glanda hipofiză, tiroida și suprarenalele.

Bolile de nutriție sînt influențate direct de factorii meteorologici, pe de o parte prin oscilațiile metabolice pe care le provoacă în organism, pe de altă parte prin ciclurile sezoniere de alimentație, ca și de bioritmurile anuale și diurne. Cele mai ilustrative boli din această categorie sînt cele provocate sau agravate de carențele vitaminice.

Spasmofilia sugarilor, care se manifestă primăvara, reprezintă o consecință a hipovitaminozei prelungite de anotimpul rece și a hipocalcemiei consecutive. Oboseala de primăvară, acuzată de toate categoriile de vîrstă și sex este datorată aportului sărac de vitamine din timpul iernii. Manifestările negative de meteorodependență ar putea fi prevenite, într-o anumită măsură, dacă am obișnui organismul, încă din prima copilărie, cu factorii de mediu, căldură, frig, apă, aer, soare.

Dr. MIOARA MINCU,
medic primar

Rubrică realizată de
ECATERINA BĂTRÎNEANU

CRONICA ASTRONOMICĂ

CALENDARUL LUNII APRILIE

Soare : la începutul lunii răsare la ora 6h 57 m și apune la ora 18h 42 m, iar la sfîrșitul lunii (după trecerea la orarul de vară) răsare la ora 6h 09m și apune la ora 19h 18m. La 20 aprilie longitudinea astronomică a Soarelui este de 30°, el intrînd în semnul zodiacal Taurul. Durata crepusculului civil este de 33 minute, iar al celui astronomic este de 1h 49 m.

Fazele lunii : La 7 aprilie — ultimul pătrar, la 14 aprilie ora 21h 39m — Lună Nouă ; la 21 aprilie — Primul pătrar, la 28 aprilie ora 22h 59m — Lună Plină.

CONSTELAȚII PE CERUL DE SEARĂ :

Dintre constelațiile vizibile în această lună, remarcăm în direcția nord pe Cefeu și Cassiopeia, iar deasupra lor, urcate mult deasupra orizontului, Carul Mic și Carul Mare. Spre zenit se află constelațiile Leul și Gemenii. Spre apus se află constelațiile Taurul, Perseu, Vizitiul și Orion, iar spre răsărit, Bouarul și Fecioara. Ceva mai tîrziu își fac apariția și constelațiile Hercule și Lira, în aceasta din urmă remarcîndu-se frumoasa stea Vega.

PLANETE VIZIBILE CU OCHIUL LIBER

Planeta Venus continuă să fie vizibilă ca Luceafăr de seară, deasupra orizontului vestic ca o stea deosebit de strălucitoare. Ea apune în jurul orei 23h 20m. Tot în prima parte a nopții mai sînt vizibile și planetele Marte și Jupiter, prima apunînd în jurul orei 2h, iar cea de a doua apunînd puțin mai tîrziu. Și planeta Jupiter este deosebit de strălucitoare fiind ușor de indentificat. Planeta Saturn, care răsare în jurul orei 3h 30m poate fi urmărită pînă la răsăritul Soarelui deasupra orizontului Estic.

Conjuncții importante : la 8 aprilie Saturn la 1° sud de Lună, la 17 aprilie Venus la 2° sud de Lună, la 20 aprilie Marte la 1° nord de Lună, la 21 aprilie Jupiter la 2° nord de Lună.

În jurul datei de 21 aprilie își face apariția curentul meteoritic al Lyridelor.

Dr. HARALD ALEXANDRESCU

Întîmplări adevărate

Întîlnire cu Zeița Fortuna

Întîmplarea își are începutul în ziua de 9 ianuarie 1988. După ce și-a luat la revedere (și un sărut) de la soția sa, Phyllis, pe jumătate adormită, Derek Woodham își părăsea locuința la ora 5,21, îndreptîndu-se spre serviciu. Soția lui s-a sculat la ora 7,30 pentru a pregăti cele necesare celor două fiice, Judith (15 ani) și Karen (11 ani), care urmau să se ducă la școală. Era o zi obișnuită. După ce și-a încheiat inerentele probleme gospodărești, la ora 10,30, Phyllis, a pornit spre centrul orașului Derby cu propria-i mașină. Timp de trei ore și-a permis să viziteze numeroase magazine, fără să facă cumpărături deosebite, întrucît știa că bugetul familiei este limitat. Ziua respectivă corespundea cu împlinirea a șase ani de cînd se despărțise de primul ei soț, dar întîlnirea cu Derek și căsătoria lor i-a readus liniștea și fericirea. La ora 13,30 s-a întors la garajul (cu etaje) unde-și parcase mașina, dar, spre surprinderea ei, aceasta nu se afla în locul unde îl lăsase. Cine putea să fure un automobil atît de vechi ca al lor ? Greșise etajul ? După o scurtă căutare, a văzut în fundul garajului, o mașină identică cu a lor, avînd aceeași culoare, dar care se prezenta în condițiuni mult mai bune. Cînd s-a apropiat de mașină, a avut surpriza să vadă o persoană feminină la volan care, foarte timidă, și-a cerut scuze pentru greșeala comisă și apoi a coborît din mașină, a salutat-o și apoi a dispărut lăsînd-o perplexă pe Phyllis. Reîntoarsă acasă, Phyllis a povestit amuzanta sa întîmplare soțului, iar după amiază, întrucît timpul era ploios și rece, s-a gîndit să se ducă la școală pentru a le aduce acasă pe cele două fiice. Cînd fetele s-au urcat în mașină, au avut surpriza să găsească o geantă străină, care odată deschisă, le-a oferit ocazia să constate că era plină de... bani ! Ajunsă acasă, în prezența soțului uimit și el de această neprevăzută întîmplare, au numărat banii constatînd că era vorba de 20 000 de lire sterline. Imediat s-au îndreptat spre sediul poliției, unde au depus banii, nu înainte de a povesti tot ceea ce s-a întîmplat. Cine să fi fost proprietarul, care după ce a schimbat din greșeală mașina fără ca să observe acest lucru, nu reclamase pînă atunci dispariția unei genți cu o sumă atît de importantă ? Poliția a început cercetările, dar după trei luni nu a reușit să ajungă la un rezultat. Și atunci, conform legislației engleze, cine a găsit o sumă pierdută (exceptînd cele provenite din furt) are dreptul de a intra în posesia ei. Astfel, familia Woodham a beneficiat din plin de efectele legii respective, a primit un cec de 20 000 lire sterline putînd, în aceste condiții, să-și permită să schimbe și mașina. Misterul acestei întîmplări este cu atît mai mare cu cît nici „schimbul" de mașini petrecut în garaj nu a fost reclamat... De cîte ori este întrebată în legătură cu această poveste, Phyllis Woodham este dispusă să afirme că acea întîlnire a fost una cu zeița Fortuna... *(Gh. Rusu).*

Salvare miraculoasă

Pe scara rulantă care urcă și coboară spre și din stația de metrou de la Piața Unirii, e multă lume grăbită. Grăbită e și tînăra A. Dumitru care trebuie să prindă trenul spre Piața Victoriei. Așadar, își face loc printre călători și, iată, a reușit să pună piciorul pe prima treaptă. Doar atît. Mîna nu și-a găsit încă sprijin pe bara mobilă ca să asigure corpului o oarecare stabilitate, iar restul s-a derulat cu o viteză ce poate stîrni chiar invidia realizatorilor celebrelor pelicule ale rubricii Cascadorii rîsului. Martorii oculari declară că, la un moment dat au văzut „zburînd" pe deasupra capetelor lor o femeie ce parcă-și propunea să o concureze pentru saltul mortal pe fermecătoarea campioană europeană la patinaj artistic, franțuzoaica Suriya Bonaly. O rostogolire de pe scara de coborîre, prin aer, cu schimbare de direcție și aterizare pe banda de urcare. Panică a fost de nedescris, cineva a oprit curgerea scării iar tînăra „acrobată" s-a ridicat fără nici o dificultate, în picioare, luînd-o la goană... exact în direcție sensului de unde venise. Iată cum explică ea accidentul. „Mi-am dat seama că mă dezechilibrez atunci cînd am simțit că tocul de la pantof s-a prins între marginile scării. Am forțat ca să mă pot elibera și din acel moment am simțit că «pornesc» pe undeva prin aer. Atîta știu. Impactul cu solul nu a fost dureros, dar jena de-a fi văzută într-o astfel de situație mi-a dat putere să mă ridic și să fug."

Ciudat e că medicii nu au constatat nici o leziune sau fractură sau că ar fi fost afectat vreun organ intern. Singurele „mărturii" ale ineditei „performanțe" sînt urmele zmîtuite de pe picioare. În rest, tînăra se simte perfect !

Așadar, o întîmplare cam dureroasă dar cu un final fericit și care, așa cum spunea cu umor cineva, ar trebui trecută în Cartea recordurilor, eventual la o nouă rubrică : acrobație involuntară. (M. Chiriacescu).

SPORT UNIVERS

Fotbal și circ

Era o vreme cînd partidele naționalei de fotbal a României, chiar și atunci cînd ele se disputau în deplasare, se transmiteau în direct la televiziunea română. Iar în cazurile cele mai negre, doar la radio. Acum am avut plăcerea de a nu afla nimic la televiziunea națională despre circul numit fotbal, despre evoluția „străinilor" veniți iarăși **în grup** pentru a demonstra, în cazul unora, ceea ce nu au reușit să demonstreze pe alte meleaguri. Deci, avem un campionat, zic eu, ceva mai echilibrat, cu o lideră serioasă, am numit Universitatea Craiova, cu o echipă Steaua pe locul II, Dinamo, Politehnica Timișoara, pe locurile fruntașe și noi, într-o partidă cu San Marino, care poate fi cîștigată și de o divizionară C, din aceea care a jucat cu Steaua în Cupa României, deci într-o partidă care ne permitea să jucăm și să rodăm o echipă tînără, ambițioasă, cu jucători care duc greul în campionatul intern, preferăm „vedetele", acelea despre care știe toată lumea că au ieșit cam șifonate din experiența occidentală și care probabil trag „acasă" unde e mai bine și, indiscutabil, mai cald (nu din cauza primăverii). În fine, am reușit să învingem echipa statului San Marino, stat cu mai puțini locuitori decît cumpărătorii de la magazinul Unirea într-o oră. Dar, chiar și în această situație, San Marino poate fi mîndră : A reușit să înscrie primul ei gol de pînă acum, un gol „istoric", și asta tocmai în compania „artileriei grele" adusă în echipa noastră națională. Pentru că pînă înaintea partidei cu noi, golaverajul san marinezilor era clar : **0** goluri marcate, **10** goluri primite. Dar Mircea Rădulescu poate fi un om mulțumit. Am acumulat încă două puncte și mai avem șanse de calificare la EURO '92. De supărare că n-am putut să-i urmăresc pe tricolorii noștri la joc, am privit canalul I al televiziunii bulgare care transmitea, în direct din Scoția, partida Scoția-Bulgaria, o partidă puternică, de orgolii și, de ce să nu spunem, de calificare. Cea mai mare surpriză a fost revenirea, după cîțiva ani în poarta națională bulgară a lui Mihailov, veteran al fotbalului bulgar. El a apărat foarte bine, deși, în general, meciul nu a strălucit. Scoția a jucat pentru a obține un gol, ce-i era suficient pentru 2 puncte, Bulgaria a dorit să țină un rezultat egal; pentru a cîștiga un punct. Din acest joc al calculelor a cîștigat Bulgaria. După ce, spre finalul partidei Scoția a deschis scorul, bulgarii au egalat în ultimul minut de joc. Revenind la naționala noastră de fotbal, îi dorim ca în partida cu Elveția, cea de la Neuchatel, să învingă pentru a rămîne în cursa calificării. Cît despre calificare...

GEORGE CUȘNARENCU

PROGRAM TV

LUNI, 1 aprilie. Programul 1 : 14,00 Actualități 14,10 Horoscopul zilei 14,20 Video-satelit 15,05 Patrimoniu. Academia Română la 125 ani 15,30 Emisiune în limbile maghiară și germană 18,30 Repriza a treia 19,00 Tezaur 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Teatru TV. Integrala Shakespeare Regele Lear 22,45 Gong ! 23,30 Serenada 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Studioul muzicii de cameră 17,00 Veniți cu noi pe programul doi... la restaurantul Herăstrău ! (I) 18,00 Actualități 18,10 Veniți cu noi pe programul doi ! (II) 20,00 Super Channel 20,50 Magazin auto-moto 21,15 Clar de inimă. Spectacol literar-muzical dedicat lui Nichita Stănescu 22,00 Actualități 22,10 Studioul de literatură 22,40 Super Channel

MARȚI, 2 aprilie. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Film artistic : Impact (S.U.A., 1949) 12.10 Ora de muzică 13,10 Confluențe 13,40 Bijuterii muzicale 14,00 Actualități 14,10 Audio-vizual studio 14,30 Documentar științific 15,00 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală. Curs de limba franceză. Curs de limba rusă 16,00 Medicina pentru toți 16,15 Cheia succesului 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Convorbiri 17,30 Forum 18,10 Tele-discul muzicii populare 18,30 Economia încotro? 19,00 Muzicorama 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Să ne amintim de Tudor Vornicu ! 21,20 Telecinemateca Noaptea mea cu Maud (Franța, 1969) 23,15 Salut prieteni ! 0,15 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Super Channel 17,00 Muzica azi 17,30 De-ale pieței în economia Capitalei 18,00 Actualități 18,10 Film artistic. A doua femeie (S.U.A., 1951) 19,45 Canal France International 21,30 Clu[illegible] SF 22,00 Actualități 22,10 Super-Channel

MIERCURI, 3 aprilie. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Super Channel 12,00 Ora de muzică 13,00 Vîrsta a treia 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Agenda muzicală 14,00 Actualități 14,10 Jazz-Magazin 15,00 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală. Curs de limba germană. Curs de limba italiană 16,00 Stadion 16,30 Tragerea Prono-Expres 16,40 Muzica pentru toți 17,00 : 15, 16, 17, 18 17,40 Drumuri în memorie 18,10 Tineri interpreți 18,30 Reflector 19,00 Cultura în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,10 Fotbal : Elveția—România 23,00 Pro Musica 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Emisiune în limba maghiară 18,00 Actualități, 18,10 Teatrul TV. Titanic vals 20,15 Super Channel 21,40 Tribuna non-conformiștilor 22,00 Actualități 22,10 Univers creștin, univers cultural.

JOI, 4 aprilie. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Worldnet — Usia 12,00 Ora de muzică 13,00 Săptămîna patimilor 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Telerecital muzical 14,00 Actualități 14,10 Mondo-musica 14,30 Caleidoscop cetățenesc 15,00 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală. Curs de limba engleză. Curs de limba spaniolă 16,00 Arte vizuale 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Limba noastră 17,30 Pro Patria 18,30 Piața și banii dv. 19,00 Știința în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Roman-foileton. Casa Buddenbrook 22,00 Reporter '91 22,35 Profil interpretativ 22,50 Simpozion 23,50 Actualități 0,00 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Cercetarea științifică agricolă 17,00 Emisiunea în limba germană 18,00 Actualități 18,10 Film serial. Sfîntul 19,00 Concert Mozart 21,30 Dialog cu edilii Capitalei 22,00 Actualități 22,10 Sport-Magazin.

VINERI, 5 aprilie. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Canal France International 12,00 Ora de muzică 13,00 Oameni de lîngă noi 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Varietăți internaționale 14,00 Actualități 14,10 Armonii corale 14,35 Casa și grădina 15,05 Preuniversitaria. Informatică 15,35 Festivalul național de muzică folk „Om bun" 16.05 Tiparnițe românești 16,25 Tragerea Loto 16,35 Muzica pentru toți 17,00 Emisiunea în limba germană 18,00 Invitatul săptămînii 18,30 Pe plaiuri românești — Miorița 18,45 Virstele peliculei 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 20,40 Viața parlamentară 21,05 Roman-foileton. Casa Buddenbrook 22,05 Studioul „E" 22,35 Festivalul național de muzică folk „Om bun" (II) 22,50 Gaudeamus 23,35 Actualități 23,45 Tele-Top 0,15 Jazz-Fan 0,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Motor ! Incursiuni în lumea filmului 17,00 Documentar științific 17,30 Actualități 17,40 Film serial. Cavalerii cu ochii verzi 18,30 Concertul Filarmonicii „George Enescu" 21,00 Super-Channel 22,00 Actualități 22,10 Super Channel.

SÎMBĂTĂ, 6 aprilie. Programul 1 : 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Descoperirea planetei 10,30 Feriți-vă de măgărus 11,30 Istoria creștinismului 12,00 Ora de muzică 13,00 : 7 x 7 13,30 Avanpremiera emisiunilor de la sfîrșit de săptămînă 13,40 Festivalul național de muzică folk „Om bun" 14,00 Actualități 14,10 Tele-Club 17,30 Mapamond 18,00 Încearcă-ți norocul ! 19,00 Festivalul național de muzică folk „Om bun" (IV) 19,15 Teleenciclopedia 20,00 Actualități 20,40 Săptămîna sportivă 21,00 Film artistic. Leii albi (S.U.A., 1981) 22,35 Recitalul vedetelor de muzică ușoară (I) 23,15 Actualități 23,25 O întîlnire de neuitat 23,45 Transmisiune în direct a Sfintei slujbe a Învierii Domnului Iisus Hristos 0,30 Concertul de Paști al corului „Madrigal" 1,05 Film serial. Jake și Grăsanul 1,55 Melodii îndrăgite. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Film artistic. Horoscop (Franța, 1988) 18,00 Actualități 18,10 Muzica pentru părinți 18,30 Opera în capodopere 20,30 Tinere talente 21,00 Lumea sportului 21,30 Canal France International 22,00 Actualități 22,10 Canal France International.

DUMINICĂ, 7 aprilie. Programul 1 : 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Abracadabra 11,05 Film artistic serial. Cartea junglei 11,30 Lumină din lumină. Hristos a înviat ! 12,45 Viața satului 13,50 Actualități 14,00 Video-Magazin 16,30 Finalele turneului internațional de box „Centura de Aur" 17,30 Atlas 18,00 Știință și imaginație 18,30 Convorbiri de duminică 19,00 Film serial. Dallas 20,00 Actualități 20,40 Duminica sportivă 21,00 Film artistic. Porumbelul (S.U.A., 1974) 22,40 Actualități 22,55 Aventuri într-o gară mică. Satiră, muzică, umor și balet. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului. 16,05 Desene animate 16,30 O muzică, o țară. Itinerar spaniol 17,00 Super Channel 18,00 Actualități 18,10 Muzica amintirilor 18,30 Viața spirituală 19,00 Serată muzicală TV 21,30 Orașe și civilizații 22,00 Actualități 22,10 Super Channel.

(După „Panoramic TV")

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

:ulr..3

verificați-vă cunoștințele

RĂZBOIUL RADIOELECTRONIC

Apariția electronicii și a radiocomunicațiilor a condus la o mai bună înțelegere între popoare, dar și, din păcate, și la purtarea unor războaie sofisticate și distrugătoare.

Acest fapt s-a constatat încă din primul război mondial, cînd radiolegăturile dintre diversele trupe, nave și avioane au fost interferate de emisiuni speciale inamice, suprapuse peste ele, sau bruiate, după cum se mai spune, realizîndu-se aproape totala lipsă de inteligibilitate a mesajelor supuse bruiajului. De altfel această metodă s-a folosit și în timpul celui de al doilea război mondial, precum și în perioada așa-zisului „război rece", fiind bruiate emisiunile multor posturi de radiodifuziune apusene, cînd transmiteau diferite știri politice.

Situația s-a complicat și mai mult, o dată cu apariția radiolocației (a radarurilor), a sateliților artificiali, a laserelor, a televiziunii, a posibilităților de vizibilitate în întuneric, a rachetelor teleghidate etc., etc. Nici un fel de armă nu este perfectă, găsindu-i-se, cu timpul, o contra-armă.

Vă prezentăm cîteva întrebări legate de subiectul tratat. Răspunsurile vor apare în rubrica viitoare.

1. Cîte feluri de bruiaje radio s-au folosit pînă în prezent ?

2. Cînd au apărut primele radiolocatoare ?

3. În cel de al doilea război mondial s-au folosit două concepții diferite de emițătoare la radaruri. Știți care au fost, cum erau denumite convențional și cam ce rază de acțiune aveau ?

4. Cum au reușit să reducă eficiența radarurilor germane avioanele aliate, în cel de al doilea război mondial ?

5. Cum se evită în prezent eficiența radarurilor ?

6. Ce performanță oferă sateliții de telecomunicații militari ?

Spre a nu se exagera lungimea răspunsurilor, ele se vor referi strict la ordinea numerică a întrebărilor, în rubrica viitoare

Ing. LIVIU MACOVEANU

(Răspunsul în numărul viitor)

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Din istoria hanurilor românești

1. În țară au existat următoarele categorii de hanuri : Hanurile domnești ; Hanurile mănăstirești ; Hanurile boierești ; Hanurile negustorești.

2. Piețele din Bucureștiul de altădată erau denumite „tîrguri". Dintre acestea, cele mai cunoscute au fost : Tîrgul din Năuntru (secolul XV) ; Tîrgul de Afară (secolul XVI) ; Tîrgul de Sus (Secolul XVII) ; Tîrgul Cucului (secolul XVIII).

3. Hanurile mai cunoscute din București au fost : Hanul Șerban Vodă (1683), Hanul Sfîntul Gheorghe (1670—1672), Hanul Constantin Vodă (1692), toate fiind hanuri domnești.

Dintre hanurile mănăstirești pot fi menționate: Hanul Cernica (1780—1800), Hanul Coltea (1698), Hanul Filaret (secolul XVIII) etc. Numerose au fost hanurile negustorești, dintre care pot fi menționate hanurile Bazaca, Băltărețu, Bossel, Gabroveni, Ghermani, Injugă-Urs, Manuc, Necula, Neculescului, Papazoglu, Scufa, Tei, etc.

Hanurile boierești nu au mai fost menționate, fiind însă și ele destul de numeroase.

4. Dintre hanurile cunocute în București cel care există și azi fiind complet renovat și utilizabil este Hanul lui Manuc.

5. Manuc Bei Mirzaian (1769—1817), de origine armeană, om foarte cult și bogat, a construit hanul ce-i poartă numele în 1806—1808. După decesul său hanul a fost preluat de soția lui, Miriam și fratel ei Asvadur Avedian. După cutremurul din 1838, hanul a suferit avarii și a trebuit reparat iar din 1842, el n-a mai aparținut familiei Manuc, căpătînd diverși alți proprietari.

În 1874 a devenit „Marele Hotel Dacia", dispunînd și de două săli mari pentru spectacole de teatru, unde s-au prezentat și actori străini, francezi, americani și chiar și o trupă de zuluși, din tribul Beni — Zug — Zug, în 1880. După 1880, pînă în 1914, acolo a fost locul de întrunire a diverselor partide politice ale vremii.

— Sînt într-o situație îngrijorătoare : pe tine te iubesc, dar Stelică are jumătate din salariu în dolari...

PĂRINȚI ȘI COPII

Profesoara : *Ce-i cu tine Mary ? De ce ai ajuns la școală abia la ora asta ?*
Mary : *Știți, doamnă, băiatul care mă urmărea mergea foarte încet !*

•

Micuța Natalie este singură acasă în timpul unei furtuni. Dintr-o dată un fulger neobișnuit străbate cerul iar fetița, înfricoșată, îngenunchează și se roagă :
— Dumnezeule din ceruri, fii bun și stinge lumina.

•

Întrebată dacă și-a spus rugăciunea de seară micuța Molly răspunde :
— Desigur, numai cred că Dumnezeu s-a plictisit să audă mereu aceleași cuvinte așa că i-am spus povestea celor trei purcelușI.

•

O fetiță aproape adormită știe că trebuie să-și spună rugăciunea dar o aude pe sora sa Diana închinîndu-se. Grăbită, îngenunchează și spune :
— Doamne, rugăciunea mea este exact ca a Dianei ! Amin !

•

Mama : *N-o uita pe bunica în rugăciunile tale. Cere-i Domnului s-o ajute să ajungă foarte, foarte bătrînă.*
Micuța Alice : *O, dar este destul de bătrînă ! I-aș cere mai degrabă s-o înlocuiască.*

Traduse de Irina STOICA

test

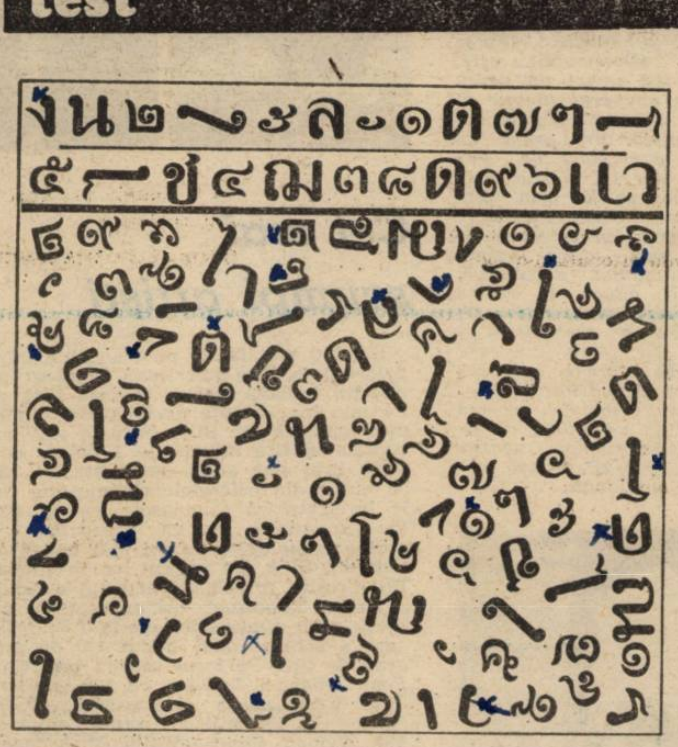

FIGURA II

De data aceasta vă veți testa aplombul. Fiecărui simbol situat în partea de sus a figurii îi corespund patru simboluri identice, amestecate printre altele, în partea de jos a figurii. Aveți la dispoziție patru minute .Căutați corespondentul primului simbol, apoi pe al celui de-al doilea și tot așa mai departe. La sfîrșitul timpului propus pentru rezolvarea testului, vedeți cîte dintre simbolurile de sus ați reușit să parcurgeți. Rezultate : 7 = mediu ; 10 = bun ; 15 = excelent.

SFATURI PRACTICE

● Durata prelucrării termice a legumelor nu trebuie prelungită deoarece calitățile nutritive ale preparatelor scad.

● Cîrnații pot fi păstrați mai multă vreme în cămară, fără să mucegăiască, dacă sînt unși cu saramură ; înainte de folosire vor fi ținuți 2—3 ore în apă rece (se schimbă apa la fiecare jumătate de oră).

● O excelentă gargară obținem dacă dizolvăm o linguriță de sare într-un pahar cu apă călduță.

VÎRFURI

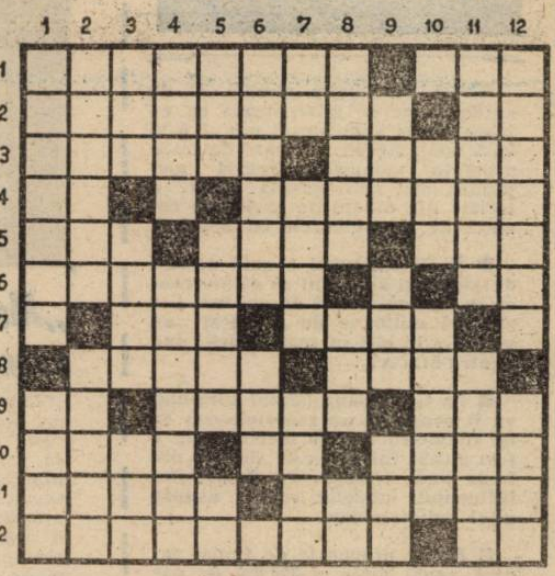

ORIZONTAL : 1) Cel mai mare masiv muntos de pe Terra, avînd 14 vîrfuri peste 8 000 m și 215 între 7 000—8 000 m — Scurt și cuprinzător 2) Cărări spre vîrf — În vîrf ! 3) Cel mai înalt vîrf din jud. Covasna, de 1 777 m — Cifre la îndemîna oricui 4) Culme ! — Serra da..., cel mai înalt vîrf din Portugalia, de 1 991 m 5) Munte în India — Deal în apropiere de Simeria — Republica de El Salvador (sigla) 6) Vîrf în masivul muntos cu același nume de 2 484 m — Sud-Vest ! 7) Cursă pescărească — Acest (pop.) 8) Pico d'... cel mai înalt vîrf din Munții Pirinei (Spania), de 3 404 m — Vîrf, capăt 9) Rele și sucite ! — Masiv în Munții Bistriței cu vestitele vîrfuri calcaroase numite „Pietrele Doamnei", avînd înălțimea de 1 653 m — ...-Dag, vîrf în sistemul muntos Taurus (Anatolia), de 3 310 m 10) Piftii ardelenești — Stînga la dreapta ! — Cel de colo 11) Baza față de vîrf — Vîrf în masivul muntos Vîlcan, de 1870 m 12) Cel mai înalt vîrf al Alpilor, 4 810 m — Posezi

VERTICAL : 1) Alpinist și explorator neozeelandez (Edmund), autorul cărții : „Înalta aventură — cucerirea Everestului" — Cel mai înalt vîrf al masivului Piatra Craiului, de 2 239 m (2 cuv.) 2) Vîrf în masivul muntos Serra doespinhaco (Brazilia), de 2 033 m — Vîrf în relieful muntos al ins. Trinidad, de 940 m 3) Muntele..., vîrf în masivul Tarcu-Godeanu, de 1 805 m — Autorul poeziei : „Vîrful Omul" (Tiberiu) — Gură de foc 4) Djebel..., vîrf în culmea muntoasă a Arabiei Saudite, de 1850 m — Cel mai înalt vîrf din lume (8 848 m) cucerit la 29 mai 1953 de E. Hillary și T. Norke 5) Fiară din... Carpați — Roasă — Debuturi literare 6) Aglomerată la ore de vîrf — Vîrf în podișul australian Kimberley, de 936 m 7) Himalaia în final ! — Adam și Eva, vîrfuri la poalele Giumălăului, de 1047 m respectiv 1 008 m — Piatra....., vîrf Munții Bucegi, de 2 075 m 8) Terenuri pregătite pentru semănat (masc.) — În acest moment — Tepene ! 9) Pisc în Alpii Retici, de 3 378 m — Vîrfuri sportive — Resort 10) Înconjură pămîntul — Cel mai înalt vîrf al masivului Ceahlău, de 1 904 m 11) Vîrf în munții cu același nume din Carpații Orientali de 1 840 m — Vîrf al Munților Nemira, de 1 059 m 12) Vîrf — „Masă" festivă.

Dictionar : **ABU, UROI, IAST, AITE**

PETRU PARDĂU
Botoșani

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

GEOMETRIE

ORIZONTAL : Paralelogram — Ipotenuza — Re — Total — Năruit — Ati — Euclid — R — Geți — Nai — Ași — Om — Noi — Date — Ratat — A — P — Mm — A — Al — Pălării — Cateta — Rece — Căpiță — Gater — Ulema — Laturi — Baze — Lalescu.

Cronica MODEI

TAIORUL

La modă e... rafinamentul, ținuta impecabilă, dar nu ostentativă. Taiorul, conceput într-o linie clasică, răspunde fără îndoială tuturor acestor cerințe. Dacă e albastru marin, dacă e asociat cu o bluză albă deosebit de fină, dacă e luminat de nasturi și lanțuri metalice savant dozate cantitativ, accesul la rafinament e liber. Mai trebuie doar să fie purtat cu... multă naturalețe.

DUPĂ 150 DE ANI

În urmă cu 150 de ani, celebrul și totodată teribilul vîrf de munte „Matterhorn" din Elveția, a fost escaladat pentru prima oară. Pentru a celebra această aniversare excepțională, o organizație turistică din orașul Zermatt, celebrul centru turistic de iarnă din Elveția, a organizat, la Zürich, o stranie dar interesantă expoziție. Cu acest prilej au fost expuse exact 150 de reproduceri ale cunoscutului munte în variate interpretări. Artiști, alpiniști, turiști sau simpli diletanți și-au încercat forțele în dificila încercare de a reproduce muntele „Matterhorn". Fotografia de mai sus înfățișează doar un colț al satului salon care a găzduit cele 150 de reproduceri, iar în prim plan unul din modele cele mai originale și apreciate : muntele „Matterhorn" reconstituit cu ajutorul a 1000 de... fotografii a unor personaje celebre !...

Cîndva a fost regele speculațiilor bursiere. Este vorba despre Mitsushiro Kotani (în imagine), a cărui cădere a fost tot așa de spectaculoasă ca și ascensiunea... fulgerătoare. În numai trei decenii, acest fiu al unui modest comerciant din Osaka a devenit unul dintre cei mai mari manipulatori ai cursurilor bursiere (kabuage) din Țara Soarelui Răsare. Averea sa — 200 miliarde de yeni. Pentru că a consimțit împrumuturi ilegale de bani, PDG Băncii Sumitomo Ichiro Isoda, a fost constrîns să demisioneze.

- Cel mai important „covor" vegetal tropical omogen se află în sudul Amazoniei (America de Sud), însumînd 56 la sută din pădurile virgine ale planetei.

- Peste 5 milioane de persoane ar putea rămîne fără loc de muncă în R.S.F.S.R. Unii deputați sovietici sînt de părere, relevă Agenția Novosti, că cifra avansată va fi depășită...

- Un cîine poate recunoaște o substanță aromată paternică chiar dacă aceasta este diluată în apă în proporție de o parte la zece mii de miliarde de părți, ceea ce ar echivala cu un pahar dizolvat... în mare.

- În cursul anului 1989 s-au reciclat în Europa occidentală 3 340 000 tone de sticlă, cu 160 000 tone mai mult decît în 1988. În raport cu consumul, procentul de reciclare este de 29 la sută.

TELEGRAME

- La Stockholm circulă 32 de autobuze ce se alimentează cu etanol (95 la sută alcool pur și 5 la sută apă). Aceste mijloace de transport în comun nu degajă nici plumb, nici sulf, emană doar o treime din oxidul de azot care rezultă de la motoarele cu benzină.

- În 1958, numai o sută de mii de japonezi au putut să călătorească în străinătate. 30 de ani mai tîrziu, 6.5 milioane de japonezi au vizitat alte țări în scop turistic sau pentru afaceri...

- La Greenbang (statul Virginia) va fi construit un radiotelescop cu un diametru de 100 metri. Zona a fost aleasă întrucît este singura din lume unde lipsesc cu desăvîrșire influențele undelor radio asupra unui radiotelescop.

- Bolile provocate de fumat seceră anual viața a 390 000 de oameni în S.U.A. Cheltuielile suplimentare care se fac în fiecare an în S.U.A. pentru acordarea de îngrijiri medicale fumătorilor se ridică la 221 dolari pe locuitor.

- În pofida legilor care interzic în Brazilia încadrarea în muncă a copiilor sub 14 ani, o cotă de 30 la sută dintre cei ce prestează diferite munci o reprezintă copiii între 10—17 ani, precizează un studiu realizat sub auspiciile UNICEF. Numărul acestor copii atinge 15 milioane !

CALEIDOSCOP magazin

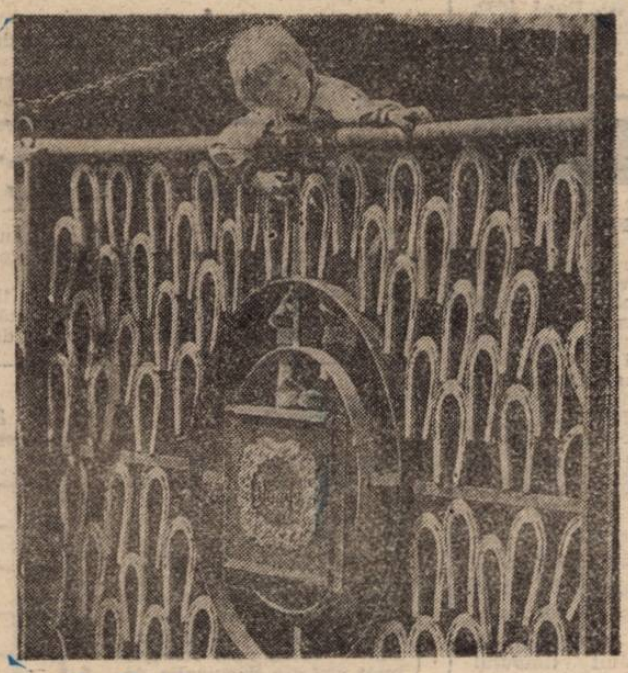

Norocul potcoavei

Pentru foarte mulți cetățeni, caii constituie o mare și adevărată pasiune. Chiar o manie. Dieter Dorge (Dortmund) este din acest punct de vedere, un adevărat fanatic al lumii ecvestre. Nu numai că posedă un grajd cu multe exemplare de valoare, dar își mărturisește pasiunea sa și prin alte mijloace. Poarta casei sale, construită din potcoave de cai, este după opinia sa, nu numai decorativă, dar îi aduce și noroc. Dragostea sa față de animale a transmis-o și fiului său Denis din care speră să crească și un campion al alergărilor pe cai. Evident, originala poartă constituie un punct de atracție nu numai pentru vecini, dar și pentru trecătorii ocazionali.

Cei mai scumpi artiști

Reluînd rezultatele unei anchete întreprinse de revista americană „Forbes", publicația italiană „Oggi" publică lista celor mai bine plătite personalități din lumea artistică din SUA (sumele sînt prezentate în lire italiene — 1 dolar = 1 200 lire) dar acest amănunt nu scade cu nimic din colosalele cîștiguri pe care le înregistrează faimoasele vedete. Pentru curiozitatea dv. vă prezentăm în ordine cronologică pe cei mai bogați artiști din SUA. Pe primul loc se situează Bill Crosby, principalul actor al serialului „Familia Robinson" (necunoscut la noi, dar a rulat cîteva episoade la T.V. Sofia) care a cîștigat anul trecut 130 de miliarde de lire. Pe locul secund este clasificat Michael Jackson cu 120 miliarde lire. Urmează la rînd grupul „Rolling Stones" cu 105 miliarde, grup format din Bill Wyman, Charlie Watts, Mick Jagger, Keith Richard și Ron Wood. Al patrulea este regizorul Steven Spielberg („Indiana Jones", „E.T. etc.) cu 104 miliarde. După ce anul trecut se afla pe locul 14, Sylvester Stallone a sărit pe locul șapte cu un cîștig de „numai" 75 miliarde. „Regina muzicii", Madonna (32 ani), se află pe locul opt cu 74 miliarde, amănuntul cel mai interesant fiind acela că nu este prima în rîndul femeilor, întrucît pe locul șase se află o nouă vedetă T.V., Oprah Winfrey cu 81 miliarde. O altă surpriză : pe locul 10 este clasificat Charles Schulz inventatorul lui Snoopy. În fine, deși a cîștigat 66 miliarde, Arnold Schwarzenegger nu se numără printre primii zece...

„Murdar ? avem noi grijă !"

Revoltați de faptul că cel mai mare parc din orașul lor este neîngrijit și că salubritatea nu acordă atenția cuvenită acestui semnal de alarmă, locuitorii orașului Milano au inițiat o originală campanie de curățenie a parcului Sempione. Un apel amical lansat în ziare a făcut ca la această acțiune cu caracter ecologic să ia parte un număr mare de cetățeni. Înarmați cu uștensilele necesare, ajutați de copiii lor, grupul de inițiativă a pornit la o treabă care nu s-a dovedit deloc ușoară dar care a fost dusă la bun sfîrșit. Singura „contribuție" impusă serviciului de salubritate a fost aceea de a le pune la dispoziție cîteva mașini pentru transportul gunoielor strînse.

Editor : Redacția revistei „MAGAZIN"
Administrația : Editura Presa Liberă
Tiparul : Combinatul Poligrafic București
Redacția și administrația : Piața Presei Libere nr. 1. telefon 17 60 10 — 17 60 20

ECHIPA DE SERVICIU

Responsabili de număr : **Dorel Dorian, Mihaela Dorobanțu**
Secretar de redacție **Dumitru Mateuță**
Tehnoredactor : **Spiru Costea**
Corectura : **Delia Costea, Irina Stoica**

Redactor șef : DUMITRU FILIP
Secretar general de redacție : GEORGE CUȘNARENCU
Redacția : **Dorel Dorian (șef secție), Ion Țugui (1612) ; Ecaterina Bătrîneanu, Melania Constantiniu, Paul Ioan (șef secție), Aurora Popescu (1630) ; Delia Costea, Mihaela Dorobanțu, Adrian Hoajă, Irina Stoica (1282) ; Marian Grigore, Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ; Ionel Cojocaru, Dumitru Mateuță, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ; Dorin Măran (2692).**
Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca județeană MUREȘ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 14 (1746) SÎMBĂTĂ 6 APRILIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

Caz incredibil

UN OM RĂPIT DE FIINȚE DE PE ALTĂ PLANETĂ

(Pagina a 9-a)

BOMBA ATOMICĂ A LUI SADDAM HUSSEIN

(Pagina a 5-a)

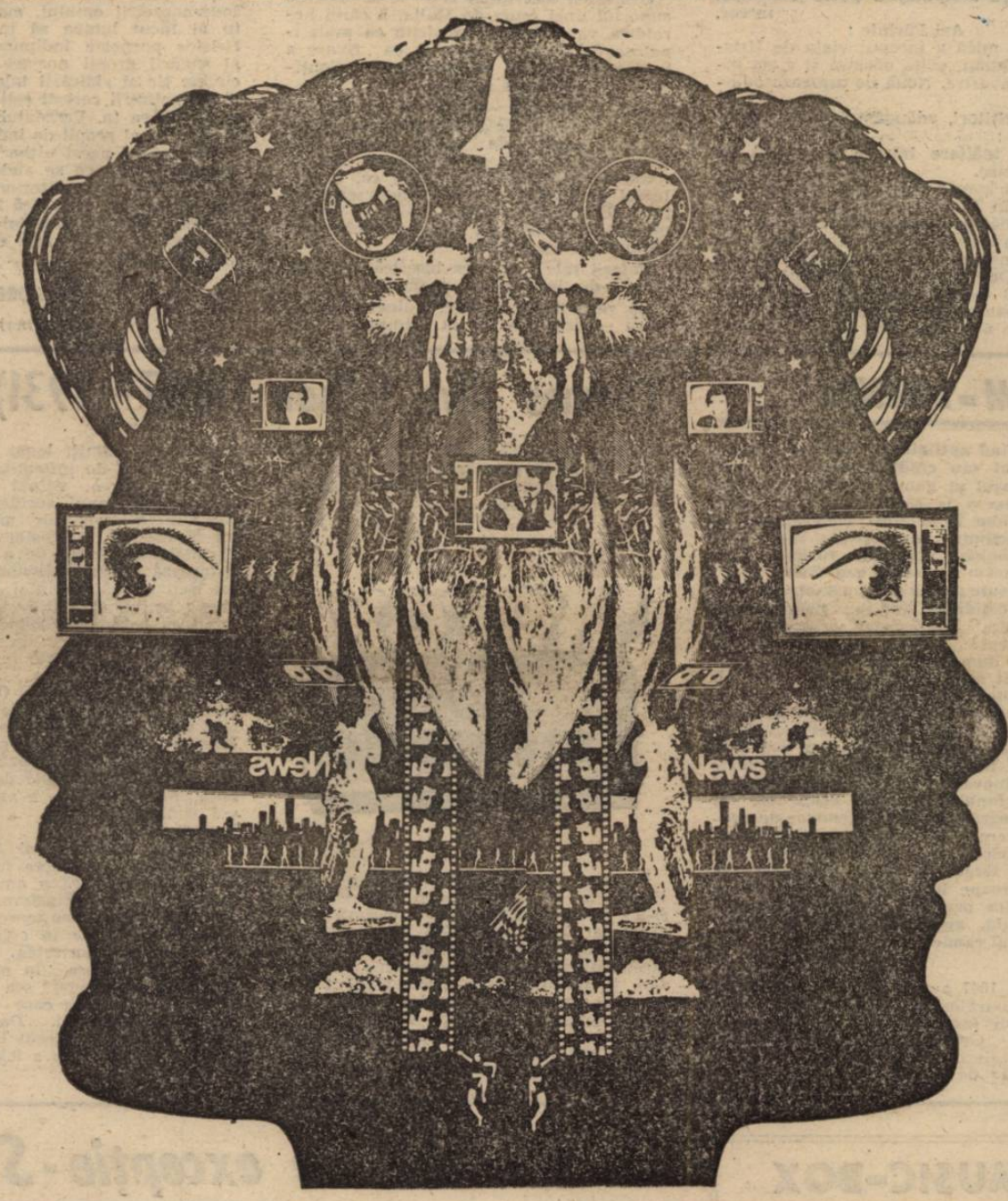

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

(Pagina a 10-a)

Starea de veghe

(Pagina a 7-a)

PANORAMIC TV

Săptămîna de la 8.04. — 14.04.

(Pagina a 14-a)

Îți semnalez un caz grav de încălcare a drepturilor omului : ăștia de la bufet nu mai dau decît 1 kilogram de portocale pe cap de senator.

DE SFINTELE PAȘTI

Christos a înviat!

Mamă de închiriat ?

(Pagina a 12-a)

Biblioteca județeană MUREȘ

Descoperiri arheologice românești

STENOGRAMELE CREȘTINE DE LA BASARABI (IV)

Inscripția B 4—19 conține rezumatul unei slujbe pentru „odihna învesnicirii Domnului". Aici, ca și în întregul context, prin Domn se înțelege o treaptă în realizarea lui Iisus din Hristos în Dumnezeu veșnic. Urmează :

a) patimilor lumești ;
b) răstignirii pe cruce ;
c) înălțării la cer ;
d) odihnei lîngă Dumnezeu-Tatăl ;
e) îndumnezeirii.

„Acesta coborînd între oameni îi înștiințează. Întors ca Domn în viața lumească, pe groapa lui din care s-a înălțat rîndui-va crucea acum cunoscută. La al zecelea văleat de la șederea în cer el spune-va : luați aminte crucea din început s-a despicat. S-a întors Iisus, venind din odihnă.

Ție,
Îndumnezeitule din Hristos,
Dumnezeu atotputernic peste pămînt și în cer,

Azi Părinte :

În viața mică a început viața de Hristos, viața lumii, viața noastră și viața învesnicirii noastre. Nouă ne urmează odihna."

Pentru cititori, adăugăm înțelesul acestei odihne :

Moarte, înălțare întrare în cursul de îndumnezeire.

Omul va avea puterea de a se schimba el însuși în Dumnezeu. Ziua Înălțării — astăzi sărbătoare a tuturor creștinilor — a avut cu certitudine în acel văleat al zecelea cinstirea obștei care își gîndea sfîrșitul. Despre ea ni se vorbește în inscripția B 4—26 : „Înălțarea Domnului. Ziua aceasta care se închină Domnului e azi în 30 a 5-a, anul 1000 de la petrecere. 1000 de ani trecură de la deschiderea mormîntului pentru încerire. Toți ridicarăm ofție și pomenirăm ofția din zece cest."

În inscripția B 4 (35) aflăm despre o criptă în pămînt săpată în chiar incinta bisericii. Ea există și astăzi în acest al 4-lea lăcaș de cult : „Acest gropoi îl deschidem către cer în ofție. Ofția este a depunerii omului în cer. Starea de pomenire se comunică de la pămînt lui." Apoi în inscripția B 4—45 : „Despre depunerea în cer se știe : omul, Hristos și Dumnezeu, el, Domnul lumesc, vestește pentru Domnul cerului. Domnul cerului vestește pentru Domnul lumesc. Ție, așezător de zidire, părinte prin odihnă, ție, cel rînduit în cer astfel din viața mică pentru viața mare ca să ni se amintească nouă că Domnul tu ești, iarăși de pe pămînt cerului încredințat. Doar tu ai trecut din viața mică în viața mare."

Grafierea inscripției B 4—49 se face pe suportul unei cruci de Malta, a cărei heraldică va fi fost statornicită cu mult înainte de doctrina creștină ca „fixare a legăturilor tainice de învlăguire". Conținutul la aceasta se referă :

„Așa a început viața de pe pămînt pentru viața în cer a Mîntuitorului. Acest (om) în zecele de acum, acest din Hristos la odihnă se află acolo sus de unde ne vestește că menit e ca, în văleatul al zecelea, să se îndumnezeiască întru Dumnezeu veșnic. Înălțîndu-se din moarte, zămislit prin voia lui Dumnezeu. Dumnezeu veșnic e".

Puterii sale i se face biserică așa cum rezultă din inscripția B 4—53 :

„A zecelui pentru cer. Văleatul al zecelea — ofție este de la Dumnezeu. Se cunoaște pe pămînt aceasta și întreaga sa odihnă peste pămînt. Pomenire odihnei lui crucificatului Iisus."

Inscripția B 4—65 afirmă :

„Începerea împătimirii din Hristos".

„Lumescului Dumnezeu din Hristos, a pururi peste zece, să i se vestească de către Dumnezeu și el să cunoască în sfîrșit că ce s-a început din Hristos să se împlinească intră în veci ca îndumnezeit Domn. Viața cerului, la începutul ei lumesc din veșnică îndumnezeire este mică. Dumnezeu a înștiințat lumea că prin pătimirea în Hristos tu, veșnic vei fi. Scurtei vieți lumești i-a urmat urcarea la cer a la fel de puținului Hristos în depunerea despătimitului. Mormîntul lui deschis viața în cer i-a înlesnit peste Hristos al pătimirii. A început ca Hristos, ca Hristos a pătruns în odihna cerului. Viața de învesnicire cu el începe din lume. Groapa lui, văleatul zece se va vesti cu crucea îndumnezeirii omului, modestă. Părinte, tu ai făcut lumea să înțeleagă că, din Hristos pornește îndumnezeirea, tu ești al săpării gropii noastre și lauda ți se cuvine ție și rîdicării tale la cer. Această a împlinirii cerești ești tu și îndumnezeită crucea ta. Prezentul nostru este de Hristos cît al gropii de îndumnezeire."

Emoționant acest ultim mesaj, el parcă depășește ceea ce se aude spus în afară pentru ceea ce în interiorul sufletului de dac fierbe într-o tragică tăcere : „Vestire cerească este că părintele coboară.. Pomenirea lui, vieții sale de cît s-a odihnit". (B 4—68).

GRIGORE ALBU GRAL

(Va urma)

PUNCTE

Un pensionar cucerește televiziunea

Nu este un record pentru Guinness Book, dar un record trebuie să recunoaștem că a fost: prezența lui Florin Piersic la emisiunea duminicală a televiziunii române. După un an de zile, în sfîrșit un aer proaspăt (chiar dacă vine de la un „pensionar") o vivacitate, o senzație de emisiune americană în care succesul este garantat de un prezentator plin de viață, care spune glume, care recită, cîntă. Din păcate se ajunsese la o emisiune duminicală anostă, după cele mai prăfuite tipare, o colecție de materiale filmate, montate și prezentate fără vlagă, cu ochii în dactilogramă și chiar și atunci cu poticneli, bilbe și incurcături, cu minutaje precise, cu pătrunjel, vinete, cartofi, varză și tot ce e nevoie la un ghiveci. Ei bine, nu, nimic din toate acestea, duminică, cînd toate tiparele vetuste de care ar fi trebuit să scăpăm de multă vreme au fost pur și simplu dinamitate. Pot spune că a fost prima emisiune duminicală la care nu am adormit și, mai mult decît atît, care mi-a plăcut. Singurul material care a mai „mers" la înfuzia aceasta de bună dispoziție, de lucru viu și neîncorsetat a fost episodul din Cartea recordurilor. În rest, mai nimic. De aici, probabil că cine trebuie va înțelege ceva: că o televiziune care vrea să-și atragă telespectatorii nu se încorsetează în minutaje și benzi dinainte montate, ci se transformă într-un show, fie el și de duminică, în care buna dispoziție să rimeze cu bunul gust. Dar lucrul acesta e mai greu de învățat de vreme ce un ministru invitat să vorbească indirect despre cele mai fierbinți probleme ale națiunii este întrerupt doar pentru că în program figurau cîteva cîntecele înregistrate cu nu mai știu ce cîntăreață : sau după o discuție cu același ministru care își mai adusese și niște invitați străini, problema discuției fiind aceeași, privatizarea, spus acestora că timpul a expirat pentru că este în program un film cu Alain Delon, vechi și extrem de plicticos. Așa e în Europa și dacă tot vrem să intrăm măcar să ne uităm la programul I al televiziunii bulgare și să vedem ce programează ei duminică seara, că și ei au CFI, numai că transmit în direct show-uri de la TF1 nu numai Sandy și-nu-mai-știu-cum, de adorm pînă și copiii premianți și asta numai la gîndul că mai sînt încă vreo optzeci de episoade. În încheiere ne simțim datori să mulțumim televiziunii că s-a lăsat cucerită de un pensionar atît de plăcut pe nume Florin Piersic, actor al Teatrului Național. De aici se poate merge mai departe.

Sex, dolari și benzi video

Aluzia din titlu este la un controversat film „Sex, minciuni și benzi video" realizat cu vreo doi ani în urmă, cu mențiunea că subiectul acestor rînduri este, de data aceasta, Madonna. Cu noul ei clip, „Justify my Love" ea n-a mai trecut de cenzura americană ,așa cum trecuse filmul amintit. Clipul realizat de Jean-

Baptise Mondino a fost calificat drept voyeurism, bisexualitate, travesti și sadomasochism. Se spune însă că a fost o cenzură ,e drept la televiziune, extrem de lucrativă : pentru că, din ianuarie, tinerii și-au putut procura în schimbul a 10 dolari acest video-clip în toate magazinele de discuri. Frumoasă treabă și cenzura asta. Se poate învăța din ea.

Rubrică realizată de
GEORGE CUȘNARENCU

UN OM - LEGENDĂ

Thomas Alva Edison (1847 – 1931)

Cînd aprindem lumina în apartament sau cînd desfacem din ambalajul ei guma de mestecat, cînd mergem la cinematograf sau cînd vorbim la telefon, cînd punem în funcțiune pick-up-ul sau cînd schimbăm siguranța fuzibilă, cînd mîncăm ciocolată sau cînd...

Toate aceste circumstanțe ale vieții cotidiene sînt încă dominate de umbra inteligenței creatoare de excepție, a unui inventator al cărui nume este mult mai răspîndit decît al multor laureați cu Nobel. Thomas Alva Edison este, poate, omul cu cea mai prolifică panoplie de brevete, omul cu cel mai fructuos neastîmpăr tehnic al omenirii din toate timpurile : 1090 brevete și inovații din care telegrafului și telefonului îi revin circa 200, 195 fonografului, 389 sistemelor de producere și distribuție a energiei electrice, peste 25 în domeniul căilor ferate și, parcă jucîndu-se în (aproape inexistentul) timp liber, hîrtia parafinată de ambalat ciocolata, guma de mestecat și zahărul candel...

În anul 1847 aveau să se nască, printr-o tulburătoare coincidență, două mari glorii inginerești ale Americii : Edison și Graham Bell. În fantasticele lor cariere paralele, ei aveau să se întîlnească de multe ori pe tărîmul inventiilor de avant-gardă, cum ar fi telefonul (a cărui prioritate o are Bell, în 1876), sau fonograful (prioritate Edison, perfecționat de Bell).

Xerox după memorie

Veșnicul nemulțumit — de la o cărui dispariție se împlinesc șase decenii — și-a început prodigioasa carieră (se pare) la 25 de ani (1872) prin experimentarea **sistemului telegrafic duplex** (transmiterea a două telegrame simultan, în sensuri opuse. Nesatisfăcut de această performanță, doi ani mai tîrziu inventează sistemul cvadruplu (și ulterior chiar sistemul pentru opt telegrame simultane).

Contemporan cu Wagner și Einstein, Edison s-a simțit legat într-un fel de Beethoven și de infirmitatea sa auditivă învinsă printr-o voință supraomenească. În urma unui accident din copilărie, marele inventator american a devenit hipoacuzic. Acestei deficiențe și dorințe stăruitoare de a o depăși i se datorează perfecționarea telefonului lui Bell și microfonului lui D. E. Hughes ; astfel, el a brevetat în 1878 **telefonul cu bobină de inductie și microfonul cu cărbune, precum și soneria electrică de apel** (toate în scop de a amplifica semnalele).

Din aceleași motive, fiind și un mare iubitor de muzică (cînta la vioară, așa cum avea să se relaxeze mai tîrziu și Einstein) — preferatul său era Beethoven — Edison inventează în 1877 **fonograful** (realizat practic de Bell) cu ambiția mărturisită de a asculta oricînd va voi simfonia a IX-a a „titanului din Bonn".

Un atît de succint și incomplet semnal despre aniversarea lui Edison nu se poate încheia fără a aminti de relațiile lui amicale cu Einstein. Un mare inventator și un mare teoretician — spune Viktor Komarov în celebra sa carte „Dincolo de autoritatea științei" — nu au putut colabora în nici un fel. Fizicianul „relativist" s-a considerat depășit de testele la care Edison își supunea colaboratorii. Dar acesta este însă doar un fir țesut în legenda unei uriașe personalități a tehnicii mondiale.

PAUL IOAN

MUSIC-BOX

Un muzician de excepție - STING

Am primit mai multe scrisori în care mi se solicita alcătuirea unui portret al lui Gordon Mathew Sumner cunoscut în întreaga lume sub pseudonimul Sting. Dau astăzi curs acestei cereri : Născut la Newcastle la 2 octombrie 1951, a început să cînte la chitară la nouă ani (după ce făcuse trei ani la pian). La 17 ani participă ca basist la turneul trioului Ronnie Pearson. Peste cîțiva ani, în urma absolvirii unor cursuri de pedagogie, devine profesor de limba engleză continuînd, în același timp, să cînte în formații de jazz. Împreună cu Stewart Copeland și Andy Summers formează în 1976, grupul ce va deschide un nou capitol în istoria rock-ului, Police. Din 1976 pînă în 1984 grupul va vinde peste 40 milioane de discuri, obținînd și șase premii Grammy. În 1983 femeile americane îl declară ca fiind cel mai atrăgător bărbat din lume, iar în Marea Britanie este considerat bărbatul anilor '80. Marele succes repurtat de grup în 1984 în timpul turneului australian nu-l va împiedica pe Sting să opteze pentru cariera solistică. În 1985, primul său LP individual „The Dream Of The Blue Turtles" a fost ales ca cel mai bun LP de rock al anului. În 1986 va înregistra, pe viu, albumul „Bring On The Night" în timpul lungului său turneu internațional (care a durat 14 (!) luni). 1987 va fi anul LP-ului dublu „Nothing Like The Sun" album care, după opinia mea, este cel mai bun din creația sa. Sting este inteligent, rutinat, genial, el nu se poate strînge în limitele acelui lucru trecător numit modă, melodiile sale nu fac parte dintr-o anumită categorie muzicală (jazz, rock, pop), în ele întîlnindu-se și funk și reggae și ritmuri latino-americane.

Sting este și un popular actor de teatru și de film, interpretînd numeroase roluri principale (Brimstone and Treacle, The Bride), a jucat alături de Merryl Streep și de Kathleen Turner iar în noiembrie 1989 a jucat pe Broadway în „Opera de trei parale", de Berthold Brecht, rolul lui Mackie-Șiș.

În încheierea acestei sumare prezentări iată răspunsul dat de Sting la întrebarea dacă se va retrage de pe scenă atunci cînd va fi prea bătrîn pentru rock : „Acum sînt prea tînăr pentru a fi hippy, prea bătrîn pentru a fi punky. Pentru rock nu voi fi niciodată prea bătrîn".

Ultima oră ! LP-ul „The Soul Cages", apărut în decembrie este pe locul trei în topul revistei Bilboard iar single-ul „Al This Time" a pătruns în toate topurile.

Iată răspunsurile întrebărilor din luna martie : 1) Waterloo ; 2) Reginald Kenneth Dwight; 3) Lisa Stansfield ; 4) Arabesque ; 5) John Lennon, Paul McCartney, Ringo Star, George Harrison ; 6) I Just Called To Say... ; 7) Frank Sinatra; 8) Jamaica ; 9) Unemployed Book ; 10) Genesis ; 11) Police ; 12) Faith.

În cel mult două săptămîni veți afla numele primilor cîștigători ai concursului nostru permanent. Pînă atunci iată primele două întrebări pentru luna aprilie :

Talon de concurs
6 aprilie 1991

Întrebarea unu : Care este numele real al lui George Michael ?

Întrebarea doi : În 1987 irlandezul Johnny Logan cîștiga concursul Eurovizionii cu o medalie care a devenit rapid un mare hit. Știți titlul acesteia ?

Iată cele mai bune 10 LP-uri ale Americii, la sfîrșitul lunii martie :

1. **Mariah Carey — Mariah Carey.**
2. **To The Extreme — Vanilla Ice.**
3. **The Soul Cages — Sting.**
4. **I'am Your Baby Tonight — Whitney Houston.**
5. **In To The Light — Gloria Estefan.**
6. **Wilson Phillips — Wilson Phillips.**
7. **Please Hammer Don't Hurt 'em — M. C. Hammer.**
8. **Shake Your Money Maker — The Black Crowes.**
9. **Some People's Lives — Bette Midler.**
10. **The Immaculate Collection — Madonna.**

P. S. : Cu ocazia Sfintelor Paști vă urez sărbători fericite. Hristos a înviat !

MARIAN MINCULESCU